

**T.C. KÜLTÜR VE TURİZM
BAKANLIĞI**

**©Kütüphaneler ve Yayınlar
Genel Müdürlüğü**

Eser Adı: Miftâh-ı Fütûhât

Müellifi: Hâkânî Mehmed Bey

Hazırlayan: Müzahir Kılıç

Yayın Yılı: 2020

ISBN: 978-975-17-4567-5

Ana Yayın Numarası: 3668

Kültür Eserleri Dizisi- 627

Adres: Emek Mahallesi, Wilhelm Thomsen Caddesi

N0:4 06490 Çankaya/ANKARA

Telefon: +90 312 470 80 00

Faks: +90 312 470 54 71

e-posta: yaphaz@ktb.gov.tr

www.ktb.gov.tr

<http://ekitap.ktb.gov.tr>

HÂKÂNÎ MEHMED BEY

MİFTÂH-I FÜTÛHÂT

(MANZUM HADÎS-İ ERBAÎN ÇEVİRİSİ)

Hazırlayan

Dr. Müzahir KILIÇ

Ankara

2020

1. HAYATI

Meşhur *Hilye-i Şerife* sahibidir. Hâkânî Mehmed Bey “Hassân-ı Rum”¹ diye de tanıtılmaktadır.

Güzelce Rüstem Paşa'nın kızının çocuğu olup, Sadrazam Ayas Paşa'nın akrabasından bulunan Hz. Hâkânî'nin ismi Mehmed'dir. Mehmed Beg unvanıyla anılırdı. Edirne Kapısı Mihrimah Câmii Şerifi kabristanında toprağa verilmiştir. Mezarı, eski demir parmaklıklarla çevrilidir. Kabrin üzerine dikilmiş bulunan büyük bir ağaç ki, hemen üç yüz seneden beri Hâkânî'nin temiz toprağı ile beslenmektedir. Zaten harap ve تنها olan kabristanın üzerine pek hazin bir surette gölge salmaktadır. Bu ağaca birden bire göz atan kişi, oraya mezar sahibinin heykeli dikilmiş gibi heybet alır. Baş taşının üzerinde adi bir kandil asılıdır. Cuma ve Pazartesi günleri yakılır, etrafa hüznü ışıklar yayar. Bu taştan başka kabristanda diğer ağaçların altında bulunan sekiz-on kadar mezar taşından hiç biri istikâmetini muhafaza edememiştir. Ya ziyadece eğrilmiş, yahut bütün bütün yıkılmıştır. Bununla, kandilin akseden ışıklarıyla, karanlıkla karışık garip bir manzara meydana getirmektedir. Sokaktan geçerken kabristanın mektep duvarına bitişik olan en büyük penceresinden içeri bakılsa yuvarlak, yeşile boyanmış bir taş görülür ki, cepesinde şu kelimeler yazılıdır:

Hüvelbâkî

“Hilye-i Hâkânî hasretler rûhiyçün el-fatiha” Anlaşıyor ki, “Hilye-i Hâkânî Hazretleri'nin” denilmek istenmiş! Merhumun adını mezar taşına yazmak isteyen adamın bu nâmı *Hilye-i Hâkânî* olmak üzere tasavvur etmesi, sonra bunu da doğru yazamaması, şaşmaktan ziyade teessüfe şâyân olan hallerdendir. Hiç şüphesiz ki, bu yazı Hz. Şeyh Attâr'ı “Pend-i Attâr Hazretleri” unvanıyla yâd edenlerden birinin kaleminin eseridir. Böyle şeyler güce gidiyor. İnsan, bir kabrin içindeki zâtın büyüklüğünü düşünüyor, bir de dışındaki kitâbeye bakıyor, kabrin içinden “Ne kıymet bilmez adamlar imişsiniz” yollu bir ses işitiyormuşçasına utanıyor.

Hilye'nin makta'ı olan

Olmadan bin yedi târihi temâm

Bu risâlemde temâm oldı kelâm

beytinden anlaşıldığı üzere Hâkânî o mübârek eseri 1007/1598-99 yılı içinde bitirmiştir. Vefâtı “İltifât-ı bekâ” terkinin gösterdiği 1015/1606-7 tarihine tesâdüf eder.

---

¹ Bursalı Mehmet Tahir. *Osmanlı Müellifleri*. 171.

Hâkânî'nin doğum tarihi bilinmemektedir. Ancak *Hilye*'yi tamamladığında bu eserin takdir edilmesi üzerine ne türlü mükâfâta mazhar olması sorulduğunda “Artık ihtiyar oldum her gün Edirne Kapısı’ndan Paşa Kapısı’na yaya olarak gidip gelmeğe kudretim kalmadı müsaade buyurulsa da hayvan ile gidip gelsem, dünyevî başka mükâfat istemem” cevabını vermiş. Bu cevaptan Hâkânî'nin *Hilye*'yi bitirdiği yıllarda ihtiyar olduğu anlaşılmaktadır.

2. ESERLERİ

2.1. Dîvân

Hâkânî'nin şiirlerini ihtiva eden eseridir. Gazel ve kasidelerden mürekkeptir. Üzerinde herhangi bir çalışma yapılmamıştır. Nüshalarıyla ilgili edinilen bilgiler nüsha tanıtımı bölümünde verilmiştir. Gazellerden mürekkep nüshası 216 gazeli ihtiva etmektedir.

- 1- İstanbul Üniv Ktp. Ty. 2843 MFA. (D) 448
- 2- Süleymaniye Ktp. Esad Efendi Kitaplığı No: 2633-1430 yk. 17 satır 213x116 (150x66) Talik, Muhammed Fâzıl, H.1025
- 3- Süleymaniye Ktp. Halet Efendi Kitaplığı, 700 238x139 (165x83) 329 yk., 21 satır. Talik, nefis tezhibli, meşin ciltli.
- 4- Fatih Millet Ktp. Mzm. 128, 118 yk. H.1272 MFA. D 447
- 5- Fatih Millet Ktp. Mzm. 127, 52 yk. (Ali Emiri) MFA. D 446
- 6- Topkapı Müz. Ktp. 1003 230x115 mm 27 yk. talik, 25 satır 17 asrın ikinci yarısında kopya edilmiş, ser levha tezhipli, cedveller yaldızlı, Cilt miklepli ve şemseli, açık kahve renkli, deri cilt Gazellerden mürekkeptir.
- 7- Kasâid, Topkapı Müz. Ktp. Ayasofya 3945 18 yk.
- 8- Kaside, Topkapı Müz. Ktp. Reşid Ef 850/4 38-41

2.2. Hilye-i Hâkânî

Türk Edebiyatında çok sevilmiş ve rağbet görmüş eserlerden birisidir. Çok sayıda yazma nüshası vardır. Yalnızca İstanbul Üniversitesi Ty’de 30, Süleymaniye Kütüphanesi’nde 74 adet yazma ve taşbasma nüshası vardır. 1007/1598-9 tarihinde tamamlanarak Cıgalazâde Sinan Paşa’ya sunulmuştur. Aruzun *Feilâtün / feilâtün / feilün* kalıbıyla yazılmıştır. Toplam 712 beyitten müteşekkil bir mesnevidir. Eserin başında, bir besmele manzumesi ile tevhid ve naat yer alıyor. Sonra Hâkânî'nin kendi aczini bildirdiği ve Cenâb-ı Allah’tan yardım talep ettiği

bölüm vardır. Hz. Peygambere olan hürmeti dolayısıyla araştırılarak yazılmış olan bu eser oldukça başarılı sayılmıştır. *Hadîs-i Erba'în*'de olduğu gibi *Hilye*'de de bir kıssa ile zenginleştirilmiştir. 510 beyitlik ikinci kısım Hz. Peygamberin sîret ve sûret özelliklerine ayrılmıştır.

Hilye'nin ilk baskısı Tabhâne-i Âmire'de (1264/1848) yapılmıştır. İkinci baskısı İmâmeci-zâde Mehmet Emin Bey matbaasında gerçekleştirilmiştir (1292/1875). 44 sayfadan ibaret 3. baskıyı kimin yaptığı belli değildir (1307/1889). Eski harflerle yapılan son baskısının sayfa adedi 50 olup, Mahmud Bey matbaasında basılmıştır (1390/1891). *Hilye-i Hâkânî*'nin Latin harfleriyle ilk baskısı Dr. Numan Külekçi tarafından 1978 yılında Erzurum'da basılmış, ikinci baskısı ise Dr. İskender Pala tarafından 1991'de basılmıştır².

2.3. Hadîs-i Erba'în

Hâkânî'nin *Hilye*'den sonra en çok tanınmış ve rağbet görmüş bir eseridir. 3500 beyitten ibaret mesnevi tarzında bir eseridir. Bir çok yazma nüshası vardır. Metin inceleme bölümünde hakkında teferruatlı bilgiler verilmiştir.

2.3.1. Hadîs-i Erba'în'in Tespit Edilen Yazma Nüshaları

A. TOPKAPI MÜZESİ KÜTÜPHANESİ

1. Topkapı Müz. Ktp. Emanet Hazinesi No: 680 230x130 (163xx72) 16-87b 21 satır, 2 sütun, yazı cinsi talik, söz başları yaldızlı, cedveller kırmızı, sarı aharlı kağıt 1170/1757 El-Hac Mehmed b. El-Hac Halil tarafından yazılmış, tam bir nüsha. Siyah deri ciltli, miklepli. Eserin kenarlarında bazı düzeltmeler var Cemaziyelâhir ayının Çarşamba günü bitirilmiştir.

2. Topkapı Müz. Ktp., Emânet Hazinesi No: 670 218x132 (165x75) 1b-108a, 17 satır, 2 sütun, yazı cinsi talik, söz başları kırmızı, yaldızlı, sarı cedveli, aharlı sarı kağıt. Abdullah Nahifi tarafından yazılmış 1164/1750-51 Vişne çürüğü deri ciltli, ebrulu, köşebentli ve şirazeli, tam bir nüsha.

3. Topkapı Müz. Ktp. 2676-R781'de kayıtlı Aharlı kağıt, 210x125 (1b-105a- (106b-den sonra Divân-ı Şerhi Ali Çelebi var). Derviş Mehmed Bey tarafından 1107/1695-96 tarihinde yazılmış. Cedveller yaldızlı, darçın deri ciltli, 1 sayfada I. Mahmud'un mührü var.

² İskender Pala (Haz.) (1991). *Hilye-i Saadet*. Ankara: TDV Yay. 140.

4. Topkapı Müz. Ktp. 2712-R.791’de kayıtlı Aharlı elvan kağıt, 210x 140 187 yk. Hadis-i Erba’in 2 bölümde ve nesih bir yazı ile Ömer b Ebubekir tarafından 1035/1625-26 tarihinde yazılmış, ser-levha müzehheb, cedveller yaldızlı, kahve rengi deri ciltli. 101b-188a, 21 satır, 2 sütun, mükemmel bir nesih yazı ile yazılmıştır.

5. Topkapı Müz. Ktp. 2653-H 1052. Bu eser; Hilye ve Hadis-i Erba’in’den oluşmaktadır. Hadis-i Erba’in, 12b-58a arası yazılıdır. 3 sütun, cedvelsiz 1120/1707-8 tarihinde Mustafa Refi’a tarafından yazılmıştır. Söz başları kırmızı, sarı aharlı kağıda talik yazı ile yazılmıştır. Hattı güzel degildir.

6. Topkapı Müz. Ktp. 2370. Bu nüsha bir kaç eserden oluşmaktadır. Toplam 229 yk., 21 satır, 2 sütun, 210x140, 17. asırda istinsah edilmiş, tarihi kesin belli degil. Eserde I. Mahmud ve I. Ahmed’in mühürleri var.

2.3.2 İstinsah Tarihlerine Göre Nüshaların Tasnifi

Tesbit edilen yazma nüshalardan istinsah tarihi belli olanlar şunlardır:

1 Süleymaniye Ktp. Lâleli 1695	H 1021
2 İstanbul Üni. Ktp. Ty.902	H 1024
3 Süleymaniye Ktp. H Hüsnü Paşa 269	H 1032
4 Topkapı Ktp. 2712-791	H 1035
5 İstanbul Üni. Ktp. Ty.69	H 1068
6 Atatürk Üni. Ktp. Asl 26	H 1082
7 Topkapı Ktp. Revan-781	H 1107
8 Çorum İl Halk Ktp. Hasan Paşa Bl 388-1	H 1117
9 Topkapı Ktp. H 1052	H 1120
10 Süleymaniye Ktp. Darü'l-Mesnevi 66	H 1141
11 Süleymaniye Ktp. H Mahmut Ef 551	H 1156
12 Topkapı Ktp. Emânet 670	H 1164
13 Topkapı Ktp. Emânet 680	H 1170
14 İstanbul Üni. Ktp. Ty.279	H 1195
15 Atatürk Üni. Ktp. SA 184-1	H 1205
16 İstanbul Üni. Ktp. Ty.769	H 1275

Tespit edilen nüshalardan Topkapı Emanet 670, ASL 26, HA, 613, AE 331, NP 137 nolu nüshaların fotokopisi üzerinde metin inceleme çalışması yapılmıştır. Eldeki nüshaların hemen hepsinin farklılık göstermesinden dolayı soy kütüğünün çıkarılması mümkün olamamıştır.

2.3.3 Nüshaların Beyit Sayıları

İncelemesi yapılan nüshaların beyit sayıları ve farklı beyitler aşağıda çizelgede gösterilmiştir:

TE	AS L	HA	AE	NP
12b	1	101b	101b	3
101b	7	360b	101c	92
101c	363	363b	360b	267
267b	685	661	363b	465
360b	960	669	685b	559
363b	1115	671	1130	695
456b	1917	1033	1174	1139
685b	1977	1034	1182	1351
857b	1212	1351	1917b	1409
956b	2950	1369	1977	1665
1094b	2992	1625	2092	1693
1243a	3265	1626	2112	1730b
1264b	3273	1731	2263	1733b
1351b		1794	2942b	1767
1410b		2414	2958	1917b
1483b		2921	2978	1977b
1625b		2942b	2979	1991b
1665b		3265b	3245	2012b
1730b		3384b	3265b	2028
1733b			3467b	2112b
1917b			3498b	2122
1977b				2358
2012b				2574
2028b				2774
2112b				2848
2403b				2903
2476b				2921b
2599b				3292
2764b				3293

2979b				
3265b				
3384b				
3467b				
—————	—————	—————	—————	—————
9	3521	3149	3415	3409
35	13	21	19	20
		364		105
3534	3534	3534	3534	3534

Yukarıdaki çizelgede, her nüshanın altında o nüshada bulunmayan beyit numaraları verilmiştir. Toplam kısmında eserdeki beyit sayıları, ilave beyitler ve noksan beyitler ilave edilerek ortak beyit sayısı (3534) çıkarılmıştır. Buna göre HA'de 364, (301-365 arası), NP'da 105, 1795-1900) arası beyitler noksan yazılmıştır.

B. İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ KÜTÜPHANESİ TÜRKÇE YAZMALAR BÖLÜMÜ

7. İstanbul Üniversitesi Ty. 902 125x75 127b-234b 19 satır, 2 sütun, nesih bir yazı, sarı aharlı kağıt meşin cilt, cilt, rengi kırmızı, miklepli, kenar çizgili zincirekli, şirazeli, İbrahim b.Muhammed b.Ali El-Sivasi tarafından 1024/1615'te yazılmıştır. Baş tarafında kenarları haşiyeli, eksik bir nüsha. Bu cildin baş tarafında Hilye-i Hâkânî var "Kıyâmet azabından kurtulmak için sabah ve akşam kırâat oluna" diye alt tarafına bir dua yazılmıştır.

8. İstanbul Üniversitesi Ktp. Ty. 69 190x136 (154x75) 33b-151a 15 satır, 2 sütun, talik yazı ile yazılmıştır. Söz başları kırmızı, kırmızı cedveli, beyaz ve sarı aharlı kağıt (elvan), karton ciltli, cilt rengi düz kahve 1275 yılında Hasan Hakkı Şeyhü'l-vüzerâ ve Şeyhü'l-Harem Hz. risâlet penâh tarafından yazılmıştır. Bu eserin başında *Hilye-i Hâkânî* vardır.

9. İstanbul Üniversitesi Ktp. Ty. 2174 190x112 (134x55) 1b-132b 27 satır, 2 sütun. Talik bir yazı ile ser-levhaları kırmızı mürekkepli, sarı aharlı kâğıt üzerine yazılmıştır. Deri ciltli altun yaldızlı, mikleplidir.

10. İstanbul Üniversitesi Ktp. Ty.2318 190x110 (135x60) 26b-132a 17 satır, 2 sütun, talik yazı ile cedvelsiz El-hac Mahmud El-Hamdi Efendi tarafından yazılmıştır. Vişne renkli deri ciltli; cilt motifli ve şemselidir. Tam bir nüsha, baş tarafında *Hilye* var.

11. İstanbul Üniversitesi Ktp. Ty.69 1b-121b 198x120 (140x68) 15 satır Ali b. Yusuf tarafından H.1068/M.1657-58 tarihinde yazılmıştır. Siyah deri kaplı, mukavva cilt, miklebli, şirazeli, alemli, şemselidir. Orta kalınlıkta bej renkli kağıda cedvelli olarak nesih bir yazı ile yazılmıştır.

12. İstanbul Üniversitesi Ktp. Ty. 279 104b-211b 230x140 (164x83) 19 satır, 2 sütun, H 1195/M.1780 tarihinde Mustafa tarafından yazılmıştır. Aharlı, orta kalınlıkta krem renkli kağıda talik yazı ile yazılmıştır. Cedveller kırmızı mürekkeblidir. Ayrıca söz başları da kırmızıdır. Kahve renkli meşin ciltlidir. Sonunda, Zihni Üskübî Habîb diye bir isimden bahsedilmektedir.

C. SÜLEYMANİYE KÜTÜPHANESİ

13. Süleymaniye Ktp. Darü'l-Mesnevi: 66 210x130 (142x83) 1b-96a 19 satır, 2 sütun Talik bir yazı, sarı aharlı kağıt, ebrulu, karton cilt H1141/M.1728-29 tarihinde yazılmış, söz başları kırmızı mürekkepli, cedveller tek çizgili, bozuk ve mürekkep lekeleri var. Tam bir nüsha.

14. Süleymaniye Ktp. H Mahmut Ef. No: 551 210x130 yazılmış, sarı aharlı kağıt, karton ciltli, 22 sefer H.1156/M.1743 tarihili. Derviş Mehmed Bey tarafından yazılmış, 53a-55b sayfa kenarlarında Hâkânî'ye ait gazeller var. Su dökülmüş, biraz yazı dağılmış, tam bir nüsha.

15. Süleymaniye Ktp. H Hüsnü Paşa 269 237x135 (162x72) 1b-88a, 21 satır 2 sütun, talik yazı, sarı aharlı kağıt, meşin cilt orta şemseli kenarlar zincirekli, sırtı bez, hafif yıpranmış, 20-21 şevvâl H.1032/M.1623 tarihli, tam bir nüsha.

16. Süleymaniye Ktp. Hekim Ali Paşa 613/2 215x120 (160x70) cedvelsiz, 23b-107a 19 satır, 2 sütun. Baş tarafında *Hilye-i Hâkânî* var. Nesih yazı, sarı aharlı kağıt, açık kahve renkli meşin cilt, şemseli, miklepli, istinsah tarihi ve müstensihisi belli değil, tam ve güzel bir nüsha.

17. Süleymaniye Ktp. Aşir Efendi, 331'de Miftâh-ı Fütuhât adıyla kayıtlı. 170x92 (128x63) 10a-131b, 15 satır, 2 sütun Nesih yazı, beyaz aharlı kağıt, karton ciltli, cilt ebrulu, filigranlı, su yollu. Tam ve güzel bir nüsha müstensihisi ve istinsah tarihi belli değil.

18. Süleymaniye Ktp. Lâleli 1695, 207x115 (134x64) 1b-74b 25 satır, 2 sütun, talik yazı, sarı aharlı ebrulu kâğıt, karton ciltli, H 1021/M.1611-12 tarihinde Abdullah Ahmed b. Ali tarafından yazılmış, cedveller tek çizgili, söz başları kırmızı mürekkepli, bozuk bir nüsha.

19. Süleymaniye Ktp. Hacı Mahmut Efendi 3622, 34b-130b 198x125 (142x77) Baş tarafında *Hilye-i Hâkânî* var. Rik'a yazı ile 15 satır ve 2 sütun halinde yazılmış, meşin cilt, semşeli cilt kapağı miklepli, müstensihisi ve istinsah tarihi tespit edilemedi.

20. Süleymaniye Ktp. Halet Efendi 355, 74b-170a 240x138 19 satır 2 sütun Aharlı sarı renk kağıt meşin ciltli, cilt miklepli, köşebentli, salbek şemseli, şirazeli tam bir nüsha. H.1165/M.1751-52 tarihinde Mustafa b. Ali es-Safâî tarafından yazılmıştır.

21. Süleymaniye Ktp. Lala İsmâil Efendi 33, (MFA 2885) 260x164 (165x 65) İbrahim b. Hasan tarafından yazılmış. Cildi miklepli, sırtı ve kenarları vişne rengi, meşin mukavva cildli. Talik bir yazı ile yazılmış.

D. ATATÜRK ÜNİVERSİTESİ KÜTÜPHANESİ (SEYFETTİN ÖZEGE)

22. Atatürk Üniv Ktp. Agah Sırrı Levend Bl. No: 26, 190x110 (150x75) 31b-126b 95 yk 19 satır 2 sütun nesih yazı. H. 1082/1671-72 söz başları kırmızı, beyaz aharlı kağıda yazılmış, şemseli deri ciltli, miklepli, arada mavi renkli sayfalar var Baştan 29 varak yaldızlı, Eserin sonunda talik yazı ile bir şiir var. Baş tarafında Hilye-i Hâkânî ve Cevri'nin Hilyesi var,

23. Atatürk Üniversitesi Ktp. SA 184-1 215x135 (165x85) 96 yk 19 satır 2 sütun, yazı çeşidi nestalik, H 1205/1790-91 tarihinde Seyyid Mehmed tarafından yazılmış cedvelsiz, beyaz aharlı kağıt, söz başları kırmızı, mürekkebli, karton ciltli, cilt ebrulu, sırtı meşin kaplı, tam bir nüsha.

E. DİĞER KÜTÜPHANELER

24. Milli Kütüphane, El Yazma Nadir Eserler Bl. 06 mil. yz. 5433 235x 173 (173x87) 21 satır, 2 sütun, 63 yk, nesih yazı ile yazılmış Müstensihî Mehmed Said bin Abdulhamid, cildi cedid nohudî, söz başları kırmızı, ince mavi cedvelli, siyah meşin ciltli, tam bir nüsha,

25. İzmir-Tire Necip Paşa Ktp. 137 205x115 (159x70) ta'lik yazı 93 yk filigranlı, aharlı ince zarif, sarı mum renginde cildi; açık yeşil meşin üzerinde dikdörtgenimsi şemseli, salbek üç cedvel arasında, zincireği cetvel ortalarında üçgen noktası altun suyu ile işlenmiştir. Cilt kabı içi, sarı yeşil kağıt üzerine ebru işlenmiştir. İlk üç varağı cedvellendiği halde konuları yazılmamıştır. Ser levhası muhtelif renklerle çok ince olarak tezyin edilmiştir. Hâtimesinde de tezyinat bulunmaktadır. Bütün sayfalar cedvelli ortaları yaldızlıdır. Konu başları cedvelli ve kırmızı mürekkeple yazılmıştır.

26. Çorum İl Halk Ktp. Hasan Paşa Bl. Yazmalar 388/1 198x120 (157x65) 48+1 yk filigransız aharlı kağıt, ebrulu karton cilt, sırtı meşin, cilt miklepli Abbas İsmail tarafından H 1117/M.1705-6 tarihinde istinsah edilmiştir. Tam bir nüsha.

27. Prof. Dr. Abdulkadir Karahan nüshası: (Raif Yelkenci'den alınma, oldukça yeni ve sağlam bir nüsha) 230x155 (174x110) 108 yk nesih hatla yazılmış³.

28. Ord. Prof. M. Fuad Köprülü Nüshası.

29. Akhisar Zeynel-zâde Halk Ktp. nüshası (Milli Kütüphaneye gönderilmiştir)

---

³ Abdulkadir Karahan. *Kırk Hadis*. 207. Bu nüsha Harran Üniv. Kütüphanesine bağışlanmıştır.

30. Diyarbakır İl Halk Kütüphanesi, 3072/B 21x14,5 (13,5x9,5) 201 yk. deri ciltli, sarı yaldız işlemeli, yaldız çerçevesi, metin başlıkları kırmızı, beyitler siyah mürekkeple yazılmıştır. İsmi: *Manzume-i Hâkânî fi-Hadîs-i Erba'în* 15 Muharremü'l-Haram 1149.

3. TÜRK EDEBİYATINDA HADİS-İ ERBA'İN

Türk Edebiyatında İslâm dininin etkisiyle verilen en güzel eserler şüphesiz *Hilyeler* ve *Hadîs-i Erba'în*lerdir. İlk örneklerini 14. yüzyılda görmeye başladığımız *Hadîs-i Erba'în*ler (Kırk Hadis veya Çihl Hadis)'in çoğu, Câmî'nin *Çihl Hadis*'i örnek alınarak yazılmaya başlanmıştır. Gerek Arap edebiyatında, gerekse Acem edebiyatında kırk hadislerin yazılmasına sebep olan “*men hafıza*” diye başlayan hadis-i şerifindeki müjdeleyici haberden kaynaklandığı bilinmektedir.

Kırk hadisın doğuşu çeşitli râvilerin rivâyeti olan “ve Hâkânî Mehmed Bey'in de ilk hadis olarak manzum tercümesi” “Ümmetinden kim kırk hadis ezberlerse Cenab-ı Allâh o kimseyi kıyâmet gününde âlimler ve fakihler zümresinde diriltir.” hadisinden hareketle doğmuştur. Bu hadisın çeşitli râvileri olduğu gibi (Ali b Ebî Tâlib, Ma'az bin Cebel, Abdullah bin Mes'ûd, Abu'd-Dardâ, Abû Hureyre, Abdullah b. Abbâs, Abdullah b. Ömer Abû Sa'îd el-Hudrî, Anas bin Mâlik çeşitli rivâyet de vardır. Hâkânî Mehmed Bey eserini manzum bir şekilde, hacimli olarak ve diğerlerinden farklı bir tarzda yazmıştır. Eser hazırlanırken takip edilen bu hususu Abdulkadir Karahan şu şekilde açıklamaktadır: “Eser tetkik edilirken müellifin, psikolojisi bakımından okuyucunun umumiyetle İslâm ahlâkının esaslarına bağlanması ve bazen ali âbâ ile mutasavvıflara karşı hayranlık duyması için âdetâ planlı bir şekilde hareket ettiği hissi uyanır”.

Esere alınan hadislerin kısa oluşu, ezberlemenin kolaylığı içindir. Hadisler seçilirken dikkat edilen ikinci husus; toplum hayatını, İslâm ahlâkını konu alan ve Al-i Abâ'ya hürmetten bahseden hadislerin seçilmiş olmasıdır. Her hadis onar beyitlik bölümler halinde tercüme ve şerh edildikten sonra konuyla ilgili kısâs-ı enbiyâ ve menâkıb-ı evliyâdan hikâyeler yazılmıştır. *Hadîs-i Erba'în*, *Hilye* kadar tanınmamış olsa da en az onun kadar kıymetli bir eserdir.

“XIV. asırdan itibaren Türk Edebiyatında beliren kırk hadis tercümeleri XV. XVI. XVII. ve XVIII. asırlarda gelişen genişleyen ve serpilen bir dînî edebiyat kategorisi olarak kudret ve kıymetini muhafaza etmiş ve hassaten şairlerin devamlı bir meşgalesi olmak hususiyetini kaybetmiştir. Kemal Ümmî (ölm 880/1475), Nevâî (1441-1501), Fuzûlî (ölm 963/1556), Nev'î (1533-1598), Âşık Çelebî (trc 979/1571), Latîfî (ölm 990/1582), Âlî (1541-1600), Hâkânî (trc 1011/1603), Okçuzâde (1039/1630), Tâib (trc.1120/1703), Nâbî (trc. 1102/1691), Münif (trc

1146/1733) vb gibi tanınmış, büyük şâir ve münşilerin aynı zamanda kırk hadis sahipleri oldukları da düşünülürse bu daha kolay anlaşılır.”⁴

Hâkânî'nin kırk hadis konusunda böyle bir eser yazmakla iki amacı vardır. Birisi; Türk edebiyatına manzum bir *Hadîs-i Erba'in* kazandırmak, ikincisi Resûlullâh'ın şefaatine kavuşup, Allah'ın (cc) mağfiretine nâil olmak. Böylelikle hem dünya, hem de ahiret için iyi şeyler yapabilmek arzusundadır. Muallim Naci, Hâkânî Mehmed Bey'in her iki dileğinin de gerçekleştiğini onun hayatı hakkında bilgi verirken şu şekilde açıklamaktadır. ASL. 26 nolu nüshada ve Riyâzu'ş-Şuarâ'da şu kayıt vardır: “Nakl olunur ki, hîn-i vefâtında yanında bulunan ashâbına hitâp edip: -yârân-ı sâfâ cennet bahçeleri ne güzel köşeler imiş- deyip teslim-i rûh eder” Bu ibareden de anlaşılacağı üzere, Hâkânî Mehmed Bey'in uhrevî hayatının ve oradaki makamının güzelliği daha sağlığında kendisine ayân olmuştur.

XIV. yüzyılda yazılan en önemli hadis kitabı *Nehcü'l-Ferâdis*'tir. XV. yüzyılda Kemâl Ümmî'nin *Kırk Armağan*'ı risaleden öte divânın içinde yer almıştır. Câmî'nin *Çihl Hadisi* ile, Nevâî, Fuzûlî, Nabî, Münif ve Hâkânî'nin seçtiği hadisler incelendiğinde Hâkânî'nin bazı hadisleri farklı aldığı görülmektedir. Nevâî ve Fuzûlî Câmî'nin sırasını takip ederken, özellikle Hâkânî bu sıralamaya uymamıştır.

3.2 Hâkânî'nin *Hadîs-i Erba'in*'i ile Diğer *Hadîs-i Erba'in*lerin Mukayesesi

Hadîs-i Erba'in ile, Câmî, Ali Şir Nevâî, Fuzûlî, Münif ve Nabî'nin kırk hadislerine aldığı hadislerin sıralanışı şu şekildedir:

<i>Hadis Sırası</i>	<i>Hâkânî</i>	<i>Câmî</i>	<i>Nevâî</i>	<i>Fuzûlî</i>	<i>Münif</i>	<i>Nabî</i>
1	1	-	-	-		-
2	2	1	1	1	11	1
3	3	2	2	2	10	2
4	4	-	-	-	-	-
5	5	-	-	-	-	-
6	6	3	3	3	-	3
7	7	4	4	4	4	4
8	8	14	13	13	31	13
9	9	39	39	39	27	39

⁴ Abdulkadir Karahan. *İslâm-Türk Edebiyatında Kırk Hadis*. 140-141.

10	10	6	6	6	5	6
11	11	7	7	7	14	7
12	12	8	8	8	20	8
13	13	10	10	10	13	10
14	14	12	12	12	12	12
15	15	13	14	14	18	14
16	16	15	15	15	11	15
17	17	16	16	16	15	16
18	18	-	-	-	-	-
19	19	18	18	18	16	18
20	20	19	19	19	2	19
21	21	20	20	20	21	20
22	22	21	21	21	23	21
23	23	23	23	23	3	23
24	24	-	-	-	-	-
25	25	24	24	24	9	24
26	26	25	25	25	6	25
27	27	27	27	27	34	27
28	28	-	-	-	-	-
29	29	-	-	-	-	-
30	30	-	-	-	-	-
31	31	-	-	-	-	-
32	32	5	5	5	28	5
33	33	31	31	31	30	31
34	34	28	28	28	37	28
35	35	33	33	33	26	33
36	36	-	-	-	-	-
37	37	29	29	29	35	29
38	38	30	30	30	-	30
39	39	35	35	35	36	35
40	40	38	38	38	38	38
41	41	36	36	36	24	36
42	42	40	40	40	39	40

Câmî, Ali Şir Nevâî, Fuzûlî ve Nâbî'deki hadisler sıra itibariyle uygunluk gösterirken Münif'teki hadisler sıralamada uyum göstermemektedir. Tabloya bakıldığında Hakânî'nin bu hadislerden 8 tanesini almadığını, bunların yerine farklı olarak 10 hadis aldığı görülmektedir. Bu hadisler: 9, 11, 17, 22, 26, 32, 34, 37 nolu hadislerdir. Münif'te ise sıralama farklı yapılmış ve hadis sayısı 39 olduğundan 7 hadis alınmamıştır. Bunlar 7, 8, 22, 25, 39, 32, 33 nolu hadislerdir.

4. HADİS-İ ERBA'İN'İN İNCELENMESİ

4.1 Muhteva Bakımından *Hadis-i Erba'in*

Hâkânî'nin *Hadis-i Erba'in*'i Türkçe manzum Kırk Hadis'lerin en önde geleni ve beğenilenidir. Manzum tercüme niteliği taşıyan esere 42+1 hadis alınmıştır. Yedi ayı aşan bir sürede tamamlandığı eserin hâtıme kısmında belirtilmiştir. Eser nüshalarda farklı beyitlerden oluşmaktadır. Eserin 3500 beyit olarak yazıldığı tahmin edilmektedir.

Mesnevi tarzında yazılan bu eserin özelliği, diğer mesnevilerde mevcut olan şekil özelliğini taşımış olmasıdır. Hâkânî, *Hilye*'sinde olduğu gibi Kırk Hadis'e de "besmele" bölümüyle başlamıştır. Münâcât bölümünden sonra 67 ve 104 beyitleri Naat bölümüne ayrılmıştır. Naat bölümünde Hz. Muhammed (SAV) âline ve ashâbına da methiyeler edildikten sonra:

103- Garka-ı envâr-ı İlâh olalar
Ümmete ukbâda penâh olalar

104 Devride ta künbed-i firûze-nâm
Her birine ola sâlât ü selâm

dilekleriyle bitirilmiştir. Naat'ten sonra medih bölümleri yer almaktadır. İlk olarak sultan Mehmet'e (III.) övgü de bulunulmuştur:

109 Hazret-i Sultân-ı ebü'l-feth ü dâd
Şâh-ı Mehemmed halefi Hân Murâd

Medih bölümü, Cıgala-zâde Yusuf Sinân Paşa'ya yazılan medhiyye ile sona ermektedir. Eser devrin Sadrâzamı Cıgala-zâde'ye sunulduğu bu bölümde yazılanlardan ve medih'den anlaşılmaktadır.

- 134- Cevr ü sitem resmi Sitâbul'dan
Hâsılı ref' olmuş idi anlasan
- 135- Devri idi bir gül-i nev-bâdenün
Sâhib-i a'zam Cıgâlı-zâde'nün
- 170- 'Âleme Yûsuf gibi itdün kerem
Sana Sinân olsa 'aceb mi 'alem

Her bölümün sonunda olduğu gibi duâ vü senâ ile yahut da nasihatle bitiren Hâkânî Mehmed Bey bu bölümde de iyi temennîlerde bulunmaktadır

- 174- Fâlını her yerde hümâyûn ide
Nûh gibi 'ömrini efzûn ide
- 175 Şâhid-i devlet ana meyyâl ola
'İzzet ü ikbâl ile hoş-hâl ola

Kırk hadis ezberlemenin fazileti ile ilgili hadîs-i şerîf'in manzum tercümesinde mana ile ilgili açıklamalar yapıldıktan devamında; iki cihan içre menfaat bulacağını, hûr ü melek yüzüne müştak olacağını ulemâdan yüksek mertebeye ulaşmış olanların "ilm-i ehâdis-i şerîf" ile olduğunu söyler ve yazımda takip ettiği bazı hususları da şöyle açıklar:

- 187- Rişte-i lü'lüden alub çihl dür
Gûş-ı dili eyledüm anuñla pür
- 188- Anı ki hıfz eylemek âsân ola
Nakd-ı dil ü d-de-i 'irfân ola
- 189- Eyledüm olsun deyü ma'nâ açık
Nazmile şerh itmede küstahlık
- 190 Kıldum ehâdise muvâfık yine
Nice hikâyet-i kavi beyyine

Her hadis on beyitlik bölümler halinde tercüme edilmiştir ve her hadise uygun birer hikâye anlatılmıştır. Yalnız bir hadis (364 beyitle başlayan) من اعطى hadisi üç ayrı hikâye ile anlatılmıştır.

1. Hikâyet-i Ali İbni Ebî Talib Kerremallâhu Veche ba-ân Müşrîk-i Bî-Edeb
2. Hikâyet-i Rüstem-i Dasitân
3. Hikâyet-i Afv-ı Haccâc-ı Zâlim Kesîrâ

Bu hikâyelerden çoğu kısâs-ı enbiyâdır. Hem Peygamberler tarihini bilmek ve hem de gönülleri daha iyi aydınlatabilmek için bu yolu seçtiğini ifade eder Hazret-i Câmî'yi de şu beyitle anmaktadır:

- 193- Hazret-i Câmî'nün ola rûhu şâd
Tarz-ı Acemde idüben ictihad

Hâkânî, kırk hadisin kendinden önce bir çokları tarafından gah Arapça, gah Farsça, yazıldığını ama kendisinin Türkçe'ye tercüme ettiğini söylemektedir. Bu çalışmalarından dolayı Hakk'ın rahmetine ve mağfîretine kavuşmasını, sıkıntılardan kurtulmasını Yüce Allah'tan talep etmektedir. Bu bölümden sonra “Âgaz kerden tercüme-i Hadîs-i Erba'în” bölümünde de, kırk hadisle ilgili düşüncelerini açıklar ve her bir hadis için;

- 203- Her birisi dürc-i girân-mâye veş
Her biri burc-i şerefe bir güneş

- 204- Her biri gencine-i esrâr-ı Hak
Her biri bir kân-ı güher bârı Hak

övgülerini kullanır. Bundan sonraki bölümde kırk iki hadisin onar beyitlik tercümesinden sonra konuyla alakalı hikâyeler anlatılır. *Hadîs-i Erba'în* adıyla bilinmesine rağmen kırk sayısına bağlı kalınmamıştır. Hadis-i Erba'inin yazma nüshaları arasında da seçilen hadislerden bazılarının konu bakımından aynı olmasına rağmen değişik hadislerin seçildiği görülmektedir. Bundan da müstensihlerin kendi düşüncelerine göre eserlere müdahale ettikleri ortaya çıkmaktadır. Mesela eserin adının da değişik nüshalarda farklı şekilde yazıldığı bunlardan bazıları aşağıdaki gibi tespit edilmiştir:

- a) *Hadîs-i Erba'în ve Tercüme-i Manzumesi*
- b) *Hadîs-i Erba'în ve Tercümesi*
- c) *Şerh-i Hadîs-i Erba'în*
- d) *Ehâdis-i Erba'în şerhi*
- f) *Miftâh-ı Fütûhât*
- g) *Tercüme-i Hadîs-i Erba'în min Te'lif-i lil-Hâkânî Beg*

4.2 Der i'tizâr-ı du'â vü hâtimetü'l-kitâb

Eserin son bölümü Cenâb-ı Allâh'a hamd ile başlamaktadır. Hâkânî bir *Hadîs-i Erba'în* yazmanın mutluluğu içindedir. Eserin adı bu bölümde zikredilmektedir. Büyük şairlerden Arap şâiri Hassân'ı da bu bölümde anar ve onun ismine yer verir:

3426 Minnet ol Allâh'a ki oldı mu'în
Bende çıkardum hele bir erba'în

3432 Tîşe-i hâmemle merammât idüb
İsmi Miftâh-ı Fütühât idüb

3438 Götüre sahbân-ı 'Arab meş'alem
Şem'imi Hassân-ı 'Acem'den yakam

Sadrazam Cıgalı-zâde'yi tekrâr anarak onun için:

3441 Re'yi rezîn ile olubdur metîn
Irz-ı selâtin ile nâmûs-ı dîn

3443 Serv gibi fâriğ ü âzâdedür
Rûm'da ol bir Cıgâlî-zâde'dür

Sinan Paşa'nın sadrazamlık döneminde elde ettiği başarılarından bazılarını sıralar, hamd ü senâ ümidinî tekrarlar. Diğer bölümlerde olduğu gibi bu bölümde de sözü gereksiz yere uzatıp aynı şeyleri tekrardan kaçınmamıştır. Bu eseri yaşlılık döneminde yazdığı kendi ifadesiyle sabittir:

3475 Elde amel yok ayağum aldı mevt
Eyledüm evkâtı hevâyile fevt

3476 Boynuma gisû-yi heves takdı gul
Kaldı dalâletde müşevveş gönül

3469 Çökdi za'îf oldı vücûd ey dirîğ
Üstüme cellâd-ı ecel çekdi tîğ

Kendinden sonra bu yolu seçenlerin daha nice *Hadîs-i Erba'în*ler çıkaracağını, kendisini de âl-i Ali yüzü suyu hürmetine, Hudâ ve Resûl'un kabul edeceğini temenni eder.

1012 tarihinde Rebiyülevvel ayının 12'sinde bitirildiği şu beyitlerle ifâde edilmektedir.

3492 Gurre-i şa'ban olıcak hoş-nümâ
İtdi bin on birde ana ibtidâ

3493 Çün sene-i hicret-i hayru'l-beşer
Oldı bin on bir iken isnâ 'aşer

3494 Sâl hisâbını iletdüm yine
Mâh-ı rebî'ün on ikincisine

Bu tarihte bitirilmesinin sebebini ise yine İslâm tarihi bakımından önemli bir gün olan, Hz.Muhammed (SAV)'in doğum gecesine (tarihine) rastladığı içindir, demektedir.

3495 Çün şeb-i mevlüd-ı Cenâb-ı Habîb
İrdi 'aleyhis'salavatü'l-mucîb

3497 Toğduğı günlerde o bedr-i temâm
Buldı risâlem şeref-i ihtitâm

TE. 670 nüshasının sonunda müstensih tarafından, “Temâm şod tahrir-i in kitâb-ı müstetâb be-hâme-i 'abd fakir Abdullah Nâhîfî gufire lehü fi âhiri Rebi'ül-âhir min şuhûr-i sene erbe' ü sittin ve mi'ete ve elf fi'l-hicriyye” notu düşülmüştür. ASL'de ise “Te'immetü'l-kitâb bi- avnillahi'l-melikü'l-vehhâb ve ileyhi'l-mürecca ve'l-me'âb Allahümme salli ala Muhammedin ve alâ âli Muhammed. Bu Hilye-i Pâk-i Muhammedî bin seksen ikide mâh-ı Şa'ban'nın onbirinde temâm şod” şeklinde bir not vardır.

4.2. ŞEKİL BAKIMINDAN *HADİS-İ ERBA'İN*

4.2.1. Nazım biçimi

Eser mesnevi tarzında yazılmıştır. Diğer mesnevilerde olduğu gibi bu mesnevide de belli usullere uyulmuştur. Hakâni, *Hilye*'de olduğu gibi *Hadîs-i Erba'in*'de de öncelikle besmele bölümüne yer vermiştir. Tevhid ve Münacat'tan sonra Hz. Peygambere naat yer almaktadır. Devrin hükümdarı Sultân Murâd (III) oğlu Sultân Mehmed (III'e) ve Cıgala-zâde'ye medih sunulmuştur. Sebeb-i Te'lif bölümünde من حفظ : hadis-i ile ilgili bölümle metin kısmına giriş yapılmıştır. Metin kısmı hadislerin 10'ar beyitlik açıklamaları ve ilgili hikâyelerle süslenmiştir. Son bölümünde “der i'tizâr-ı du'a vü hatimetü'l-kitab” bölümü yer almaktadır.

4.2.2. Vezin ve Kafiye

Hâkânî eserin tamamında aruzun seri bahrinin *müfte' lün/ müfte'î lün/ fâ'ilün* veznini kullanmıştır. Türkçe kelimelerdeki bazı açık heceler vezne uyma zaruretinden dolayı kapalı hece durumuna getirilmiştir. Bir çok beyitte medli imâle kullanılmıştır. Eserde görülen bazı aruz hatalarının müstensih hatasından kaynaklandığı farklı nüshaların tetkikinden anlaşılmaktadır. Özellikle 3. sırada incelemesi yapılan Hekim Ali nüshası bir çok yönüyle hatalı yazılmış nüshadır.

4.2.3. Dil ve Anlatım

Şair, Hadîs-i Erba'îni Türkçe yazmasının sebebini:

196 Rûm'da dönsün deyü câm Cem'e

Türkiye itdüm anı ben tercüme

mısralarında anlatmaktadır. Vezin ve kafiye bütünlüğünü sağlamak için araya sıkıştırılmış birçok kelime ve kelime grupları vardır. Konunun dînî özellik taşıması ve tercüme niteliğinde olması konuya hürmetten dolayı süslü anlatılmaya çalışılmıştır. Ancak aşırı bir sanat yapma hevesi sezilmez. Bu sebeple, sanat oyunları çok azdır. Özellikle çok güzel tasvirlerin yapıldığı hikâyelere rastlamak ve zevk almamak mümkün değildir.

2242 Kân-ı güher gibi olub ol cerâb

Dürr-i hoş-âbile dolu la'l-ı nâb

Eser gerek dil ve anlatım hataları, gerekse doldurma kelimelere rağmen Türkçe'de yazılmış en güzel eserlerden biridir. Konuya hakimiyeti, dînî ve ilmî yeterliliği eserin hacminin oluşmasında kolaylık sağlamıştır. Anlatımda başvurduğu önemli hususlardan biri, her bölümün sonunda (hadis tercümelerinde ve hikâye anlatımlarında) mutlaka ya nasihat niteliğinde beyitlere, yahut da aczini ifade eden Cenâb-ı Allâh'a yalvarır. Bütün bunları anlatırken baş vurduğu en önemli dil malzemesi deyimler ve darb-ı mesellerdir.

Dînî bir metin olması sebebiyle; bir yandan ona hürmeten dil ağırlaşırken, diğer taraftan böyle dînî bir konunun herkes tarafından kolayca anlaşılabilmesi içinde azamî gayret gösterildiği sezilmektedir. Eserde anlatım bakımından göze çarpan diğer bir özellik de hikâyelerin genellikle *Kısâs-ı Enbiyâ'* dan veya *Asr-ı Saadet*'ten seçilmiş olmasıdır. Yalnız birisi: "Hikâyet-i Sergüzeşt-i sâhib-i te'lîf rahimehullâhu aleyh (2422) hikâyesi; müellifin başından geçen bir hac yolculuğunu ve yaşlılık döneminde ehl-i hevâ ile olan yakınlığından dolayı pişman olmasını anlatır. Bu pişmanlığını şöyle dile getirir:

- 2563 Âkibet oldı o benüm baş açık
Düşmen-i bed hâhem ile müttefik
- 2564 Eyledi ol münker-i nân ü nemek
İrzımı nâmusımı hâk ile yek
- 2548 Yâr degül ceybde bir mâr imiş
Tıfl-ı dile dâye-i hun-hâr imiş

Daha çok Farsça terkiplere yer verilmiştir. Hatta Arapça kelimelere Türkçe ekler getirilerek imlâ bozukluğu meydana gelmiştir:

- 1902 Nâsun odur efdalı kim subh u şâm
Nef ilene anuñ ile hâs u ‘âmm

4.2.4. Seçilen Hadislerin Manaları

Dinî emirler (le ilgili)den ümmetinden kim kırk hadis ezberlerse, Cenâb-ı Allah o kimseyi kıyâmet gününde alimler ve fakihler zümresiyle (birlikte) diriltir.

1-Dört tâife vardır ki, kıyâmet gününde ben onlara şefaât ederim: Zürriyetime ikrâmda bulunana, onların ihtiyaçlarını gideren, onların işi için (yardım eden) çaba gösteren, kalbi ve diliyle onları seven (kimselere şefaât ederim).

2-Enes (ra) rivayet etmiştir. Peygamber (SAV) şöyle buyurmuştur. “Sizden biriniz kendisi için arzu ettiğini kardeşi içinde arzu etmedikçe imân etmiş olmaz.

3-Verdiğini Allah için veren, vermediğini Allah için vermeyen, sevdiğini Allah için seven, sevmediğini Allah için sevmeyen muhakkak ki imânını tam etti.

4-İnsan Allah (CC)’ın binasıdır. Kim ki, onu yıkmaya (öldürmeye) kalkarsa o melundur.

5-Kim borçlu kimseye kolaylık gösterirse, Cenab-ı Hak’ da ona dünyâda ve ahrette kolaylık gösterir.

6-Ebu Hureyre (ra)dan rivâyet edilmiştir. Peygamber (SAV) buyurdu: “Müslümân dilinden ve elinden müslümânların selamette kaldığı kimsedir”.

7-Bir mü’minde iki huy; cimrilik ve güzel ahlâk bir araya gelmez.

8-Cabir (ra) rivayet etmiştir. Peygamber (SAV) buyurdu: Meslisler emniyetle in’ikad eder.

9-Kaçamak bakış iblis’in oklarından bir ağulu oktur.

10-Ebi Sa’id (ra) İnsanlara şükretmeyen, Allah’a şükretmedi.

- 11-Cerir b Abdullah'dan rivâyet edilmiştir. Resûlullâh (SAV) buyurdu: “İnsanlara merhamet etmeyen kimseye, Allah (cc) merhamet etmez.
- 12-Ebu Hüreyre (ra)dan rivayet edilmiştir. Rasulullah (SAV) buyurdu: Dünya lanetlidir. Yüce Allah'ın zikrinden başka onda ne varsa lanetlidir”.
- 13-Abdestli olarak devâm et, rızkın genişletilir.
- 14-Söz verme borçtur.
- 15-Kendisine danışılan, emin kimsedir.
- 16-Cömertlik kazançtır.
- 17-Az miktarda da olsa gereksiz borç dinin yüz karasıdır.
- 18-Kanaat, tükenmez bir hazinedir.
- 19-Sabah uykusu rızka engel olur.
- 20-Cömertliğin belâsı başka kalkmadır.
- 21-Başkasından (başına gelenlerden) ibret alan mutlu kimsedir.
- 22-Ebu Hureyre (ra)'dan rivâyet edilmiştir. Resûlullâh (SAV) buyurdu: Her işittiğini söylemek insana yalan olarak yeter.
- 23-Cabir (ra)'dan rivâyet edilmiştir. Resûlullâh (SAV) buyurdu: İnsanların en hayırlısı, insanlara en çok faydalı ve menfaatli olandır.
- 24-Çocuklarınıza şiir öğretiniz. Çünkü şiir zihni açar ve cesaret verir.
- 25-Muhakkak ki Cenab-ı Allah yumuşak huylu, gülec (kişiyi)'i sever.
- 26-Ebu Müslim oğlu Ata Abdullah el-Horasanî rivâyet etmiştir. Resûlullâh buyurdu: “Birbirinize hediye veriniz, sevişiniz.)
- 27-Ebu Hureyre (ra) rivayet etmiştir. Resûlullâh buyurdu: Görmeğe gün aşırı gel, daha çok sevilirsin.
- 28-Kâfırda olsa misafire ikrâm ediniz.
- 29-Hayrı; beşüş (şen, güler yüzlü) ve güler yüzlülerde arayınız.
- 30-Fakirlerin ihtiyaçlarını giderirken gizlilik içinde gideriniz.
- 31-Resûlullâh'ın soyuna bir günlük sevgi, bir yıllık ibâdetten hayırlıdır.
- 32-İnsanoğlu ihtiyarlanır da onda iki huy: Harislik ve uzun emel gençleşir.
- 33-Ebu Hureyre (ra)'dan rivâyet edilmiştir. Resûlullâh buyurdu: Pehlivan (güreş meydanlarında) başkalarını yenen degildir. Asıl pehlivan kızgınlık anında nefesine hakim olan kimsedir.
- 34-Enes (ra) Aybı, şunun bunun ayıplarıyla uğraşmaktan kendini alıkoyana ne mutlu.
- 35-İşi sıkı tutma, güvenmemektir.
- 36-Olgun kimse, hesaplaşmada kolaylık gösterir.
- 37-An ibni Mes'ud (ra) rivayet etmiştir: Zenginlik, başkalarının ellerindekilerden ümit kesmedir.

38-Ali b Hüseyin b Ebi Talib'den, Resûlullâh (SAV) buyurdu: Kişinin kendisini ilgilendirmeyen şeyleri terk etmesi Müslümanlığın güzelliğindedir.

39-Ebu Hüreyre (ra) dan rivayet edilmiştir. Resûlullâh buyurdu: "Hoş söz bir sadakadır".

40-Dilin belâsı, konuşmaya vekil kılmaktır.

41-Gülmenin çokluğu kalbi öldürür.

42-Mümin komşusu aç dururken karnını doyuramaz.

KAYNAKLAR

- Banarlı, Nihat Sami (1971). *Resimli Türk Edebiyatı Tarihi*. C.1.
- Berki, A. Himmet (1987). *250 Hadis Terceme ve İzahı*. Ankara: TDV Yay.
- Bursalı, Mehmet Tahir. *Osmanlı Müellifleri*.
- Kafzâde Faizi. *Zübdetü'l-Eş'ar*. Bitirme Tezi. Atatürk Üniv. Ktp. Dökümantasyon Merk.
- Karahan, Abdulkadir. *İslâm Türk Edebiyatında Kırk Hadis*. Ankara: TDV Yay.
- Karahan, Abdulkadir (1991). *Kırk Hadis*. İstanbul: Kültür Bakanlığı Yay.
- Kur'an-ı Kerim ve Türkçe Meali*. Çev. Fikri Yavuz. İstanbul: Sönmez Neşriyat.
- Külekcî, Numan (1988). *Hilye*. Erzurum.
- Muallim Naci. *Osmanlı Şairleri*.
- Muhyiddin Nevevi (1972). *Riyazu's-Salihin*. Çev. Hasan Hüsnu Erdem. Ankara: TDV Yay.
- Nevevi Kırk Hadis*. Salah Bilici Kitâbevi.
- Pala, İskender (1992). *Hilye-i Saadet*. Ankara: TDV Yay.
- Pekolcay, Necla. *İslâmi Türk Edebiyatı*.
- Tecrid-i Sarih Tercümesi*. Ankara: TDV Yay.
- Yöntem, Ali Canip (1944). "Hâkânî Mehmed Bey". *Türk Dili ve Edebiyatı Dergisi* 2 (1-2).
- Yöntem, Ali Canip (1945). "Hâkânî". *İslam Ansiklopedisi*. C. 5/1. İstanbul.

METİN

MİFTÂH-I FÛTÛHÂT

Müfteilün Müfteilün Fâilün

- 1.Bismillâhirrahmânirrahîm
Sırr-ı ehâdis-i Kelâm-ı Kadîm
- 2.Virse n'ola zezeme-yi besmele
Kubbe-yi çarh-ı felege velvele
- 3.Besmelenüñ meddidür ey hûb-fen
Habl-i metîn-i kerem-i zü'l-minen
- 4.İrmege ol bâb-ı ulü'l-'izzete
Besmele bir vâsıta dur ümmete
- 5.Gözle selef semtinüñ âdâbını
Besmelesüz açma dehen bâbını
- 6.Her sühan anuñla cihân-gîr olur
Besmelesüz sözde ne te'sîr olur
- 7.Nutka nüfûz anuñ iledür henüz
Besmelesüz sözde bulunmayasuz
- 8.Anuñ ile bir sözün olmaz iki
Besmeledür vâsıl iden sâliki
- 9.Besmeledür a'zam-ı esmâ-yı Hak
Besmeledür nûr-ı tecellâ-yı Hak
- 10.Kılmaga istersen eger def' -i gam
Besmeleye şugl idegör lâ-cerem
- 11.Bağlasa etrâfuñ alup seyvi'ât
Besmele zikriyle bulursun necât
- 12.Besmele gül destesidür gûyiyâ
Sarıludur târ-ı terahhum añâ (2a)
- 13.Oldı o gül deste-yi bâğ-ı cemâl
Gülşen-i Furkân'a gül-i hoş-hısâl
- 14.Cilve-nümâ-yı ruh-ı na'mâdur ol
Perde-güşâ-yı dil-i eşyâdur ol
- 15.Zikri dürür feyz-resân-ı heme
Ni'met-i mahz olsa ne var 'âleme

- 16.Hâsılı itmişdür anı Zü'l-celâl
Bâb-ı kemâl-i kerem-i lâ-yezâl
- 17.Sırr-ı sühan nâtıka-yı lem-yezel
Rûh-ı makâlât-ı kelâm-ı ezel
- 18.Erre-yi dendâne-yi sîn'i anuñ
Biçdi nihâl-i bedenin düşmenüñ
- 19.Saldı o şemsîr-i murassa'-gılâf
Ehl-i hilâf arasına ihtilâf
- 20.Buldu o cevherle olub pür-safâ
Âyine-yi milket-i dîn incilâ
- 21.İsm-i celâl içre cemâl-i ezel
Zâhir ü bâtın görünür fi'l-mesel
- 22.Şem'a-yı pür-lem'a-yı envârdır
Meş'ale-yi sâlik-i dîdârdır
- 23.Hamd aña kim halk olalı mümkünât
Garka-yı in'âmı dürür şeş cihât
- 24.Milk ü melek birle simâk ü semek
Gâyet-i ser-menzil-i idrâke dek
- 25.Hilkat-i eşyâ kuralı çâr-sû
Zerre-be-zerre ne ki var mû-be-mû
- 26.Cümlesi muhtâc-ı der-i kibriyâ
Bende vü âzâde vü şâh ü gedâ
- 27.Kabza-yı hükmündedürür her zamân
Kûy-ı zemîn ü küre-yi âsmân
- 28.Rif'at-ı şân-ı 'azamet-mahzarı
Minnet-i insân u perîden berî
- 29.Cân bitürürdi kara yerden nebât
Zerrece itse çemine iltifât
- 30.Hikmetidür sun'-ı İlâhiyyeden
Jâle-i gevher haceri la'lden (2b)
- 31.Katre-yi nîsâmı salar saf-be-saf
Añun ile pür dür olur her sadef
- 32.Kâse-yi hırsı ider in'âmı pür
Bez-i ni'am şânıña mahsûsdur

- 33.Açmasa feth olmaz idi kudreti
Mes'ele-yi müşkile-yi hikmeti
- 34.Haste-yi me'yûsa olur sâl ü mâh
Bâb-ı şifâ-hânesi ümmîd-gâh
- 35.Ya'ni dirîğ itmez irince ecel
Şerbet-i lutfın o Hakîm-i ezel
- 36.Sun'ıdur ezdâdâ viren imtizâc
Vahdeti esbâbına yok ihtiyâc
- 37.Levh ü kalem andan olub behre-yâb
'İzz-i huzûrundadır Ümmü'l-kitâb
- 38.Sem' ü basar lems ile şemm-i beşer
Hükm-i şerîfiyle olur kâr-ger
- 39.Göklere virüp harekât ü sükûn
Hep kadem-i zâtınadır reh-nümûn
- 40.Şâm ü seherden geyürür her zamân
Hînk-ı sipihre iki ber-güstüvân
- 41.İtmese fermân ele girmez heves
Emr-i şerîfüñsüz alınmaz nefes
- 42.Oldur iden bezl-i 'atâsın güvâh
Cümleye rızkın virici pâdişâh
- 43.İtmededür hâliñ o dergâha 'arz
Cümle-yi sükkân-ı semâvât ü 'arz
- 44.Hân-ı 'atâsına harîs ins ü cân
Lutfi gibi ni'meti bî-imtinân
- 45.'Âlemi in'âmı ile ol Vedûd
Eyledi müstağrak-ı deryâ-yı cûd
- 46.Zümre-yi zî-rûha o Perverdigâr
Hân-ı hayâtıyla idüp i'tibâr
- 47.Gördi mezelletlerin 'izzetledi
Her birin el-kıssa ziyâfetledi (3a)
- 48.Mugtemiz-i hâsılı eşyâ ile
Nâ'ime-i "nahnu kasemnâ"⁴ ile

---

⁴ Biz yemin ettik, K.Kerim, Zuhruf, 32.

- 49.Olmaga bî-çârelere çâre-ger
Lutfî firâvânını mebzûl ider
- 50.Bâb-ı hümâyûmî ki meftûhdur
Vâsıta-yı râhat-ı zî-rûhdur
- 51.Söz ile red olmaz eşiginde söz
Bir şeh-i sâhib-keremüñ kulıyuz
- 52.Sîne-yi cebbârı o Dâdâr pâk
Hançer-i kahr ile ider çâkçâk
- 53.Tiğ-zen-i gayret-i Rabbü'l-enâm
Zâlîme elbette ider intikâm
- 54.Gûş dutar nâle-yi mazlûma Hak
La'in ider ol tâ'ife-yi şûma Hak
- 55.Mâni'i yok rahmeti çok Hak'dur ol
Hak alıcı hâkim-i mutlakdur ol
- 56.Hazretidür 'alleme Âdem⁵ diyen
Ahmed'e mahbûb-ı müsellemler diyen
- 57.Nice müsellemler dimesünler aña
Zâtını mir'ât idünüpdür Hudâ
- DER NA'T-I HÂCE-Yİ HER DÜ SERÂ
HABÎB-İ HUDÂ MUHAMMEDÜ'L-MUSTAFÂ
SALLALLÂHU ALEYHİ VE SELLEM**
- 58.Mülk-i 'ademden dahi çıkmazdı yol
Eyledi kevneyne anı Hak Resûl
- 59.Olmasa olmazdı felek bî-gümân
Böyle buyurmazdı Hudâ-yı cihân
- 60.'Arşa deyişmezler idüp ilticâ
61.Sâye-yi perr-i külehin enbiyâ
- 62.Her ne kadar fâzıl ise mürselîn
Fazlı yanında olamaz hûşe-çîn
- 63.La'line biñ cân ile virürdi ser
Ger püser-i Meryem'i söyletseler

---

⁵ علم آدم : "Ademe öğretti.", *Kur'ân-ı Kerîm*, Bakara 2/31.

- 64.Neydügini ol kelimât-ı selîm
Nutka mecâl olsa açardı kelîm (3b)
- 65.Oldur iden bir söz ile Lât'ı mât
Oldurur el-hak sebeb-i kâinât
- 66.A'lem-i 'allâme-yi 'ilm-i ledün
Bâ'is-i ibdâ'-ı serây-ı kühen
- 67.Tâ'ir-i nüh-târem-i eflâk-i 'aşk
Gevher-i deryâ-yı şegabnâk-ı 'aşk
- 68.Tûğ-ı firâz-ı harem-i kibriyâ
Şukka-tırâz-ı 'alem-i kâf hâ
- 69.Havsala-âmûz-ı havâs-ı melek
Ma'rifet-endûz-ı debîr-i felek
- 70.Cevher-i ferd-i sadef-i "kün-fekân"⁶
La'l-i dırahşân-ı külâh-ı cihân
- 71.Leyle-yi Mi'râc'da şeb-bûy-ı bâğ
Meclis-i Hak'da güher-i şeb-çerâğ
- 72.Mest-i mey-i nâz-ı şebistân-ı Hak
Nukl-ı şarâb-ı dîl-i mestân-ı Hak
- 73.Kaşlarıñuñ olmasa mâh-ı nevi
Ka'be-yi İslâm'a delîl-i kavî
- 74.Bâdiye-yi şirke düşerdi beşer
Kıble-yi dîn bulmaz idi zîb ü fer
- 75.'Anber-i gîsûlarıdır itme şek
Sırr-ı süveydâ-yı kibâr-ı melek
- 76.Medrese-yi 'aşkda bî-kîl ü kâl
Oldur iden bahs-i cemâl ü celâl
- 77.Sînesi yenbû'-ı hikemdür anuñ
'Ârız-ı misbâh-ı zulemdür anuñ
- 78.Tâs-ı felek saltanatı kûsidur
Şer'î serâ-perde-yi nâmûsidur
- 79.Şeh-peri altında dürer bî-gümân
Beyza-ı beyzâ-ı zemîn ü zamân

⁶ : إِنَّمَا أَمْرُهُ إِذَا أَرَادَ شَيْئًا أَنْ يَقُولَ لَهُ كُنْ فَيَكُونُ
Kerîm, Bakara 117. Kün fekân, kün fe yekün anlamında kullanılır.

- 80.Sırr-ı ehad sîne-yi Ahmed'dedür
Nûr-ı Samed kalb-i Muhammed'dedür
- 81.Rûtbe-yi kadrine bu yetmez mi dâl
'Âşıkıdur pâdişeh-i Zü'l-celâl (4a)
- 82.Hayl-i melek gökden açup bâl ü per
Sa'y ile biñ yıl tayarân itseler
- 83.Pâye-yi fazlına varılmaz 'ayân
Kadrini Mevlâ bilür ancak hemân
- 84.Togmasa şems-i şerefi Ahmed'ün
Senti görünmezdi reh-i ebcedün
- 85.Gûşe-yi çeşmiyle nigâh itmese
Havf ü hatar vâr idi her bî-kese
- 86.Haşr olıcak mü'min ile mü'minât
Cümle o hazretten umarlar necât
- 87.Kurtılır el-kıssa gam ü gussadan
Dâmen-i pâkine teşebbüs iden
- 88.Velveleden eyleyen eflâki pür
Debdebe-yi kûs-i Muhammed'dürür
- 89.Makdem-i ferhundesı peygamberün
'Arzını kesr eyledi Kısra'laruñ
- 90.Geldi o sîmurg-ı bülend-âşiyân
Bûma makâm oldu mekân-ı Keyân
- 91.İtdi o bâzû-yı nübüvvet-penâh
Küfr ü dalâlin haşerâtin tebâh
- 92.Kuvvet-i kudsiyye-yi peygamberi
Kasrını hâk itdi yıkup Kayser'i
- 93.Bu tabakât-ı felek-i zer-nîşân
Kadrine bir nice ayak nerdübân
- 94.Na'tini tafsîle komaz ihtiyâc
Kıssâ-yı Mi'râc-ı zevi'l-ibtihâc
- 95.Binse Burak'ına o sun'-ı Celîl
Gâşiye ber-düşü idi Cebra'îl

- 96.Dirler aña ‘âlem olup mübtelâ
“Salli ‘alâ seyyidinâ’l-Mustafâ”⁷
- 97.Âline ashâbına a‘vânına
Hem vüzerâ-yı ‘azamet-şânına
- 98.Hazret-i ‘izzetden olup ihtirâm
Nice salât eyleyeler vesselâm (4b)
- 99.Mahrem-i esrâr-ı Resûl-i İlâh
Hazret-i Sıddîk-ı hilâfet-penâh
- 100.Hâk-i rehi secde-geh-i şeyh ü şâb
Hazret-i Fârûk-ı meâlî-nisâb
- 101.Nâtık-ı Hak tûti-yi bâğ-ı emân
Hazret-i ‘Osmân-ı behişt-âşiyân
- 102.Hem dahi ‘ammeyn-i şeh-i nâsdur
Birisi Hamza biri ‘Abbâs’dur
- 103.Hem dahî ‘ammin kirâmeyn-i nâs
Hamza vü ‘Abbâs-ı hakîkat-şinâs
- 104.Zehr-i havâs-ı harem-i kibriyâ
Hazret-i Haydar sened-i evliyâ
- 105.Hem ol iki pâk-neseb şâhlar
Âb-ı ruh-ı zümre-yi isnâ ‘âşer
- 106.Cümle-yi ashâb-ı ‘izâm-ı Resûl
Hâsılı bir bir o gürûh-ı fühûl
- 107.Garka-yı envâr-ı İlâh olalar
Ümmete ‘ukbâda penâh olalar
- 108.Devr ide tâ gunbed-i firûze-câm
Her birine ola salât ü selâm
- 109.Diñle beni sıdk ile Hâkâniyâ
Âl-i Nebî başıma kıl ilticâ

---

⁷ صل على سيدنا المصطفى : *Efendimiz Mustafa'ya salavat*

DER SÎTÂYÎŞ-İ SULTÂN MUHAMMED
İBNİ SULTÂN MURÂD HÂN
‘ALEYHÎ’R-RAHMETÜ VE’L-GUFRÂN

- 110.Na‘t-ı Nebî hatm olıcak lâcerem
Da‘vet-i sultândur ehemden ehem
- 111.Ol ki felek dir aña “el-emrû lek”⁸
Şimdi senâ-hânıdur ins ü melek
- 112.Vâris-i evreng-i Ferîdûn ü Cem
Husrev-i Kısra-‘alem ü Cem-haşem
- 113.Fahr-ı selâtîn-i selâtîn-nişân
Kutb-ı zamân a‘del-i ‘Osmâniyân
- 114.Hazret-i sultân-ı ebu’l-feth ü dâd
Şâh-ı Mehemed halef-i Hân Murâd
- 115.Mihr-i felek kadr ü sipihr-iktidâr
Zıll-ı Hudâ ya‘ni Hudâvendigâr (5a)
- 116.Kasr-ı celâlinde kemer keh-keşân
Bâm-ı sarâyında kamer pâsbân
- 117.Tîr gibi ol şeh-i çâlâk-rek
Egriye togruldı cülûs idicek
- 118.Tâc-verân-ı taraf-ı Engürüs
Her biri na‘l-i feresin itdi bûs
- 119.Kal‘a-yı Egri’yi hisâr eyledi
Toplarını sâ’ika-bâr eyledi
- 120.Her atılınca olup âteş-fiken
Ta‘ne iderdî göge her darb-zen
- 121.‘Âkıbet açdı anı ol tâc-dâr
Niteki bûstân-ı nesîm-i bahâr
- 122.Vak‘a-yı tâbûrda hod bî-direng
Eyledi küffâr ile şîrâne ceng
- 123.Sûsen-i ter gibi olup dâl tığ
Düşına aldı kılıcın bî-dirîğ

---

⁸ الامر لك : *Emir senin içindir.*

- 124.Cenge mukayyedler iken hep sipâh
Düşmene çignetmiş iken bârgâh
- 125.Geldi zuhûr itdi be-fazl-ı Hudâ
Kuvvet-i imdâd-ı Nebiyyü'l-verâ
- 126.Ta'me-yi tîr oldı o gün ser-te-ser
Heft kral ile yedi yüz biñ er
- 127.İtdi o envâ'-ı fûtûhât-ı Hak
Bedr ü Uhûd vak'asına mâ-sadak
- 128.Ba'de idüp ol şeh-i yezdân-perest
Şîşe gibi düşmen-i dîni şikest
- 129.Bir nice gün geşt ü güzâr eyledi
Geldi serîrinde karâr eyledi
- 130.Oldı kudûmuyla yine pâ-yı taht
Cây-ı safâ-güster ü ikbâl ü baht
- 131.Hâdimi şimdi haremeynüñ odur
Kâm-revâsı sekaleynüñ odur
- 132.Nüşa-yı te'lîfi bu 'abd-i kemüñ
Oldı zamânında o ferruh-demüñ (5b)
- 133.Tarf-ı ufukdan doğa dâ'im şafak
Şefkat idüp ümmete fazl ile Hak
- 134.Re'y-i zamîrin ide her subh u şâm
Semt-i ehâdîse muvâfık müdâm

MİDHAT-İ DÛSTÛR-I FERÎDÛN-VAKÂR

- 135.Levh-i cihânda yoğ idi hatt-ı gam
Nakle getürdükde bu fasl-ı kalem
- 136.Bâğ-ı cihân olmuş idi bûm-ı Rûm
Düşmene itmişdi hezîmet hücum
- 137.Haymesini kurmuş idi ma'delet
Nev'i şerî'atle olup yek-cihet
- 138.İrmiş idi tâ felek-i tâhire
Kevkebe-yi saltanat-ı Kâhire
- 139.Cevr ü sitem resmi Sitânbûl'dan
Hâsılı ref' olmuş idi añlasañ

- 140.Devri idi bir gül-i nev-bârenüñ
Sâhib-i a‘zam Cıgala-zâdenüñ
- 141.Milk-i cihân cism idi ol cân idi
Devlet-i ‘Osmân’a nıgehbân idi
- 142.Bey‘-i şırâyı mey-i hamrâ gibi
Kimse alup satmaz idi mansıbi
- 143.Her ne murâd eylese ol pâk-râ
Şâh-ı cihân anı görürdi revâ
- 144.Zâtına mahsûs idi redd ü kabûl
Merci‘-i hâs-ı vüzerâ idi ol
- 145.Hâk-ı deri kible-yi şâhân idi
‘Arz-ı vezâretle kapudân idi
- 146.Re‘y-i metîn ile olurdu emîn
Zelzeleden mülket-i dîn-i mübîn
- 147.Ya‘ni o düstûr-ı Süleymân-güher
Âsaf‘ı şâkird edineydi meger
- 148.Reşkden olurdu pür-erjeng çehr
Havsalasın görse Ebûzurcmıhr (6a)
- 149.‘İlm ile Lokmânı iderlerdi lâl
Eyleseler hikmet umûrın su‘âl
- 150.Kande ise ehl-i ma‘ârif aña
Cân ile eylerler idi ilticâ
- 151.Ma‘rifet erbâbın idüp muhterem
Cümleye olmuşdı veliyyü‘n-ni‘am
- 152.Lutf ü kerem gevherine kân idi
Nâmı velî-ni‘met-i ‘irfân idi
- 153.Hayret alup olur idi direm
Meclisinüñ câmların görse Cem
- 154.Şöyle şerîf idi o bezm-i nefîs
Kim aña kavvâs olmaz kâse-lîs
- 155.Görse o Keyhusrev-i deryâ-dili
Rüstem-i Zâl egmez idi zâyilî
- 156.Kuvvet-i bâzûsun iderdi pesend
Girse kemendine anüñ dîv-bend

- 157.Hâsılı durdukca o sâhib-vücûd
Zulme ziyândur kerem ü 'adle sûd
- 158.Olmasa dehşetde ebed bahr ü ber
Zıll-ı külâh-ı kapûdân eger
- 159.Rûşen olur eyleyecek darb ü harb
Şu'le-yi tîgıyla anûñ Şark u Garb
- 160.'Azm-i kıtâl itse kurup bârgâh
Meş'âle-dârı olımaç mihr ü mâh
- 161.Yansa o fânûs-ı Süreyyâ-cenâb
Şem'ine pervâne olur âfitâb
- 162.Kubbe-yi mînâsı felek tâsınûñ
Mevci degil himmeti deryâsınûñ
- 163.İtmiş anı mâlik-i deryâ-yı fen
Fülk-i tene rûhı re'îs eyleyen
- 164.Devr-i Keyânûñ üveyil pür-hüner
Kâ'ide-yi 'adlini icrâ ider
- 165.Gösterür ol veche safâ-güsteri
Âyine-yi hazret-i İskender'i (6b)
- 166.Bezl-i keremde idecek 'arz-ı cûd
Hâtım ile ma'ni ider târ u pûd
- 167.Tâlib-i Hak sâlik-i mürşiddür ol
Bahr ile berr içre mücâhiddir ol
- 168.Gürz ile Elbürz'i idüp hurd-hâm
Yıkdı 'Acem mülkin alup bi't-tamâm
- 169.Cûd-ı fütüvvet senûñ ey nâm-dâr
Dest-i şerîfûñle ider iftihâr
- 170.Sensin ol Âsaf-saf-ı Cem-dest-gâh
Merci'-i gül sâhib-i sâhib-külâh
- 171.Şîr-i zafer sayd-ı neyistân-ı feth
Rüstem-i hasm-efken-i meydân-ı feth

172. Tûğ-ı dil-ârâ-yı safâ Âsafı
‘Ammereke’ llâhu bi-lutfi’l-hafî⁹
173. Mürğ-i Hümâ oldı sefînen meger
Oldı cenâheyn aña feth ü zafer
174. Nîze-güzâr-ı dîl-i hasm olduğın
Sâbit ider düşmene toğrulduğın
175. ‘Âleme Yûsuf gibi itdûñ kerem
Saña Sinân olsa ‘aceb mi ‘alem
176. Halka kapuñ tâli’-i mes‘ûddur
Halkası ser-çeşme-yi maksûddur
177. ‘Ayn-ı vefâ olmağın ol çeşme-sâr
Ayağına su gibi akar kibâr
178. Tâ ki ola sayf ü şitâ mâh ü sâl
Hazretine yâver ola zü’l-celâl
179. Fâlmı her yerde hümâyûn ide
Nûh gibi ‘ömrini efzûn ide
180. Şâhid-i devlet aña meyyâl ola
‘İzzet ü ikbâl ile hoş-hâl ola
181. Sâbit ide zât-ı melek zâtını
Hıfz ide evlâdını etbâ‘ını
- من حفظ علي امتي اربعين حديثا بعثه الله تعالى ينفعون به
رسول الله و بعثه الله يوم القيامة فتبها عالما صدق
182. Ol sened-i hayl-i mülûk-i rüsül
Vâsita-yı hak sebeb-i cüz’ ü kül (7a)
183. Didı benim ümmetimüñ ger biri
‘İlm-i ehâdîsüñ olup mâhiri
184. Ezber idüp çihl hadîsüm benüm
Kılmasa ol dürc-i güher-dânı güm
185. Nef‘i görür anuñ ile ‘âkibet
İki cihân içre bulur menfa‘at
186. ‘Âlem-i Rabbâni-yi âfâk olur
Hûr ü melek yüzine müştâk olur

⁹ عمرك الله بالطف الحفي : Allah gizli lutfuyla sana uzun ömür versin. (kelam-ı kibar)

- 187.Ba's ider 'ukbâda Hudâ lâ-cerem
Anı fakîh olduğı hâletde hem
- 188.İmdi işit merd isen ey merd- kâr
Gûşınâ bu gevheri it gûşvâr
- 189.Hıfz-ı ehâdis iledür zeyn-i dîn
Ola husûsân 'adedi erba'în
- 190.Rif'at-i şân-ı 'ulemâ yokla gör
'İlm-i ehâdis-i şerîf iledür
- 191.Pes bu rümûzâtı bilüp hâsılı
Bâb-ı tevekkülde idüp menzili
- 192.Rişte-yi lü'lü'den alup çihl dür
Gûş-ı dili eyledüm anuñla pür
- 193.Anı ki hıfz eylemek âsân ola
Nakd-ı dili dide-yi 'irfân ola
- 194.Eyledüm olsun deyü ma'nâ açık
Nazm ile şerh itmede küstahlık
- 195.Kıldum ehâdise muvâfık yine
Nice hikâyât-ı kavî-beyyine
- 196.Gûş iden el-kıssa alup hissesin
Zâ'il ider ehl-i gamuñ gussasın
- 197.Dîde-yi cân olmağ için rûşenâ
Ekserin itdüm kısas-ı enbiyâ (7b)
- 198.Hazret-i Câmî'nüñ ola rûhı şâd
Tarz-ı 'Acemde idüben ictimâd
- 199.Sırr-ı ehâdisi 'ayân eylemiş
Fenn-i me'ânîyi beyân eylemiş
- 200.Fârisi vü geh 'Arabî câ-be-câ
Ehl-i sühan itmiş imiş sâbıkâ
- 201.Rûmda dönsün deyü câm Cem'e
Türkiye itdüm anı ben terceme
- 202.Oldı risâlemde Resûlün 'ayân
Çihl hadîsindeki râz-ı nihân

- 203.Cismüm olunca umarın hâk ü gil
Mûnis ola iş bu hadîs-i çihil
- 204.İlte beni menzil-i gufrâna Hak
Meymenet-i mehmedet-i nutk-i Hak
- 205.Añlada mefhûmın o bahr-ı kerem
Nakl-i kelâmında isâbet idem
- 206.Pây-geh-i dil yed-i tûlây ile
El vire Hâkâni-yi pâ-der-gile

EVVEL-İ TERTÎB-İ MAKÂL-İ SÜHAN

- 207.Nutka şürû‘ eylese fahr-ı cihân
Cümle kelâmı idi mu‘ciz-beyân
- 208.Her birisi dürr ü girân-mâye-veş
Her biri burc-i şerefe bir güneş
- 209.Her biri gencîne-yi esrâr-ı Hak
Her biri bir kân-ı güher-bâr-ı Hak
- 210.Her biri âyîne-yi hikmet-nümâ
Her biri miftâh-ı künûz-ı safâ
- 211.Oldı o güftâr-ı cevâhir-nişân
Gevher-i tâc-ı ser-i Kerrûbiyân
- 212.Rûh-ı kelâmın işideydi yakîn
Nutm-ı Mesîhâ tutulurdu hemîn
- 213.‘Ömrin idüp sarf o makâlâta Nûh
Cân virür enfâs-ı nefisine rûh (8a)
- 214.Her sühân-ı pâki anuñ fi’l-mesel
Olmış idi gevher-i genc-i ezel
- 215.Açsa dehânuñ o fasîhu’z-zebân
Hûr-i cinân ditrer idi bir zamân
- 216.İtse tekellüm o şeh-i kâm-yâb
Gökde düşerdi feleke ıztırâb
- 217.Her sözi ol hûr-i perî-peykerin
Gûşına mengûş idi hûrîlerin
- 218.Olmış idi ol sühân-i müstakîm
Kâşif-i esrâr-ı Kelâm-ı Kadîm

219.İmdi işit nükte-yi garrâsını
Diñle hadîs-i felek-ârâsını

220.Böyle dir ol devlet-i nâ-gâhımız
Taht-ı nübüvvetde şehen-şâhımız

ربعة انا لهم شفيع يوم القيامة
المكرم لذنيت والقاضي لهم حواجيجهم
والساعي لهم في امورهم والحب لهم بقلبه ولسانه

221.Didi o peygamber-i ‘âlem-penâh
Sâye-yi Hak server-i sâhib-külâh

222.Zâtıma vâcib gibidür evvelâ
Çâr müselmân-ı şefâ‘at baña

223.Sadr-ı şefâ‘ât baña mahsûs iken
Dördü dürür maksadum Allâh’dan

224.Cümle-yi mahlûka şefî‘im velî
Dördini takdîm iderim hâsılı

225.Birisi evlâdıma ikrâm iden
Kesret-i ta‘zîmde ikdâm iden

226.Biri de hâcetlerin idüp revâ
Cân ile hıdmetler iden bî-riyâ

227.Biri de makdûrını idüp sebîl
Sa‘y ile eşrâfuñ umûrında bil (8b)

228.Her biri sâdâta virüp cân ü ten
Kalb ü lisânıyla mahabbet iden

229.Hâsılı maksûd-ı zemîn ü zamân
Hıdmet-i evlâd-ı ‘Alî’dür hemân

230.Farzdır elbette her ol mü’mine
Hubb-i mahâdîm-i benî Fâtıma

HİKÂYET-İ ÂN ŞA‘BEDE-BÂZ BÂ ‘ULEMÂ-YI SÂHİB-İ GAYRET

231.Diñle bu efsânelerüñ ahsenin
Âl-i Kureyş’in duta gör dâmenin

232.İster isen rif‘at ile kadr ü câh
Muttasıl ol tâ’ifeye kıl penâh

- 233.Nakl olunur kim ‘ulemâdan biri
Gördi bir âlüfte-yi lu‘bet-geri
- 234.Mel‘abe peydâ idüp açmış bisât
‘Âleme olmuş sebab-i inbisât
- 235.Lu‘betinüñ birisin ol bî-edeb
Kisvet-i sâdâta koyup bî-sebeb
- 236.Aña yeşil sarmış o bed-baht-ı şûm
Halk temâşâsına itmiş hücûm
- 237.Lehv ile lu‘bi idinüp kâr ü bâr
Anlara meşgûl iken ol nâ-be-kâr
- 238.Hâsılı hiddet gelüp ol ‘âleme
Duymadı tahfîf-i Benî Hâşim’e
- 239.Çâdırın ol lahza o dânâ-yı pâk
Nâme-yi nâmûsı gibi itdi çâk
- 240.Gayret-i ‘ilmiyle idüp ihtimâm
Pâreledi lu‘betinî bi’t-tamâm
- 241.Hem yeşilin yırtup idüp hâk-sâr
Mecma‘ımı dahi kılup târ ü mâr
- 242.Hânesine geldi pes ol muhteşem
Eyledi bir pâre yatup def‘-i gam
- 243.Vâkı‘ada gördi ki sâlar-ı dîn
Geldiler etrâfın alup hûr-i ‘în (9a)
- 244.Vardı huzûruna selâm verdi ol
Müllefît olmadı cenâb-ı Resûl
- 245.Belki gazab şeklin idüp ol ere
Döndi sa‘âdetle yüzün âhere
- 246.Cânına âteş düşüp ol kâmilüñ
Halline yol bulmadı bu müşkilüñ
- 247.Lutf ile etrâfdan ashâb u âl
Kıldılar ol hazrete sırrın su‘âl
- 248.İtdi emânetde hıyânet didi
‘Âleme kılmışdur ihânet didi
- 249.Bu söze lâ-yu‘kal olup yine pîr
Bilmedi zımnında nedür cây-gîr

250. Pes sadef-i çeşmin idüp pür-le'âl
Dökdi gözi yaşını deryâ-misâl
251. Didi ki ey şem'-i bisât-ı basît
'Âlemedür kulzüm-i 'ilmüñ muhît
252. Olmış iken ara meveddet hemîn
Fevz ü necâta sebep ey ehl-i dîn
253. Zümre-yi evlâdına hâşâ ki ben
İtmiş olam zerre kadar sû'-i zan
254. Didi ol lu'betde olan sûreti
Pâreleyüp eylemedüñ hürmeti
255. Sebze-yi destârı hod ol kâlibüñ
'Aynı idi âl-i benî Hâşim'üñ
256. Benzer idi kisvet-i evlâdına
Ya'ni ki ahfâd-ı melek-zâdına
257. Aña nice cür'et idüp sunduñ el
Hâtırına gelmedi mi lem-yezel
258. Âlin unuttın mı salâbetleriñ
Kurb-ı ilâhiyyede kuvvetleriñ
259. Mâ-hasal ol şâh-ı tabîbü'l-kulûb
Rûz-ı kıyâmetde şefi'ü'z-zünûb
260. Eyledi şol hadde 'itâb aña kim
Oldı o fâzıl nice günler sakîm (9b)
261. Sarığı sebz olmağın ol kâlıbı
Hâr ü hakîr istemeyince Nebî
262. Aña 'adû olanıñ ey Hak-şinâs
Eyle ser-encâmını bundan kıyâs
263. Nûh nebî fülkidür âl-i resûl
Garka varur andan idenler nükûl
264. Neydügi ma'lûmdur ey pâk-zâd
Âyet-i "lâ-es'elüküm"den¹⁰ murâd

---

¹⁰ لا يسألکم : "Sizden istemiyorum.", *Kur'ân-ı Kerîm*, Hud 29.

- 265.İki vasiyyet ki mühimmâtdur
Birisi mushaf birî sâdâtdur
- 266.Nüh-felek anlarla idübdür karâr
Nesl-i resûl ile dürür hep medâr
- 267.Kimse bu vîrâne bulmaz murâd
Olmasa ol asl-ı sa‘âdet-nijâd
- 268.Her birünüñ himmeti mebzûldür
Hân-ı kerâmetleri makbûldür
- 269.Ol bölügüñ niteki rûh-ı revân
Dirisidür zümre-yi rûhâniyân
- 270.Mirvehe-cünbâındur ol süfrenüñ
Çarhda perrendeleri sidrenüñ
- 271.Oldı bu ser-‘asker-i tûr iki saf
‘Âleme evlâd-ı Muhammed şeref
- 272.Virdi felek varın o sultânlara
Vird-i melek oldu salât anlara
- 273.Diñle beni sıdk ile **Hâkâniyâ**
Âl-i Nebî Hâşim’e kıl ilticâ
- 274.İster isen emn-i râh-ı mahşeri
Dâmen-i pâkîzelerin tut yüri
- لا يؤمن احدكم حتى يحب لاخيه ما يحب لنفسه
- 275.Hem bu hadîsüñ dahi mazmûni bu
Ya‘ni ki fermân-ı hümâyûni bu
- 276.Herkese müslim dime farzâ eger
Olsa dahi fazl ile meşhûr-ter (10a)
- 277.Sâ‘im ü kâ‘im geçinüp rûz şeb
Açmasa bîhûde makâlâta leb
- 278.Mü‘min-i dindâr olmaz bir kişi
Zühd ü riyâzet ise de her işi
- 279.Sıdk ile ne istediğin cânına
İstemeyince kişi ihvânına
- 280.Mü‘min olur mü‘mine bî-iştibâh
Nefsine olduğı gibi nîk-hâh

281.İşte budur aslı kemâlün hemîn
İş bu sülûk üzre dürür kümmelîn

282.Mü'min-i sâlihdür eyâ hoş-nihâd
Dünyede ihvân-ı safâdan murâd

283.Mü'min isen sıdk ile kıl ülfeti
Zâtına takdîm ide gör uhveti

284.‘Âkıl isen geçme bu telkînden
Gerdi gider âyine-yi dinden

HİKÂYET-İ EBÛ BEKR-İ SİDDİK VE SÛR-I
HÛMÂYÛN BÂ-HAZRET-İ SALLALLÂHU
‘ALEYHİ VE SELLEM

285.‘Ayn ü vefâ ol sakatâtun düzet
Diñle bu ma'nâ-yı hakikat gözet

286.Câm-ı derûnında ‘inâdı getir
Bâde-yi bî-sekr-i Ebû Bekr’i gör

287.Müncezibü'l-kalb ola gör dâimâ
Göñlüni telh itme çü-bâd-ı hevâ

288.Hubb ü dâd ehli olur şöhre-zen
Görmemisen Sıdk-ı Ebû Bekr’i sen

289.Dil nice meyletmez o kalb-âgehe
Nice idi hubb-i Habîbullâh’a

290.Ol meh-i gerdûn-ı zümürüd-bisât
Sitti Hadîce’yle idüb irtibât

291.Sûr-ı hümâyûn idicek Ka‘be’de
Cây-ı sürûr oldı bu mâtem-gede

292.Sağdıç olup Hazret-i Peygamber’e
Başladı ol sûr-ı safâ-güstere (10b)

293.İtdi zifâfı gicesi bi’t-tamâm
Mâ-melekin bezl o Hidîv-i kirâm

294.Ol düğüne hâdim olup hâsılı
Kalmıyacak gevher-i sîm ü zeri

295.Oldı gubâr-ı rehine müşk-bâr
Yükler ile eyledi anber-nisâr

296. 'İzz-i şerefle olıcak sağdııcı
Oldı nisâr eylemek işi güci
297. Şöyle ki mefkûd olup asl-ı nükûd
Kalmadı cins-i güher-i nâ-be-sûd
298. Ol gül-i sûrînuñ olup bülbülü
Dutar idi cândan anı sevgülü
299. Rişte-yi cânı o şeh-i bî-'adîl
Ol düğünüñ şem'ine itdi fetîl
300. Kılmağa cem'iyetini muntazım
Şol kadar itdi aña mebzûl kim
301. Burc-i binâsında güher kalmadı
Dürç-i gınâsında hâcer kalmadı
302. Sîm ile zerden çü dil-i asfiyâ
Surreleri kaldı tehî câ-be-câ
303. 'Anberini 'ûdını kâfûrını
Hâsılı sarf eyledi makdûrını
304. Oldı harîdârı anuñ mâl ile
Tâ kalıcak kendüsi bir şâl ile
305. Vermeg ile varını ol yâr-ı cân
Cevher-i maksûdı alup râygân
306. Oldı felekler olıcak üstüvâr
Kehf-i fenâ içre idi Yâr-ı Gâr
307. Cânunu Peygamber'e idüp fedâ
Mâlünü yağmaladı ol muktedâ
308. Bezm-i mahabbetdeki hâsâr-ı dîn
'Âmmete gerçi ki ey râst-bîn
309. Mest-i mey-i sâgar-ı bî-sekr idi
Hâsse-yi ser-çeşme Ebû Bekr idi (11a)
310. Sıdk u safâ ile o ferhûnde-fâl
Mâlını bezl eyledi buldı me'âl
311. Sen dahi ey sâlik-i sâhib-nazar
İster isen Hakk'ı Resûl ile ger
312. Varını vir olmaz imiş yokla gör
Kîse tehî olmayıcak kâse pür

- 313.Böyle dir etfâle koyanlar adı
Varını viren kişi yâd olmadı
- 314.Olmasa makdûrını infâka dâl
İtmez idi mes'ele-yi len tenâl¹¹
- 315.Sıdk u hulûs erleri mümtâz olur
Her biri Sıddîk ile enbâz olur
- 316.Zümre-yi sûfiyyeden ehli 'Irâk
Eyledi bir tâ'ifeye ittifâk
- 317.Zendekaya nisbet ile sû'-i zan
Fitne zuhûr eyledi Bağdâd'dan
- 318.Râhat-ı cân-ı fukahâ-yı cihân
Eşbeh-i pîrân-ı zemîn ü zamân
- 319.Hazret-i Süfyân ki o Sevrî denür
Pîri idi anlaruñ ahvâlî gör
- 320.Cümlesin ol demde kalîl ü kesîr
Katl olına deyü buyurdu emîr
- 321.Hükm-i halîfeyle o hayl-i melek
Bağlanıcak nâka gibi yek-be-yek
- 322.Anları cellâd aluben ol zamân
Merkez-i meydâne getürdi hemân
- 323.Sıdkını gör Sevri-yi şîr-efgenüñ
Karşusına geldi o gerden-zenüñ
- 324.Cân viricek katle o pîr-i müsîn
Pes dedi cellâd aña gâfil misin
- 325.Şeyh eyitdi bilürin lîk ben
İsterem evvel gidem ol zümreden
- 326.Bir nefes ahbâbı hayâtın kibâr
Nefs-i nefîsinden ider ihtiyâr (11b)
- 327.Cân ile takdîm ide gelmiş dürür
Bu 'amelüñ kadri yücelmiş dürür

---

¹¹ لن تنال : "Ulaşamazsınız.", *Kur'ân-ı Kerîm*, Ali İmran 3/92.

- 328.Bende mukaddem vireyüm cânımı
Görmeyeyüm rihlet-i cânânımı
- 329.Halk ta‘accüb idüp ol hâlete
Eylediler ‘arza der-i devlete
- 330.Pâdişehûñ dahi çü bâd-ı seher
İrişecek sem‘ine bu hoş haber
- 331.Hazret-i Süfyân’ı getürüp devân
İtdi inâyet o şeh-i kâr-dân
- 332.Cümlesine nice ‘atâ eyledi
‘Afv-ı hatâsını recâ eyledi
- 333.İtmegin ihvâna mahabbetle ol
Hıdmet-i cellâd ile mevtin kabûl
- 334.Eyledi sıdk-ı berekâtıyla Hak
Nüh-tabak-ı çarhı aña bir varak
- 335.Silk-i mahabbet-güherin ehl-i dil
Üç bölük itmişdür anı şöyle bil
- 336.Evveli ol kim koyup öz cânını
Hayrda takdîm ide ihvânını
- 337.Belki tazarru‘lar ide Tañrıya
Baña olan hayr anuñ olsun diye
- 338.Kuvveti yettükce idüb def‘-i şer
Kendi siper ola irişse zarar
- 339.İlla bu hâsiyyet-i mensûsadur
Hâslaruñ şânına mahsûsadur
- 340.Ya‘ni budur bil bunı ‘ayne‘l-yakîn
Ehl-i kemâl-i kerem-i ehl-i dîn
- 341.Biri dahi kesb idicek menfa‘at
Ola ahibbâsı ile yek-cihet
- 342.Kendi ile anı berâber tuta
Ya‘ni ne ber-ter ne fûrû-ter tuta
- 343.Zâtı ile tev‘em idüp zâtını
Bir göre bi‘l-cümle murâdâtını (12a)
- 344.Böyle olan şeye de ehl-i hüner
Fenn-i mahabbetde vasat didiler

- 345.Biri bu kim kendi alınca murâd
Soñra dönüp dostların ide yâd
- 346.Kendüden artarsa eger fâ'ide
Gayriden ol zümreyi takdîm ide
- 347.Nefs-i nefîsin görüp evvel sezâ
Ba'de refîkîn dileye mücmelâ
- 348.Semt-i mürüvvetde bu mâdûn olur
Böyle mahabbet iken efzûn olur
- 349.Şimdiki yârân-ı safâ böyledür
Cümle gürûh-ı zurefâ böyledür
- 350.Zâl-ı cihânda er ola kimseler
Tâ'ife-yi evvele taklîd ideler
- 351.'Aybı çoh ammâ nidelüm sâ'irî
Hiç vefâsızlığa irmez biri
- 352.Şakkı mukaddemdür eyâ pâk-bâz
Ka'ide-yi hâsse-yi ehl-i râz
- 353.Bûy-ı mahabbet ki ider dehri pür
Micmer-i erbâb-ı hakîkatdedür
- 354.Böyledür ahkâm-ı der-i kibriyâ
Na-kes olur kande ise bî-vefâ
- 355.Anûñ içündür ki demiş ehl-i fen
Zen gibidür merdüm-i peymân-şiken
- 356.Tarh olalı günbed-i deyr-i harâb
Sıdk u safâdur sebab-i feth-i bâb
- 357.Bulma vefâsızlığ ile iştihâr
Zen gibi var itme yerüñ hâr û zâr
- 358.Olmamağın cins-i vefâdan eser
Kelb-i mülevvesden olur zen beter
- 359.Olma hakîkatsüz ile hem-cenâh
Yohsa ölünce bulamazsın felâh
- 360.Hâsılı ol tâ'ife-yi nâ-kabûl
Sadr-ı fuhûle bulmazlar vusûl (12b)

- 361.Hissete çün hem-dem ola bî-vefâ
Çâre bulunmaz ‘alimallâh aña
- 362.İtme hakîkatsuz ile güft-gû
Rind isen ol nekbetiyâna ‘adû
- 363.Her biri zîrâ ki tebeh-kâr olur
Zen gibi zemmâm u dil-figâr olur
- 364.Cehl ile yoğrulmadı âb ü gilüñ
Çekme vefâsızlığın ehl-i dilüñ
- 365.Ta ‘ne taşın atma ki tereddüd-mizâc
Şîşe şikest olsa bulunmaz ‘ilâc
- 366.Sıdk u safâ mihr ü vefâ bezl-i cûd
Kuvvet-i İslâma olupdur şühûd
- 367.Dil-keş olur nâmı vefâ ehlinüñ
Âyinedür kalbi safâ ehlinüñ
- 368.Sıdk u safâ ile olur şeyh ü şâb
Rûy-i hakîkattedürür âb ü tâb
- 369.Kıl sühan-ı râst ile kıl ü kâl
Doğruluk it doğrıya yoktur zevâl
- 370.Ey dil-i ‘irfâna selâmet viren
Sıdka şeref kizbe melâmet viren
- 371.Lutfın ile her sözünü râst kıl
Tâ ki pesend eyleye her ehl-i dil
- 372.Nutkını Hâkâni-yi dil-hastenüñ
Emrine kıl cümle muvâfık senüñ
- من اعطي الله ومنع الله واحب الله
وابغض الله فقد استكمل ايمانه
- 373.Sırrı bu fermân-ı ulü’l-‘izzetüñ
Ümmetine buyruğıdur hazretüñ
- 374.Men‘ ü ‘atâ hubb ile buğz ey Hakîm
Kişide lillâh olıcak aña kim
- 375.Ol kişi tahkîk olup ehl-i nazâr
Dînini îmânını tekmîl ider
- 376.Yek-dil olan mü’min-i pâk-i‘tikâd
İki cihân içre olur ber-murâd (13a)

377.Bî-garazuñ nâfiz olur her sözi
Hançer-i âhen gibi dönmez yüzi

378.Ehl-i riyâ hâsılı bî-dîn olur
Sanma ki hod-bîn Hudâ-bîn olur

379.Her ne ki bîhûdedir andan güsil
Kârını lillâh ide gör muttasıl

380.Nefse uyup bâtıla hakdur dime
Hüsn ü sülük ile yakışır âdeme

381.Uydurup ef'âlini akvâline
Yek-cihet ol katma garaz mâlna

382.Fi'l-i 'amelde ola gör bî-riyâ
Âyine-yi dînine versün cilâ

**HİKÂYET-İ 'ALÎ İBNİ EBÎ TÂLİB KERREMALLÂHU
VECHEHU BÂ-ÂN MÜŞRİK-İ BÎ-EDEB**

383.Sem'-i sadâkatle sözüm dinle gel
Eyle sülûkında garazsız 'amel

384.Cennet-i a'lâda olur bî-hazen
Her işi lillâh te'âlâ iden

385.Fâris-i tîh-i Tâberistân-ı cûd
Mefhar-ı sükkân-ı sipihr-i kebûd

386.Ya'ni vefâ erlerinüñ eşrefi
Ol esedullâh-ı sahiyyü'l-vefi

387.Ceng iderek oldu çü pilân-mest
Düşmeninüñ birisine çire-dest

388.Hışm ile hancer çeküp ol müfside
Göksüne çıkdı ki serin katl ide

389.Evvelâ altında o merd-efgenüñ
Vech-i kerîmine tükürdi anuñ

390.Olduğı saat bu hıyânet bedîd
Gök yüzini tutdı hacâlet sefid

391.Gör kerem-i leys-i Benî Gâlibi
Sıçradı göksünden anuñ cân gibi

- 392.Pes o kerem kânı li-vechi'l-kerîm
Eyledi âzâd anı hem-çün nesîm (13b)
- 393.Döndi o nâ-pâk didi yâ 'Alî
Sunmuş iken katlime bî-pâk eli
- 394.Niçün idüp şekl-i tereddüd zuhûr
Kanımı akıtmadan itdüñ mürur
- 395.Cürmüme nisbet benüm ey Bü'l-Hasen
Lâzım olan katlime ta'cîl iken
- 396.'Afv ü hatâ itmege bâ'is nedür
Lutf ü 'atâ itmege bâ'is nedür
- 397.İbni Ebî Tâlib o yenbû'-ı cûd
Rûd-ı kerem bahr-ı himem 'ayn-ı sûd
- 398.Ya'ni o ser-çeşme-yi sıdk u safâ
Âb-ı ruh-ı silsile-yi evliyâ
- 399.Gûş idicek ol sühan-ı fâsidi
Didi 'adâvet saña lillâh idi
- 400.Hâsılı güç geldi düşünce tefûñ
Nefsime ol cürm-i galîzin senüñ
- 401.Hışm u gazab âteşi ser-tîz olup
Buğz-ı derûnı garaz-âmîz olup
- 402.Çıkdı 'arûs-ı dil-i peymân-şiken
Perde-yi "men ebgaza lillâh"dan¹²
- 403.Kıldı ta'alluk garaz-ı nefsi-şûm
Eyledi hiddet galeyân-ı hücüm
- 404.Sehm-i gazab kâr-ger oldı tamâm
Erdi muhassal saded-i intikâm
- 405.Himmete farz oldı bu kez mücmelâ
Hıdmet-i takdîm-i rızâ-yı Hudâ
- 406.Pes garaz-ı nefse uyup gitmedüm
Nefsime rağmen seni katletmedüm

---

¹² من العوض لله : "Kim Allah'a buğz ederse". Hadis-i Şerifte: "Kim Allah için sever, Allah için buğz eder, Allah için verir, Allah için vermezse imanı kemâle erdirmiştir." (Ebu Davud)

407.Cürmüñi ‘afv etmege bâdî budur
Mûcib-i hızlân-ı e‘âdî budur

408.Mutrib-i devrân anı şeş-tâ-misâl
Bu söz ile eyleyecek gûş-mâl

409.Fevri olup ol ten-i nev-hâste
Hil‘at-i îmân ile ârâste (14a)

410.Berg-i perîşânı gibi sünbûlin
Ayağına sürdi yüzün düldülin

411.Bâğ-ı fenâ içre olunca mukîm
Oldı hevâdâr çü bâd-ı nesîm

412.Eyler olan mâlik-i bahr-ı vefâ
Lutf ile bîgâneleri âşinâ

HİKÂYET-İ RÛSTEM-İ DÂSİTÂN

413.Fasl-ı hakîkatden iden kâl ü kıl
Bir dahi bu nükteyi eyler delîl

414.Rüstem-i dâstân memâlik-sitân
Hıtta-yı Tûrâna olurken revân

415.Râst gelüp birine a‘dâsınûñ
Toğdı günü hancer-i elmâsmuñ

416.Gürzi ki dirlerdi aña Gâviser
Aldı ele ol püser-i Zâl-i Zer

417.Hep dağıdup ceş-i firâvânını
Kırdı geçürdi sîd-i a‘vânını

418.Ceng iderek ol yel-i bed-rûzgâr
Oldı giriftârı anuñ hâr ü zâr

419.Katl idecek hinde ol bed-gümân
Nâra urup didi ki ey pehlivân

420.Saňa filân çeşmede ‘atşân iken
Kardeşimüñ oğlı idi su viren

421.Sâbıkamız hakkını añ yâd kıl
Bend ü belâdan beni âzâd kıl

422.Böyle diyüp düşmen idince bükâ
Cûş u hurûş itdi o bahr-ı ‘atâ

- 423.Gözleri tolukdı o dem Rüstem'ün
Geçdi günâhından o nehr-i gamuñ
- 424.Ni'met-i ihsânına gark eyledi
Bahr-ı firâvânına gark eyledi
- 425.Çok durur anlarsan eger hikmeti
Fasl-ı mürüvvetde hikâyet katı (14b)
- 426.Biri de bu kim olıcak kâm-bîn
Dîde-yi 'ahd ü tebe'-i tâbi'în

HİKÂYET-İ AFV-I HACCÂC-I ZÂLİM KİSRÂ

- 427.Mazleme-yi 'âleme viren revâc
Ya'ni ki Haccâc-ı le'îmü'l-mizâc
- 428.Hüccet ile indürüben dârdan
Katle buyurdu birin ahrârdan
- 429.Katline cellâd idicek sell-i seyf
Hep didiler anda o mazlûma hayf
- 430.Evveli Haccâc'a du'â eyledi
Ağladı izhâr-ı recâ eyledi
- 431.Didi aña bir dem amân vir bana
Söyleyecek ba'zı sözüm var saña
- 432.Havz kenârına dek ey nâm-dâr
Gel berü yanumca benüm itme 'âr
- 433.Hufyeten anda saña 'arz ideyüm
Mevzi'i katle oradan gideyüm
- 434.Güş idicek ol sözi bî-ihtiyâr
Didi bunuñ var ise bir sözi var
- 435.Havza o ser-çeşme-yi zulm ü sitem
Geldi o merd ile olup hem-kadem
- 436.Pes didi Haccâc'a o hâtır-figâr
İmdi bu hem-râhlıgüñ hakkı var
- 437.Arada sebk itdi hukûk itme lec
Katl idemezsin beni sen vazgeç
- 438.Tîr gibi yanına düşdüm fakîr
Böyle midür şart-ı kerem yâ emîr

- 439.Vâcib iken sâhibe gam-hârlık
Katle refîkın nic' olur müstahık
- 440.Çünkü o mücrim bu sözi söyledi
Vefk ile Haccâc anı 'afv eyledi
- 441.İmdi işüñ ma'nide lillâh ise
Mes'eleden havsalan âgâh ise (15a)
- 442.Geçdüñ ise havf idüp Allâh'dan
Gayret-i ikrâm ile eşbâhdan
- 443.Pendin işit ibni Ebî Tâlib'üñ
Mûcib-i hükmiyle iş it vâcibüñ
- 444.'Ayn-ı rızâyı taraf-ı müste'ân
Nefsine güç geldiği şeydür hemân
- 445.Kişye kim pîşe dürür hazz-ı nefis
Âlet-i endîşe dürür hazz-ı nefis
- 446.Nefs atımı gâlib idüp rûhına
Yâreler açma dil-i mecrûhına
- 447.Cevher-i 'arzı 'araz eyler garaz
Bî-garaz ol bî-garaz ol bî-garaz
- 448.Zühd ile Hâkâni yeter lâf kıl
Âyine-yi sineñi gel sâf kıl
- 449.İtme gider nefse bu teb'iyeti
Ya'ni bülend eyleye gör himmeti
- الانسان بنیان الرب من هدم بنیان الرب فهو ملعون
- 450.Böyle dir ol kıble-yi beyt-i 'atık
Müşfik-ı gül ya'ni Nebiyy-i şefik
- 451.Hey'et-i ecsâmı çeküp ibtidâ
Eyleyen üstâdı ezeldür binâ
- 452.Hâkini tahmîr idüben bâ-usûl
Evvel esâsın ten-i insânuñ ol
- 453.Hâsılı âbâd olalı âb ü bâd
Hedm iden olmadı o bünyâd-ı şâd
- 454.N'olacağı bellüdür ey tîğ-zen
'Âmir-i Hak olanı vîrân iden

- 455.Yıkma anı kahr ile ahmak gibi
Eyleme bennâ-yı Havernak gibi
- 456.Şol kişi kim kâtil-i pür-hûn olur
Hükm-i hadîs ile o mel'ûn olur (15b)
- 457.Girme sakın kana kabâhat dürür
Sefk-i dimâ itme sefâhat dürür
- 458.'Ömri keser hiddet ile tizlik
Tığ-sıfat eyleme hûn-rîzlik
- 459.Kâtili maktûl ider ekser ecel
Mazhar-ı la'n itme özin mâ-hasal

**HİKÂYET-İ HÜSREV-İ PERVÎZ
BÂ-ŞEHZÂDE-GÂN-I HOD**

- 460.Gül gibi gûşun baña tut bir nefes
Bülbül-i şûrîde-misâl açma ses
- 461.Kılma ta'accüb felek ahvâlünü
Diñle selâtîn-i selef hâlünü
- 462.Çün dağıdup bezmini Nûşrevân
Câm-ı ecel nûş idicek virdi cân
- 463.Ba'de gelüp Hürmüz-i 'âlî-tebâr
Tahta cülûs itdi olup tâc-dâr
- 464.Ba'de gelüp bu felek-i dil-siyâh
İtdi bu kez Husrev-i Pervîz'i şâh
- 465.Tahta geçüp ol püser-i Erdeşîr
Oldı çün ol mülke sâhib-i serîr
- 466.Hem-ser olup gül gibi Şîrîn ile
Mâh kırân eyledi Pervîn ile
- 467.Toğdı alınca o bülend-ahteri
Ay ile gün gibi iki duhteri
- 468.Seb'a-yı seyyâre-sıfat bî-nazîr
Hem yedi şehzâde-yi rûşen-zamîr
- 469.İtdi tulû' meh-i envâr gibi
Her birinüñ oldı güneş râgıbı
- 470.Eşref-i evlâdı idi şehriyâr
Hüsline bakılmaz idi dir kibâr

- 471.Hüsn ü bahâda nic' olur añlasan
Gelse veled Husrev ü Şîrîn'den
- 472.Olmuş idi cümlesi gerçi güzel
Hüsn ile mümtâz idi ol bî-bedel
- 473.Gûşe-yi çeşmi tarâb-efzâ idi
Handeleri vesvese-fermâ idi (16a)
- 474.Aña virirdi zurefâ cân ü ser
Bâde-yi yâkût-lebin görseler
- 475.Cân ü dile câm-ı ruhı kût idi
Dişleri dür, lebleri yâkût idi
- 476.Şöyle idi ol güher-i lâl-renk
Görse pesend eyler idi her Firenk
- 477.Hâsılı pür-lem'a idi ol beden
Pertev-i envâr-ı kemişkâtıdan
- 478.Sâye-yi Kısra'da çü serv-i revân
Her biri âzâde iken nâ-gehân
- 479.Vakt-i seher eyledi hâtif nidâ
Didi ki âgâh olın ey ezkiyâ
- 480.Şâh ne Hürmüz ne Ferâmürz olur
Sâkin-i ser kal'a-yı Elbürz olur
- 481.Da'vet idüp hâce-yi Pervîz'i tîz
Dedi nedür bu haber-i fitne-hîz
- 482.Hüzn-i tamâm ile gelüp mürde çıhr
Da'vetine hâce-yi Bûzurcmihr
- 483.Didi cevâbında idersen su'âl
'Alem-i gaybuñ sözi ey bî-hemâl
- 484.Biri nebîrenden uludur padişâh
Mülk-i Keyûmers olur ol gün tebâh
- 485.Diñleyüp ateş-gede-yi Isfahân
Âhir olur saltanat-ı pâygân
- 486.Mülk-i 'Irâk'a 'Arab eyler hücûm
Çiğlenür âbâd iken ol merz-bûm

- 487.Şeş ciheti şöyle tutar bî-gümân
Şevket-i peygamber-i âhir zamân
- 488.Saltanat-ı eşrâfâ ide intikâl
Hâkim-i Îrân olur ashâb ü âl
- 489.Gûş idecek anı o gaflet-perest
Zânu-yı bî-devletine urdı dest
- 490.İstedi kim yol bula ol müşk ile
Mâni'î takdîr ola tedbîr ile (16b)
- 491.Cümleten evlâd-ı zükûrin o dem
Eyledi mahbûs o ferzend-i Cem
- 492.Hadd-i bülûğa felek irgürmedin
Habse koyup yeri göği görmedin
- 493.İtdi o yektâ güheri çün niheng
Sâhil-i hırmâna salup zîr-ceng
- 494.Cevr-i felek birle o reşk-i melek
Kendüyi mahbûs-ı ebed göricek
- 495.‘Aksine devr eylemegin rûzigâr
Nâleye âgâz idüben şehriyâr
- 496.Açdı başın bir gice şeb-bû gibi
Çözdi saçın sünbül-i hindû gibi
- 497.Eylemedin diyü hacel sünbüli
Yudı taradı biraz ol kâküli
- 498.Şol kadar urdı ruh-ı ruhsârını
Sîb-i siyâh itdi zenahdânını
- 499.İdeli bu tâk-ı mukarnas zuhûr
Ehl-i kemâl itmedi bir dem huzûr
- 500.Döneli dolab-ı sipihr-i harâb
Sunmadı erbâbına bir kûze âb
- 501.Çarhuñ işi kâm ile âzâr olur
Mes’ele-yi ecre Sinimmâr olur
- 502.Böyle geçüp bir nice yıl sâl ü sin
Hadd-i bülûğiyete irişmegin
- 503.Bir gün o meh-pâre-yi ebrû-hilâl
Mâder-i Şirîn’e idüp ‘arz-ı hâl

- 504.Şerm ile lutfına idüp ilticâ
Eyledi bir tâze kenîzek recâ
- 505.Birini mahbûbenüñ ol râz-dâş
Fevri soyup saçların itdi tirâş
- 506.Ziynet idüp efser-i Semmûr ile
Takdı kemer-bendine hancer bile
- 507.Şekl-i gulâmâna koyup ol zeni
Husreve gösterdi olup reh-zeni (17a)
- 508.Hâsılı şîrînlîk idüp âşikâr
Bir eyü nakş itdi yine ol nigâr
- 509.Didi tıraş olmağa şehzâdeler
Hâk-i cenâbuñdan icâzet diler
- 510.İş bu püser hıdmete çâlâkdur
Hem haremüñde eyü dellâkdur
- 511.Mekrine Şîrîn'üñ idüp i'timâd
Ruhsata emr eyledi ol nâ-murâd
- 512.Cem' olup anuñla o dem şehriyâr
Hükm-i kazâ geldi olup âşikâr
- 513.Hamli zuhûr itdi o hûrî-veşüñ
Bûm oyunu Penbe ile Âteş'üñ
- 514.Bir veled oldı sanasın mâh-ı Ürd
Eylediler nâmın anuñ pür-zügürd
- 515.Birini cân gibi idüp nâ-bedîd
Besledi cânlar virüp ol nâ-ümîd
- 516.Vâlidesiyle nice kim genc-dân
Kendü bilürdi anı ancak hemân
- 517.Kad çekicek nahl-i dil-ârâ gibi
Açılacak gonce-yi râ'nâ gibi
- 518.Hâce-yi şâhuñ düşürüp dizine
Kattılar ol tıflı telâmîzine
- 519.Bir gün o tıfluñ ol edîbü'l-Keyân
Gördi elinde bir iki üstühân

- 520.Biri ser-i berre biri bacası
Ol kemüğüñ hoşına gelmiş sesi
- 521.Biri birine urup oynar gezer
İş güç edinmiş anı ol tâc-ver
- 522.Gördi cebînde ‘ayân ol nişân
Kim anı gözlerdi o pîr-i cihân
- 523.Didi bu âhir ‘Acem’e hân olur
Baş ayak ol devrde yeksân olur
- 524.Anuñ ilen mülkin ider pâ-y-mâl
Devlet-i Cemşîd’e irer ihtilâl (17b)
- 525.Budur o iklimi tebâh idecek
Şâh-ı cihân yok yere çekmiş emek
- 526.Hâce kelâmını idince tamâm
Eyledi Şîrin’i o söz telh-kâm
- 527.Kapdı çü berg-i gül ü reyhân anı
Eyledi Elbürz’de pinhân anı
- 528.Bir nice müddet o şeh-i bâ-şükûh
Tîr misâl itdi yerin tîğ-i kûh
- 529.Gördi şeh-i ‘âlem o sevdâ ile
Bir gice bir vâkı‘a-yı hâ’ile
- 530.Hışm ile yakup gazabı nârını
Kırdı kamu sulbi oğullarını
- 531.La‘net-i şeytân gibi idüp kabûl
Kânına girdi yedi mazlumuñ ol
- 532.Kasdına hazretüñ ol bî-edeb
Açmağın envâ‘-ı ihânetle hep
- 533.Zât-ı habîsinde anuñ habs ü kân
La‘ne liyâkat var idi bî-gümân
- 534.Fitne-yi Şîrûye zuhûr eyledi
Dîde-yi tedbîrini kûr eyledi
- 535.Bir iki gün geçmedin oldı helâk
İtdüğüni buldı o bî-ters ü bâk
- 536.Ref’ine ol bî-edebüñ fazl-ı Rab
Fitne-yi Şîrûye’yi itdi sebab

- 537.Gaflet ile zenlere düşdi serîr
Nâkısatü'l-'akla denildi emîr
- 538.Hüccet-i da'vâ-yı Ebûzurcmihr
Sâbit olup hâsılı gösterdi cihr
- 539.Ba'de zuhûr etdi o sırr-ı hafî
Leşkerün Elbürz'e gelüp õñ safî
- 540.Cân virüp ol pûr-palâs üstine
İtdiler efser gibi baş üstine
- 541.Geçdi çün evreng-i felek rengine
Düşdi niheng-i felegüñ cengine (18a)
- 542.Mülkine âyâ senüñ ider kibâr
Mâlik olunca püser-i şehriyâr
- 543.Kuvvet-i i'câme irüşüp kesel
Za'f-ı tereddüd idecek mâ-hasal
- 544.Lutf ile ol dâver-i minber-serîr
Ya'ni Ebu'l-Hafs-ı hilâfet-müşîr
- 545.Varmağa mülk-i melik-i 'Âd ile
Meşveret itdi Esedullâh ile
- 546.Hükm-i hilâfetde olup kâm-bîn
Anı emîr eylemedin mü'minîn
- 547.Hazret-i şeyhine o vâlâ-güher
Kâtib-i vahy ile vezîr itdiler
- 548.Aña rızâ vermeyüben Bü'l-Hasen
Didi mekânında karâr eyle sen
- 549.Birini ashabuñ idüp ihtiyâr
'Askere ser-dâr kıl ey nâm-dâr
- 550.Es'ad-ı sâ'atde o sa'd-ahterân
Eyledi Vakkâs'ı vekîl ol zamân
- 551.Oldı elinden anuñ Îrân feth
Belki tamâm-ı 'Acemistân feth
- 552.Geldi o hûn-rîzligin nekbeti
'İzzet-i Pervîz'e virüp zilleti

- 553.İtdi hep ol mülki tebâh ü hebâ
Mazhar-ı la'n oldığı kaldı aña
- 554.Nesl-i benî Âdem isen sen dahi
Katle mucid olma sakın ey ahî
- 555.Kesr-i kulûb itme ki bu rüzgâr
Sonra döner 'âks olur inkisâr
- 556.Göz göre gel uğrama ol endişeye
Hâsılı dokunmaya gör şişeye
- 557.Hışmı ile hançer-veş olup bed-zebân
İkide bir tîğ-sıfat dökme kan
- 558.İtme isâ'et birine muhsinûñ
Kan ile 'ırzı bir olur mü'minûñ (18b)
- 559.Küfr dürür fitne muharrikliği
Kana şerîk olma ko müşrikligi
- 560.Kimseyi katl eyleme virme ele
Katli meger şer' ile lâzım gele
- 561.Ey gazabı ta'yîn idüp tünd ü tîz
Başına zulmün koparan rüste-hîz
- 562.Zâlimi Hâkâni-yi mazlûma sen
İtme musallat elin al hâkden
- من يسر علي يعسر يسر الله تعالي عليه
في الدنيا والاخرة صدق رسول الله
- 563.Didi o sâlâr-ı der-i kibriyâ
Mülket-i dîne şehi kişver-güşâ
- 564.Şolki bilüp münticini işinûñ
'Usrını yüs eylese bir kişinûñ
- 565.Almağ için 'afv ü tefârikını
Def'e çalıssa birinûñ hayfını
- 566.Olsa muhassal zu'afâyâ sened
Niyyeti hayr olsa anuñ nîk ü bed
- 567.Ya'ni ki bir şahsı görünce melûl
Buñ demidür deyü zuhûr olsa ol
- 568.Yardım idüp birr ile takvâ ile
Olsa mu'âvin ana bî-gâ'ile

569.Hakkını tazyîkden eyler halâs
Bezm-i havâs içre bulur ihtisâs

570.İşleri dünyâ ile ‘ukbâda hem
Olsa suhûletle anuñ lâ-cerem

571.Çekmeye ‘usret sürüp envâ’-ı kâm
Sâ’at-ı râhatla geçe subh u şâm

572.Fâsık ise lâyıık ola cennete
Fâcir ise lâyıık ola rahmete (19a)

HİKÂYET-İ ZÜNNÛN-İ MISRÎ RAHMETULLÂHİ ‘ALEYH

573.Def’ ider elbettete her gussayı
Diñle bu hoş kıssa-yı pür-hisseyi

574.Sıdk ile gel varımı mebzûl kıl
Merkadını gül gibi makbûl kıl

575.Bir dem irişdi dem-i sıdk u safâ
Sâ’at-ı şûr u şagab-ı asfiyâ

576.Eyledi Zünnûn-ı kerâmet-şi ‘âr
Ârzû-yı Hacc ile geşt ü güzâr

577.Tâ ki veda’ eylemedin cânına
Eyleye kurbân anı cânânına

578.Kâfile vü râhileden bî-haber
Tayy-ı mekân ile iderdi sefer

579.Fasl-ı şitâ idi meger ol zamân
Vâdi-yi hayretde idi ins ü cân

580.Zehr idüp el-kıssa yeri zemherîr
Her şecer olmuşdı dü-tâ ve zarîr

581.Bâd-ı şitâ ejder-i kâtil gibi
Dâ’im esüp semm-i helâhil gibi

582.İtmiş idi cümle-yi zî-rûha kâr
Meyyit-i mahz olmuş idi her diyâr

583.Berf ise bükmüşdi nihâlûñ belin
Hem savuk almışdı çınaruñ elin

584.Göklere peyveste idüp dâimâ
Hırmen-i berfî savururdu sabâ

- 585.Gülmez açılmazdı cihânuñ yüzi
Fark idemezdi ki olur göz gözi
- 586.Zelzeleden ra‘şe idüp âb ü gil
Yerleri yel sarsar idi muttasıl
- 587.Düzd-i hevâ berfin olup hem-demi
Hâsılı dondurmuş idi ‘âlemi
- 588.Nâle-yi dil-sûz ile şeb-tâ-seher
Ney gibi dirdir ditirerdi şecer (19b)
- 589.Pür-yeh olup kâse-yi deryâ-yı jerf
Tâs-ı felek berfe olmuş idi zarf
- 590.Hancer-i elmâs idi güyâ meger
Her şecer-i huşkda yeh-pâreler
- 591.Şiddet-i sermâdan olup nâ-tüvân
Kalmış idi akmadan âb ü revân
- 592.Yoğidi hiç kuvvet-i dil kût-ı rûh
Ağlar idi görse o Tûfân-ı Nûh
- 593.Tâb-ı tüvânüñ eseri yoğidi
Hıkd ü hased gibi te‘ab çoğidi
- 594.Kasr-ı cahîm olmuş idi bâğ u râğ
Hasret idi uçmağa kebk ü kelâğ
- 595.Öyle zamân idi ki açup kemîn
Deprenemezdi haşerât-ı zemîn
- 596.Vahş ile tayr olmuşıdı kûşe-gîr
Muztaribü’l-hâl idi bay ü fakîr
- 597.Za‘f ile kalmışlar idi cümleten
Hayl-i ulu’l-ecnihe pervazdan
- 598.Olmuş idi hâsılı efsâne hep
Dâne husûlı dil-i mürgâne hep
- 599.Hazret-i Zünnûn-ı mesîhâ-sühan
Bâd-ı şitâ gibi şitâbân iken
- 600.Gördi ki bir râhib-i bî-mevhibet
Zâğ-ı siyâh ü şeb-i yeldâ-sıfat

601. Bir kara şala sarılıp şekl-i mîğ
Kuşlara makdurin idüp bî-dirîğ
602. Rahm idüp ol zümre-yi rencîdeye
Dâne döker mürğ-ı hazân-dîdeye
603. Zâhiri âlâyış-i küfr ile pür
Añlamamış neydügin el-hak mûrr
604. Rîşi haber-dâr degil şânedin
Çıkmamış ‘ömrinde sânem-hânedin
605. Câ-yı kilîsâ kelîmât-ı acîb
Sübhası zünnâr ü rızâsı salîb (20a)
606. Dîni Nassârâyâ dalâlet nümâ
Deyr-i çelîpâyâ sened sûretâ
607. Şiddet-i sermâda o batrık-fen
Mağfîret ümmîdi ile tanrıdan
608. Gûşe-yi sahrâda durup çün çınâr
Dâne saçardı dimeyüp kış ve kar
609. Olmuş idi kuşlara cân hırmeni
Câmesinüñ dâmen-i pür-erzeni
610. Ebr-i kefiyle olıcak dâne bâr
Mürğ ile mûr olur idi hisse-dâr
611. Kîsesi hâlî olıcak dânedin
Sordı o kıssîse o hulk-ı hasen
612. Didi ki ey Berhemîni-gûz-puş
N’olsa gerek ya‘ni bu kâr dürüst
613. Didi nümâyân olıcak dâ‘i dey
Mürde-dil olur dükeli şey‘i hay
614. Fâkadan infâk iden ehl-i kerem
Ni‘met-i gufrâna irer lâ-cerem
615. Mâ-melekîm bende kesîr ü kalîl
Cümle bu ma‘nâ için itdüm sebîl
616. Kendüme lâyıq göremem anı kim
Kût u nevâlîm var iken ey Hakîm
617. Gözlerim öğünde benüm murg u mûr
‘Âciz ola hem zu‘afâyı tuyûr

- 618.Dâm-ı felaketde kalup dânesüz
Münkesirü'l-bâl olalar yüz be yüz
- 619.Döndi cevâbında Ebu'l-Feyz anâ
Didi ki ey 'âbid-i büt-hâne tâ
- 620.Çirki ile şirküñ olup hâr u zâr
Bulmayasın dîne gelüp i'tibâr
- 621.Ma'rifetu'llâhuñ olup câhili
Bilmeyesin kâbili nâ-kâbili
- 622.İrişemezsen nazara hayr ü şer
Müslimi dîn perver olasan meger (20b)
- 623.Yohsa dilersen gerek eflâke hak
Rahmete itmez bu 'amel müstehak
- 624.Hil'at-i İslâm'ı idersen şî'âr
Hayrını iz'âf ider ol Kırdgâr
- 625.Gussadan el-kıssa necât eyleyüb
Bir hasenüñ biñ hasenât eyleyüb
- 626.Lâyık-ı Firdevs-i berîn eyleye
Hevl-i kıyâmetden emîn eyleye
- 627.Ta'ne idüp şeyhine eytdi o pîr
Didi görür mi bilüp ol bî-nazîr
- 628.Şimdi bu ahvâlime vâkıf mıdır
Niyyetimüñ sırrına 'ârif midür
- 629.Didi ki dânende vü bînendedür
Ni'meti bî-minnet ü pâyendedür
- 630.Gûş idicek şevkden ol büt-perest
Nûş-ı mey-i hikmet ile oldı mest
- 631.Savma'asınüñ kapusın kıldı sed
Eyledi Zünnûn söz açdukca red
- 632.Ol aradan Hazret-i Mısırî o dem
Nevha-künân eyledi 'azm-i harem
- 633.Âhir olup âkıbet ol pâk yol
Nûr gibi Ka'be'ye kıldı nüzul

- 634.Rükn-i hacerden gelüben istilâm
Beyti tavâf eyler iken şâd-kâm
- 635.Gördi ki ol mu'tekif-i büt-gede
Ehl-i metâf ile tavâf itmede
- 636.Rûz-ı ezel da'vetin itmiş kabûl
Ka'be'de lebbeyk zenân iñler ol
- 637.Mısrî-i gördükde o merd-i Hudâ
Didi ki ey şeyh Ebü'l-Feyz añâ
- 638.Gördi ve bildi صمد لا ينالم
Eyledi hem da'vet-i Beytü'l-Harâm
- 639.Mücrim-i sâ'î gelüp olduk yakîn
Mu'tekifân-ı hareme hem-nişîn (21a)
- 640.Nûr-ı Hudâ geldi dalâlet gidüp
Hep o rekâket o rezâlet gidüp
- 641.Mısr-ı dil oldı Harem-i Kibriyâ
Sende ne dersen görelim Mısrıyâ
- 642.Şeyh hicâb itdi bu sözden gulû
Didi İlâhi ne demekdür ki bu
- 643.Erzeli 'ömrinde bir ehl-i fesâd
İtmez iken vahdetine i'timâd
- 644.Kara döküp saçmağıla bir deni
Vahş ile tayra bir avuç erzeni
- 645.Zümre-yi merdâna kılup ta'ne-zen
Kutb idesin müşriki mâ-dûn iken
- 646.Hâtif-i 'ayb itdi o sâ'at hitâb
Didi ki ey sâlik-i râh-ı savâb
- 647.İtme sakın sehv ile sû'-i edeb
Bir de dahi gaflet ile açma leb
- 648.Yohsa hemân ismini resminle ben
Hakk iderin defter-i ahrârdan
- 649.İmdi benüm bâb-ı fûrûzendeme
Kişi liyâkâtla gelür anlama
- 650.Da'vet idüp gel didigüm hâs olur
Git didigüm erzel-i eşhâs olur

- 651.Gâhi olup mazhar-ı lutfum hemîn
Dîde-yi a‘mâli ider râst-bîn
- 652.Gayri gehî ‘ayn idüben ol nazar
Pîr-i mugâni getürüp kutb ider
- 653.Gâh iderem ‘âbidi bî-reyb ü şek
Savma‘adan deyre atup hâke yek
- 654.Şeyh işidüp ol sözi bî-iştibâh
Şerm-i günâhıyla düşüp itdi âh
- 655.Didi ki ey gâfûr-ı müstağfirin
Vâkîf-ı esrâr-ı dil-i ‘ârifin
- 656.Ey hücüb-i şekki açan padişâh
Kudretine hilkat-i eşyâ güvâh (21b)
- 657.Dîde-yi dilden getürüp gafleti
Zülli gider ma‘rifet it zilleti
- 658.Nâdim olup itdügine ol zamân
Düşdi ayağuna o pîrûñ hemân
- 659.Sıdk ile ey sâlik-i Mevlâ-taleb
Tâlib isen sen de eger bî-ta‘ab
- 660.‘Adne girüp mûnis-i hûr olmağa
Kadre irüp garka-yı nûr olmağa
- 661.Şâm ü seher gonca-sıfat gül açıl
Subh u mesâ ‘aşk ile dökül saçıl
- 662.Varını infâk ide gör bî-nifâk
Bu zen-i dehre er isen vir talak
- 663.Şefkat-i sarf ile be-nâm ol yüri
Bezm i semavâtda câm ol yüri
- 664.Ehl-i kerâmet gibi ey kâr-dân
Nef‘e çalış neyler isen it hemân
- 665.Havf ü recâ dağdağasından sakın
Añla kavânîn-i ezel nüktesin
- المسلم من سلم المسلمون من يده ولسان
- 666.Mehlekedür bu felek-i âsiyâ
Sende gider ‘aklımı Hâkâniyâ

667. Dest-i hevâ ile olup sîne-çâk
Cân gözini itmeye gör hâb-nâk
668. Emr-i ulü'l-emr-i zemîn ü zamân
Böyledür iz'ân idinürsen 'ayân
669. Müslim odur sâlim ola müslimîn
Dest ü zebânından anuñ ey emîn
670. Atılan ok gibi katı yaydan
Tîz dokunup olmya hâtır-şiken
671. Kavl ile fi'linden anuñ fi'l-mesel
İrmeye bir kalbe gubâr-ı kesel (22a)
672. Müşfik olur mü'min-i pâk-i'tikâd
Hubb-ı vidâd ile ider ittihâd
673. Hışm ile hâtır-şiken olmaz ebed
Çıkmaz elinden ebedî kâr-ı bed
674. İsm-i halîmüñ oluben mazharı
Sulh ü salâh ile yapar dilleri
675. Görse cefâ kalb-i safâ-meşrebi
Lutfi komaz mü'min akar su gibi
676. Sakla elüñle dilüñ insân isen
Müslimi incitme müslümân isen
677. İylik idüp it kulağın söz budur
Cevher-i "inne'l-hasenât" ile pür
- HİKÂYET-İ MÜ'MİN-İ PÂK-İ'TİKÂD Kİ EZ KEŞTÎ
BE-DERYÂ UFTÂD VE Bİ EMRİLLÂHİ TE'ÂLÂ GARK
NE-ŞOD VE SÂLİM Ü GÂNÎM EZ DERYÂ BE-ÂMED**
678. Şerh ideyün saña 'inâdı unut
Mü'min-i müslim nic'olur gûş dut
679. Hâsılı bâzârımı gör hakk ile
Vir bu hikâyâtı tesellâ dile
680. Var idi bir mü'min-i âsûde-dil
Meşgale-yi fâsideden dil-güsil
681. Hâsılı eglencesi tevhîd idi
İşi güci zikr ile tahmîd idi

682. Kimse kelâmından olup pîç ü tâb
Çekmedi destinden anuñ ıztırâb
683. Âleme ‘ömrinde ‘azâb olmadı
Kimse ile hiç şeker-âb olmadı
684. Sakladı destin yed-i beyzâ gibi
Duttu dilin Hazret-i Mûsâ gibi
685. Gelmedi nutkından anuñ türrehât
Mü’min-i müslim dir idi kâ’inât
686. Hışm u gazab neydüğünü bilmedi
Hilm ü edebden dili yanılmadı (22b)
687. Vaz‘na incinmez idi gülseler
Sögmez idi kimseye biñ sögseler
688. Mazhar idi zâtı halîm ismine
Bakmaz idi ehl-i hevâ kısmına
689. Sâ’im ü kâ’im geçinüp subh u şâm
Zühd ü salâh ile geçirdi müdâm
690. Redd-i cevâb eyler idi kâ’ile
Tâkati tâk olmasa takvâ ile
691. Ya’ni alınmazdı dilüñden haber
Derd ile Allâh diyeydi meger
692. Küfr ile yeksân idi farzâ aña
Bir nefes ezkâr-ı gam-ı mâ-sivâ
693. Gûşe-yi çeşm ile dönüp ir ve giç
Bakmadı âlâyiş-i dünyâyâ hiç
694. Sadr-ı şerîfi Haremullâh idi
‘İlm-i ledün ‘ilmine âgâh idi
695. Ol su‘adâ zümresinüñ es‘adı
Kimseyi incitmedi incinmedi
696. Sa‘d idi hem es‘ad idi ol velî
Zikr-i Hak’a nâtik idi ol velî
697. Bahr-ı dili mehbit-i envâr idi
Hak sadef-i kalbine dür-bâr idi
698. Hâsılı bîr gün o veliyü’z-zamân
Oldı sefîneyle Hicâz’a revân

- 699.Nûh gibi fülk-i felek sâ'ile
Ka'be'ye 'azm eyledi deryâ ile
- 700.Tîr ü kemân gibi açup bâdbân
Tayy-ı mekân eyler iken nâgehân
- 701.Keşti-yi 'ummânda o gün tünd-bâd
Giceye dek çalkadı hadden ziyâd
- 702.Leyle-yi zulmetde o merd-i nikû
Gaflet ile eyledi kasd-ı vuzû
- 703.Anı sebük-bâr bulup rûzigâr
Götürüp atdı nitekim berg-i bâr
- 704.Havf u hatardan o latîfü'l-cesed
Bulmayup Allâh'dan artık sened (23a)
- 705.Âyine-yi kalbiñ idüp müncelî
Sıdk ile Allâh didi ol velî
- 706.Bir iki def'a çü pey-â-pey aña
Lutf ile lebbeyk didi kibriyâ
- 707.Sâkin-i keştî anı gûş itdiler
Her biri deryâ gibi cûş itdiler
- 708.Gördiler erbâb-ı sefer fi'l-mesel
Bir yed-i beyzâ gibi heybetlü el
- 709.Zâhir olup eyledi ilkâ anı
Tâ vasat-ı keştiye Rabbü'l-ganî
- 710.Âşık-ı sâdıkların eyler müdâm
Gül gibi mümtâz-ı havâs ü 'avâm
- 711.Bende düşer bunda ziyân-kâr olan
Kurtulur elbette kim azâd olan
- 712.Cânib-ı Hak'dan kişiye ibtidâ
Böyle 'atâlar olıcak mücmelâ
- 713.Âlem-i 'ukbâda n'olur fikr iden
Cennet-i a'lâda n'olur şükr iden
- 714.Lâyık-ı didâr-ı Hak olmaz mı ol
Kurb-ı ilâhiyyeye bulmaz mı yol

- 715.Lutfinuñ envâ‘ın idüp âşikâr
Böyle bulur mü‘min-i perhîz-kâr
- 716.Kullarına âhir olunca nefes
Böyle olur hâsılı feryâd-res
- 717.Ni‘met-i ‘uzmâ ile ol çâre-sâz
Mü‘mini dünyâda ider bî-niyâz
- 718.Sanma ki ‘âşiklarını aç ider
Gayret-i Hak gayre mi muhtâc ider
- 719.Mü‘minüñ el-kıssa olur rûzı ‘îd
Kadre irer olmuş iken nâ-ümîd
- 720.Mü‘min-i müslim olıcak bir kişi
Hîn-i zarûretde ferecdür işi
- 721.Mü‘min isen kesb ide gör hüsn-i hulk
Rahmete bir vâsıdadur hüsn-i hulk (23b)
- 722.Mü‘mini takvâdur iden mu‘teber
Virme keder kalbe hevâyı gider
- 723.Ey zu‘afâ zümresine dest-gîr
‘Âciz ü dil-gîre mu‘în ü zahîr
- 724.Şöyle ‘atâ eyle ki Hâkâni‘ye
İns ü melek mü‘min ü müslim diye
- البلل و حسن خلق خصلتان علي يجتمعان في المؤمن
- 725.Böyle dir ol dâver-i fermân-revâ
‘Arş-ı müsebbihlerine muktedâ
- 726.Buhlı gider cûd ile kıl imtizâc
Hulk-ı hasen lâzım imiş gözün aç
- 727.Buhl ile bed-hûluk eyâ hurde-bîn
Cem‘ olunmaz mü‘min olanda yakîn
- 728.Bir kişininüñ olıcak İslâmı bol
Anı ne bed-hû ne bahîl eyler ol
- 729.Kimseye mûzîlik için çatma kaş
Nâmını imsâk ile itdürme fâş
- 730.Bu iki hasletle añılma sakın
Tünd ü bahîl ola mı hiç ehl-i dîn

731.Ya'ni olup sâhib-i hÿy-ı nikû
Kande ise mü'min olur hande-rû

732.Hıssat ü hırs ile 'amel eylemez
Mümsik ü nâdân ile içmez yemez

733.Tab'-ı hasıs-i süfehâ gibi ol
Eylemez imsâki muhassal kabul

734.Varını mü'min dökülür saçılır
Ebr-i bahârı gibi yağma kılır

**HİKÂYET-İ MELİK-İ MISR VÜ AN MERD-İ SÜHAN
Bİ-BEREKETİ O MÜCRİMÂN HALÂS ŞODEND**

735.Güşını gel hüşnuñ it mahremi
Sem'i kabûl eyle kıl isgâ beni (24a)

736.Diñle makâlâtı sehâ neydüğün
Müntic-i kâr-ı sulehâ neydüğün

737.Kâhire-yi Mısr'a gelince meger
Uğradı bir töhmete bir kaç nefer

738.Fakr u fenâda bir âlây geşt-gır
Meclise buyurdı kalıl ü kesir

739.Vâli-yi Mısr'ıñ bu idi 'âdeti
Eylese bir tâ'ifeye hiddeti

740.Olmağ için hükm-i siyâset-edâ
Kur'a yazarlardı birâz evvelâ

741.Kimine te'kîd ile darb-ı eşed
Kimine had kimine nehy-i beled

742.Ba'de anı hıfz idüben bir yere
Sonra saçarlardı o mücrimlere

743.Cümleye hâlince hemân ol mahal
Kur'a rumûz ile olurdu 'amel

744.Kâ'ide-yi sâbıka hükmiyle şâh
Eyledi yağma anı çün perr-i gâh

745.Destine ol tâifenüñ nâgehân
Ruk'a yek-â-yek irişince hemân

746.Gördi açup biri me'âlen anuñ
Katlı yazılmış içine ruk'ânuñ

- 747.Derd-i derûn ile emîn eyledi
İñledi dünyâyı hazîn eyledi
- 748.Sordı yanından biri âh itdügin
Âhı, ruh-ı mâh-ı siyâh itdügin
- 749.Ruk‘asınuñ sırrın idüp âşikâr
Nevhalar idüp didi bî-ihdiyâr
- 750.Öldügime ağlamam ammâ ki ben
Kurtulamazsam bu hatar-gâhdan
- 751.Yüzüme hasret kalur öksüzlerim
Ehl ü ‘iyâlim peder ü mâderim
- 752.Döndi yanından o sahiyyü’l-vücûd
Didi recâlarla bi-hakkı’l-Vedûd (24b)
- 753.Bende olan ruk‘ada ‘avnü’l-Ahad
İtmiş işâret rakam itdükde had
- 754.Cevher-i cânımda eger olsa güm
Hiç benüm yok acıram ağlarum
- 755.Ruk‘ayı tebdîl idelim ey reşîd
Hâkim-i Mısrûñ beni itsün şehîd
- 756.Sen yüri var hasretine vâsıl ol
Kendü refâhiyyetine nâ’il ol
- 757.Gurbete derler fukarâ berzahı
Çıkma vatanuñdan hazer et bir dahi
- 758.Böyle deyüp kâğıdın aldı anuñ
Sundı nihânî o birin rik‘anuñ
- 759.Manzarasından o şeh-i tâc-ver
Hafyeten anlara iderdi nazar
- 760.Halvetine da‘vet idüp lutf ile
Döndi didi ol iki lâ-ya‘kıla
- 761.Neydi garaz rik‘ayı tebdilden
Doğrusun idüñ size yokdur
- 762.Derd ü belâda ol iki müşterek
Söylediler hallerin yek-be-yek

- 763.Mutrib idince bu hevâdan sürûd
Dalgalanup çağladı deryâyı cûd
- 764.Eyledi ol vak‘ada bî-kâl ü kîl
Dâver-i Mısrûñ gözi yaşını Nîl
- 765.Cümlesin âzâde-yi tığ eyledi
Garka-yı ihsâna belîğ eyledi
- 766.Meymenet-i bezl-i mürüvvet hemân
Oldı güneş gibi ‘ayân ü beyân
- 767.Bir bölük üftâde halâs oldılar
Mürde iken âb-ı bekâ buldılar
- 768.Çok bulunur merd-i sühan yokla gör
Bunda hüner hâsılı cân vermedür
- 769.Nice civân-merd-i sahiyyü’l-vücûd
Didi ki cân virmek imiş asl-ı cûd (25a)
- 770.Virdi o cân dürc-i sehâ ‘akdini
Bezl iderem birine cân nakdini
- 771.Lutfunı bî-minnet ider pür-hüner
Hâtim-i Tay defterini tay ider
- 772.Hânı hasîsüñ gazabullâhdur
Bezl-i bahîl âfet-i nâ-gâhdur
- 773.Mühlik olur virdügi tiryâk ise
Hâke salar menzilüñ eflâk ise
- 774.Düzd-i bahîl olmayıcak târ ü mâr
Zulmet ile dolmadı bu deyr-i târ
- 775.Pendimi Hâkâni idersen kabûl
Ehl-i sehânuñ kulu kurbânı ol
- 776.Buhl ile rüsvâ olur ehl-i tukâ
Perdesidir cümle ‘uyûbın sehâ
- المجالس امانة
- 777.Hükm-i şerîfi budur ol serverüñ
Sırr-ı ezel sâhib-i peygamberüñ
- 778.Mahrem-i râz olmağa bir meclise
Rağbet idüp ger hevesüñ var ise

- 779.Sende o meclislerüñ esrârı hep
İmdi emânet gibidür açma leb
- 780.İtme emânete hıyânet sakın
Yakan alur soñra nedâmet sakın
- 781.Şîşe-yi esrârı şikest eyleyen
Vâlih ü hayrân olup açmaz dehen
- 782.Âdemüñ esrârı dili kânidur
Kânı degil belki hemân cânidur
- 783.Kan ki damardan çıka ey zât-ı pâk
Var durur elbette havf ü helâk
- 784.Râzına bir kimsenüñ enbâz isen
Sırrını fâş eyleme serbâz isen
- 785.Samt ü sükût itmede mânend-i hût
Ur dehenüñ dürcine mühr-i sükût (26a)
- 786.Samt budur sâlik olan böyledir
Başını ver eyleme ifşâ-yı sır
- HİKÂYET-İ HAZRET-İ ‘OSMÂN RADİYALLÂHU ‘ANH
VE MEŞVERET-KERDEN BÂ-PÜSER-İ HOD**
- 787.İş bu hikâyet katı meşhûrdur
Gûşuñ ider cevher-i hikmetle pür
- 788.Cins-i makâlâtıma kıl i‘tibâr
Gör nic’olur kâşif-i sırr-ı kibâr
- 789.Kâtib-i vâhy ol şeh-i mülk-i hayâ
Ya‘ni ki dâmâd-ı Resûl-i Hudâ
- 790.Haste olup bir gice bülbül gibi
Soldı ruh-ı pâki biraz gül gibi
- 791.‘Ârızası hâsılı müştred olup
Za‘f ise günden güne mümteç olup
- 792.Oldı biraz ol maraz-ı nâ-gehân
Rahne-ger-i kal‘a-yı dârü’l-emân
- 793.Şiddet-i zâ‘f ü veca‘-ı sadr u re’s
Virdi hayâtından o sultâna ye’s
- 794.İtdi vasiyyet o vücûd-ı şerîf
Yazıla ‘afv oğlına ‘ahd-i latîf

- 795.Sadr-ı hilâfet ola mihrâb añâ
Bî'at ide cümle-yi ashâb añâ
- 796.Ol sözi oğlı Hamedân itdi gûş
Oldı meyi sehv ile bî-'akl ü hûş
- 797.Kendüsine vâcib iken ketm-i sır
Pence-yi gafletle olup perde-der
- 798.Gitdi hemân dem püseri 'afûfa dek
Söyledi râz-ı pederi yek-be-yek
- 799.Muştladı ya'ni emîr olduğın
'Ahd-i hükûmet añâ buyrulduğın
- 800.Hazret-i 'Osmân işidüp ol sözi
Gayret ile doldı mübârek gözi (26b)
- 801.Eyledi îmân gılâz ü şidâd
Kim hamedân ile idüp ittihâd
- 802.Kendü ile bir yere cem' itmeye
Belki o gitdügi yere gitmeye
- 803.Kılmaya min-ba'd anı hem şâd-kâm
Bir 'amel üstine koyup ber-devâm
- 804.Âhir anı Basra'ya redd eyledi
Redd ile mâ-beynini sedd eyledi
- 805.Eylemedi hûn-ı şehâdetle tâ
Tâc-ı hilâfetlerini pür-ziyâ
- 806.Gelmedi el-kıssa rızâ virmedi
Tayyibeye tâhir olup girmedi
- 807.İmdi garaz olmak ise müntefi'
Ol bu nasâyıh sözini müstemi'
- 808.Perde-yi esrârı açup itme cûş
Merd isen ol şefkat ile 'ayb-pûş
- 809.Devr ideli bu felek-i hîle-bâz
Kimseye hayr eylemedi keşf-i râz
- 810.Sır sözini açmaki âhir bu kâr
Eyledi evlâd-ı selâtini hâr

811. Sehv ü hatâ itme dilersen savâb
Eyleme ifşâyâ sakın irtikâb
812. Keşfi anuñ kim ola bî-derdlik
Zâhir olur hıfzı civân-merdlik
813. Dâr-ı cihânda er isen söyleme
Mahremin esrârını nâ-mahreme
814. Her ne kadar olsa nihâni edâ
Kubbe-yi eflâke dolar ol sadâ
815. Hıfzı dürür bâ'is-i şükr ü sipâs
Keşfi dürür mûris-i havf ü hirâs
816. Açma hicâbı ki bu vaz'-ı kabîh
Âhir olur olur mebde'-i zulm-i sarîh
817. Pend-i selefüdür bu mübârek haber
Sâlim olur hıfz-ı lisân ile ser
818. Nâle ney olsa meselâ sîne def
Sır sözünü söylememekdür şeref (26b)
819. Bâde-yi gafletden olup pâk mest
İtme sakın sâgar-ı sırrı şikest
820. Fâ'iz olur sâhib-i sıdk u hulûs
Ketm ide sırr-ı sühanı bâ-husûs
821. Ey harem-i râzuñ emânet-geri
Bu dil-i âvârenüñ ol yâveri
822. Sehv ile Hâkâni-yi pür-sûz ü sâz
Nâfe gibi eylesün keşf-i râz
النظر سهم مسموم من سهام ابليس
823. Böylecek fermân ider ol hânımız
Hulk u hasen sâhibi sultânımız
824. Kendüni rüsvây kılup 'âleme
Açma gözün sehv ile nâ-mahreme
825. Şâhid ile zende olan hatt ü hâl
Dâne-yi mekr oldı ve dâm-ı dalâl
826. Terkeş-i İblîsden ey bî-haber
Zehr ile âlûde bir okdur nazar

827.Olmaya gör ânuñ ile sehm-nâk
Yohsa keş-â-keşde olursun helâk

828.Gözine gösterme zen-i ‘âlemi
Mahrem-i râz eyleme nâ-mahremi

829.Cennet uman sohbet-i gılmân ile
Eylesesün haltı civânân ile

830.Tâzelerüñ dîne virürler zarar
Tarf-ı ruhında görinen hâllar

831.Hüsn ider ehl-i nazarı rû-siyâh
Çâre aña eylememekdür nigâh

832.Hüsn ile mümtâz zemîn ü zamân
Şâhidi takvâ vü rızâdur hemân

**HİKÂYET-İ ŞEYH KARRÂ BÜ ‘ÖMER VE AHVÂL-İ
BÂ-HASEN-İ BASRÎ KUDDİSE SIRRUHU’L-‘AZÎZ (27a)**

833.Nakd-i selefüdür bu hadîs-i nikû
Sîne-yi yârânda olan güft ü gû

834.Rûşen ider çeşm-i cihân-bînüñi
Def’ ider elbette te telvînüñi

835.Böyle rivâyet olunur kim meger
Bû ‘Ömer ol mukri-i nâkîd basar

836.Basra’da ta’lîm-i kırâ’at idüp
Ders ile tahkîk-ı bidâ’at idüp

837.Zümre-yi sıbyâna işi subh u şâm
Sıdk ile ta’lîm idi bâ-ihtimâm

838.Künc-i debistân aña bustân idi
Gül gibi eğlencesi Kur’ân idi

839.Açsa dehen nağme-yi pey-der-peyi
Yakar idi Basra ile Kûfe’yi

840.‘İlm-i kırâ’atda olup yek-tene
‘Ömri anuñ yetmiş idi seksene

841.Künyet-i meşhûrı Ebu’n-Nasr idi
Hem Hasen-i Basri’ye hem-‘asr idi

842.Nısfı idi sınıf-ı benî âdemüñ
Ecved-i kurrâsı idi âlemüñ

- 843.Kendüye şâkird idi ber-nihâl
Yâr-ı kadîm gibi sâhib-cemâl
- 844.Perçemi “ve’l-leyl”¹³ yüzi “ve’d-duhâ”¹⁴
Cebhesi “ve’ş-şems”¹⁵ ruhi “hel-etâ”¹⁶
- 845.La’l-i safâ-bahşı şeker-hây idi
Tûti-yi tab’ım gibi gûyâ idi
- 846.Hâl-i şeb-ârâları ol gabgabuñ
Necmi idi encümen-i mektebüñ
- 847.Mushaf-ı hüsnüñ açup ol nev-civân
Sûre-yi Yûsuf okur idi revân
- 848.Hâsılı usta aña meftûn idi
Saçları Leylî’sine Mecnûn idi
- 849.Ol güle bülbül gibi açup dehen
Mes’ele ta’lîmine meşgûl iken (27b)
- 850.Bir gün ol üstâda ‘aceb hâl olur
Bûsesini almağa meyyâl olur
- 851.Nâr-ı hevâdan cigeri âb olur
Ol ruh-ı pür-tâb ile bî-tâb olur
- 852.Ditrete dutup ten-i sad-çâkini
Bûs ider oldı dehen-i pâkini
- 853.Öpdüğü sâ’atde Kelâm-ı Mecîd
Rahle-yi hıfzından olur nâ-bedîd
- 854.İtmiş iken ‘ömrini Kur’ân’a sarf
Kendi zamîrinde anuñ harf be harf
- 855.Fevri döner bir har-i lâ-yüfheme
‘İbret olur ‘âmme-yi ‘âleme
- 856.Ders ile ta’lîmi koyup rûz-ı şeb
Derdine bir çâre iderdi taleb

¹³ والليل : “Geceye and olsun.”, *Kur’ân-ı Kerîm*, Leyl 92/1.

¹⁴ والضحى : “Kuşluk vaktine and olsun.”, *Kur’ân-ı Kerîm*, Duha 93/1.

¹⁵ والشمس : “Güneşe and olsun.”, *Kur’ân-ı Kerîm*, Şems 91/1.

¹⁶ هل اتي : “Geldi mi?”, *Kur’ân-ı Kerîm*, Gaşiye 88/1.

- 857.Gâhi şikest olsa zücâc-ı mizâc
Derd-i etıbbâya dimekdür 'ilâc
- 858.Hazret-i Basrî'ye varup 'âkıbet
Didi ki ey kutb-ı felek-menzilet
- 859.Râz-ı derûn-ı dil-i peymân gûsil
'İlmine 'irfânına mahfi degil
- 860.Baňa 'inâyet nazarın kıl meded
Dîde-yi dilden götürülsün remed
- 861.Tab'ı sakîm ola yine müstakîm
Feth ola ezkâr-ı Kelâm-ı Kadîm
- 862.Şeyh işidüp lutf ile virdi cevâb
Didi ki ey haste bî-hurd u hâb
- 863.Hall idemem müşkülünü ben senüñ
Yoklama miftâhını bu mahzenin
- 864.Saňa ما diyeyin ey edîb
Bu maraz-ı mühlîke kimdür tabîb
- 865.'Âşık isen bakma Bahâr ü Dey'e
Var ne kadar zahmet ise Ka'be'ye
- 866.Seng-i riyâzetle gönül levhin ez
Câmi'i hayf içre mukîm ol birâz (28a)
- 867.Nağmesi 'uşşâkın olup penc-gâh
Ehl-i Hicâz'a düşecek sûz-ı âh
- 868.Ya'ni kılundukca pey-â-pey namâz
Lutf ile bir pîr-i misâfir-nevâz
- 869.Anda gelüp halka imâmet ider
Nûr-ı ruhi keşf-i kerâmet ider
- 870.Ehl-i niyâz aña 'akîbü's-salât
Biñ dil ü cân ile idüp iltifât
- 871.Cümle öperler yed-i 'ulyâsını
Sen dahi öp dâmen-i vâlâsını
- 872.Hâlünü ol hazrete arz eyle var
Çare-yi kâr andadur ey dil-figâr
- 873.Söyle bu ahvâl-i 'acîbün aña
'Arza kıl ahvâl-i garîbün aña

- 874.Hâsılı feryâd iderek bu ‘Ömer
Bedraka-yı kâfileden bî-haber
- 875.Bâdiye-peymâlık idüp subh u şâm
İtdi gelüp mülk-i Hicâz’ı makâm
- 876.İtdi Mînâya gelüben evvelâ
Mescid-i hayf içre salât-ı edâ
- 877.Gördi ki bir pir-i civân-baht kâm
Geçdi o mihrâbda oldu imâm
- 878.Ba‘de gelüp ehl-i safâ çok çok
Eylediler pâyn öpüp zevk ü şevk
- 879.Dağılup a‘yân-ı ‘Arab ‘âkıbet
Gün gibi kaldı o kamer menzilet
- 880.‘Âkıbetü’l emr çü serv-i bülend
Bir kad-ı bâlâsı bülend ercümend
- 881.Lâğ ü letâyifle olup hande-rû
Eylediler şeyh ile çok gûft-gû
- 882.Sırr-ı kelâmından olup intifâ‘
Eylediler biri birine vedâ‘
- 883.Şeyh aña ta‘zîm-i belîğ itdi hem
Gönderü gitdi bile bir kaç kadem
- 884.Ba‘de hacâletle gelüp Bû ‘Ömer
Ayağuna düşdi çü gül-berg-i ter (28b)
- 885.Nâle-yi dil-sûz ile bülbül gibi
Sırr-ı dili açdı aña gül gibi
- 886.Şeyh o sözden alıcak râyiha
Didi yüzün Hakk’a tutup fâtiha
- 887.El yüze sürmezden o ‘âlî-cenâb
İtdi du‘âsını Hudâ müste‘âb
- 888.Oldı o da‘vât-ı icâbet karîn
Sadr-ı kabûliyyete vâsıl hemîn
- 889.Fenn-i kırâ’at yine bî-gıll ü gış
Levh-i derûnunda olup müntekış

- 890.Eyledi ke'l-evvel anı la-yezâl
Fazl ü kemâliyle yine bî-misâl
- 891.Nutk-ı mesîhâ ile güyâ hemân
Mürde iken buldı yine tâze cân
- 892.Vâcibe çok hamd ü senâ eyledi
Hazret-i Basrî'ye du'â eyledi
- 893.Pîr-i cihângire idüp cân-nisâr
Düşdi izi tozına bî-ihtiyâr
- 894.Pes aña ol ehl-i safâ mürşidi
Gizleme Allâh'ı seversen didi
- 895.Kimdür iden sırrımız ifşâ sanâ
Kimdür olan semtimize reh-nümâ
- 896.Söyledi ahvâlini hem 'asrınûñ
Ya'ni Cenâb-ı Hasen-i Basrî'nûñ
- 897.Pîr-i 'âzîz oldı birâz hande-nâk
Dedi o hercâi-yi bî-ters ü bâk
- 898.Çün bizi rüsvâ-yı cihân eylemiş
Nükte-yi pinhânı 'ayân eylemiş
- 899.Lâzım olan şimdi budur bîş ü kem
Bende anı 'âleme rüsvâ idem
- 900.İmdi gelüp câmi'e girdükde sen
Anda benümle bilişüp görışen
- 901.Kadr-i celil olan o merd-i tavîl
Şeyh Hasen kendi idi şöyle bil (29a)
- 902.Bu yola olmakdan ise reh-nümâ
Anda du'a itse nolurdu saña
- 903.Gussadan el-kıssa seni bî-sebeb
Kendü halâs itse nolurdu 'aceb
- 904.Buhl ile imsâki şî'âr itmese
Hâtır-ı rencîdeni incitmese
- 905.Komasa ferdâya salup Ka'be'ye
Hayr işi belki komasa erteye
- 906.Tayy-ı mekân ile gelüp her zamân
Bunda fakîr ile olup tev'emân

- 907.Basra'dan elbete ider dâimâ
Ka'be'de beş vakti bizümle edâ
- 908.Böyle kerâmet ile bî kâl ü kîl
'Ârife lâyık mıdur ola bahîl
- 909.Hâsılı maksudın alup ser-be-ser
Basra'ya 'azm itdi yine Bû 'Ömer
- 910.Tâ'ib-i fiskuñdan ider dil gûsil
Kuvvet-i kudsiyye-yi erbâb-ı dil
- 911.Ya'ni şınâverlük idersen saña
Bulnur ol bahr da yüz âşinâ
- 912.Şâhid-i gaybî dürür ey 'ayb-bîn
Maksad-ı aksâ-yı dil-i 'ârifin
- 913.Gerçi güzellerde olur dil-rübâ
Cümleden a'lâsı budur mücmelâ
- 914.Hûblaruñ meclisine çün rebâb
Varmadan ya'nî ide gör ictinâb
- 915.Sârık olur nakd-i dili rûyı hûb
Hep olur ol tâ'ife düzd-i kulûb
- 916.Nokta-yı küfrin olduğın ol hâller
Dîne hâlel virdügin isbât ider
- 917.'Aşk-ı hakîkiye yel ey râh-zen
Tîh-i mecâzîde n'olur yelmeden
- 918.Düşme hevâ bezmine Mecnûn gibi
Ayağunı çek mey-i gül-gûn gibi (29b)
- 919.Reh-zen olur maglata-yı mâ-sivâ
Uyma hevâ ehline Hakâniyâ
- 920.Cevheri gör meyl-i arazdan gûsil
Himmet-i 'aşkı ana masrûf kıl
- من لم يشكر الناس لم يشكر الله تعالى
- 921.Böyle dir ol mihr-i sipihr-irtifâ'
Hakk'a mutî' u sakaleyne metâ'
- 922.Zâtına her kimden irerse ni'am
Şükrün edâ eyleye gör lâ-cerem

923. Lezzet-i zevk içre ider ‘aklı güm
Sekkeri şükri “le-ezîdenneküm”¹⁷
924. Key sakın ey ‘ârif-i bisyâr-fen
Muhsine küfrân-ı ni‘am olmadan
925. Gözle velî-ni‘metinüñ nânunı
Tâ bilesin sâni‘üñ ihsânunı
926. İmdi gerek başka gerek müşterek
Nân ü nemek kadri bilünmek gerek
927. Şâkir in‘âma olurmuş sebîl
Ni‘met-i bî-minnet-i Rabb-i Celîl
928. Başlasa şol şükr-i nihân itmeye
Rahmeti başlar cereyân itmeye
929. Hâfız-ı Kûr’ân gibi sâhib-Zebûr
Fâyık olur didi ‘ibâd-ı Şekûr
930. Şükrî halâyıkdan olanlar berî
Hâlık-ı ‘arşuñ nic’ olur şâkiri

HİKÂYET-İ HAZRET-İ DÂVÛD ‘ALEYHI’S-SELÂM VE CİHÂD-I Û BÂ-LEŞKER-İ CÂLÛD

931. ‘Akl-ı perîşânîñ ider müctemi‘
Ol makâlâta biraz müstemi‘
932. İtmek için hıdmet-i şükri edâ
Nice sülûk eyledi gör enbiyâ
933. Hazret-i Dâvûd ‘aleyhi’s-selâm
Çünkü virildi küleh-i ihtîşâm (30a)
934. Yazdı ser-i tâcına dest-i kadîm
Zâlike takdîrû’l-azîzi’l-‘alîm¹⁸
935. Vahy-i celîl ile gelüp Cebre’îl
Didi ki ey sâhib-i savt-ı cemîl
936. Nutk viren nâtıka-yı kâm ile
Saña selâm eyledi ikrâm ile

¹⁷ لَيْلٌ شُكْرٌ لِمَا لَآيِدُنَّكُمْ : “Eğer şükredersenizsize (nimetimi) daha çok vereceğim.”, *Kur’ân-ı Kerîm*, İbrahim 7.

¹⁸ ذَلِكَ تَقْدِيرُ الْعَزِيزِ الْعَلِيمِ : “Bu mutlak güç sahibi hakkıyla bilen Allah’ın takdîridir.”, *Kur’ân-ı Kerîm*, Yasin 38.

- 937.Hükm-i nübüvvetden idüp behre-ver
‘Asker-i Câlûta cihâd emr ider
- 938.San‘at-ı zırh ile idüp iltifât
Savt-ı nefisi buyurur mu‘cizât
- 939.Çün o misâl-ı taraf-ı bi misâl
Geldi hemân emre idüp imtisâl
- 940.Leşker-i Câlût ile cenk eyledi
Başlarına ‘âlemi teng eyledi
- 941.Kalb-i münâfık gibi ol dem hemîn
Sındı gürîzân olup a‘dâ-yı dîn
- 942.Tahtını Câlût ise tâbût idüp
Dûzaha ‘azm itdi cihândan gidüp
- 943.Dest-i güher-bârı idüp seng-sâr
Eyledi Câlût’ı cünûdıyla hâr
- 944.Kalması bir kimse muhassıl esen
Hiç ne sipâhî vü sipehdârdan
- 945.Eyledi pes hükm-i celil iktizâ
Hükm ide Dâvûd’a cezâ-yı gazâ
- 946.Az zaman içre virüp imtiyâz
İtdi ‘ilim gibi anı ser-firâz
- 947.Hil‘at-ı garrâ-yı hilâfetle ol
Taht-ı hükûmetde çün oldı Resûl
- 948.Emrine fermân-ber olup kâ’inât
Ayağına akdı çü Nîl ü Fırât
- 949.Memleketi ceng ile itdükce geşt
Leşkerine teng idi bu pehn deşt
- 950.Küngüre-yi kasr-ı sa‘âdetleri
Oldı varup tâk-ı felek hem-seri (30b)
- 951.Keşf olup el-kıssâ cemî‘ül ‘ulûm
Dest-i şerîfünde hadîd oldı mûm
- 952.Kuvvet-i kudsiyyeleri sundı el
Câmi‘-i Aksâ’ya konıldı temel
- 953.Asmaz idi terkiye İskenderi
Cümle-yi fende yed-i tûlâları

- 954.Geldi rikâbına anuñ ser-be-ser
Her ne kadar var ise cebbârlar
- 955.Hâk-i cenâbından ider ilticâ
Eylediler ‘afv ü ‘inâyet recâ
- 956.Okusa çün bülbül-i fasl-ı bahâr
Dağ iñiler akmaz idi cûy-bâr
- 957.Gâhi açup itse tilâvet Zebûr
Gûş tutarlardı vuhûş ü tuyûr
- 958.Söylese ol tûti-yi kuds-âşiyân
Sidrede Rûhü’l Kudüs ağıardı kan
- 959.Kılsa ser-âgâz o şeh-i pür-fütûh
Zevk ü safâdan per açup mürğ-ı rûh
- 960.Az kalur idi tayârân itmege
Hem kafes-i tenden uçup gitmeğe
- 961.Zırh ile âmâde idüp cevşeni
Oldılar ehâdise sebab ol feni
- 962.Cümle-yi na‘mâdan o bâr-ı Hudâ
Virdi Süleymân gibi ferzend aña
- 963.Ya‘ni idüp sa‘yini meşkûr anuñ
Her cihetten eyledi ma‘mûr anuñ
- 964.Ol dahi bu devlet-i ‘uzmâ için
Mevhibet-i ni‘met-i Mevlâ için
- 965.İstedi kim şâkir ola muttasıl
Virmeye âlâyiş-i dünyâya dil
- 966.Aña binâen pes o binnâyı kuds
Mu‘tekif-i Mescid-i Aksâ’yı kuds
- 967.Ya‘ni ki Dâvûd ‘aleyhi’s-selâm
Şükr-i müdâma düşürüp subh u şâm (31a)
- 968.Kalbin idüp cevher-i tahmîde zarf
Ömr nûkûdın hep aña kıldı sarf
- 969.Âline emreyledi kim ser-be-ser
Şükr ile zikr ile ‘amel ideler

- 970.Ömr gürizân olıcak pâ-y-dâr
Hamd ü firâvân ola hep kâr bâr
- 971.Pes oların dahi bi-emri Vedûd
İşi güci oldu rükû' u sücûd
- 972.Nısfı geçince gicenüñ kendüler
Şükr idüp olurlar idi nevha-ger
- 973.Kâmil idüp şart-ı 'ubûdiyyeti
Subha çıkarurdu gehî tâ'ati
- 974.Şükri edâ itmede çün ney-şeker
İki bükülürdi o gül-berg-i ter
- 975.Sonra öz evlâdı turup sâf-sâf
Subha dek eylerler idi i'tikâf
- 976.Eyleyicek ba'de salâtı edâ
Şükre şürû' eyler idi akrabâ
- 977.Bir nice sâ'at gelüp anlar dahi
Tayy idüp ihyâ ile ol berzahı
- 978.En'ime-yi Hakk'ın olup şâkiri
Ney gibi inlerler idi her biri
- 979.Zuhrı kılup ba'de yine bir bölük
'Asra degin nefse ururlardı yük
- 980.Bâr-ı 'ibâdetden olup kadd-i lâm
Hep salâvât ile yürürdi müdâm
- 981.'Asrı edâ idicek ol encümen
'İrk-ı nebîden dahi bir nice ten
- 982.Ya'ni ki ahfâd-ı sa'âdet-nijâd
Mağribe dek emre idüp inkıyâd
- 983.Kâim olurlardı 'ibâdât ile
Şükr ile tesbîh ile tâ'ât ile
- 984.Hâsılı her sâ'at ü leyl ü nehâr
Verdügi ni'metler için Kırdgâr
- 985.Silsile-yi Hazret-i Dâvud'dan
Şükr-i Celîl ile olup nağme-zen (31b)
- 986.Her biri birden biñe biñden bire
Şükr-i 'azîm eyler idi şâkire

- 987.Gitse ol erbâb-ı sipâsuñ biri
Yine gelürdi yerine âhiri
- 988.Şükr-i ‘ibadetden anuñ nîk ü bed
Bir bölüği olmadı hâli ebed
- 989.Muttasıl ol zümre-yi şükr-iştigâl
Nâire-yi zikr ile olurdı kâl
- 990.Böyle iken şerm ile gam yer idi
Şükrin edâ idimedüñ dir idi
- 991.İşleri şükr olmağın ey nîk-hû
Hak didi ol tâifeye “i‘melû”¹⁹
- 992.Mün‘im olur şâkir-i encâm olan
Puhtelenür anuñ ile hâm olan
- 993.Şükr ide gör kim şeref-i şükr ile
Yedi yüz olur bir iken mes‘ele
- 994.Eyleme ihsâna isâ‘et sakın
Olma giriftâr-ı fazâhat sakın
- 995.Cümle gelür şâkire lutf ü kerem
Her ne sitem itse veliyyü‘n-ni‘am
- 996.Râbitadur bu eser-i pür-hulûs
Şükrine lutf ü ezelün bâ-husûs
- 997.Şâkir isen muhsinüñ ihsânına
Hakka dahi şâkir olursun yine
- 998.Olsa “fe-emmâ”²⁰ dolusu dünyenüñ
Şânına lâyıık nic’olur şükr anuñ
- 999.Hân-ı ‘atâsına göre yokla gör
Mertebe-yi şükri müyesser midür
- 1000.Sıf-ı benî nev‘-i beşer evvelâ
Kangı birin eylesün anuñ edâ
- 1001.Ni‘met-i İslâm ile îmâmı gör
Eyledüğü ‘izzet ü ikrâmı gör

¹⁹ وَقُلْ لِلَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ اَعْمَلُوا عَلٰى نَكَاتِكُمْ اِنَّا عَامِلُونَ ﴿١٢١﴾ *Kur‘ân-ı Kerîm*, Hûd Sûresi 121. اعملوا : Kur‘ân-ı Kerîm, Hûd Sûresi 121. اعملوا : اعملوا

²⁰ قالها : “Biz seni alıp götürürüz.”, *Kur‘ân-ı Kerîm*, Zuhurf 41.

- 1002.Neyler idüñ olsa ‘akîden harâb
Alsa seni vesvese-yi ıztırâb (32a)
- 1003.Kendözünü nâre idüp müstahık
Olmasun aslâ gice gündüz ayık
- 1004.Bâde-yi ‘aşkunda safâ görmesün
Câm-ı fenâsında bekâ görmesün
- 1005.Fıtrat-ı İslâmda hulk itmese
Dâmenine dînüñ elüñ yetmese
- 1006.Virmese bî-müzd ü bahâ âb ü nân
Müft nefes alımasan her zamân
- 1007.Cismüni tâm taze tutup gül gibi
Zâr u zebûn itmedi bülbül gibi
- 1008.‘Âkıl isen bunları fikret yüri
Dem-be-dem ol ni‘metinüñ şâkiri
- 1009.Şâkire Hak fevz-i berekâtın verir
Rızkınıñ ekser berekâtın verir
- 1010.Hazreti Dâvud gibi fi’l-mesel
Âhir olur şâkire cennet mahal
- 1011.Ey tarab-efzâ-yı dil-i bî-sebât
Perde-güşâ-yı harem-i müşkilât
- 1012.Eyleme Hâkâni-yi bî-tâkatı
Gaflet-i sırf ile melâmet katı
- من لم يرحم الناس لا يرحم الله تعالى
- 1013.Böyle buyurmuşdur o sâhib-kitâb
Hazret-i Peygamber-i ‘âlî-cenâb
- 1014.Rahm ide gör rahm ki fâzıl-ı rahîm
Rahmete gark ide seni ey Hakîm
- 1015.Semt-i terahhumdeki devletlüler
Dâr-ı tenâ‘umda olur mu‘teber
- 1016.Ol sekaleynüñ sened-i mesnedi
Şefkati îmâna ‘alâmet didi
- 1017.Re‘fet-i rahmîle bulan iştihâr
Rahmet-i Mevlâ’dan olur hisse-dâr (32b)

1018.Hükm edicek hak feza'-ı ekbere
Şefkat ider şefkati gâliblere

1019.Pertev-i îmân ki ider kevni pür
Kalb-i rakîk, dil-i müşfikdedür

1020.Dilde komaz zulmetini zilletüñ
Şa'şa'a-yı meş'alesi şefkatüñ

1021.Rahmüñ eger gâlib ise bî-gümân
Rahmet-i Rahmân'a irersin 'ayân

1022.Yoğ ise rahmüñ haberin benden al
Merhamet itmez saña da zü'l-celâl

**HİKÂYET-İ BÂYEZİD-İ BESTÂMİ KADDESE SIRRIHU
VE ŞEFKAT-İ Û BÂ-ÂN MÛR-I ZA'ÎF-RÂ**

1023.Kavl-i esahdur bu kelâmı işit
Ehl-i sülûk isteduği semte git

1024.Eyleme rahm ü şefkatden 'udül
'Adl-i şahın olsun işüñ müşfik ol

1025.Mülk-i velâyetde vahîd ü ferîd
Vâli-yi Bistâm-ı Velî Bâyezîd

1026.Eylemege bir kile buğday un
Ketfine aldı o şeh-i zû-fünûn

1027.Böylecedür kâ'ide-yi evliyâ
Hıdmeti hep kendüler eyler edâ

1028.Devlet ile düş-ı sa'âdetleri
Oldı o harvârı sakîlün yeri

1029.Gendümi harvârı ile kendüler
Vakt-i seher yüklenüp itdi sefer

1030.Hânkahından hele bî-irtiyâb
Bir iki yüz fersah idi âsiyâb

1031.Haml-i sakîl ile o pîr-i sahî
Aldı piyâde bu kadar fersahı

1032.Hayli ba'id olmağın ol âsiyâ
Tâkatı tâk oldı irince aña

1033.Ağzumı har-vârüñ açup nâgehân
Gördi ki bir mürçe-yi bî-zebân (33a)

- 1034.Kendi makâmından olup dil küsil
Gendüm arasında gezer muttasıl
- 1035.Olmuş olancası o cismin nahif
Gâh düşer gâh yürür ol za'îf
- 1036.Gurbete düşmüş gibi bî-ihdiyâr
Derd ile ser-geşte vü âvâre zâr
- 1037.Hırmen-i har-vârı dokuz tolanur
Sa'y ile maksûdı müyesser sanur
- 1038.‘Ayn-ı terahhumla idince nigâh
Şeyh bilüp dâ‘iyesin kıldı âh
- 1039.Cânına geçmiş gam-ı mehcûrluk
Almış anı derd-i vatan-dûrluk
- 1040.Şol kadar ol zevk ü safâ sâhibi
Çarha girüp döndi değirmen gibi
- 1041.Dûd-ı dili zârûñ idüp şekl-i mîğ
Didi ben oldum buna ba‘is ü dirîğ
- 1042.Kendü huzûrundan idüp bî-nasîb
Vâdi-yi hayretde ben itdim garîb
- 1043.Vay benüm zihnime iz‘ânıma
Vay benüm ‘ilmüme ‘irfânıma
- 1044.Hâsılı ol fenn-i edeb kâtibi
Rahm idüp ol mûra Süleymân gibi
- 1045.Oldı gözi eşk-i terahhumla pür
Duymadı şefkatle meşakkat nedür
- 1046.Bağladı ağzın o çuvaluñ hemân
Şehre ‘azîmet idüp oldu revân
- 1047.Nevha-künân eyleyerek derd ile
Geldi meşekkatler ile menzile
- 1048.Ba‘de koyup aldığı yerde anı
Tâ yine ol mûr bulup meskeni
- 1049.İtdi ahıbbâsı ile ittihâd
Haşr olup oldu yine mesrûr şâd

- 1050.Mûruñ umûrunda idüp ihtimâm
Şefkat ile kıldılar ikdâm tâm (33b)
- 1051.Mûr-ı dil-figâra iden şefkati
Halka kıyâs it nic' olur rahmeti
- 1052.Mûr-ı vatân-dûr olıcak çeşmine
Ketfine yüklendi o hamli yine
- 1053.Vardı bu kez kârını itdi temâm
Merhametüñ mülkine virdi nizâm
- 1054.Ehl-i fenâ böyle sülûk itdiler
Rindler ekser bu yola gitdiler
- 1055.Sen de eger müslim-i mümtâz isen
Ma'reke-yi dînde ser-bâz isen
- 1056.Şefkat ile olduñ ise hem-cihet
Kabrini pür-nûr ider ol merhamet
- 1057.Rahm ile şefkatden olan behre-ver
Her ne kadar mücrim ise tiz geçer
- 1058.Cisr-i sırâtı salıcak Kirdgâr
Aña hiç olmazsa denür yûri var
- 1059.'Ayn-ı 'atâ cürme nigâh eylemez
Cümlemizi nâme-siyâh eylemez
- 1060.Merhamet ile göricek müste'ân
Hâke karışmış bir avuç üstühân
- 1061.İster ise mağfiretün 'am ider
'Âlemi hep garka-yı in'âm ider
- 1062.Mâ-hasal erbâb-ı küsil rağmına
Müşfik olan fâ'iz olur hep yine
- 1063.Diñler isen toğrısı budur sözüñ
Hükm oluna küfrine şefkatsizüñ
- 1064.Şa'sa'a-yı şefkat ile sıdk u pâk
Dehri güneş gibi ider tâb-nâk
- 1065.Dünyede Hâkâni virür nâm ü şân
Halka terahhümle olan mihr-bân
- 1066.Sende düşürdünse eger şânına
Şâhid olur kuvveti îmânına

(34a) الدنيا ملعونة وما فيها ملعون الا يذكر الله تعالى

- 1067.‘Âleme ol iki cihânuñ günü
Lutf ile îmâ buyururlar bunı
- 1068.Nâvekine la‘nüñ olupdur siper
‘Âlem ü ‘âlemde olan ser-be-ser
- 1069.Olmaz imiş la‘n-i Hudâ’dan emîn
Kimine illâ ki meger zâkirîn
- 1070.Bîve-yi dünyâ katı mel‘ûndur
Olsa ‘aceb mi içi lu‘b ile pür
- 1071.Zâkir-i Hak mest ola ger hod-ayık
Ma‘rifet-i Hakk’a olur müstehik
- 1072.Zikr-i ilâhiyye ile yan yakıl
Nefy-i vucûd it sözün isbât kıl
- 1073.Zâkir olur hâsılı mezkûr-ı Hak
Feyz olur ol tâifeye nûr-ı Hak
- 1074.Bakmadı bu mezra‘a-yı hâliye
Bir nefes ol tâife-yi ‘âlîye
- 1075.Gaflet ile geçmedi sâ‘atleri
Kalmadı ‘âlemde kasâvetleri
- 1076.Eyleyen envâ‘-ı cevâhirle pür
Bu sadef-i ‘âlem-i zikr ehlidür
- HİKÂYET-İ KAVM-İ CÛD
VE KASR-I HAVERNAK-SAHTEN
VE BÂ-GAZABA’LLAHU BERBÂD ŞODEN**
- 1077.Cevher-i elfâzum idüp gûşvâr
Neyler imiş gâfili gör rûzigâr
- 1078.Tâlib-i dünyâyı bu gerdûn-ı dûn
Diñle ne şekliyle ider ser-nigûn
- 1079.Bu sitem-âbâda idüp istinâd
Nice fesâd eyledi ferzend-i ‘Âd
- 1080.Buldı gelüp şehrini tuğyân ile
Mazlame-yi cevr ile ‘udvân ile

- 1081.Azlem-i halk idi o mağdûb-ı Hak
Fitnede şeytâna virirdi sebak (34b)
- 1082.Püşt ü penâhi idi câbirlerüñ
Başı idi hep mütekebbirlerüñ
- 1083.Bâtıl idi tâlib-i dünyâ idi
Kâfir idi münkir-i ‘ukbâ idi
- 1084.Hâsılı çün savtıdur ey şudur
Kasr-ı İrem kıssası meşhurdur
- 1085.Kân-ı cihândan komadı sîm ü zer
K’olmadı dünya sadefinde Güher
- 1086.Kuvveti yettükce idüp cem‘-i mâl
İtdi re‘âyâyı perâkende-hâl
- 1087.Her ne kadar var ise zer şâhibi
Kıldı perîşân anı kâkül gibi
- 1088.La‘l ü güher kısmın o sevdâ-zede
Görse komazdı ebedî kimsede
- 1089.Şöyle ki la‘liyle iderdi nihân
Lü‘lü’-i dendânını her nev-civân
- 1090.Hâsılî havfından o bed-güherüñ
La‘li görünmezdi perî-ruhlaruñ
- 1091.Dest-i tama‘-kârı olup kâr-ger
Hiç komadı kimsede bir zerre zer
- 1092.Açdı tetâvül elini ‘âleme
Virirdi fenâ sınıf-ı benî âdeme
- 1093.Mâ-melek-i mülketini aldı hep
İtmege hûbân ile ‘ayş ü tarab
- 1094.Eyledi bir kasrı ‘adîmü’l-bedel
Haşre dek oldu ele darbü’l-mesel
- 1095.Başladı Şeddâd binâ kaydına
Uğradı ol bend belâ kaydına
- 1096.Cây-ı esâsın anuñ ol bî-hüner
Hamr-ı gülâbıyla tamâm itdi ter
- 1097.Ba‘de şürû‘ eyledi itmâmına
La‘l ü güher koydı hacir yerine

- 1098.Bağladı bir tarh-ı binâ-yı ‘azîm
Kerpicinüñ biri zer ü biri sîm (35a)
- 1099.Cem‘ idüp ol nice biñ zer-geri
İtdi murassa‘ hep o kerpiçleri
- 1100.Balçığınuñ âbını itdi gül-âb
Toprağını ‘anber ile müşk-i nâb
- 1101.Cennete taklîd idüp ol bed-gümân
Etdi türâbını anuñ za‘ferân
- 1102.Dikdi pes ol ravzaya üstâdlar
Ham gümüşden nice yüz biñ şecer
- 1103.Her şecerüñ sâyesi bir köşk idi
Püşteleri ‘anber ile müşk idi
- 1104.Pür-dür-i şehvâr idi her şâh-sâr
La‘l ü cevâhirden idi berg ü bâr
- 1105.Kırmızı yâkût idi her verd-i ter
Safi zebercedden idi servler
- 1106.Sâha-yı kasrunda olan her çınâr
Cilve iderdî nitekim nahl-i yâr
- 1107.Cümlesinüñ yaprağı altun idi
Tâze nihâli gibi mevzûn idi
- 1108.Eyledi ol fâsık idüp dikkati
Havzlaruñ cümle şeker şerbeti
- 1109.Sâfi ‘arak birle akan bi’t-temâm
Hamr idi fiskıyyelerinden müdâm
- 1110.Hûri vü gilmân gibi hâşâ aña
Virdi civânuñla zîb ü nümâ
- 1111.Her birinüñ nakşı civân savtı zen
Reşk-nigârân-ı Hitâ vu Hutten
- 1112.Eyleyüp el-kıssa aña ihtimâm
‘Ömri gibi ‘âkıbet itdi tamâm
- 1113.Nakl olınur kim yapılırken anı
Görmedi derler gelüp ol kevdeni

- 1114.Müjde-yi itmâm ile geldi haber
Virdi beşîre nice yüz kîse zer
- 1115.‘Ucb ü gurûr ile süvâr oldu ol
Ok gibi ol menzile toğrudı yol
- 1116.İrdi kapusına o bâđuñ o dem
Aldılar etrâfını hayl-i haşem (35b)
- 1117.Üşdiler üstine misâl-i gurâb
Cîfe gibi çevresin aldı kilâb
- 1118.Çekdi rikâbından ayağını ol
Yer yüzine sâye-veş itdi nüzûl
- 1119.Bir ayađuñ basduğu sâ‘at yere
Eyledi kahr-ı gazab ol kâfire
- 1120.Bâd-ı akîm oldu vezân ol zamân
Toldı ‘ukûbât ile kevn ü mekân
- 1121.Olsa ger ol zümre hümâyûn-nihâd
Kendü ocağına su koymazdı Âd
- 1122.Seyf-i Hak ol kavmi kılup katl-i ‘âm
İtdi sirâyet o şemmet tamâm
- 1123.Kalmadı bir ferdi o reh-zenlerüñ
Şimdi yerinde yel eser anlaruñ
- 1124.Bir dem içinde nite kim la‘l-i yâr
Eyledi nâ-bûd anı perverdigâr
- 1125.Bulmuş iken rağbeti altun gibi
Geçdi yere her biri Kârûn gibi
- 1126.Tâlib-i dünyâ-yı denî dîn olur
Der-be-der-i hûn-ı ciger-hûn olur
- 1127.Berr ü beyâbân dalâletde hep
Yelmededür her seg-i dünyâ taleb
- 1128.Künc-i rezâletde olup der-kemîn
Şirzime-yi dâllezimîni
- 1129.Serd güzeller gibi ol bü‘l-fuzûl
Sen taleb itdükce kaçır senden ol
- 1130.Şeyh-i cihân ise müselmân dime
Zâlime tab‘iyyet iden zâleme

1131. Tâlib-i dünyâ olanuñ ekseri
Nefsine zulm eyledi viridi seri
1132. Mâ-hasal ol zümre-yi ehl-i ‘inâd
‘Âd gibi ekser olur nâ-murâd (36a)
1133. Tarh olalı dâire-yi lâciverd
Zâkirüñ olmadı ebed rûy-ı zerd
1134. Nice bir âlûdegi-yi mâ-sivâ
Nice bir endûh-ı dil-i pür-hevâ
1135. Âhiri yokdur bunuñ ey nîk ü pey
Tûl-i hevâ ile heves tâ-be-key
1136. Zikrine meşgûl ola gör sözi kes
Varlık odur gayri hevâ vü heves
1137. Zâkire Allâh nigh-dâr olur
Dilleri hep matla‘-ı envâr olur
1138. Zâkire yetmez mi şeref gayri ko
زمرۃ ازکروا کم واشکروا
1139. Dest-i hevâdan göricek zulm ü hayf
Kuvvet-i tevhîd ile kıl sell-i seyf
1140. Mürg-i dile dâne yedürmez bu dâm
‘Ârif isen zâkir-i hak ol müdâm
1141. Cîfe-yi dünyâya o vâlâ-nisâb
Tâlib olanlara dimüşdür kilâb²¹
1142. Sanma cihân özge safâ-gâhdur
Bunda garaz ma‘rifetu’llâhdur
1143. Mülk-i hayâtın ni‘amuñ yokla gör
Zikr dürür gayrısı bîhûdedür
1144. Ey melik-i memleket-i bî zevâl
Pâdişeh-i saltanat-ı lâ-yezâl
1145. Bağlama Hâkâni’yi kayd-ı gama
Ya‘ni ki dünyâya harîs eyleme
دم علي الطهارة بوسع عليك الرزق

²¹ الدُّنْيَا جِنَّةٌ وَ طَالِبُهَا كِلَابٌ : “Dünya, leş; ona talip olanlar da köpeklerdir.”, *Keşfü'l-hafâ*, I, 409.

- 1146.Çün demiş ol sâri' -i ferhunde-fâl
Sâhib-i havz gül-i bâğ-ı cemâl
- 1147.Dâmeninüñ çâklerin pâk ü pâk
Pâk rev ol eyleme âlûdelik (36b)
- 1148.Eyle tahâretle 'amel dâimâ
Vüs'at-i rızk ola müyesser saña
- 1149.Gerden-i fakruñı giderüp mû-be-mû
Def' ider elbette âb-ı vuzû
- 1150.Eyler isen vüs'at-ı dest ârzû
Basma kadem bir yire bî-şüst ü şû
- 1151.Âb-ı hayât ile yunırsa yüzi
Tâhir olur sanma tahâretsüzi
- 1152.Câm-ı elest ile olur pâk mest
Çeşme-yi gafletden alan âb-dest
- 1153.Ehl-i hevâda az olur âb-rû
Câmi'e girdikce girer bî-vuzû
- 1154.Çekme vuzûdan elini subh u şâm
Mûris-i rızk oldu tahâret müdâm
- 1155.Her biri âlûde-yi nâ-pâk olur
Cîfe gibi mezbele-yi hâk olur
- HİKÂYET-İ AN MÜFLİS VE PEND-DÂDEN-İ BİŞR
BE-MÜDÂVEMET-İ VUZÛ**
- 1156.Saykal idüp levh-i dile süfteyi
Yazdı 'âceb nükte-yi nev-güfteyi
- 1157.Nakd-i gınâ gör nice tahsîl olur
'Arz u te'emmül nice tekmîl olur
- 1158.Bişr'e gelüp didi fakîrûñ biri
Ey hüner-i ma'rifetüñ mâhiri
- 1159.Tâkatımı şiddet-i fakr itdi tâk
Nâledür işim işidenden ırâk
- 1160.Ekser-i 'ömrüm geçüp iflâs ile
Döndüm o yollarda duran sâ'ile

1161. Sîm ü zere sunsam elim hâk olur
Hâke yapışsam dahi nâ-pâk olur
1162. Nûrı akar gözlerimüñ dür gibi
Döndi o deryâya görünmez dibi
1163. Ağlamadan yaklaşıp a' mâlığa
Reşk iderem pür-basar olmalığa (37a)
1164. Emr-i ma'aşım da perîşân dilem
Mest gibi vâlih ü la-ya'kilem
1165. Hâsılı teb'ıyyât idüp fakr ile
Nâm-ı gınâyı alabilmem dile
1166. Neyleyüm ammâ ki idüp feth-i bâb
Âteşime dest-i gınâ saça âb
1167. Didî añâ Bîşr-i beşâret-nümâ
Def'ine iflâsuñ ararsan devâ
1168. Matlab-ı me'mûluñ ise âb-rû
Yire kadem basmaya gör bî-vuzû
1169. Eylemedin gusl olıcak ihtilâm
Kimse ile itme selâm ü kelâm
1170. Vesvese-yi ehl-i keselden güsil
Tûşe-yi perhîz ile ol muttasıl
1171. Hayr yüzün görmez imiş bî-edeb
Fakra mülevvemlik olurmuş sebeb
1172. Pâklerindür bu müzeyyen bisât
Eyleme nâ-pâk ile hiç ihtilât
1173. Tayyib ü tâhir yürüyen bî-cihet
Kesb ider elbette gınâ 'âkıbet
1174. Eyledi Bîşr'in sözi te'sîr añâ
Virdi bu ma'nâ ile ta'bîr añâ
1175. Nushın idüp cân ile hâtır-pesend
Pendi ile oldı anuñ kâr-bend
1176. İtdi hakîkatde o rind-i cihân
Terkini âlûdeligin ol zamân
1177. İzid-i pâk itdi añâ cân-karîb
Milk-i gınânuñ semerâtun nasîb

- 1178.Geşt iderek deşt-i ‘Irak’ı meger
Ayağı bir halkaya uğrar geçer
- 1179.Halka geçüp bir hacerüñ mağzına
Konmuş imiş bir ulu câh ağzına
- 1180.Ref’ idicek halka-yı ol kâm-kâr
Gördi ki ejder gibi bir gartâr (37b)
- 1181.Bir yüce mahzen ki görünmez dibi
Kubbe-yi gencîne-yi gerdûn gibi
- 1182.Her tarafından nice pür-zer güğüm
La’l ü cevâhîrle dolu nice hum
- 1183.Püşte gibi zer yığılur câ-be-câ
Dürr ü güherden dükeli pür-ziyâ
- 1184.Pâk-nihâd olmağın ol nâ-tüvân
Aldı bu deñli tuhafı râygân
- 1185.Meymeneti ‘iffet olup âşikâr
Eyledi ol derbederi mâl-dâr
- 1186.Başlara çıkdı mey-i gülgün gibi
Tâli’i sa’d oldı Ferîdûn gibi
- 1187.Her sene hattâ ki demişler sikât
Oñ iki biñ sikke virürdi zekât
- 1188.Tecrübemizdür görürüz ekseri
Pâklerüñ pâk olur âhiri
- 1189.Bâğ-ı cihân içre çü gül-berg-i ter
Hâsılı ter-dâmen olan tiz yeter
- 1190.Merd-i gayûr ekser olur pâk-bâz
Niteki bî-‘ırz olur ehl-i mecâz
- 1191.Ehl-i salâh ile ‘inâdı komaz
Savm ü salâta ebedî yüz yumaz
- 1192.Âhir anı dest-i hevâ hâk ider
Dâmen-i nâ-pâkini sad çâk ider
- 1193.Kizbe çıkar sıdkı hamiyetsizüñ
Fâsid olur sözleri devletsizüñ

- 1194.İrecek ammâ ki mahall-i direv
Gül gibi pâkîze olur pâk-rev
- 1195.Hayr idemez fiskda bî-bâk olan
Pâk ola mı cîfe-yi nâ-pâk olan
- 1196.Nefsüni hıfz eyler isen muttasıl
Vâzih olur sırr-ı tecerrüd taşıl
- 1197.Hâr olur âlûde-yi levs ü hevâ
Pâk nihâd ol yûri Hâkânî'ya (38a)
- 1198.Çekme kalem itme varak-sûdelik
Pâk-rev ol nice bir âlûdelik
- العدة دين
- 1199.Böyle buyurmuş o veliyyü'n-ni'am
Bahr-ı himem gevher-i kân-ı kerem
- 1200.Va'd-ı kerem zimmetine karzdur
Karz-ı edâ itmek ise farzdur
- 1201.Her ne ki lutfından iderse zuhûr
Eylemek evlâdur anı bî-kusûr
- 1202.Kesb-i kemâl eyleme pür-kârdan
Dönme sakın itdüğün ikrardan
- 1203.Âdeme hakka bu yeter âyb ü 'âr
Kendü kelâmın ide bî-'itibâr
- 1204.'Ömri gibi dâ'im olur hem-nişîn
'Ahd ü emân ehline îmân ü dîn
- 1205.Kudretin oldukça idüp cedd ü cehd
Eyleme 'ömründe sakın nakz-ı 'ahd
- 1206.Ekser olur olsa da nakd-i selef
'Ahde vefâ eylemeyen nâ-halef
- 1207.Yârana kıl cehd ü karârûñ metîn
Muhkem ola dir isen evtâd-ı dîn
- 1208.Neyler isen et bu sözüm kıl kabûl
'Ahde hilâf itme sakın sen sen ol

**HİKÂYET-İ HAZRET-İ İSMA‘ÎL ‘ALEYHİ’S-SELÂM
BÂ-AN ŞAHS Kİ ‘AHD KERDE BÛD**

- 1209.Şevk ile lâ-ya‘kıl ider âdemi
Diñle benüm pend-i pesendîdemi
- 1210.Hüsn-i kabûl ile idüp ihtimâm
Nüktelerüm eyle tetebbu‘ tamâm
- 1211.Bir kişi hem-râh olup İsmâ‘il’e
Sâye gibi gitdi yanınca bile
- 1212.Geşt ü güzâr eyleyerek sû-be-sû
İbni Halîl’e didi ol yâve-gû (38b)
- 1213.Evde biraz mâni‘im oldı benüm
Bir varayın yoklayayın meskenüm
- 1214.Ben gelicek bunda tavakkuf buyur
Lutf ile bir lahza bu mevzi‘dedür
- 1215.Gül gibi şerm ile o mahdûm-ı gül
Rûşen-i çeşm-i çerâğ-ı Resûl
- 1216.İtmek için nefsin anuñ tezkiye
Didi ne hâcet bu kadar tavsiye
- 1217.Katlanuram ben seni itmem nükül
Ba‘de gelüp sende beni bunda bul
- 1218.Eyledi peymân ki o merd-i güzîn
Nakl-i mekân itmeye tâ gelmedin
- 1219.Böyle rivâyet olunur ittifâk
Hânesine varıcak ol bî-mezâk
- 1220.‘Ahdin unutdı o bülend-efserüñ
Cedd-i Muhammed gibi peygamberüñ
- 1221.Gelmege va‘d itmiş iken ol denî
‘Ahd gibi itdi ferâmûş anı
- 1222.Geçdi beş-on gün aradan sehv ile
Uğramadı yolu hiç ol menzile
- 1223.Dil güherin dikkat ile delmedi
Gelmek anuñ hâtırına gelmedi
- 1224.Bir iki gün sonra gezerken yine
Yolu düşer menzil-i ma‘hûdına

- 1225.Serv-i ser-âmed gibi ol müstakîm
Gördü ki bir kişide olmuş mukim
- 1226.Anı gelince orada beklemiş
Hıffet idüp bir yere deprenmemiş
- 1227.Ol yer imiş cây-ı salât-ı vuzû
Za'f-ı cevârih komamış reng-i rû
- 1228.Beñzi bozulmuş dudağı tebsirüb
Ruhları solmuş bedeni ürperüb
- 1229.Rûh-ı mücerred olup ol cism-i pâk
Cû'-ı 'ataşdan ola yazmış helâk (39a)
- 1230.Didi pes ol mihr ü vefâ kânına
'Ahd ü emân mülketinüñ hânına
- 1231.Bunda ne beklersin eyâ nakd-i cûd
Mak'ad-ı sıdka şeh-i sâhib-vücûd
- 1232.Bedr-i ruh-ı âlinüñ ey bü'l-Hasen
Gün gibi mahiyyeti ma'lûm iken
- 1233.Böyle niçün za'f ile bî-tâbdur
Şû'le-zen-i sîne-yi ahbâbdur
- 1234.Ol kişiye döndi o vâlâ-cenâb
Hüsn-i edâ ile buyurdı cevâb
- 1235.Kalbüni taltîf ü nevâziş kılup
Def'-i gam u hüznine gûşiş kılup
- 1236.Didi ki çün ka'ide-yi mâ-sabak
Mürsele vâcib dürür ihkâk-ı hak
- 1237.Biz ile mahsûr idüben râheti
Zâtımıza farz iderüz zahmeti
- 1238.Haşr olalum bunda senüñle deyü
Va'd ile olmuşdı biraz güft u gû
- 1239.Raht-ı ikâmet salup ey nik-nâm
Bunda seni bekler idim subh u şâm
- 1240.Döndi refik aña didi habbezâ
Ancak olur sıdk ise ni'me'l-vefâ

1241. İşlerinüñ haclet olup mûcibi
Sürdi yüzün yerlere cârû gibi
1242. Âyineñe virme keder ey gönül
Perde-yi iğfâli gider ey gönül
1243. Añlamağa var ise dil-âgehüñ
Pendini ferzend-i Halîlullâh'uß
1244. Lâldır evsâfına eşrâf anuñ
Himmet-i ez'afına insâf anuñ
1245. Sıdkına tahkîk iledür Hak Resûl
Sâdık idi va'dine hakkâ ki ol
1246. Fâris isen sen dahi meydâne gir
Anlara taklîd ile tahkîke ir (39b)
1247. Tûl-i emel 'âhdin esâsın bozar
Best-i dirâz olma sakın el-hazer
1248. Va'de vefâ itmede mecbûr isen
Hakka yakın sen ne kadar dûr isen
1249. Yoğ ise ol san'at ile ülfetüñ
İstemez üstâd-ı ezel hıdmetüñ
1250. 'Ahd-şikenlik halecânıñ gider
Nakz añun dînine noxsân ider
1251. Bunda debîrân-ı 'adîmü'n-nazîr
Yazdılar eymân ile îmâmı bir
1252. Zümre-yi erbâb-ı vefâ hâsılı
İzzet-i dâreynüñ olur nâ'ili
1253. Merdüm-i bed-'ahd ise ma'yûbdur
Perde-yi pindâr ise mahcûbdur
1254. Ey kulınuñ 'aybını mestûr iden
Va'de vefâ itmeyeni hâr iden
1255. Defter-i Hâkâni'ye sah çek ki tâ
Yazmayalar nâmın anuñ bî-vefâ
- لاستشار مؤتمن
1256. Didi o ser-mâye-yi nakd-i selef
Âdem ile Yûsuf'a hayru'l-halef

- 1257.Meşveret ehlinde emânet gerek
Eyleye tâ şâ'ibe-yi şekk-i hak
- 1258.Müşkilini halledüp ıslâh ide
Sıdk u safâ ile diye işide
- 1259.Derd bu kim hân-ı gamuñ yidügin
Olmıya câiz ki senüñ didügin
- 1260.Eyleyecek anuñ ile meşveret
Ketm olına lâzım olan maslahat
- 1261.Hâ'in olur aña dimezler emîn
Hâini def' eyle budur hükm-i dîn
- 1262.Tarh iden ol meclisüñ âdâbını
Bellülemiş meşveret erbâbını
- 1263.Şartı budur meşveretüñ der kibâr
Mü'temen-i pâk gerek müsteşâr (40a)
- 1264.Saklıya esrâr-ı emânâtı tâ
Kadrüni râzuñ bile dâna ola
- 1265.Sıdk-ı hulûs ile idüp her işi
Bî-garaz ola alışı verişi
- HİKÂYET-İ HAZRET-İ 'ABBÂS RADİYALLÂHU 'ANH
Kİ BE-PÜSER-İ HOD VASİYYET-KERDE**
- 1266.Añla bu güftâr-ı hoş âsârı gör
Kavl-i ulü'l-'izzete ebsârı gör
- 1267.Meşveret emrinde idüp kıl ü kâl
Nice sülûk itdiler ashâb-ı âl
- 1268.Nakl olınur bu kelimât-ı hasen
'Amm-i Nebî Hazret-i 'Abbâs'dan
- 1269.Hîn ü vefâtında vasiyyet idüp
Lutf ile oğlına nasîhat idüp
- 1270.Didi halîfe seni ey hûb-fen
Râcih idüp cümle-yi ashâbdan
- 1271.Zâtına ya'nî ki virüp i'tibâr
Eyler ise meşverete ihtiyâr
- 1272.Eyleme gaflet sakın üç nesneden
İster isen kim olasın şâd ü şen

- 1273.Evvel o kim sırrını fâş eyleme
Kimseye hiç râzuñ açup söyleme
- 1274.Kizb ü dürûğ itme sakın sâniyâ
Meskenüni kılma dem-i ejdehâ
- 1275.Nâra atar kârını kavlı-i dürûğ
Cevher ise lâbüd olur bî-fürûğ
- 1276.Kizbi idübdür samed-i lâ-yenâm
Cümle-yi edyân ü milelde harâm
- 1277.‘Ayb dürür kizbi bilür hâfikîn
Anuñ için didiler المين شين
- 1278.Sâlis odur itmeyesin gıybeti
‘İzz-i huzûrunda bulup rağbeti
- 1279.Hep bir ağızdan açılıp çün sadeğ
Yek sühanân-ı ‘ulemâ-yı selef (40b)
- 1280.Didi nemîm ile olur söz kabîh
Fi’l-mesel olursa da kavlı-i sahih
- 1281.Sırr ise zîrâ ki emânet dürür
Keşfi anuñ ‘ayn-ı hıyânet dürür
- 1282.Zâhir-i hâlî ise ey pâk-bâz
Gıybet ü zemdür ide gör ihtirâz
- 1283.Münkeri mekrûh idügin bunların
Sâbit ider sözleri peygamberüñ
- 1284.Kizb ü nemîm ile sühan-çînlik
Oldı müselmânlarâ bî-dînlik
- 1285.Bunlaruñ el-hak üçüni yokla gör
Nass u ehâdîsle menehiyyedür
- 1286.Mes’ele-yi meşveret-i keşf ider
Sûre-yi şûrîde olan nükteler
- 1287.Hâsılı mişomdur ifşâ-yı râz
‘Âkıl olan andan ider ihtirâz
- 1288.Çokdur egerçi burada güft-gû
Cümleden ol vâkı‘anuñ biri bu

1289. Bir nice gün devlet-i nâ-pây-dâr
Âl-i Ümeyye'yle dutınca karâr
1290. Hâkim-i şâm ol melik-i memleket
İbni Ganîn ile idüp meşveret
1291. Kendüye bir sır-haberüñ söyledi
Mahrem idüp râzını şerh eyledi
1292. Ol dahi atasına varup o dem
Didi ki ey vâli-yi vâlâ-himem
1293. Oldı halîfeyle biraz güft-gû
Sırr-ı mülûka müte'allık kamu
1294. Hafyeten emrinle o sır sözlerin
'İzz-i huzûrunda dimek isterin
1295. Atası men' itdi didi ketm-i sır
Nef'i faziletdür olan müstetir
1296. Keşf-i mazarratla rezâlet dürür
Ba'is-i hızlân ü nedâmet dürür (41a)
1297. Çün saña ey râhat-ı cân-ı peder
Mümkün ola nef' ne hâcet zarar
1298. Zillet-i ifşâ ile mağlûb olup
Mâlik iken nefsine memlûk olup
1299. Mübtezel olmağa rızâ virmezsin
Saña bu ma'nâyı sezâ görmezsin
1300. Bu sözi 'Osmân işidüp ol zamân
İtdi ta'accüb didi ey mihrîbân
1301. Vâlid ü mevlûd arasında dahi
Var mı ki bu kâ'idenüñ berzahi
1302. Mahrem iken biri birinden meger
Sır sakınurlar mı pederle püser
1303. Döndi vü eyitdi aña yokdur veli
Zihnine âsân ideyin müşkili
1304. Keşf eleminden dilüni saklarum
Nakd-i dili kâmilini saklarum
1305. Havfım o kim zillet-i ifşâ-yı râz
'Âdet ola nutkına bî-ihtirâz

- 1306.Sırrımı izhâr idesin herkesüñ
Tâb'ı hasîs ola dil-i enfesüñ
- 1307.Olıcak ol fenn-i kabîha musır
Meymenet-i havsala-yı ketm-i sır
- 1308.Menfa'atından seni me'yûs ide
Zillet-i hırmân ile me'nûs ide
- 1309.Fazlına bu hıfz-ı lisânuñ delil
Cümleden efzûndur anı şöyle bil
- 1310.Menfa'at-ı ketmi olur nice bâb
Zillet-i ifşâsı gibi bî-hisâb
- 1311.Devr ideli bu felek-i vâjgûn
Meşveret ehline olur reh-nümûn
- 1312.Sehl dÛrÛr sîm ile zer saklamak
Müşkil odur gizli haber saklamak
- 1313.Hıfzıdur esrârüñ iden nutkı lâl
Hıfz aña dey yohsa nedÛr hıfz-ı mâl (41b)
- 1314.Sârıkı zirâki bunuñ anlasan
Ekser olur düzd zer ü mâldan
- 1315.Mâla zarar sârıka âlâm olur
Sırta hyânet zarar-ı 'âm olur
- 1316.Gaflet ile gâhi olur ketm-i sır
Gûşına a'dânuñ olur münteşir
- 1317.Sırr-ı selâtîn ola ol bâ-husûs
Vârid ola sözleri hemçün nusûs
- 1318.Vakt olur ifşâ ile biñ kân olur
Memleketüñ ekseri vîrân olur
- 1319.Mahzen-i râzuñ çün olur ekseri
Mâlun emîninden emânet-geri
- 1320.Halk aña zirâ ki nigeş-dârdur
Nicesi hâricden aña yârdur
- 1321.Müht-i kilid-i der-i mahzen gibi
Hâzin ü bevvâb ü 'asâ zen-gibi

- 1322.Belki bu nuñ taşradan ey merd-kâr
Müfsid ü müzî nice tarrârı var
- 1323.Gelmez ise kalbine dūd-ı kesel
Nakl ideyin her birisin fi'l-mesel
- 1324.Sebk-ı lisân sohbet-i ihvân gibi
Vesvese-yi fitne-yi şeytân gibi
- 1325.Gâyet-i müşkil n'ola diyû meger
Hazret-i Lokmân'a suâl itdiler
- 1326.Didi cevâbında o reşk-i melek
Nefsi bilüp sırrı nihân eylemek
- 1327.‘Âkıl ü sâbırdan idince su’âl
Demiş o dânen-de-yi sâhib-kemâl
- 1328.Dostına şol kim dimez açup dehen
Saklaladuğın düşmen-i bed-hâhiden
- 1329.Şâyed olup düşmen ola dostuñ
Açıla sırruñ üzeler postuñ
- 1330.Yahud anuñla ola hem-dem ‘adû
Râz-ı derûnuñ duyalar mû-be-mû (42a)
- 1331.Müşkil olur soñra tedârük katı
Giç bulur âdem-i taraf râhatı
- 1332.Hazret-i Yûsuf bu kadar fazl ile
Düşdi bu ma’nâ ile dilden dile
- 1333.Hâlesine söyledi rü’yâsını
Vâkıf idüp ol dahi ebnâsını
- 1334.Katline kasd eylediler mücmelâ
Oldılar ol maglataya mübtelâ
- 1335.‘Azm-i cihâd eylese fahr-ı cihân
Bilmez idi sırrunı bir nüktedân
- 1336.Meşveret ehlinden iki-üç nefer
Âgeh olaydı o haberden meger
- 1337.Gâh olur ammâ ki bu ifşâ-yı sır
Hayra muvâfık olup olmaz muzır
- 1338.Yoğ iken ifşâsına cidden rızâ
Keşfi anuñ hikmet ider iktizâ

- 1339.Meşveret ahkâmını icrâ ider
Âyinesinden keder-i gam gider
- 1340.Meymenet-i meşveret eyler zuhûr
Gâlib olur niteki Behrâm-ı Gûr
- 1341.Meşveret ashâbına bî-reyb ü şek
Zühd gerek sıdk u diyânet gerek
- 1342.Olmadı mı sıdk ile ol nâm-dâr
Hazret-i Peygamber ile Yâr-ı Gâr
- 1343.Meşverete elyak olur mutma'in
Degmesi bilmez ne makûl idügin
- 1344.Ehl-i nazar ol yüri ey rast-bîn
Açmayı gör perde-yi râzı sakın
- 1345.Gizlü işi gözleme yıldız gibi
Keşf-i 'uyûb eyleme gündüz gibi
- 1346.İtme dilüñle özünü hâr-ı dehr
Katma elüñle dehen-i mâre zehr
- 1347.Perde-yi râz-ı dili ol müstetir
Farz makâmında durur ketm-i sır (42b)
- 1348.Böyle karâr eyledi ol perdeden
Hükmi "veşâvirhüm"²² ibrâz iden
- 1349.Ehl-i emânâta olur Hak mu'în
Hâsılı Hâkâni emîn ol emîn
- 1350.Sıdk u safâlarla dile müjde vir
Mahrem-i 'aşk ol haremullâha gir
- السماح رباح
- 1351.Böyle buyurmuş o sahiyyü'l-vücûd
Nâzım-ı dîbâce-yi dîvân-ı cûd
- 1352.Ribhine ser-mâyenüñ ey nîk-nâm
Fâ'ide vü sûd ise kasdın müdâm
- 1353.Destüni aç bahşîşe Hâtim'lik it
'Âleme bahşâyîş ile Cem'lik it

---

²² وشاورهم : "Onlara danış...", Ali İmran 159.

1354.Ebr-i safâ ref' idicek sâyebân
Katre-yi bârânı olur dür-feşân

1355.Hâsıl ider bunda du'â vü senâ
Anda civâr-ı kerem-i kibriyâ

1356.Deyr-i cihanda kurı efsâne çok
Lutf ile ihsâna irer nesne yok

1357.Tayy olıcak hükm-i sicill-i semâ
Cennetüñ ebvâbın açar ashiyâ

1358.Hazret-i Hakkuñ işi ihsândur
Rahmet-i deryâsı hurûşândur

1359.‘Âlem-i vaktâki pür-eltâf ider
Muhsine ihsânını iz‘âf ider

1360.İster isen sende o yemmden düri
Mâlımı deryâ gibi bezl it yüri

**HİKÂYET-İ NUŞİREVÂN VÜ MU‘AMELE-Yİ
SEHÂ-YI Ū BÂ-AN FAKÎR**

1361.Hâme-keş-i defter-i cûd ü kerem
Çekdi bu evrâka bu yüzden rakam

1362.Tiğ-zen itdi sühan-ı pâkini
Ol kılıcuñ diñle çek-â-çâkini (43a)

1363.Âhir olup devlet-i Sâsâniyân
Şâh olıcak ‘âleme Nûşîrevân

1364.Devleti günden güne efzûn olup
Kâse-yi kevn et‘imesiyle dolup

1365.‘Adl-i siyâsetle nedîm eyledi
Hıdmeti âyîn-i kadîm eyledi

1366.Buldı o devrân-ı hümâyûn-nihâd
Silsile-yi ‘adli gibi imtidâd

1367.Kûs-ı ‘adâletle nefîr-i kerem
Çalınup ‘adlinde anuñ dem-be-dem

1368.Lerze bırakmışlar idi mücmelâ
‘Âleme ol sayha-yı sıyt u sadâ

- 1369.Memleketî geşt ü güzâr eylesek
Cevr ü sitemden yoğidi ses-selek
- 1370.Ehl-i dili itmez idi hâk-sâr
Zerrece çığnetmez idi kiŝt-zâr
- 1371.Cânib-i nâ-mahreme ol yüzi ağ
Bakmağa hattâ göze itdi yasağ
- 1372.Ülfeti ‘adlün giderüp dehŝeti
Emn ü emân etmiş idi vahŝeti
- 1373.Kürbe enîs olmuş idi mûŝ ile
Ŗîr alıŝmıŝdı siyeh gûş ile
- 1374.Ŗâm ü seher gürg ile miŝun işi
Oynamağ idi emiŝi kariŝı
- 1375.Mâhiye murg olmuş idi âşinâ
Bâza küleng eyler idi iktidâ
- 1376.Bulduğı âhûlar ile bî-direng
Kan yalaŝup kardaŝ olurdı peleng
- 1377.Kebk ile dâ’im konıŝup şâh-bâz
Yerler iğerlerdi doğan ile kaz
- 1378.Silsile-yi ‘adli tavîl eyledi
Tavlin anuñ bir nice meyl eyledi
- 1379.Kevne o zincîr-i ‘adâlet-medâr
Kakül-i dilber gibi urdı karâr
- 1380.Sâlîke cây olmuş idi pâ-yı hum
Kıssa-yı ‘adlin ne dırâz idelüm
- 1381.Emr-i siyâsetde idüp ihtimâm
Didi nidâ itdürüp ol nîk-nâm (43b)
- 1382.Vay aña kim hükm-i hümâyûn-ı ŝah
Tutmaya gûŝında anuñ cây-gâh
- 1383.Hükme kulak tutmayanı vâkı’â
Gûŝımı kat’ itmege emr itdi tâ
- 1384.Heybet için ‘ibret ola sâ’ire
Añlana merkez bilüne dâire
- 1385.Her kişi fermâna dutıb gûşını
Hıfz ide nakd-i dil-i pür-hûŝını

- 1386.Dir idi a'yânma her gûş kim
Gûşe-yi nutkumda degildür mukim
- 1387.Başdan ol gûşı ayırmak gerek
Bî-edebe göz-kulak olmak gerek
- 1388.Nakl olunur fasl-ı zemistânda
Bâriş-i bârân olıcak anda
- 1389.Eylemeyüp hiç kese i'timâd
Hâric-i Bağdâd'da inlerdi dâd
- 1390.Şâm'a dek eylerdi re'âyâ için
Cân-ı 'azîzine cefâ nice gün
- 1391.Birinüñ ol dâd-ger-i dūr-bîn
Eylese vasfın begenüb âferîn
- 1392.Aña biñ altun virirlerdi hemân
Böyle idi kâ'ide-yi husrevân
- 1393.Dâ'im ögünce çekilüp yek-be-yek
Oñ iki biñ at çekülürdi yedek
- 1394.Mûyı harîr ü yelesi ibrişim
Cümlesinüñ mihı zer ü na'li sîm
- 1395.Rahtları bir dūr-i galtân idi
Her biri gün gibi fûrüzân idi
- 1396.Düşmek için niteki berg-i şecer
Reh-güzer-i şâhda ol sîm ü zer
- 1397.Tâ fukarâ kesb idüben intifa'
Eyleyeler cins-i du'âyı metâ'
- 1398.Olmış iken 'âdl ile 'âlemde tâk
Cûdı dahi böyle idi ittifâk (44a)
- 1399.Mekrûmeti 'âleme mebzûl idi
'Âlemüñ ihyâsına meşgûl idi
- 1400.Hâsılı ol şâhlarûñ yegregi
Bir nefes ihyâ-yı kulüb itmeği
- 1401.Virmez idi saltanat-ı 'âleme
Mülk-i Ferîdûn ü Kubâd u Cem'e

- 1402.Sıf-ı ekârimde o hulk-ı kerîm
Lutf ile bir dâ'ireye vardı kim
- 1403.Devlet-i Kısra ile bî-ihdiyâr
Fahr-ı cihân eyler idi iftihâr
- 1404.Didi ki 'ahdında salındum bilün
'Âleme ben bir melik-i 'âdilün
- 1405.Oldı Medâyin'de meger bir husûs
Vâkıf olupdur aña ehl-i hulûs
- 1406.Burc-ı esedde nite kim âfitâb
Bâmda seyr eyler iken ol cenâb
- 1407.Nür virüp dîde-yi insâfına
Nâzır iken kûyınıñ etrafına
- 1408.Gördi ki bir müflis-i bî-âb-rû
Hânesi küncinde iderken vuzû
- 1409.Hîn-i tahâretde o şahsûñ hemîn
Sındı o destinde olan taşt-ı tîn
- 1410.İtdi anuñ şîşe-yi kalbin figâr
Seng-i küdürât ile ol inkisâr
- 1411.Gördi anuñ zâr u zelîl olduğın
Añladı fakr ile 'alîl olduğın
- 1412.Kulzüm-i eşvâkı olup pür-hurûş
Gözlerinüñ eşk-i teri itdi hûş
- 1413.Def' için ol muztaribün zaykını
Virdi mücevher legen ibrikını
- 1414.Didi mebâdâ görüp ol merd-i pâk
Fehm idüp esrârı ol şerm-nâk
- 1415.Gördü kim iz'ân idinüp mücmelâ
Kalbünü meksûr ide ol mâcerâ (44b)
- 1416.Hâsılı ol hâtırayı def' için
Eyledi gencûra işâret o gün
- 1417.Lutf ile cîrânına ol hûb-fen
İtdi 'atâ çihl murassa' iken
- 1418.Biri de ol pîre dönüp ittifak
Mekrûmetin ol şeh-i mülk-i 'Irâk

- 1419.Gün gibi meşhûr-ı cihân eyledi
Reşk-i kerîmân-ı Keyân eyledi
- 1420.Kimse o sırdan habere yetmedi
Kimse ne tahsîl-i vukûf itmedi
- 1421.Geçdi bu minvâle nice rûzigâr
Oldı yine gerdiş-i leyl ü nehâr
- 1422.İrmedi bir kimse muhassal yine
Kendüden özge ol işin gavrına
- 1423.Böyle olur ni‘met-i bî-imtinân
Böyle olur mekrümet-i raygân
- 1424.Himmeti bir mertebeye vardı kim
Kalmadı devrinde fakîr ü sakîm
- 1425.Minnete geçmez demiş erbâb-ı sûd
Menn ü ezâ ile olan lutf ü cûd
- 1426.Böyle idi hâsılı her vakt ü ân
Himmet-i bî-minnet-i Nûşîrevân
- 1427.Minnet ile olsa veremdür derem
Âdeme bî-minnet olandır kerem
- 1428.Hâsılı bî-minnet idüp himmeti
Kevni muhît itdi yem-i ni‘meti
- 1429.Dilden aña eyler idi bezl-i cân
Görse muvâsâtın eger Bâbekân
- 1430.Devri mürûr itdi müdârât ile
‘Adil ile insâf ile dârât ile
- 1431.‘Âkıbetü’l-emr anı bu tîre hâk
Mehd-i lahd içre idüp hâb-nâk
- 1432.Genc gibi zîr-i zemîn eyledi
Künc-i gama gûşe-nişîn eyledi
- 1433.Devr ideli bu felek-i âsiyâb
Dönmedi bir kimseye bî-irtiyâb (45a)
- 1434.Olmadı bir ferd ile yâr iki gün
Mâteminüñ bâ‘isi oldı düğün

- 1435.Mâtem ü sûri felegüñ yokla gör
Biri birine müte'âkıb turur
- 1436.Çünki tamâm oldı zamân-ı Keyân
Sonra gelüp fırka-yı 'Abbâsiyân
- 1437.Ol hulefânuñ halef-i eşrefi
Ya'ni Hudâvend-i cihân müktefi
- 1438.Mülk-i 'Irak'a olıcak pâdişâh
Eyleyecek zıllını 'âlem-penâh
- 1439.Bir gün o yektâ güher-i bahr-ı fen
İstedi kim Dicle-yi Bağdâd'dan
- 1440.Karşu geçe nehri beni Hâlid'e
Merkad-i Kısra'yı açup seyr ide
- 1441.Tâ göre tahkîk ile her mümtehin
Hâkde 'âdil çürimez didügin
- 1442.Gördi anuñ göreyin açup vâkı'â
Mesnedi üstünde o sâhib-vefâ
- 1443.Âyine-veş pâk ü mücellâ yatur
Hâkde san mihr-i dil-ârâ yatur
- 1444.Reng-i ruhu görmemiş asla zarar
Ceşmi teri olmamış efsürde-ter
- 1445.Bu idi dir Berhemen-i bed-sened
Hükm-i perâkende-yi üstâd-zend
- 1446.Böyle idi kâ'ide-yi Zerdhüş
Hep bu makûleydi o dîn-i dürüst
- 1447.Kabre müzevvec konulup şâhlar
Cümle libâsıyla yaturdı meger
- 1448.Hil'at-i hâsın giyürüp püştüne
Hâtemini vaz' idüp engüştüne
- 1449.Merkadın eylerler idi subh u şâm
'Ûd ile 'anberle mübahhir temâm
- 1450.Eyledi bu ma'reke-yi cân-şikâr
Merhale-yi 'âlemi hep sügvâr ((45b)
- 1451.Pür-giledür ya'ni bu deyr-i harâb
Bunda ne Cem kaldı ne Efrâsyâb

1452. 'Adl ü sehânuñ göre encâmını
'Âlem-i berzahda olan kâmını
1453. İtmez imiş 'âdili Perverdigâr
Meyyit-i fersûde kılup hâk-sâr
1454. 'Âdili Hak 'adn-makâm eyledi
Lahmın anuñ hâke harâm eyledi
1455. 'Adl ile a'zâ-yı vücûd-ı Mecûs
Solmayacak hâkde çün senderûs
1456. 'Adl idicek yanmaz iken müşrikin
'Âdil olunca nic' olur ehl-i dîn
1457. Mes'ele-yi cûd u 'adâletde gör
Kıssa-yı A'râf ise meşhurdur
1458. Ribhini za'f itmek ise matlabuñ
'Adl ü 'atâ ile yûri meksebûñ
1459. 'Adl ider envâr-ı dil idrâkini
Tîğ-ı sehâ hakk ider imsâkini
1460. Cûd-ı 'adâletden olup behre-ver
Eyle bu meydânda gel garaz hüner
1461. Ey felek-i garka-yı eltâf iden
Ma'delet-i 'âdet-i eşrâf iden
1462. Hâtır-ı Hâkâni-yi kıl pür-safâ
Müşrike vir virme bahîle gınâ
- الدين شين الدين ولو كان درها
1463. Hem demiş ol mihr-i sipihr-iktidâr
Hazret-i Peygamber-i 'âlî-tebâr
1464. Hırsla uyup itmez imiş cem'-i mâl
Dînini tekmîl iden ehl-i kemâl
1465. 'Âr dürür zimmet-i himmetde deyn
Eyle edâsıyla anuñ deyni zeyn
1466. Çehre-yi îmânı sakın pâreler
Nahûn-ı deyni çok uzatma gider (46a)
1467. Karzda yümn olmaz imiş vazgeç
Eyleme erbâb-ı düyûn ile lec

1468.Çarh-ı felekde meh-i gerdûn isen
Yılduzun olmaz yine medyûn isen

1469.Dînden olmak gibidür bî-haber
Deynüni unutma demiş atalar

1470.Def gibi gel meclis-i ehl-i dile
Virme göküs zeyn oluben deyn ile

1471.Olsa sülûkında ne deñlü sebük
Dâyine medyûn ola elbette yük

1472.Dağdağadur eyleme vir ey kebîr
Borcunu cân nakdı ise dahi vir

**HİKÂYET-İ HAZRET-İ HÂCE ‘UBEYDULLÂH AHRÂR
BÂ-AN MERD-İ HAMMÂMÎ-İ NÂDÂN**

1473.‘Ukde-güşâyân-ı hikâyât-ı nağz
Mes’eleden böyle ider keşf-i mağz

1474.Cân ile matbû‘un olursa eger
Zihnüñ olur fâ‘ideden behre-ver

1475.‘Arsa-yı ahrârda çapük-süvâr
Hâce-yi ahrâr-ı kerâmet-şi‘âr

1476.Nakd-i mahabbetle bulup kadr ü câh
Fakr ü fenâ mülketine oldu şâh

1477.Tutdı bu yolda anı bârân-ı ‘aşk
Varını yağmaladı Türkân-ı ‘aşk

1478.Kalmadı kalbünde anuñ mücmelâ
Zerre kadar dağdağa-yı mâ-sivâ

1479.İsmüni eylerler idi hırz-ı cân
Silsile-yi tâhire-yi hâcegân

1480.Dem-be-dem olurlar idi sûd-mend
Pendi ile tâ‘ife-yi Nakşbend

1481.Meslek-i tevhîdi iderdi ‘ayân
Zîr-i kelâmında olan taylasân

1482.Eyledi ol mürşid-i gerdûn-medâr
Zîkr-i hafînüñ şerefin âşikâr (46b)

- 1483.Zât-ı tevekkül den idüp kûtını
Saçdı cihânuñ dürr-ü yâkûtını
- 1484.Kalbi değülken zen ü ferzendde
Bir nice gün nefis-i Semerkand'da
- 1485.Hâtıra nakş oldu dil-i hâceye
Kim gire yârân ile germ-âbeye
- 1486.Hâsılı hammâma o pâkîze-ter
Bir iki yüz kimse ile girdiler
- 1487.Müzdini hammamuñ o ferhunde-fâl
Yoğ idi hâlâ ki edâyâ mecâl
- 1488.Etmiş idi sîm ile zerden tehi
Pür-dil iden kalbi 'ubeydullâhı
- 1489.Pes o 'Azîz-i taraf-ı Mısr-ı dil
Gördi ki bir habbeye mâlik değil
- 1490.İtmedi hammâmı añâ bî-sebeb
Müzd-i recâ itmede sû'-i edeb
- 1491.Ba'de ikinci dahi oldukda deyn
Kıldı kezâlik yine ağmâz-ı 'ayn
- 1492.Mertebe-yi sâlisede rû-be-rû
Şeyhe turup ya'ni o bîhûde-gû
- 1493.Lutfâ münâkız nice söz söyledi
Cehli mü'ekked nice söz söyledi
- 1494.Eyledi ol merd-i hasîsu'n-neseb
Sû'-i edeb birle rûsûmın taleb
- 1495.Anuñ için zümre-yi ehl-i kelâm
Şakk-ı 'avâma dediler ke'l-hevâm
- 1496.Müzdine germâbenüñ ol reh-nümâ
Virdi kerâmetlü külâhın añâ
- 1497.Döndi o bî-devlet añı itdi red
Kendüye rahmet kapusuñ itdi sed
- 1498.Pîr eline aldı külâhın hemân
Baş açup didi ki yâ müste'ân
- 1499.İns ile cinnüñ sen iken râzıkı
'Arz-ı semânuñ sen iken Hâlık'ı (47a)

- 1500.Halka bizi zâr ü zebûn eyleme
Halka-yı der gibi nigûn eyleme
- 1501.Kullarına sıdk u safâ vir müdâm
İki cihân içre safâ vir müdâm
- 1502.Nutk-ı nevâyîden işit nüktesin
Didi Hudâyâ kerem et cümlesin
- 1503.Ya'ni gınâ ver dil-i ehl-i dile
Ni'met-i imrûz ile ferdâ ile
- 1504.Teşne-leb 'aşkı aç eyleme
Hasteni muhtâc-ı 'ilâc eyleme
- 1505.Hep işidilmiş dürür ey nîk-fen
Ehl-i Buhârâ vü Semerkand'dan
- 1506.Soñra aña kâm ide ins ile cân
Şöyle gınâ verdi ki olmaz beyân
- 1507.Nice 'imâretler idüp ibtidâ
Cisrini Ceyhûn'uñ ol itdi binâ
- 1508.Hânkâhından yine şimdi bile
Günde bin etmek virilür sâile
- 1509.Sakla bu silk-i güheri etme güm
Hak bu ki gâyet sikadandır sözüm
- 1510.İmdi saded bunda ki züll-i düyûn
Ehl-i kerâmâtı da eyler zebun
- 1511.Karz ile zinhâr alışup itme kâr
Deyn ile 'izzetin iken olma hâr
- 1512.Bir birine mâ'il iken yokla gör
Nice kişi deyn ile mâ-beyn olur
- 1513.Karz ki mıkrâz-ı muhabbet dürür
Kesr-i kulûb itme ki âlet dürür
- 1514.Deyn-i kesîr itme ki hayrû'l-beşer
Deyne anı şeyn ile ta'bir ider
- 1515.Dirhem ise himmeti unutma sen
'İbret al "ed-dîn ve lev kân"dan

- 1516.Hemm-i dÿyûn ile safâ tâlibi
Borca girüp harc iden ebleh gibi
- 1517.Fikr-i muhâl ile gider dünyeden
Muntazımu'l-hâl olayım dir iken (47b)
- 1518.Savm u salât ehline Hâkâniyâ
Karz ferâ'iz gibidür kıl edâ
- 1519.Bâğ-ı kanâ'at semerin eyle zâd
Olma giriftâr-ı hukûk-ı 'ibâd
- القناعة كثر لا يفنى
- 1520.Böyle buyurmuş o Nebiyyü'l-kerîm
Vâkıf-ı esrâr-ı Kelâm-ı Kadîm
- 1521.Lokma yemez hân-ı keremden harîs
Hırs-ı tama' âdemi kor bî-kamîs
- 1522.Kim ki bisât-ı tama'a urdı pây
Ana ferâh olmadı bu teng cây
- 1523.Genc-i kanâ'atda olan nükte-senc²³
Hiç dükenmez dimiş ol mâl ü genc
- 1524.Tâmi' isen hırs ile bed-nâmsın
Ta'me-yi mûr-ı tama'a hamsın
- 1525.Mülk-i kanâ'atda gınâ bul yüri
Fenn-i ferâğuñ olıgör mâhiri
- 1526.Cû'-ı tama'kâra virirler şeba'
Eşribe-yi et'ime-yi men-kana'²⁴
- 1527.Mâni'-i merzûk idicek ol Mucîb
Eyledi tammâ'a mezellet nasîb
- 1528.Bâde-yi hırs ile nidersiz tolup
Hâm-tama' etme gedâ-çeşm olup
- 1529.Kısmete râzî gerek ehl-i usûl
Terk-i tama' eyle hümâ-himmet ol

²³ "Genc-i kanâ'at" terkinde Hz. Peygamber'in şu hadisine telmih vardır: الْقَنَاعَةُ مَالٌ لَا يَنْفَدُ وَكَثْرٌ لَا يَنْفِي : "Kanaat bitmeyen bir mal ve tükenmeyen bir hazinedir.", *Keşfu'l-hafâ*, II, 102.

²⁴ من قبح : "Kim kanaat eder."

**HİKÂYET-İ HAZRET-İ FÂTIMATÜ'Z-ZEHRÂ
RADİYALLÂHU ‘ANHUMÂ BÂ-ÂN KENÎZEK-İ KİBTİYYE**

1530. Añla bu ma'nâ güherin gûş kıl
Bezm-i safâdan yine mey-nûş kıl
1531. Kâni'-i şâkirdüz olan müctebâ
Gör nice itdi güzerân etkîyâ
1532. Dürr-i beyâz-ı sadef-i "kün fekân"²⁵
Duhter-i sa'd-ahter-i fahr-ı cihân (48a)
1533. Ya'ni ki mahdûme-yi ferhunde-zât
Fâtıma ol seyyidetü'l-kâ'inât
1534. Zîver-i takvâ ile pür-zeyn idi
Gözlerinüñ nûrı imâmeyn idi
1535. Rûz ü şeb ol ân-ı edeb açsa leb
Zîkr-i Hudâ fikr-i Resûl idi hep
1536. Sarf idüp evkâtın o zahr-ı kirâm
Kût-ı kanâ'at geçinürdi müdâm
1537. Gice sayılmazdı kamer tutsa mûm
Câmesinüñ bahyeleri çün nücûm
1538. Hânesi güncinde sesi yoğ idi
Hıdmet ider câriyesi yoğ idi
1539. Hıdmet-i beyti dürişüp rûz u şeb
Devlet ile kendüler eylerdi hep
1540. Devr ideli hâsılı pergâr-ı çarh
Merkez-i 'âlemde bulunmadı narh
1541. Olmadı bu devlet-i bî-i'tibâr
Nesl-i tebâr ehline bir lahza yâr
1542. Bay ü fakîre o mu'în ü zâhîr
Etmek içün bir gün iderken hamîr
1543. Câriyesinün biri cîrânınuñ
Yanına geldi o kerem kânınuñ
1544. Biñ dil ile Hak'dan iderken dilek
Yakmağa tenevvürin anuñ her melek

²⁵ : «O'nun emri bir şey dilediği zaman, ona sadece "ol" der. O da hemen olur.» *Kur'ân-ı Kerîm*, Yasin 82.

- 1545.Çarhda ‘arz eyler iken iltihâb
Etmegini itmek için âfitâb
- 1546.Târ ü dil ü cânîñ iderken fetîl
Şem‘ine pervâne olup Cebre’îl
- 1547.Gördi ki kan derleyüp ol gül yüzi
Girde hamîrin yoğurur kendözi
- 1548.Ağladı kıbtiyye görüp hâlini
Añlamadı kudret-i iclâlîni
- 1549.Fakr ü fenâdan sanup ol zahmeti
Acıdı ve yandı yakıldı katı (48b)
- 1550.Didi ki ey nûr-ı ‘uyûn-ı rüsûl
Rûşeni-yi çeşm-i dil-i cüz’ ü kül
- 1551.Duhterisûñ Hazret-i Peygamberûñ
Hem-ser-i mâh efserisün Hayder’ûñ
- 1552.İtme götürmez bunı ‘ırz-ı Betûl
Hem ulu sultândur atan hem Resûl
- 1553.Mülk-i cihânda melik ü enbiyâ
Olmuş iken vâlid-i mâcid saña
- 1554.Nâz ü na‘îm ile mübârek tenûñ
Neşv ü nemâ bulmuş iken ben senûñ
- 1555.Sabr idemem görmege bu kılletün
Kesret-i za‘fûñ ‘adem-i kudretün
- 1556.Ol yed-i pâkîzeler ey sîm-ten
Serd olur el-kıssa hamîr itmeden
- 1557.Sıf-ı asîle güç olur pek katı
Kim ide mahdûme iken hıdmeti
- 1558.Baña bir üstâd oluben pîşvâ
Tıfl iken öğretmiş idi kîmyâ
- 1559.Var bu tasarrufda rüsûhum benüm
San‘at-ı iksîre vukûfum benüm
- 1560.Asılını ol cevherün ey nakd-ı dîn
Göstereyin ben saña ‘ayne’l-yakîn

- 1561.Ba‘de te‘allüm idüp ol cevheri
Haşre dek ol ‘acz ü ta‘abdan berî
- 1562.Hıdmetün itsün sigayub sâ‘idi
Kullar idin câriyeler al dedi
- 1563.Binti meleksin melek-ef‘âlsin
Milk ü memâlik tolusı mâlsın
- 1564.Def‘ idicek ‘illet-i tefsîdeyi
Hayr ile zikret bu sitem-dîdeyi
- 1565.Lutf ile hâtûn-ı kıyâmet aña
Didi ki ey müşfika-yı gam-züdâ
- 1566.Eyledi çün baña seni hem sühan
Cismimizi menba‘-ı ezdâd iden (49a)
- 1567.Çünkü aramızda bu resm oldu tarh
Ol didüğün şey’ nic’olur eyle şerh
- 1568.Kalbi olup vesveseden âriye
Döndi eyitdi aña ol câriye
- 1569.Cins-i me‘âdından alup cevheri
Bir birine hılt olunup her biri
- 1570.Ba‘de aña âteş idüp elli gün
Nefh iderüz mahv olıcak bih ü bün
- 1571.Zâhir olur soñra bi-emr-i Hudâ
Gün gibi andan güher-i kîmyâ
- 1572.Saçsa o gevherden alup âdemi
Hükm ide biñ dirheme bir dirhemi
- 1573.Hatm-ı kelâm idicek ol nâ-murâd
Güldi uyanup sa‘âdet nijâd
- 1574.Didi o fenne olıcak müştegil
Böyle mi zahmet çekilür muttasıl
- 1575.Eyledi pes taşra o nûr-ı basar
Manzara-yı ‘âliyesinden nazar
- 1576.Gördi ki sahrâda türâb ile pür
Gövdesi efsürde bir üstür yatur
- 1577.Gelmez olup kevne derâ-yı sesi
Bir cemelün mürde yatur gövdesi

- 1578.Aña nigâh idecek ol dem hemân
Cümleten a'zâda ki her üstühân
- 1579.Oldı serâpâ kızıl altun añun
Üşdi mesâkini aña dünyenüñ
- 1580.Ol nazar-ı hoşter-i iksîr-eser
İtdi o yatan şütüri safî zer
- 1581.Hazret-i mahdûme-yi 'ismet-penâh
Ya'ni ki ol binti Resûl-i İlâh
- 1582.Câriyeye var senüñ olsun didi
Mahzenüñ altun ile dolsun didi
- 1583.Bizde yok iksîre ebed ihtiyâc
Cevherimiz böyle bulupdur revâc (49b)
- 1584.Ehl-i tasavvuf dürüşüp bî-şükûk
Sabr u kanâ'atle iderler sülûk
- 1585.Câriye ol sırra idince nigâh
Oldı pes îmâna gelüp 'özü-hâh
- 1586.Cân eridüp sohbet-i dil-sûzına
Fâtıma'nıñ düşdi izi tozına
- 1587.İtmedi artuk hevesi nahl ü zeyt
Oldı gelüp hâdime-yi ehl-i beyt
- 1588.Sen de kanâ'atle bulursun safâ
Hâke elüñ sunsa olur kîmyâ
- 1589.Gönli ganî olmayan ey hoş-nihâd
Zâd-ı kanâ'atden olur nâ-murâd
- 1590.Züll-i tama' gibi hiç olmaz belâ
Hırsla katı müşkil olur mübtelâ
- 1591.'Âkıbet-ı hâlini endîşe kıl
Fenn-i kanâ'at-revişin pîşe kıl
- 1592.Nûrı iken şem'-i Ebu'l-Kâsım'ıñ
Hâlini gör âl-i Benî Hâşim'üñ
- 1593.Kevni iden nutk-ı nefisiyle pür
Didi takîler dahi hayretdedür

- 1594.Zühd nedür dir isen ey hayr-hâh
Terk-i hevâ terk-i tama‘ terk-i câh
1595. ‘Aşk şarâbın gör o bir câmı ko
Hırs düşünme tama‘-ı hâmı ko
- 1596.Ey kapısı şâhlara secde-gâh
Kâni‘e ni‘met virici pâdişâh
- 1597.Gönlüni Hâkâni’nüñ et bî-elem
Hân-ı kanâ‘atle idüb muğtenem
- الصحة تمنع الرزق
- 1598.Hüsn-i âdâbıyla idüp iltifât
Böyledür ol sözleri âb-ı hayât
- 1599.İtme sabâh uyhusına çok şitâb
Mani‘-yi rûzıdur ol lezzetlü hâb (50a)
- 1600.Dîdeni aç gaflet ü vakt-i seher
Nâzil olan rızkı komaz men‘ ider
- 1601.Câm-ı safâda yoğiken inkisâr
Sâgar-ı ikbâlin olur pür-gubâr
- 1602.Fakruñ içer zehrini tîz-âb ile
Aldanan ekser o şeker-hâb ile
- 1603.Subh u sa‘âdet gibi teshîr ider
Devlet-i dâreyni seher-hîz ider
- 1604.Hâb-ı seher dilde tedârik komaz
Devlet-i bîdâre iren uyumaz
- 1605.Üstüne bîdâr olanıñ her seher
Seb‘a-yı seyyâre gibi gün döner
- 1606.Tâlib-i ikbâle bu sırrı duyur
Hâb-ı sehergâh idicek baht uyur
- 1607.Gaflet-i terk eyle sehergâhda
‘Âşık isen bekle ser-i râhda
- HİKÂYET-İ HUSREV-İ PERVÎZ VE MU‘ÂMELE-Yİ Ū
BÂ-HÂCE BUZURCMİHR-İ HAKÎM**
- 1608.Ehl-i Sıfâhân ü Hicâz ü ‘Irâk
Böyle sürûd eyledi bi‘l-ittifâk

- 1609.Nağme-yi ‘uşşâkı idüp istimâ‘
Nây ü nevâ ile biraz it semâ‘
- 1610.‘Âleme Pervîz-i Minûçîhr-çîhr
Şâh olıcak Hâce Ebûzurmîhr
- 1611.Husrev’e üstâd iken oldu vezir
İtdi anı kendözine cây-gîr
- 1612.Hükm-i vezâretde olup muttasıl
Şâha nasîhatde idi müstakil
- 1613.Toldurup âvâzesin etrâfa ol
Rûkn-i ‘azîm olmuş idi tâka ol
- 1614.Devlet-i Kısra’da muhassal müdâm
Ya‘ni medâr anuñ idi bi’t-tamâm
- 1615.‘Âlem esiriydi o ferruh-revüñ
İlde bir adı var idi Husrev’üñ (50b)
- 1616.Ahsen-i ahlâk ile meşhûr idi
Câbire cebr itmede mecbûr idi
- 1617.İtmiş idi zâtını üç pâdişâh
Kimi mu‘allim kimi destûr-ı şâh
- 1618.Fahr-ı mülûk-i kudemâ-yı Keyân
Husrev ü Hürmüz dahi Nûşîrevân
- 1619.‘İlm ü hünerle o Hakîm-i debîr
Bunlara hem hâce idi hem vezir
- 1620.Artuk idi meyli velî Husrev’e
Râm idi bi’t-tab‘ o çâpük-reve
- 1621.Oldı pes ol vâris-i iklîm-i Cem
Vâkîf-ı envâ‘-ı ‘ulûm ü hikem
- 1622.Eyledi ta‘lîm-i fûrû‘ u usûl
İdemedi ancak anı müslim ol
- 1623.İdemedi ol hükemâ pey-revi
Hikmet ile nerm-i dil-i Husrev’i
- 1624.Ol dür-i deryâ-dil-i gam-nâk iden
Nâme-yi nâmîlerini çâk iden
- 1625.İtmeyen oldur olalı hâk-i bâd
Hükmine Sultânımızuñ inkıyâd

1626. Biz aña sâlâr-ı eşirrâ dirüz
Öyle kıyâs itmege Kısra dirüz
1627. Tıflına göstermiye irşâd-ı cehr
Olsa aña Hâce Ebûzurcmihr
1628. Feyz nasîb olmaz aña ‘âkıbet
Şöyle kalur câhil ü bî-ma‘rifet
1629. Râyiha-yı rüşdi ne şemm eyler ol
Ne görünür gözlerine toğrı yol
1630. ‘Ömrini har gibi ol eyler telef
Âhir olur bir veledi, nâ-halef
1631. Hâsılı ol dâver-i nâ-kâbile
Ya‘ni ki pervîz-i perîşân-dile
1632. Verdi dem-â-dem ol edîb-i Keyân
Hâb-ı seherden sakın ey yâr-ı cân (51a)
1633. Tâb komaz necm-i nühûset gibi
Baht-ı seher-hâbın olur mucibi
1634. Hâb-ı seher-gehde huzûr umma sen
San‘atın olduysa muhassal o fen
1635. Dilden ümîd-i berekâtı götür
Yer bakır olur meselâ gök demür
1636. Hâb-gahında duralı mâ-sivâ
Aña kilâb oldu hemân mübtelâ
1637. Nesli itüñ anuñ için üremez
Bet-bereket neydüğini göremez
1638. Âdem isen hâb-ı seher-gâhı ko
Def‘ine sa‘y ile idince gulû
1639. Sen dahi uyursun olan hâb-nâk
Çehre-yi ikbâluñ ider hûn ü hâk
1640. Olmuş iken rûyı safâ hoş-nümâ
Hâb-ı tegâfülden olur kapkara
1641. Vakt-i seher uyuma ey tâc-ver
Hâsılı bîdâr gerek şâhlar

- 1642.Gonce-sıfat gel açıl it def'-i gam
Uyuma nergis gibi her subh-dem
- 1643.Tâze zemînlerde olup na't-hân
Best-i kelâm eyleyerek her zamân
- 1644.Merd-i seher-hîzi o dil mürşidi
Düşmenine gâlib olur dir idi
- 1645.Maglatasın hâzır idüp dünyenüñ
Hâb-ı lezîzin uçurur âdemüñ
- 1646.Güç gelür oldı giderek itdi yir
Tab'-ı civân-bahta makâlât-ı pîr
- 1647.Kullarına ol püser-i Keykubâd
Bir gice ısmarladı kim bâ-midâd
- 1648.Hâce gelürken yolını alalar
Hem sağını hem solını alalar
- 1649.Câm-ı meyi 'arzın idüp hurd ü hâm
Beyza gibi hem soyalar bi't-temâm (51b)
- 1650.Emri ile bir nice iç oğlanı
Gâfil iken itdiler 'uryân anı
- 1651.Düzd gibi oldılar ekser 'ayân
Ol güzerân eyleyicek nâgehân
- 1652.Hayli perestâr aña el sundular
Şem'ine pervâne gibi kondılar
- 1653.Aldılar esbâbını eşkâlini
Cübbe vü destâr ü zer ve mâlını
- 1654.Geldi o evzâ'ı gârib ile ol
Bâr-geh-i Husrev'e buldı vusul
- 1655.Açmadı ol bâbdan aslâ nefes
İtmedi ses niteki bâng-ı ceres
- 1656.Husrev-i Pervîz açılup çün bahâr
Gülde anuñ hâline bî-ihtiyâr
- 1657.Lutf-ı mülûkâneye âgâz idüp
Hil'at-i hâsıyla ser-efrâz idüp
- 1658.Didi ki ey 'ârif-i billâh sen
Gâlib olur der idin erken duran

- 1659.Pes neden oldu saña bu inhizâm
Olmuş iken nevmi sabâhın harâm
- 1660.Ben bilürem bahsi mu‘ârız kosın
Görmedin ‘ömründe sabâh uhusın
- 1661.Pes bu emânet bu hasâret nedür
Saña olan işbu fezâhet nedür
- 1662.Durmada iylik dir idüñ tîzlük
Neyledi gör saña seher-hîzlük
- 1663.Didi o keşşâf-ı der-i müşkilât
Dönmedi seyyâre ile sâbitât
- 1664.Olmayacak ‘ahd-i nuhust âşikâr
Ya‘ni ki bu vak‘a-yı leyl ü nehâr
- 1665.Ey şeh-i Cem-fehm-i Sikender-meniş
İtme sitem-dîdelere serzeniş
- 1666.Bahs ile bîhûde idüp kîl ü kâl
Nice bir olsun bu cevâb ü su‘âl (52a)
- 1667.Cümle sözümde yine ben sâdıkam
Yine özüm bu dürür ey muhteşem
- 1668.Hâb-ı seher-gehden idenler huzûr
Düşmene elbette mağlûb olur
- 1669.Vakt-i seherde bulunur her yitik
Âlet-i feth oldu seher-hîzlik
- 1670.Bendeden ol tâ‘ife-yi bed-güher
Tîz uyanup bir-iki sâ‘at meğer
- 1671.Olmamağın hâb ile gaflet-perest
Hâsılı olmuş olalar çîre-dest
- 1672.Ya‘ni mukaddemce durandur bana
Gâlib olanlar bu gice gâlibâ
- 1673.Nusrete ol kavmi iden müstehik
Sorsan olupdur yine bîdârlık
- 1674.Hükm-i kazâ oldu bu hüccet-nümâ
Didi mu‘ârız sebetü’l-müdde‘â

- 1675.Pend-i edîbin sühan-i kâmilî
Eyledi ilzâm o şeh-i 'âkılı
- 1676.İmdi gerek şâh gerek kûşe-gîr
'Âkıl odur ki ola nasîhat-pezîr
- 1677.Gaflet ile yatmıya mest ü harâb
Bunda anı aldamıya hurd ü hâb
- 1678.Uyumaya ol nitekim çeşm-i câm
Gözi açıklardan ola subh ü şâm
- 1679.Ülfet-i bî-fâideden dûr ola
Gâ'ib erenler gibi mestûr ola
- 1680.Tâb-ı şerefden olımaz behre-yâb
Olmayan encüm gibi şûrîde-hâb
- 1681.Aç gözin ey bâde-keş-i mümtehen
Dîde-yi hak-bîn ile görmez misen
- 1682.Durmayup üstâd-ı kazâ vü kader
Kûy-ı harâbâtı meremmât ider
- 1683.Sâki-yi bezm-i ezelûn hâsılı
Şâm ü seher çıkmaz içinden eli (52b)
- 1684.Nısf-ı leyâl ile olur raygân
Cür'a-yı câm-ı meyi pîr-i mugân
- 1685.Duydı ne sır var idügün gicede
'Âkif-i Beytü'l-Harem-i mey-kede
- 1686.Vakt-i seher rindi ider bâde-nûş
Devlet-i bîdâr-ı dil-i mey-furûş
- 1687.Hâbı ko nâ-gâh gelür lutf-ı Hak
Vakt-i seher-gâh gelür lutf-ı Hak
- 1688.Pes o cemâl-i 'azamet-intisâb
K'itdi pes-i perde-yi gaybı hicâb (58b)
- 1689.Ehl-i dile cilve-ger olmaz meger
Nısf-ı leyâlîde yâ vakt-i seher
1690. 'Âşık-ı sır-âb ider ey teşne-leb
Maşraba-yi subh-dem ü nîm-şeb
- 1691.Bana yeter dir ise ger kibriyâ
Sen de kulum sen gele Hâkâniyâ

- 1692.Bülbül-i Firdevse kafesdür bu dâm
Gül gibi bîdâr olgör subh u şâm
آفت السباح المن
- 1693.Böyle buyurmuşlar o sâhib ü câh
Ni‘meti bî-minnet olan padişâh
- 1694.Mün‘im isen olmasun ey pâk-râ
Ni‘metüñ âlûde-yi menn ü ezâ
- 1695.Berk-ı bahâr-ı keremi bî-gümân
Bâd-ı hazân gibi döker imtinân
- 1696.Saklar imiş minnet ü ihsandan
Ravza-yı in‘âmı civân-merd olan
- 1697.İtmege ni‘met yakasın târ ü mâr
‘Âsker-i minnet gibi âfet mi var
- 1698.Minnet ile eyleme bezl-i direm
Kılma ezâ eyler isen ger kerem
- 1699.Eyleme kalb-i fukarâyı figâr
Aç gözünü hâsılı ey mâl-dâr
- 1700.Minnet idersen simât açduğın
Minnete geçmez dökülüp saçduğın (53a)
- 1701.Menn ü ezâ âfet-i ihsân imiş
Bâdiyede hâr-ı mugaylân imiş
- 1702.Minnet ile virme ele sîm ü zer
Reh-zen-i İslâmdur evvel hazer
- HİKÂYET-İ MA‘N BİN ZÂİDE VE SEHÂ-YI O
BÂ-ÂN ŞÂ‘İR-İ KASÎDE-GÛ**
- 1703.Gûşın iderse bu haber-i muhrıkı
Anmaya ‘Azrâ’yı unut Vâmık’ı
- 1704.Her sözidür bir güher-i âb-dâr
Eyle kulağında anı gûşvâr
- 1705.Ecved-i ‘Urbân arasında sahî
Ma‘n idi derler hükemâ bir dahi
- 1706.Zâhidün oğluydu o Fahr-ı mülûk
Cûd-ı fütüvvetle iderdi sülûk

- 1707.Milk-i sehâda o şeh-i bî-riyâ
‘Âleme bî-minnet iderdi ‘atâ
- 1708.Hazretine mes’ele ma‘lûm idi
Menn ü ezâ nüktesi mezmûm idi
- 1709.Bahs ile hattâ bir iki pür-hüner
Ehl-i sülûkın birine sordılar
- 1710.Bezl ü ‘atâ da nicedür âb ile
Ebr-i behârîde sehâ Ma’n ile
- 1711.Ol da cevâbında idüp serzeniş
Şübhe mi var Ma’n’ı sehîdür demiş
- 1712.Ebr-i çemen hîn-i ‘atâ olsa ger
İtdüğünü ağlayarak bezl ider
- 1713.Mâlinı ammâ idüp infâk-ı nâs
Lutf idecek Ma’n-ı me‘ânî-şinâs
- 1714.Gül gibi handân ü zer-efşân olur
Her bir eli menba’-ı ihsân olur
- 1715.Virdüğün ol niteki cirm-i güneş
Ya’ni güle güle verir gonçe-veş
- 1716.Vird idüp evsâfuñ anuñ rûz ü şeb
Medhin okurdi fusahâ-yı ‘Arab (53b)
- 1717.Fenn-i keremde o şeh-i mâhirüñ
Kapusına geldi biri şâ‘irüñ
- 1718.Hâlini icmâl idüp ol beste-bâl
Eyledi bir matla’ ile ‘arz-ı hâl
- 1719.Bu idi mazmûn eyâ cûd-ı Ma’n
Cûd ü sehâ-yı dil-i sûd-ı mu’in
- 1720.Ma’n’e ilet hâcetün Allâh için
Vâsıtam ol ol yüce dergâh için
- 1721.Bî-kesem ol bâbda ben der-be-der
Sen idesin baña şefâ‘at meger
- 1722.Şâh olıcak matla’ına muttali’
İstedi kim anı ide müntefi’

- 1723.Ni‘meti bî-minnetin izhâr idüb
Ebr-i kef-i destüni dür-bâr idüb
- 1724.Şâ‘ire gönderdi o şâh-ı kerem
Bir iki hemyân ile yüz biñ direm
- 1725.Nice tuhaf kim gelimez sâğışa
Bir nice yüz emti‘a vü akmişe
- 1726.Ba‘de ikinci gün olunca meger
Pes yine ol matla‘a kıldı nazar
- 1727.Yüz biñ ile yine buyurdı aña
Nice hedâyâ gide hil‘at bahâ
- 1728.Nevbet-i sâlisde turup pâdişâh
Eyleyecek yine o şî‘re nigâh
- 1729.Kâ‘ide-yi sâbıkasın bi’t-tamâm
İtdi ri‘âyet aña ol nîk-nâm
- 1730.Eyler idi ol şehi ‘âlî-cenâb
Virmege ol yüzini yüz biñ hicâb
- 1731.Şâ‘ir ise bulmaz iken tûşeyi
Gördi bu ihsân-ı pey-ender-peyi
- 1732.Üç güne dek itdi tahammül aña
Gördi ki in‘âmına yok intihâ
- 1733.Tab‘ı hasîsîne bu itdi hutur
Didi mebâdâ o şeh-i pîl-i zûr (54a)
- 1734.İtdügi ihsâna peşimân ola
Cümlenüñ alınması fermân ola
- 1735.Böyle deyüp eyledi gyıbet o dem
Rûz-ı çehârumda o sâhib kerem
- 1736.Yine bakup nazmına emr eyledi
Şâ‘ir-i ma‘hûde virülsün didi
- 1737.Gıybetini ‘arz idüben hâslar
Söylediler hâtırasın ser-be-ser
- 1738.Oldı bu sözden nite kim derd-nâk
Ol şeh-i iklim-i kerem hande-nâk
- 1739.Didi anuñ havsalası az imiş
Hisset ile hırs ile enbâz imiş

- 1740.İmdi anuñ hakkı içüñ kim cihân
Râmdur ahkâmına her vakt ü ân
- 1741.Hâsılı yetdükce gücüm kuvvetüm
Aña ‘atâ itmek idi niyyetüm
- 1742.Böyle deyüp ol melik-i şöhre-zen
Yandı anuñ itdüğüne sù’-i zan
- 1743.Ehl-i kerem görmez imiş dûzahı
Eyle sehâ ile ‘amel sen dahi
- 1744.Minnet-i cûd ile vücûdı gider
Kıble-yi Kârûn’a sücûdı gider
- 1745.Ehl-i mürüvvet olur ak yüzde ben
Buhlı gider bâde getür rind isen
- 1746.İtmege cûdın sadefin zir-ceng
Minnet olur bahr-ı keremde niheng
- 1747.Lutf-ı Hak olsun dir isen reh-nümâ
Lutf idicek eyleme menn ü ezâ
- 1748.Eyler isen mâlını bezl ey gâñî
Minnet ile eyleme bâtıl anı
- 1749.Kalbüni esrârdan âgâh kıl
Ma’n gibi kârını lillâh kıl
- 1750.Cümle hazînem döğününce tamâm
Kasdım aña itmek idi ihtirâm
- 1751.Nisbet-i cûd eylemek ey hûb-fen
Zâ’id imiş gayre melik Ma’n’dan (54b)
- 1752.Kânı berâtın gibi pür-mekrûmet
Kim ile bî-minnet ide mevhibet
- 1753.Lutf ü kerem tığını çek ey gönül
Menn ü ezânuñ bedenini iki böl
- 1754.‘Adl ile cûd eyleye gör az u çok
Anda dahi bundan öte nesne yok
- 1755.Levh ü kalem hakkı içün yâ İlâh
Nâme-yi a‘mâlime kılma nigâh

1756.Şiddeti Hâkâni bu gün çekdi çün
İtme muâhız anı yarınki gün

السعيد من وعظ بغيره

1757.Böyle dir ol dâver-i devrân-penâh
Kevn ü mekâna eşigi secde-gâh

1758.Hüccet ile şol kişidür yek-cihet
K'olmıya anda hevesin baht u raht

1759.Kimsenüñ ahvâline reşk itmeye
Nefs-i bed-âmîze uyup gitmeye

1760.Düşmeden o derde olup mübtelâ
Gayrilerüñ derdi aña pend ola

1761.Her seri, pây itdi felek pâyı, ser
'Ârife bu va'z ü nasîhat yeter

1762.Gussasını eylemesün pây-mâl
İlde musîbet göricek 'ibret al

1763.Sehvi ko a'mâ gibi ey hurde-bîn
Aça gör el-kıssa basîret gözin

1764.Görsen eger gam-zede bir müdbiri
'Âkıl isen ol mütenebbih yüri

1765.'İbret ile eyler idince nigâh
Cân gözine kühl olıcak intibâh

1766.'İbret alan şahsa o bâb-ı ümîd
Ümmet içinde didi oldur sa'îd

**HİKÂYET-İ ŞEYH ŞİBLÎ KUDDİSE SIRRÜHU'L-'AZÎZ
VE SEBEB-İ İRŞÂD-I O (55a)**

1767.Diñle bu ahbârı gel ey merd-i kâr
Pend-i kibâra ide gör i'tibâr

1768.Olduñ ise hâsılı 'ibret-pezîr
Mes'ele hıfzunda olur cây-gîr

1769.Hazret-i Kutb-ı felek-i ihtisâs
Ya'ni ki Şiblî o re'isü'l-havâs

1770.'Ahd-i evâ'ilde o şems ü kamer
Kayd-ı hükûmetde iderler meğer

- 1771.Âline ‘Abbâs’uñ olup perr ü bâl
Düşmen ile dâ’im iderdi cidâl
- 1772.Mahrem-i esrârı idi ol derüñ
Hem ümerâsından idi anlarûñ
- 1773.Olmış idi hâsılı ol zü’l-haseb
‘Ahd ü emân-ı hulefâya neseb
- 1774.Pend-i münâsible mukayyed idi
Kürsi-yi cân olmuş idi mesnedi
- 1775.Bir gün erüp mevsim-i sâl-i cedîd
Yümn-i kerâmetle gelüp oldı ‘îd
- 1776.Dâr-ı hilâfetde sadâ itdi kûs
Eylediler bay ü gedâ dest-bûs
- 1777.Cümleye kânûn-ı kadîm üzre şâh
İtdi ri‘âyet nazar ile nigâh
- 1778.Yek-be-yek ağılardı ol nîk-nâm
Hep ümerâyı vüzerâyı tamâm
- 1779.Anlara giydürdi açup hânesin
Hil‘at-i teşrîf-i mülûkânesin
- 1780.Suffa-yı dîvâna döşendi bisât
Tâ çekeler üstine anuñ simât
- 1781.Beglerinüñ biri olup bî-haber
Ol döşenen nat‘a tükürdi meğer
- 1782.Gaflet ile sildi o ma‘tûhesin
Giydüği hil‘at yenine tükriğin
- 1783.Hil‘ata tahfifini ferrâşiler
Sem‘-i şehen-şâha yetiştürdiler (55b)
- 1784.Eylemegin ol kişi sû’-i edeb
Oldı o dem mazhar-ı hışm ü gazab
- 1785.Darb-ı şedîd ile idüp hâr u zâr
Hil‘atin aldurdı anuñ şehriyâr
- 1786.‘Azl-i ebed nefy-i beled itdiler
Sürdiler ol Halîl’e redd etdiler
- 1787.Hazret-i şeyh aña idince nigâh
Vâdi-yi hayretde kalup itdi âh

- 1788.Şibli'ye ol giydüğü zer-beft ü şîb
Oldı a dem bir kafes-i 'andelîb
- 1789.Vecd ile hâlet gelüp ol mürşide
İstedi kim hüzn ile kalkup gide
- 1790.Böyle olunca didi ol pâk-ten
Hil'at-i sultânı mülevves iden
- 1791.Hil'at-i hakkı nic'olur kıl nigâh
Eyleyen âlûde-yi çirk-i günâh
- 1792.Câme-yi cismi bize giydürdi Hak
Virdi göz ile işidür hem kulak
- 1793.Bir nice mekrûhe idüp irtikâb
İtmege nâ-pâk ü harâb ü yebâb
- 1794.Her gün aña sa'y-i belîğ eylerüz
Ta'ne-yi hancer-dili tîğ eylerüz
- 1795.Gâh anı âlûde idüp âh ile
Uğradırız derde ciger-gâh ile
- 1796.Gâh iderüz fîsk-ı hevâ ile hâr
Bende vü murdâr u tebeh rüzgâr
- 1797.Tâhir ü pâk idemedün bir nefes
Tâ'at ü takvâ ile ey bü'l-heves
- 1798.Pes çıkarup hil'ati ol kâbile
Yakasın öpdi leb-i âdâb ile
- 1799.Şâh-ı cihânun götürüp hâsılı
'İzz ü huzûrunda kodı ol velî
- 1800.'İbret olup pîr-i 'azîze o kâr
Fakr ü fenâ eylediler ihtiyâr (56a)
- 1801.Gûşe-yi 'uzletde mukîm oldılar
Mazhar-ı envâr-ı kadîm oldılar
- 1802.Ol revîş-i mûhiş-i fazl-ı Hudâ
İtmiş imiş bâ'is-i irşâd aña
- 1803.Müddet-i ednâda o şeyh-i benâm
Rütbe-yi a'lâya yetişdi tamâm

- 1804.Hak anı ‘asrında ferîd eyledi
Şöyle ki Mansûr’ı mürîd eyledi
- 1805.Sen de gel ey tâlib-i genc-i visâl
Gafleti sat ‘ârif isen ‘ibret al
- 1806.Aç yüri ‘ibret gözini subh u şâm
Her işe ‘ibret ile nazar kıl temâm
- 1807.Halka isâbet idicek derd ü gam
Âdem odur ‘ibret ala bîş ü kem
- 1808.Gayre mesâ’ib saña tenbîhdür
Vesveseden kalbini tenzîhdür
- 1809.Çünkü bu ‘âyîne-yi ‘ibret-nümâ
Rûy-ı fenâ gösterir en soñ saña
- 1810.Gerdiş-i gerdûn-füsûn-ı füsûs
‘Âciz ider olsa eger Câlinûs
- 1811.İmdi yol üstünde sakın uyuma
Dâmen-i insâfı elinden koma
- 1812.Gürbe dürür gaflet iden nerre-şîr
Merd aña dirlir ola ‘ibret-pezîr
- 1813.Kudretine sâni‘ün ey mu‘teber
Dîde-yi ‘ibretle kıl ekser nazar
- 1814.Sür‘at-i seyr-i felek-i ‘ömr-gâh
Âdeme Hâkâni yeter intibâh
- 1815.Mahzen-i ‘ibretten olup hisse-dâr
Eyle bu meclisde cevâhir nisâr
- کفی بالمد انما ان يحدث بكل ما سمعه
- 1816.Hem buyurur ol şeh-i mâlik-rikâb
Mülk-i dile pâdişeh-i kâm-yâb (56b)
- 1817.Kişiye bu cürm yeter kim hemân
Her ne işidürse ola kıssa-hân
- 1818.Sem‘ine yaklaşımaya kavlı-i sika
Gûşına giren dehenünden çıka
- 1819.Eyleye her kizbi sarîhî sened
Söyleye yâd ile hadîs-i bülend

1820.Andan ola her sühan-i nâ-savâb
Hâşiyelendürmek ile bir kitâb

1821.Revzen-i gûşına ne girse hemân
Taşra ata anı memerr-i zebân

1822.Bilmedüğün bildüğün alup dile
Cânı çıka söylemeyince ele

1823.Zen gibi gûş itdüğünü key sakın
Söyleme iletmedin işitmedin

1824.Rüstem ise sayılır elbette zen
Dinledüğün ‘âleme destân iden

1825.Âsm olunr hâsılı bîhûde-gû
Her sühanı söylememekdür nikû

**HİKÂYET-İ MU‘TASİM VE ÂN PÎR-İ BED-ZEBÂN
Kİ MAHBÛS ŞODE BÛD**

1826.Diñle bu ma‘nîde nedür kâl ü kîl
Şugl ile kıl rişte-yi cânı fetîl

1827.Nutk-ı Mesîh eyle sözüm ara gör
Nefha-yı Rûhü’l Kudüs’ün ‘aynıdur

1828.Var idi bir pîr-i ‘arızu’l-kafâ
Bu maraz-ı ‘arızaya mübtelâ

1829.Mu‘tasım evâni idi ol zamân
Rûy-ı zemîn olmuş idi genc-dân

1830.Eyleyüp iflâs ile ol köhne sâl
Kâmetini zâl-i felek gibi dâl

1831.Der-be-der-i ‘âlem olup subh u şâm
Kapu kapu gezmede idi müdâm

1832.Söyler idi ya‘ni o şeyhü’l-‘Arab
Söylese mecnûn gibi yabana hep (57a)

1833.İşi güci olmuş idi rîş-hand
Gûşına girmezdi anuñ nush u pend

1834.Hulkuñ o mikrâs gibi açsa dil
‘Arz kumaşını kesüp muttasıl

1835.İlden işitdüğün o merdûd-ı nas
Birine biñ katup iderdi kısas

- 1836.Cevherin idüp ‘araz-ı bî-fürûğ
Olmış idi mâye-yi kizb ü dürûğ
- 1837.Eyledügi hile idi lâf idi
Lâfı severdi katı leffâf idi
- 1838.‘Âlem-i şeyb içre o pîr-i dü-rû
Etse şitâb ile eger güft-gû
- 1839.Virdi zamîrine göre her sözi
Dolmuş idi hırs ile iki gözi
1840. ‘Âlem arasında olup nâ-kabûl
‘Âlemi âzürde-dil itmişdi ol
- 1841.Böyle dilinden yağacak türrehât
‘Âciz olup ‘âmme-yi kâ’inât
- 1842.Bir gün anı Mu‘tasım’a sordılar
Söylediler hâlin anuñ ser-be-ser
- 1843.Her birisi eyleyüp ikdâm-ı tâm
Eylediler ‘arz nifâkın tamâm
- 1844.Söylediler sûr ile sevgûñ anuñ
Hem ‘adem-i hüsn-i sülûkın anuñ
- 1845.Kârına ol köhne güneş-kâruñ ol
Vâlih ü hayrân kalup oldı melül
- 1846.Hükm-i halîfeyle urup nice let
Habse buyurdılar anı ‘âkıbet
- 1847.Gûşe-yi mahbesde o pîr-i ganî
Kaldı biraz gülde yatan har gibi
- 1848.Çâh-ı gamuñ ka‘rın idüp âşiyân
Mürg-i dili iñler idi her zamân
- 1849.Bir gice nevmîd olup âh eyledi
Derdini vâ Mu‘tasım âh eyledi (57b)
- 1850.Subha degin iñledi mânend-i ney
Gözlerinüñ yaşın idüp nukl-ı mey
- 1851.Çünkü anuñ nâlelerin gördiler
Mu‘tasımuñ sem‘ine irgürdiler

- 1852.Hâzır idüp meclisine bâmdâd
Buldı yine hışm ü gazâb imtidâd
- 1853.Hiddet ile döndi aña Mu‘tasım
Didi ki ey pîr-i hıred mün‘adım
- 1854.‘Âleme bu itdügün işler nedür
Memlekete bu görinüşler nedür
- 1855.Niceye dek tutmaz iken el ayak
Lîve ile yâve ile dakk ü lak
- 1856.Lâf ü müsâviyle bulup ihtisâs
Kimse dilünnden senün olmaz halâs
- 1857.Kendözine halkı idince ‘adû
Sa‘yine noldı senün ey yâve-gû
- 1858.Pir-i zarîr iken olup râh-zen
Lâyık-ı hışm olmağa bâ‘is neden
- 1859.Didi cevâbında pes ol haste-dil
Ey melek-i ‘arş-ı mu‘allâya zıl
- 1860.Her ne buyurdınsa mukarrerdür ol
Düzd-i hevâ dutdı yolum sağ u sol
- 1861.El-yakam ey husrev-i mâlik-rikâb
Her ne tarîk ile idersen ‘ikâb
- 1862.Olmışam el-kıssa bu gün baş açık
Dahi beter derdlere müstehık
- 1863.Pâye-yi ‘adlinde uzadup dili
Söylemege hiç yüzüm yok velî
- 1864.Bakma yüzüm karasına rahmet et
Ak sakaluma benüm hürmet et
- 1865.Rîş-i sefidine idince nazar
Mu‘tasım’a itdi bu ma‘nâ eser
- 1866.Didi ki ey kem-hıred ü sâl-hurd
Gösterilürdi saña bir dest-bürd (58a)
- 1867.Neyleyüm ammâ ki o rîş-i sefid
Virdi sanâ yine hayât-ı cedîd
- 1868.Böyle deyüp eyledi âzâd anı
Rûh-ı revân buldı sanasın teni

1869. Bir iki gün geçmedin ol vak‘adan
Göçdi ‘adem şehrine ol şehre-zen
1870. Cünd-i kerâmetde cenâb-ı Cüneyd
Vâkı‘ada gördi ki bî-bend ü kayd
1871. Olmuş o şahsın yeri sahn-ı cinân
Bâğ-ı behişt içre gezüp şâdmân
1872. Şâm u seher seyr-i deşt ider
Gonce-yi bülbül gibi gül-geşt ider
1873. Didi ki sen zemm ile mezmûm idüñ
Hâviyede yanmağa hod mûm idüñ
1874. Pes neden olduñ salıcak hâke ten
Mâğfiret-i Hakka sezâ-vâr sen
1875. Aña ayıtdı o şehîdü’l-memât
Diñle eyâ şeyh-i sa‘îdü’l-hayât
1876. Mevt irüp âhir nefesimde melek
Tenden alup rûhumı kabz idecek
1877. Hazret-i Bî-çûn ilede ibtidâ
Oldı halîfeyle olan mâcerâ
1878. Anda dahi cürme idüp i‘tirâf
Eylemedüñ hiç sözümde hilâf
1879. ‘Arza idüp ol dür-i nâ-süfteyi
Anda dahi söyledüm ol nükteyi
1880. Didüm eyâ kâm-dih ü kâr-sâz
Cürm idene şefkat iden bî-niyâz
1881. Yüz karasıyla oda yakma tenüm
Rîş-i sefidüme bağışla benüm
1882. Baña hitâb itdi o dem Zü’l-celâl
Didi ki ey pîr-i perâkende-hâl
1883. Eyledüğin emri ulü’l-emre dün
Baña da itmek mi dilersin bugün (58b)
1884. Hud‘a ile pâdişeh-i ‘âlemi
Aldamag ümmîdin idersin hemi

1885. Didüm idüp haclet ile ser-fürû
Bana unutmşlarum andurdı bu
1886. Hîle tarıkına düşüp gıtdüğüm
Ya'ni kulun Mu'tasım'a itdüğüm
1887. Mu'tasım ey hâlık-ı kevn-i kühen
Biri iken zümre-yi mahlûkdan
1888. İtdi umûrumda 'inâyet benüm
Rîş-i sefidime ri'âyet benüm
1889. Zeyl-i mürüvvetde 'uyûbum tamâm
Eyledi mestûr o şeh-i nîk-nâm
1890. Kılmadı mes'ûl ü mu'âhız beni
Cürmümi 'afv itdi benüm ol Gânî
1891. Sen ki bize Râzık u Rezzâk'sın
Mu'tasım'ıñ hâlıkı Hallâk'sın
1892. Ya'ni senüñ ey melik-i Müntakım
Nice kulun var biri de Mu'tasım
1893. Rîşi sefid olana yevmü's-su'âl
Mağfîret idem didin ey Zü'l-celâl
1894. Cürmüni sormağa hicâb eylerin
Hiç ne 'itâb ü ne 'ikâb eylerin
1895. İmdi sahîh ise bu nutk-ı ezel
Mûcib-i mazmûmı ile kıl 'amel
1896. Haclet-i cürmi ile serüm pây idüb
Pîrler içre beni rüsvâ idüb
1897. Eyleme ey merhameti çok Ganî
Sû'-i 'amel birle fezâhat beni
1898. Kalmadı hiç tâkat-ı 'özü günâh
Rîş-i sefidimde çü mûy-ı siyâh
1899. Çün bu makâlâtımı itdüm tamâm
Cürmümi 'afv eyledi Rabbü'l-enâm
1900. Meskenümi bâğ-ı cinân eyledi
Lutfını hakkımda 'ayân eyledi (59a)
1901. Döndi murâdımca bu çarh-ı felek
Oldı enîsimle celîsim melek

- 1902.Dâr-ı na‘îmüñ ni‘am-ı sermedi
Vahşet-i kabri baña göstermedi
- 1903.Şeyh-i müsinnüñ Hak olur mürşidi
Bu sözi pîrân-ı tarikat didi
- 1904.Pîr-i kühen menba‘-ı züllât ise
Fâ‘iz olur pîr-i harâbât ise
- 1905.Ya‘ni bulur itse dahi seyyi‘ât
Erzel-i ‘ömre irişenler necât
- 1906.Az olur ey tâlib-i ‘ömr-i dırâz
Pîr-i harîse gazab-ı bî-niyâz
- 1907.Mu‘terif-i zenbe demiş ‘ârifân
Hem ‘utekâ-yı Melikü’l-müste‘ân
- 1908.Kıssadan al hisseni ey mu‘teber
Kim didiler ‘ârife bir gül yeter
- 1909.Lâzım imiş öyleye bî-reyb ü şek
Rahmet için ‘ömr-i tavîl istemek
- 1910.Her kese ammâ ki eyâ pür-şekîb
Biñde bir olmaz o sa‘âdet nasîb
- 1911.Bil bunı ey şeyh-i meşâyıh mürîd
Kim yalıñuz pîrlik olmaz müfîd
- 1912.Tañrıdan elbette hidâyet gerek
Feyz ü kerem ‘ayn-ı ‘inâyet gerek
- 1913.Düşmez ise zill-ı hidâyet başa
Yokdur aña çâre gerek biñ yaşa
- 1914.Sözi uzatma sakın olmaz dü-rû
İtmeye gör kendüni bîhûde-gû
- 1915.Ger dir isen işlerüñ ola kolay
Halt-ı kelâm eyleme ey jâj-hây
- 1916.Anuñ içündür ki dimiş ehl-i fen
Zen gibidür lâf-zen-i tîğ-zen
- 1917.Kızbe irer olmya bed-nâmlık
‘Avrat ider âdemi nemmâmlık (59b)

1918.Ey der-i lutfından iden ihtirâm
Rîş-i sefidine ‘usâtun müdâm

1919.Âhını Hâkâni-yi zâruñ işit
Bakma yüzi karasuna şefkat it

خير الناس من ينفع الناس اي ينفعهم للناس

1920.Böyle dir ol mâlik-i deryâ-yı ceşş
Ekrem-i evlâd-ı kirâm-ı Kureyş

1921.Yegregi kimdir dir isen âdemüñ
Diñle hadîsin sened-i ‘âlemüñ

1922.Nâsuñ odur efdâlı kim subh u şâm
Nef‘lene anuñ ile hâs u ‘âm

1923.Hayr ide hayr işleye mahlûka hem
Memlekete nâfi‘ ola bîş ü kem

1924.Kande fakîr olsa tüvânâ ide
Rûh gibi bulduğın ihyâ ide

1925.Cûdına nisbet idecek bezl-i mâl
Hisset ola feyze-yi sehâbü’s-sikâl

1926.Feth ola zâtına der-i mevhibet
Cûd ile şöhret bula Hayder-sıfat

1927.Bezl-i sehâ ile idüp ihtimâm
Sarf ide ol haslete ‘ömrin tamâm

1928.Hâsılı birden biñe biñden bire
Şâmil olâ menfa‘ati her yere

1929.Efdal imiş halk-ı cihândan sahî
Nef‘-resân ol er isen sen dahi

**HİKÂYET-İ HAZRET-İ SULTÂN-I
ENBİYÂ ‘ALEYHİ’S-SELÂM
BÂ-PİSER-İ HÂTİM-İ TAY VE KABİLE-Yİ ÂD**

1930.Bu mesel-i dil-keşi kıl istimâ‘
Gökde işitse melek eyler semâ‘

1931.‘Aklın alur âdemüñ oldukça pür
Câm-ı fesânum benüm efsûnlıdur (60a)

1932.Bir gice ol kible-yi rûhâniyân
Hazret-i Peygamber-i âhir zamân

- 1933.Lutf ile irhâyı cinân itdiler
‘Azm-i Benî Tayy oluben gitdiler
- 1934.Batş-ı şedîd-i gazab-ı Ahmed’i
‘Asker-i ‘Urbâna göz açdurmadı
- 1935.Berr-i ‘Arab’da o me‘âlî-neseb
Hiç komadı hâsılı ‘âsî ‘Arab
- 1936.Mecma‘-ı ‘Urbânı çü gîsû-yı yâr
Subha degin eylediler târ ü mâr
- 1937.Kur‘alarında gelicek kâri‘a
Cân ile ‘azm eylediler şâri‘a
- 1938.Sonra hep ol tâifeden lâ-nazîr
Cizye kabûl itdi kalîl ü kesîr
- 1939.Cins-i mebî‘-i ‘Arab u bâyi‘i
Cümle Beni Tayy’ın olup tâbi‘i
- 1940.İtdiler îmândan alup iltizâz
Hâtim’in oğlını şefî‘ ittihâz
- 1941.Tâ ki gelüp hazrete ol pâk-zâd
Kavm ü kabîle ideler inkıyâd
- 1942.Şefkat ile ol şeh-i encüm-haşem
Eyleyüp izhar-ı kemâl-i kerem
- 1943.Tayy ide tûmârını cengüñ düre
Sulh-ı Beni Tayy’a rızâ göstere
- 1944.‘Âkıbet ol tâife-yi bî-nifâk
Geldiler o hazrete bi’l-ittifâk
- 1945.Oldılar ol zümre-yi ehl-i niyâz
Bûs-ı rikâb ile olup ser-firâz
- 1946.İtdiler ol kavm-i sahâvet-şi‘âr
Bâb-ı Resûl’e gelicek cân nisâr
- 1947.Ol kudemâ-yı rüsülün akdemi
Sordı görünce veled-i Hâtimi
- 1948.Da‘vet idüp devlet ile yanuña
Kendi ridâsın döşedi yanuña

1949. Aña hitâb idicek ol zü'l-haseb
Dir idi yâ seyyid-i kavm-i 'Arab (60b)
1950. Sıdk u hulûsın görüp İslâm'da
İtdiler ifrât aña ikrâmıda
1951. Buldı şeref pâk-nihâd olmağın
'Aslı anuñ ehl-i cevâd olmağın
1952. Devlet ile pâdişâh-ı enbiyâ
Eyledi bir mertebe tevkîr aña
1953. Olmadı bir kimseye ol ihtirâm
Seyr ideli bû felek-i tîz-kâm
1954. Her birin ol kavmüñ o 'âli-nijâd
Tasliyeler itdi 'ale'l-infirâd
1955. Hâsılı ta'zîm-i belîğ eyledi
Cümlesin âzâde-yi tîğ eyledi
1956. Buldılar erbâb-ı kerem bî-harâc
Dağdağadan iki cihânda ferec
1957. Enfa'-ı nâs olmağın ol merd-i dîn
Kâfir iken Hâtim-i sâhib-nigîn
1958. 'Âlem-i zâhirde be-emr-i Hudâ
Cümle kılup oldı müsahhar aña
1959. Kendi gidüp gerdiş-i eyyâm ile
Haşre degin zindedür ol nâm ile
1960. İtdi anuñ âhir o memdûh-fen
Âlini evlâdını ashâbdan
1961. Yerlerini sadr-ı kabûl eyledi
Şöyle ki makbûl-i Resûl eyledi
1962. Hâtim'e bir gün gelüp erbâb-ı hâl
Eylediler cûd ü sehâdan su'âl
1963. Didi recâ ehlinüñ ey nâm-dâr
Biri gelüp 'arz idicek iftikâr
1964. Şol kadar in'âm idesin kim aña
Olmaya fakra ebeden mübtelâ
1965. Kimseye el-kıssa recâdan kala
Mînnet-i erbâb-ı gınâdan kala

- 1966.Âb-1 ruhûn hâke döküp saçmıya
Gayriye muhtâc olup el açmıya (61a)
- 1967.Bir dahi ‘ömründe görüp ihtiyâc
Olmıya bir vech ile muhtâc ü aç
- 1968.Halkdan el-hâsıl olup bî-niyâz
Kesb ide beyne’l-küberâ imtiyâz
- 1969.Hâb-gehi ya’ni olunca fenâ
Olmaya bî-zâd kalup bî-nevâ
- 1970.Zinde iken Ma’n-1 ‘adîmü’l-vücûd
Aña ne şeydür didiler ehl-i cûd
- 1971.Hîn-i zarûretde sehâdur dimiş
Bez-i ‘atâ ‘afv-1 hatâdur dimiş
- 1972.Tîğ-1 sehâ hatt-1 hatâyı bozar
Darb-1 meseldür bu hümâyûn-haber
- 1973.Mâ-melekin itdüği için ‘atâ
Gün gibi bâlâ-ter olur ashiyâ
- 1974.Medh ider ihsân-ı cihân-âferîn
Hükm-i ezeldür sevilür muhsinîn
- 1975.Gelmeye çok devr ide çarh-1 kebûd
Hâtîm-i Tâ’î gibi sâhib-vücûd
- 1976.Kıssa-yı meşhûr-1 tevârîhden
Biri budur kim bu sarây-1 kühen
- 1977.Mâtem-i Hâtîm’le tolup hâsılı
Hâk olıcak gül gibi ser-menzili
- 1978.Her kişi kan ağlamağın rûz ü şeb
Seyle memerr oldı ‘Irâk-1 ‘Arab
- 1979.Taşdı Fırât eyledi tuğyân-1 Şat
Cisr harâb oldı yıkıldı rasad
- 1980.Kesret-i bârânı o dem mâtemüñ
Kabrini mekşûf idicek Hâtîm’üñ
- 1981.Gördiler a’zâsı olup muzmahil
Şöyle yatur görde bir hâk-i gil

- 1982.Lâkin olup âyine-veş müncelî
Düşına dek iki mübârek eli
- 1983.Muhkem olup dest-i tevekkül gibi
Hâkde tamtâze yatur gil gibi (61b)
- 1984.İtmemiş efsürde anı ol Vedûd
Meymenet-i cûd ile bulmuş vücûd
- 1985.Âlet-i lutf olmağın ol pâdişâh
Kâfirûñ a‘zâsın idince penâh
- 1986.Gâlib anı hâke gıdâ itmeyen
Nâre dahi yakmaz ider şâd ü şen
- 1987.Añla bu ma‘nâda nedür müdde‘â
Mü‘min olunca nic’olur ashiyâ
- 1988.Fahr-ı rüsül mümsik ile müfsidi
Müşrik-i mâ-dûna berâber didi
- 1989.Şirk olıcak cehl ile mâder-peder
‘Ucb ile buhl oldı karındaşlar
- 1990.Müşkil olur dağ-ı dil-i bî-gınâ
Aña etıbbâ idemezler devâ
- 1991.Çâresi yok ol maraz-ı mühliküñ
Kâfiyesi mümsik olur müşriküñ
- 1992.Ehl-i sehâ ekser olur bî-‘adıl
Nekbet olur kevne hasıs ü bahıl
- 1993.Hâsılı ol mecma‘ı nâ mihrîbân
‘Âleme turdukca belâdur hemân
- 1994.Her biri bir cîfe-yi ızraf dūrūr
Mübtezel ü hâr-ı muzahraf dūrūr
- 1995.Her biri bir nâkes-i dil-saht olur
Her birisi müdbir-i bed-baht olur
- 1996.Nef‘e çalış mâ‘il-i ‘irfân isen
Hisseti terk eyle ger insân isen
- 1997.Keşmekeş-i hâviyeden mücmelâ
‘Âciz iken nicesi Hâkâniyâ
- 1998.Yümn-i sehâvetle halâs oldılar
Menfa‘at-i ‘âm ile hâs oldılar

1999.Nicesini kıldı sehâ ber-murâd
Nice dil-i gam-zedeyi kıldı şâd

علموا اولادكم بالشعر فانه يطلق
الذهن ويورث الشجاعة

2000.Hakkına şî'rün o Nebiyyü'l-fasîh
Böyle işâret buyururlar sahîh (62a)

2001.San'at idüp 'âdet-i mu'tâdîñuz
Nazma harîs idesün evlâdîñuz

2002.Şâ'ire meftûh olur esrâr-ı Hak
Şî'rdür âyîne-yi envâr-ı Hak

2003.Herkese feyz olmaz o fenn-i 'adîm
Tab'ı sakîm ola mı hiç müstakîm

2004.Nazm için ol vâli-yi vâlâ-himem
Didi olur mûcib-i cûd ü kerem

2005.Çok sınanupdur bu rümûz-ı bedî'
Lâbüd olur ehl-i mürüvvet şecî'

2006.Tev'em olup ehl-i mürüvvetle cûd
Sanasın elbette ider gark-ı sûd

2007.Şî'r sülûk ehline âlet dürür
Evveli âsâr-ı kerâmet dürür

2008.Olmasa eş'ar-ı bülend-iştihâr
Nakd-i sühan bulmaz idi i'tibâr

2009.Rûy-ı zemîni toñadur her zamân
Hil'at-i nazm-ı şu'arâ-yı zamân

HİKÂYET-İ KA'B BİN ZÜHEYR ŞÂ'İR Kİ HAZRET-İ EZ-ŞEHRÂNDE BÛD U BÂZ-ÂMED TEKARRÛB SÂBIKÂ

2010.Kâfiye-sencân-ı 'adîmü'n-nazîr
Hep bu hikâyet haberin şöyledir

2011.Tab'ı selis ü sühan-ı müstakîm
Ekser olur mazhar-ı lutf-ı 'amîm

2012.Fahr-i fuhûl-i şu'arâ-yı 'Arab
İbni Züheyr ol Neseffiyyü'n-neseb

- 2013.Dâhil iken halka-yı ashâbda
Bulmuş iken raġbeti ol bâbda
- 2014.İtdi isâbet aña bu kâr-ı sa‘b
Nefy-i beled oldı Züheyr İbni Ka‘b
- 2015.Kal‘a-yı mahmiyye-yi hicretten ol
TarP olma deyü buyurdı Resûl
- 2016.Oldı o merdûd-ı Nebiyyü‘l-verâ
Vâdi-yi hirmâna düşüp bî-nevâ ((62b)
- 2017.Kendüyi bir kimse kabûl itmedi
Dâmen-i maksûdına el yetmedi
- 2018.Gâ‘ib olup gûl-ı beyâbân gibi
Bâdiyede kaldı mugaylân gibi
- 2019.Geşt iderek deşti çû bâd-ı nesîm
Vardı bir iklimde oldı mukim
- 2020.Derd-i reşîd ile o merd-i reşîd
Kaldı o vâdide olup nâ-pedîd
- 2021.Bir nice müddet gam-ı bî intihâ
Eyledi âvâre anı mücmelâ
- 2022.İtdi firâk-ı elem-i kûy-ı yâr
Kalb-i hazînüñ o garîbüñ figâr
- 2023.‘Âkıbet ol bâb-ı safâ-güstere
Ya‘ni der-i Hazret-i Peygambere
- 2024.Hâlini ol nâdire-yi veche ‘arz
Eyledi bir hûb kasîdeyle ‘arz
- 2025.İtmiş idi nazmıñ ol hoş-nihâd
Matla‘-ı matbû‘ını Bânet Su‘âd
- 2026.Oldı meşâhîr-i kasâyidden ol
Hep aña ikbâl ider ehl-i kabûl
- 2027.Kubbe-yi İslâmda ol şâh-ı dîn
Olmuş iken lutf ile mesned-nişîn
- 2028.Geldi kasîdeyle o ferruh-lakab
Şehre girüp itmedi sû‘-i edeb
- 2029.Niteki enhâr-ı bahâr-iktırân
Düşdi ayaġuna o servin revân

- 2030.Çehre-yi ser-hayle gelüp lâle-vâr
Dâğ-ı dili itmek için âşikâr
- 2031.Âyine-yi zâta mukâbil turup
Pây-ı sa'âdetlerine yüz sürüp
- 2032.İtdi kırâ'at anı âvâz ile
Nâle-yi cân-sûz ile âgâz ile
- 2033.Şöyle ki rikkat gelüp ol servere
İtdi eser hâtır-ı peygamber (63a)
- 2034.Gûş idüp ol hûş alıcak sözleri
Toldı sadef gibi güzel gözleri
- 2035.Şâ'ir o nazmı okuyunca temâm
Serv gibi ol şeh-i 'âlî-makâm
- 2036.Salını salını olup pür-sürûr
Mevcini izhara idüp bahr-ı nûr
- 2037.Lutf ile tahsîn idüp ol müznibe
Hem salınurlardı iki canibe
- 2038.Hulle-yi sündüs şerefîni ol melek
Tâlib iken atlas-ı çarh-ı felek
- 2039.Aña 'inâyet buyurup ol zamân
Eylediler dûşına ilkâ hemân
- 2040.Giydürüp ol hil'ati ol nûr-ı zât
Cismin anuñ nârdan itdi necât
- 2041.Kisvelerin ya'ni imâmü'l-harem
Eyleyüp envâ'-ı 'atâ vü kerem
- 2042.Arkalarından çıkarup Ka'be-vâr
Ka'b'a 'atâ eyledi bî-ihiyâr
- 2043.'Afv idüp ol cürm-i galîzin anuñ
Verdi aña emti'asın dünyenüñ
- 2044.Gel yine kurbümde nedîm ol didi
Ehl-i Medîne'yle mukîm ol didi
- 2045.Buldı şeref def' olunup gâ'ile
Ruhsat-ı fermân-ı hümâyûn ile

- 2046.Hep fusahâ hayline bil bum kim
Şart idi ikrâm-ı Nebiyy-i kerîm
- 2047.Farz degil mi o şehûñ bî-nizâ‘
Sünnet-i garrâlarına ittibâ‘
- 2048.Hâsılı nazm ehline ta‘zîm kıl
Cümleden ol zümre-yi takdîm kıl
- 2049.Dûr gerek bî-ta‘ab ü inkıbâz
Ehl-i sühandan sühan-i i‘tirâz
- 2050.Cevri ko imdi gözin aç ey felek
Sünnet imiş şâ‘iri ‘izzetletmek
- 2051.Kişi ma‘ârifle bulur rağbeti
Çok dürür ol fende fevâ‘id katı (63b)
- 2052.Gâhi olur zıkr-i melek subh u şâm
Nutm-ı kerîm-i fusahâ-yı kirâm
- 2053.Ki kişi bir mısra‘a mâlik olur
‘Arşda teşbîh-i melâ‘ik olur
- 2054.Kâ‘ide-yi ekser-i mazmûn-ı hâs
Mühlikeden sâhibin eyler halâs
- 2055.Ehl-i dile mâ‘il isen çün nihâl
Şâhların sidre-veş etrâfa sal
- 2056.Kıl ‘urefâ şakkına sâyende câ
Her birin eflâke çıkar çün sabâ
- 2057.Kubbe-yi çarh-ı felek-i pür karîb
Tıfl-ı dil anda görünür pür-mehîb
- 2058.Bunda huzûr eyleyemez ‘ârifân
Zıll-ı kerem olmyacak sâyebân
- 2059.Görmeyesen nice ki ra‘nâ imiş
Sâyeler altında bulur perveriş
- 2060.Öykünemez hey‘et-i zırgama zab‘
Gayrilere benzemez erbâb-ı tab‘
- 2061.Oldı hep ol mecma‘-ı rûşen-nihâd
Meş‘ale-dârân-ı tarîk-ı sedâd
- 2062.Bedraka-yı kâfile-yi ‘akl-ı kül
Mazhar-ı eltâf-ı mülûk-ı rüsûl

- 2063.Eyleme ol silsileye kec-nazar
Kim bir ucı Şîr-i Hudâ'ya çıkar
- 2064.Kangı tabî'at ola muntazam
Muntazamu'l-hâl olur şöyle kim
- 2065.Reşk ider ahvâline tâ haşre dek
Mertebe sâhibleri bî-reyb ü şek
- 2066.Hiss-i basar irmez olur şânına
Gül gibi maksûd olur ahabına
- 2067.Rütbe-yi şi'r-i şeref-âyâtı gör
Elsine-yi ehl-i makâlâtı gör
- 2068.Cümle üçer harfledür asl ü fer'
Yazılacak şi'r ile 'arş ile Şer'
- 2069.Ey fusahâ saffın idüp rû-sefîd
Mahzenine dillerin iden kilîd (64a)
- 2070.Lutf ile Hâkâni'ye kıl feth-i bâb
Nazm-ı gülistânına vir âb ü tâb
- ان الله يحب السهل الطلق
- 2071.Böyledür ol dâver-i ferruh-rikâb
Kâm-dih ü kâm-rev-i kâm-yâb
- 2072.Nûruñ olur şâhid-i maksûda bek
Yek-sühan ü yek-dil ü yek-rû isek
- 2073.Yek-cihet ol halk ile Haydar gibi
Olma iki dillü kalender gibi
- 2074.Hakka yakın olmağa bî-reyb ü şek
Tab'ı şüküfte gönül açık gerek
- 2075.Münkabız olma işüñ olsun neşât
Dîne 'alâmet gibidür inbisât
- 2076.Gül gibi gül su gibi ak muttasıl
Tal'at-ı beşşâş ile ol sâf-dil
- 2077.Şart-ı ezeldür ki olur nîk-hû
Kande ise hûb-likâ hande-rû
- 2078.İster isen kurb-ı İlâhî'de câ
Münbasitü'l-vech olıgör dâ'imâ

2079.İmdi güler yüz dil-i hûb âyine
Oldılar eymâne iki beyyine

2080.Hûyımı nerm eyle açuk kalbli ol
Bunları Allâh sever dir Resûl

**HİKÂYET-İ MÜNÂZA‘A DER-MİYÂN-I HAZRET-İ ‘İSÂ
VE YAHYÂ ‘ALEYHİMÜ’S-SELÂM**

2081.Rûh-ı makâlim ki ider cân nisâr
Âb-ı hayât andan olur behre-vâr

2082.Bahr-ı safânuñ sühanımdur düri
Aña sadef gibi kulak dut yüri

2083.Hazret-i ‘İsâ ile Yahyâ meger
Birbirine bahs ile dahl etdiler (64b)

2084.Burc-ı nübüvvetde o sa‘d-ahterân
Eylediler bir biri ile kırân

2085.Ol iki hurşîd-i sipihr-irtifâ‘
Ya‘ni mu‘âsırlar idi bî-nizâ‘

2086.Sâbit olupdur bu kelâm-ı sarîh
Münşerihü’l-kalb idi gâyet Mesîh

2087.Nutk-ı nefîs idi kilîd-i fûtûh
Hande-yi cân-bahşî idi kût-ı rûh

2088.Ehl-i safâ ‘askerine baş idi
Hâsılı ifrât ile beşşâş idi

2089.Tab‘-ı şükûft ile kelâm idicek
‘Âlem-i kudsi unudurdu melek

2090.Niteki kebk-i çemen-i mürğ-zâr
Kahkahasından bilünürdi o yâr

2091.Yoğ idi misli o şeker-handenüñ
Bir gül-i handânı idi gülşenüñ

2092.Açılup ol gonce-yi gül-zâr-ı cân
Câm-ı mey-i meclis-i rûhâniyân

2093.Açsa dehen handeye âgâz idüb
Bezm-i semâvâtı tarab-sâz idüb

- 2094.Ra‘şe düşerdi dil-i mihr ü mehe
İtse sūrâhî gibi ger kakhaha
- 2095.Emn ü emân-ı melik-i lâ-yenâm
Dâ’im anı itmiş idi şâd-kâm
- 2096.Zıddı idi hilkat-i Yahyâ anuñ
Neydügini bilmez idi handenüñ
- 2097.Gâ’ile-yi nâr ile ol nûr-ı pâk
Gülmedi ‘ömrinde olup hande-nâk
- 2098.Âb-ı bekâ yağsa olup hoş-güvâr
Bâd-ı behişt esse nice rûzigâr
- 2099.Tolsa mizâh ile sipihr ol güneş
Ağzın açup gülmez idi gonçe-veş
- 2100.Ağlar iken niteki ebr-i bahâr
Bir gün o peygamber-i perhîz-kâr (65a)
- 2101.Nâle vü âh ile idüp zemezme
Derd ile didi püser-i Meryem’e
- 2102.Nice berây hem nefes-i ehl-i fen
Nây gibi inlemek evlâ iken
- 2103.Bencileyin ağlamayup subh u şâm
‘Ömrini handeyle geçürdin tamâm
- 2104.Kalbüne bu hande-yi bî-intihâ
Virmedi mi ey gül-i ra’nâ gınâ
- 2105.Sûret-i gafletde idersen nazar
Sendeki ol hande-yi bîhûdeler
- 2106.Yohsa mehâlikden olup mutma‘in
Fikr-i Hudâ’dan mütegâfil misin
- 2107.Bunda gelüp açılan eyler hatâ
Handeye lâyık mı bu mâtem-serâ
- 2108.Ol sühânüñ zemezme-yi nâgehi
İtdi terah hâtır-ı rûhu’l-lâhı
- 2109.Hazret-i Yahyâ’ya eyitdi hemin
Ey halef-i muhterem-i mürselîn
- 2110.Rahmet-i Feyyâz-ı ezelden meger
Ye’s ile kânit mısın ey mu‘teber

- 2111.Kat‘-ı recâ eyleyüp ol bâbdan
Hâsılı kesdin mi ümîdin ya sen
- 2112.Şefkati deryâlarınıñ gavtasın
Yohsa bilenler gibi bilmez misin
- 2113.Mağfireti ‘âm olan ol Kirdgâr
Şakk-ı ‘avâmı ide mi şerm-sâr
- 2114.Nice bir ebrûmı idüp çîn-cebîn
Havf ü hatâdan olasın der-kemîn
- 2115.Kalb-i şerîfünde olan inkisâr
Gitmeye bu hüzn ile leyl ü nehâr
- 2116.Böyle cevâb eyleyecek ol Hakîm
Oldı muhâtab eleminden sakîm
- 2117.Hâsılı bir birine zıd oldı hep
Havf ü recâ bahsine açduk taleb (65b)
- 2118.Olmadı hall ‘ukdesi ol gevherüñ
Aralarında iki Peygamberüñ
- 2119.Muztarib itdi o gam hâ’ile
Hazret-i Yahyâ’yı Mesîhâ ile
- 2120.Peyk-i Celîl itdi o sâ‘at nüzûl
Didi ki ey nâm-verân-ı fuhûl
- 2121.‘İzzet ile eyleyüp ikrâm-ı tâm
Kıldı size Hazret-i Bârî selâm
- 2122.Kullarıma didi haber ver ki sen
Kangısı itdüyse bana hüsn ü zan
- 2123.Bârgehi ‘izz ü celâlüm hakî
Nûr-ı tecellâ-yı cemâlüm hâkî
- 2124.Sâhil-i kurbımda odur muhterem
Ya‘ni rızâm anda ben anuñlayam
- 2125.Hakdan o vech ile gelince hitâb
Oldı mücâb ol iki ‘âlî-cenâb
- 2126.Eyledi fermân-ı şeh-i bî-niyâz
Nûr u zulem arasını imtiyâz

- 2127.Hükm-i elest ideli âfâkı pür
‘Âdet-i kânun-ı ezel böyledür
- 2128.Def‘ olunur hâtıra-yı enbiyâ
Şühede kalmaz o gürûh-ı vefâ
- 2129.Hall ider ol mübhemi ilhâm-ı zât
Hikmet ile keşf olunur müşkilât
- 2130.Mes‘ele her neyse hemân ol mahal
Mâ-hasal aňlamaz olur cümle hâl
- 2131.‘Ârif-i billâh isen imdi müdâm
Hüzni gider muttasıl ol şâd-kâm
- 2132.Olmaz imiş muttasıl ey seng-rû
Mü‘min olan türe-dil ü saht-rû
- 2133.Yümni olur her ruh-ı ferruh-ferûñ
İşleri onmaz yüzi gülmezlerüñ
- 2134.Dîne sezâ sıdk u safâdur gönül
Kaşını çîn itme hatâdur gönül (66a)
- 2135.Tâ olıcak mevt ile pür-hûn yürek
Sâf gerek, kalb ü kaş açuk gerek
- 2136.Darb-ı meseldür kişi ey rây-zen
Kaşa gelür aşa gelür sanma sen
- 2137.Cebhe-güşâ olur imiş mü‘minîn
Olmıya gör kara gönüllü sakın
- 2138.Mü‘min olan sıklet ile yürimez
Kaşını çatmaz yüzini dürimez
- 2139.Vâcibin eltâfına kıl i‘timâd
Rûz ü şeb ol hâsılı mesrûr-ı şâd
- 2140.Gonce gibi ey büt-i gül-pîrehan
Yumma dem-â-dem dehenüñ handeden
- 2141.Kim didiler âdemüñ ehl-i funûñ
Himmetine göre döner dehr-i dîn
- 2142.Diñlemeyüp ta‘ne-zenüñ der-kemîn
Alma yüri ‘aynına dünyâ gamın

- 2143.Hakke çalış şübhe gelince dile
Tığ-ı “tevekkeltü te‘âlallâh”²⁶ ile
- 2144.Silsile-yi bendi kemend idegör
Himmeti bir pâre bülend idegör
- 2145.Bunda mukadder olan ey pîr-hired
Çünkü olur her ne ise sâf derd
- 2146.Lâyık odur kim geçe ömr-i ‘azîz
‘İşret ile tâ olıcak rüste-hîz
- 2147.Hazret-i Hâkâni-sıfat ey ahî
Gel mütevekkil olalum biz dahi
- 2148.Ehl-i riyâ rağmına bî-ters ü bâk
Gül gibi her bâr olalım hande-nâk
- تجادوا تحابوا
- 2149.Fazl-ı hedâyâda o zü’l-fazl-ı cûd
Nükte-yi cân-bahş idi ‘ayn-ı sûd
- 2150.Ümmete anlatmağa bih-bûdını
Kendüsi bi’n-nefs buyurdu bunı
- 2151.Dostlaruñ her ne kadar olsa bed
İylik ile it yine dâd ü pesend (66b)
- 2152.Hubbına ahbâbuñ irerse gezend
Eyle hedıyyeyle aña pây-bend
- 2153.Bir peri gâh ise gehi bergüzâr
Gönder ahibbâya idüp i‘tizâr
- 2154.Dostluğını az tuhaf eyler ziyâd
Oldı hedâyâ sebep-i ittihâd
- 2155.Gözle refikuñ bu güzergâhda
Hem-rehüñ unutma sakın râhda
- 2156.Kim bu ‘amel dost ider düşmeni
Lâyık-ı Firdevs ider âhir seni
- 2157.Diñle beni güşını dut kûşış it
San‘at-ı İslâma düşer bir iş it

---

²⁶ توكلت على الله : “Allah’ı vekil kıldım.”

2158.Kıble-nümâ gibi olup yek-cihet
Ka'be-yi kalb-i nüdemâyı gözet

**HİKÂYET-İ ÂN SÂHİB-İ PERHÎZ EZ SÂHÂBE-Yİ KİRÂM
RADIYALLÂHU ‘ANH**

2159.Pîr-i hıred böyle rivâyet ider
Ehl-i müsâfâta hikâyet ider

2160.Hikmet-i mahz olmağın efsânesi
Mürg-i dili dâme salar dânesi

2161.Tuhfe mezîd eyler imiş ülfeti
Diñle sahâbeyle olan sohbeti

2162.Birisi ashâb-ı kibârûñ meger
Hırs ile bir kelleyi tabh itdiler

2163.Cân eridüp âteş-i ikdâm ile
Eyledi puhte tama'-ı hâm ile

2164.Tabh idicek hâsılı ol kelleyi
Andı o dem nükte-yi mâ-kalleyi

2165.Ârzû-yı tab' ile tabh itmegin
Tatmadı bir lokmasın ol rast-bîn

2166.Didi düşer mi bu ta'âm-ı nefîs
Şimdi ola ta'me-yi nefis-i hasîs

2167.Cârim olanlar yer iken hûn-ı gam
Ben anı tenhâda tenâvül idem (67a)

2168.Semt-i hedyyeyle o re'si hemân
Cârına irsâl idüp ol yâr-ı cân

2169.Nefs-i nefîsine gıdâ itmedi
Sa'yini cehd itdi hebâ itmedi

2170.‘Âkıbet ol cûd-ı sehâ ma'deni
Görmedi insâfa münâsib anı

2171.Sâ'im iken geldi çün ol bergüzâr
Kurb-ı sarâyında olan hem-civâr

2172.Saklamayup ol seri iftâr için
Ol dahi gönderdi anı 'âr için

2173.Buldı teselsül o tuhaf mâ-hasal
Hiç birisi sunmadı o re'se el

- 2174.Kulzüm-i şehri dolaşup nuñ gibi
Döndi o ser kâse-yi gerdûn gibi
- 2175.Devr idüp ashâbı yek-â-yek yine
Geldi pes ol re's-i ganem birine
- 2176.Eyler iken fikretin iftârınuñ
Kendüye gönderdi biri cârınuñ
- 2177.Hamd idüp Allâh'a kefâf eyledi
Âyine-yi kalbini sâf eyledi
- 2178.Nûr-ı meveddet oluben bahta ser
Eyledi ashâb-ı Resûl'e eser
- 2179.Ya'ni olup ba'is-i hubb ü vidâd
Ülfete oldu sebab-i izdiyâd
- 2180.Oldı mahabbet göge ağdukça şîd
Aralarında o gürûhın şedîd
- 2181.Biri birisinden o merdân-ı tîğ
Kıl kadar itmezler idi cân diriğ
- 2182.Ülfet ile her birinüñ rûz ü şeb
Hüsn-i sülûk idi işi güci hep
- 2183.İmdi sözüm diñle beni esle gel
Nushımı gör aña göre kıl 'amel
- 2184.Eyleme vahşet yürü ey merd-i kâr
Ülfet-i ahbâb iledür kâr u bâr
- 2185.‘Âlem-i fânide bekâ-yı nüfûs
Didi ki ihvân iledür Câlinûs (67b)
- 2186.Bahr-ı muhît olalı ‘âlem-medâr
Çarh-ı sitemkâr olalı üstüvâr
- 2187.Olmadı merd-efgen olup tîğ-zen
Kat‘-ı ta‘alluk iden ahbâbdan
- 2188.Câhil ü nâdâna açılmaz bu der
Remz-i ‘ulûmı ‘ukalâ fehm ider
- 2189.Dâr-ı gamuñ nakş-ı nigârına sen
Virme gönül örneğ al ashâbdan

- 2190.Bâğ-ı mahabbetde gül ü lâle dik
Kârımı it hâsılı bahşendelik
- 2191.Tuhfe-yi cânâne dil ü cânı vir
Her neye yetdiyse gücin anı vir
- 2192.Mâ-melekûn vir yüri çok söyleme
Nakd-ı dil ü cânı dirîğ eyleme
- 2193.Gül gibi meftûh idüp ebvâbımı
Lutf ile gâhî gözet ahbâbımı
- 2194.Tuhfeni ‘arz it ne ise cüz’ ü kül
Ya‘ni ‘azîz olması lâzım degül
- 2195.Kendözin itme hedâyâda zûr
Pây-ı meleh çekdi Süleymân’a mûr
- 2196.Anuñ içün pîr-i hıred mürşidi
Dîn-i Muhammed’de harâc yok didi
- 2197.Vaz’ olalı kevne bu gerdûn bisât
Müslim olan böyle ider ihtilât
- 2198.Hâl bu kim hâsıl ide havsala
Bakmayarak mâziye müstakbele
- 2199.Ekseri halkuñ oluyor hâk-sâr
Vahşet-i pür-dehşet ile hâr u zâr
- 2200.Hâke salup cür‘a-yı peymânesin
Tuhfe-yi nâçîz-i fakîrânesin
- 2201.Gaflet ile dostdan eyler dirîğ
Kendü fezâsına yağar olsa mîğ
- 2202.Cûde çalış itme sakın gûlluk
Yolda komaz âdemi mebzûlluk (68a)
- 2203.Pertev-i ülfet ki ider kalbi pür
Nûr-ı füyûzât-ı ilâhiyyedür
- 2204.‘Âleme ey mekrümetin ‘am iden
Tuhfe-yi rûh-ı tene in‘âm iden
- 2205.Hâtır-ı Hâkâni’ye vir inşirâh
Ülfet-i ‘irfân ile bulsun felâh

- 2206.Didi o mes'ûd-ı cibâh-ı melek
Kıble-yi ikbâl-i simâk ü semek
- 2207.Nûr-ı mâhabbetden idersen ümîd
Kıllet-yi ülfetle olur ber-mezîd
- 2208.Sohbet-i ahhâb olıcak ber-devâm
Şevk ola şâyed ki ola bî-nizâm
- 2209.Eyle ziyâret hevesin gâh gâh
Olmıya tâ râh-ı mahabbet tebâh
- 2210.Böyle hekîmâne sülûk-i savâb
Oldı kulûba sebep-i incizâb
- 2211.Hıffet-i 'aklıyla bulup iştihâr
İtme sakın kendüni bî-i'tibâr
- 2212.Da'vet olunmadan iken çün nesîm
Bir yere varup sakın olma mukim
- 2213.Yine mi geldi dimeden giderek
Yek dürür el-hak niye gelmez dimek
- 2214.Ayda bir itmekle tecellî hilâl
Rü'yetine mâ'il olurlar ricâl
- 2215.Gökde güneş olmağıla bî-sebât
İtmez aña kimse bakup iltifât
- HİKÂYET-İ HAZRET-İ SEYYİDÜ'L-MÜRSELİN
BÂ-EBÂ HUREYRE RADIYALLÂHU 'ANH**
- 2216.Nâdire-gûy-ı harem-i inzivâ
Böylece nutk itdi dir ehl-i safâ
- 2217.Nüşa-yı tab'ı olıcak dür-feşân
Eyledi gevherleri hep hırz-ı cân (68b)
- 2218.Zübde-yi ashâb olan ol nâm-ver
Ya'ni Ebu'l-hurre gazanfer-nazar
- 2219.Efsah-ı râvî-yi ehâdis idi
Câmi'-i terbî' idi teslîs idi
- 2220.'Ârif-i billâh idi o kâr-dan
Böyle bilür anı zevî'l-'akl olan
- 2221.Bahr-ı ma'ârifde o yek-dânedür
Bilmedi dünyâ nedür 'ukbâ nedür

2222. 'Âşık idi vechine Peygamberüñ
Cem'ine bir şem' idi ol serverüñ
2223. Hâk-i rehin virmez idi 'âleme
Belki medâr-ı felek-i a'zama
2224. Bilmeyüp el-kıssa sürûr-ı gamı
Her gün olurdu harem-i mahremi
2225. Şâm olıcak hıdmete mahdûm idi
Bezm-i şerîfnde anuñ mûm idi
2226. Ol melekün bâ'is-i rif'atları
Nüh-feleküñ şems-i sa'âdetleri
2227. 'İzzet ile 'azm-i sefer itseler
Meyl-i gazâ eyleseler gitseler
2228. Yel gibi yanınca şitâbân idi
Ya'ni rikâbında gazel-hân idi
2229. Yürimedede atlıya virmezdi yol
Ekseri hâli ki piyâdeydi ol
2230. Nûr-ı derûnıyla ki pür-tâb idi
Meş'ale-yi 'asker-i ashâb idi
2231. Sevmiş idi Hazret-i Peygamberi
Kurret-i 'ayn idi ruh-ı enveri
2232. Olmaz idi ansuz o bezm-i nefîs
Gice celîs idi ve gündüz enîs
2233. Bir nefes ayrılrsa ger ol rûh-ı pâk
Anı helâk eyler idi infikâk
2234. Bir gün aña şefkatin izhâr için
Kendüye ihlâsını iş'âr için (69a)
2235. Lutf ile ol vâli-yi vâlâ-güher
Didi degüldür yüri bu mu'teber
2236. Vuslat-ı dâ'im dürür it i'tikâd
Râbta-yı kıllet-i hubb-ı vidâd
2237. Kûyıma eyyâmnda be-râyet besîc
Eyle ziyâret idicek gic gic

- 2238.Araya ta girmeye gerd ü kesel
Hırsı gider meclisime az gel
- 2239.Tâ nigerânım saña efzûn ola
Dil tâleb-i vaslına meftûn ola
- 2240.İtmek ile zevk-ı visâlin ümîd
Eyleye günden güne şevkım mezîd
- 2241.Şart-ı mahabbetde eyâ nîk-hû
Mûcib-i ifrât olur ol ârzû
- 2242.Zâtım bu ülfet-i leyl ü nehâr
Korkum odur kim ide bî-i‘tibâr
- 2243.Didi cevâbında ki ey sîne-sâf
Saf-şiken-i saf-şikenân-ı mesâf
- 2244.Ol seni irsâl iden Allâh için
Velvele-yi âh-ı seher-gâh için
- 2245.Sırr-ı ezel hakkı için yâ Resûl
Sen beni bu ‘aybım ile kıl kabûl
- 2246.Ey ni‘am ü ‘âtıfeti çok habîb
Bu kapudan itme beni bî-nasîb
- 2247.Gerçi sözün silk-i cevâhir dürür
Hikmet-i mahz olduğu zâhir dürür
- 2248.Lîk anı eyleme hüccet bana
Minnetim el-hak budur ancak saña
- 2249.Har olayım dîde-yi hak-bînine
İtme nazar bende-yi dîrînine
- 2250.Tek nigerânım saña olsun benüm
Nûr ile tolsun ölicecek medfenüm
- 2251.Bekleyeyüm kapunı cârû gibi
Bir yere deprenmeyeyüm su gibi (69b)
- 2252.Ya‘ni tutayım bir işüñ başını
Yasdanayum işigünüñ taşını
- 2253.Böyle diyüp olmayıcak hod-perest
Kırdı sa‘âdet topın ol fîz-dest
- 2254.‘Arşa irişdi uci çevgânınuñ
Göñline girdi o kerem-kânınuñ

- 2255.Şânına reşk itdi zemîn ü zamân
Ya'ni ki meydân anuñ oldı hemân
- 2256.Mâlik olup nice kerâmetlere
İrdi nice baht-ı safâ-güstere
- 2257.Virdi şeref rütbe-yi kurb-ı Resûl
Oldı delîl ekser-i ashâba ol
- 2258.Kadrüni Ensâr u Muhâcir anuñ
Bildiler ikrâmın idüp dünyenüñ
- 2259.Halk arasında nitekim sîb ü bih
Oldı o mecma'da müşârün ileyh
- 2260.İtmiş idi mâ'il olaldan Resûl
Cümle-yi ed'ıyyesini Hak kabul
- 2261.Bedr gazâsında o mâh-ı tamâm
Cû' ü ateşden olıcak telh-kâm
- 2262.Kurb-ı rikâbında idi Bû Hureyr
Deyr-i cihâmı bile eylerdi seyr
- 2263.İtdi cerâbından o seyyâh arz
Bir iki hurmâ çıkarup çünki 'arz
- 2264.Hazret o hurmâ ile iftâr idüp
Dest-i 'atâsını güher-bâr idüp
- 2265.Temri o dem karnı doyunca yidi
Ba'de cerâbunu getür aç didi
- 2266.Açdı cerâbını o kân-ı vefâ
Mahrem-i râz-ı harem-i Mustafâ
- 2267.Âb-ı bekâ gibi o hazr-ı harem
İtdi lu'âbın aña ilkâ o dem
- 2268.Ni'met-i âb-ı leb-i hayrû'l-beşer
Cûdesini itdi anuñ pür-şeker (70a)
- 2269.Kân-ı güher gibi olup ol cerâb
Dürr-i hoş-âb ile tolı la'l-i nâb
- 2270.Cûdda mevcûd idi bî-cüst ü cû
Kalbi ne kim itse anuñ ârzû

2271. Her ne ki zikr itse o hâs-ı Resûl
El sunup alurdı cerâbından ol
2272. Âb ü ni‘am nân ü nevâ sîm ü zer
Cümleden olurlar idi behre-ver
2273. Hep ‘urefâ hayli bilür sor gör
Nâmına Türkîde dağarcık dinür
2274. Nakl olunur kim o şerîfü’l-haseb
Çekmedi hiç killet-i zâr u ta‘ab
2275. Cân gibi bir semte çekilse revân
Beline bağlardı cerâbın hemân
2276. Tâ olıcak hikmet ile üstivâr
Fitne-yi bî-fâide-yi cerb-dâr
2277. Anı o hengâmede o rû-sefîd
Eylediler gaflet ile nâ-bedîd
2278. Hâsılı ol sıdk u safâ ma‘deni
Aldurup elden yavi kıldı anı
2279. Didi hâreretle o sâhib-kerem
Fakd-ı cerâba bir iki kıt‘a hem
2280. Vird-i zebân eyledi ashâb hep
İtdiler şöhret-i beyne’l-‘Arab
2281. Kadr ü medâr isteyen ehl-i sühan
‘İbret alır va‘iz-i pür-gûydan
2282. Nutk-ı mükerrer getürür derd-i ser
Başlama hezyâna sudâ‘ı gider
2283. Ehl-i dile bahs-ı nezâket desen
Merd-i sebük-dil olıgör rind isen
2284. Haml-i cevâhirde isen bî-mahal
Sıkleti ko kimseye bâr olma gel
2285. Aç gözün ey dil-ber-i sohbet-pezîr
Vech-i münîrinden olur dide sîr (70b)
2286. Olsa cihan ‘âşık-ı bî-tâkatûñ
Halka göründükçe gider rağbetûñ
2287. Mûris imiş hâsılı geçme öte
Kesret-i rü‘yet ‘adem-i ülfete

- 2288.Görmemisin anı şehân-ı cihan
Hâsse-yi zümre-yi ‘Osmâniyân
- 2289.Cân gibi hikmetle nihân oldılar
Genc-i nihânı burada buldılar
- 2290.İş bu serâ-perde-yi kurb-ı Hudâ
Yerlerini itdi hicâb-ı hafâ
- 2291.Dâd-ger-i ‘âlem-i kevn ü fesâd
Hak bu ki ‘izzetlerin itdi murâd
- 2292.İtmegin eyyâmnda her bâr-ı ‘âm
‘İd gibi halk anı gözler müdâm
- 2293.Kâ‘ide-yi münker olaydı bu kâr
Hazret-i kutb olur idi âşikâr
- 2294.Varma tekellüfsüz olup her yere
Gûşını tut nükte-yi Peygambere
- 2295.Ney gibi neylersin olup pür-hevâ
Diñlemedin mi beni Hâkâniyâ
- 2296.Dem-i kadem itmeklik ise niyyetüñ
Pâyını çek dâmenine ‘uzletüñ
- أكرموا الضيف ولو كان كافرا
- 2297.Mükrim-i zayf ol ki o deryâ-yı cûd
Böyle beşâret buyurur bâ-vücûd
- 2298.‘İlm ile mihmânuñ olan nâm-dâr
Belki ola nâdire-yi rüzgâr
- 2299.Kutb ola câ‘iz ki yahud muhbiri
Ya ola merdân-ı Hudâ’nuñ biri
- 2300.Her ne ise zayfa tevâzu‘ gerek
Cümle-yi hâlini tetebbu‘ gerek
- 2301.Rûzı garîbüñ şeb-i deycûr olur
Kalb-i müsâfir katı meksûr olur (71a)
- 2302.Zayfına karşı sakın ey nîk-nâm
Kimse ile hufyeten itme kelâm
- 2303.Söyleme zinhâr oturup yanına
Öykelenüp sögme ev oğlanına

2304.Sâlike sa‘b oldu bu yakın konak
Güçdür el-hak konuk ağırlamak

2305.Kim bu husûsa Samed-i lâ-yenâm
Kendüsi bi’z-zât ider ihtirâm

2306.Hâneni mihmânüñ için sil süpür
Gevher-i kân-ı berekât andadur

**HİKÂYET-İ HAZRET-İ İBRÂHİM ‘ALEYHİ’S-SELÂM
BÂ-ÂN BEREHMEN Kİ MİHMÂN-I Û ŞOD**

2307.Cân ile bu mes’ele-yi diñle kim
Böyle didi nâzım-ı dürrü’n-nâzım

2308.Gerd-i kederden dilüni sâf kıl
Mekrûmeti zayfına iz‘âf kıl

2309.Bir gice bir Berhemen-i nâ-tüvan
Geşt ü güzâr eyleyerek nâ-gehân

2310.Hazret-i İbrâhim’e mihmân olur
Gûşe-yi hânında nemek-dân olur

2311.Zâl-i kühen-sâl-i felek gibi tâ
İtmiş idi sîb o fakîri dü-tâ

2312.Olmış idi nice yıl ol gam-zede
Sübha-keş-i hücre-yi âteş-gede

2313.Câmeleri dûd gibi kapkara
Kendüsi Nemrûd gibi mashara

2314.Berzaha az kalmış idi gitmege
Mesken-i aslıye rücû‘ itmeğe

2315.Ni‘met için çünkü çekildi bisât
Feth olup ol nat‘-ı sipihr-i inbisât

2316.Oldı salâ-hân Halîlullah’a
Bây ü gedâ geldiler ol dergâha

2317.Meyl-i nefâyisde ise her kimüñ
Geldi ser-i hânına İbrâhim’üñ (71b)

2318.Sofraya el sundı çün ol bî-nevâ
Sordı ana dînüñ Ebu’l-enbiyâ

- 2319.Aña cevâbında Mecûs'um didi
‘Âzim-i ma‘mûre-yi Tûs'um didi
- 2320.Râh-berüm Âzer ü Zerdüşťdür
Kûh ile deşti garazım geştür
- 2321.Eyledi çün böyle edâ-yı kesîf
Zayf-ı Halîl olan o pîr-i za‘îf
- 2322.Görmedi lâyıık ki ide pâk-zât
Dostınuñ düşmenine iltifât
- 2323.Ya‘ni gelüp hân-ı Halîl’e kona
Anuñ ile bir yemege el suna
- 2324.Döndi eyitdi aña ol reh-nümûn
Râzık-ı rûzîye dún ol pîr, dún
- 2325.Hâsılı yâ dînüni terk it didi
Ya yeme bu mâ’ideden git didi
- 2326.Gûş idüp âh itdi cevâbın Mecûs
Reng-i ruhı oldu o dem senderûs
- 2327.Didi ki yüz yıllık ilâhı bu gün
Nefs için âdem nice terk eylesün
- 2328.Emr-i me‘âşım da kefilümdür ol
Rızık için andan idemem ben nükûl
- 2329.Sufr gibi sofradan oldu ırâk
Kalbine yazdı rakamü’l-firâk
- 2330.Hüzn ile kalkup yola oldu revân
Dahi yenilmezden o ferhunde-hân
- 2331.Hazret-i Tâvûs-ı melâ’ik o dem
Ravza-yı İbrahim’e basdı kadem
- 2332.Didi ki ey vâlid-i bâ ihtirâm
Saña selâm eyledi Rabbü’l-enâm
- 2333.Kat kat idüp hâtır-ı pâkin su’âl
Didi ki ey zât-ı hümâyûn-hısâl
- 2334.Virdüñ iken âyet-i “lâ-havle” müz²⁷
Kânı senüñle yâ bizim kavlimüz (72a)

²⁷ لا حول ولا قوة الا بالله : لاجول “Allah’tan başka kuvvet ve korku yoktur.”

- 2335.Yüz iki yıldur ki ben ol müdbiri
Besledüm aslâ dimedüm var yüri
- 2336.Gayre taparsın deyü redd itmedüm
Ni'metüm ebvâbını sedd itmedüm
- 2337.İtdi bu ma'nâyı be-emr-i Hudâ
Hükm-i kader birle kazâ-iktizâ
- 2338.Bir gicecik rızkî ol âteş-zenüñ
Matbahına oldu havâle senüñ
- 2339.Fevri yıkup hâtır-ı âvâresin
Yüzine urdun yüzünüñ karasın
- 2340.Kahr ile ma'bûdunı selb it didüñ
Yemegimi yime yıkıl git didüñ
- 2341.İmdi rızâm ister isen ey Halîl
Der-'akab ol şahsa yetüp ol delil
- 2342.'Özr iderek yanına al lutf ile
Hânene gel yine anuñla bile
- 2343.Hâtır-ı vîrâneni ma'mûr kıl
Kalb-i perîşânını mesrûr kıl
- 2344.Hükm-i edâ eyleyecek Cebre'îl
Ditredi dirdir 'azametden Halîl
- 2345.Didi ki ey pâdişehi cümlenüñ
Lutf-ı firâvânına had yok senüñ
- 2346.Devlet anuñ kim ola kapunda kul
Eylesin kullılığa anı kabul
- 2347.Böyle diyüp itdi o zıll-ı İlâh
Giryeye ile âh iderek 'azm-i râh
- 2348.İrişüp ardınca çü bâd-ı seher
Öpdi yüzün gözün idüp lâbeler
- 2349.İtdi tazarru'lar idüp râhına
Döndi o gümrâh ile har-gâhına
- 2350.Ol işe hayrân olup âteş-perest
Rind-i kadeh-nûş gibi oldu mest

- 2351.Hazret-i İbrâhim'e itdi su'âl
Didi ki ey hâs-ı der-i Zü'l-celâl (72b)
- 2352.Redd ile emr itmiş iken rihlete
N'oldı sebep şimdi kabûliyyete
- 2353.Söyledi ser-cümle ser-encâmını
Hazret-i Hakk'ũñ aña peygâmını
- 2354.Hem kıbâlından o melek geldüğün
Nâvek-i tenbîhi yürek deldüğün
- 2355.Didi mu'âtab mı olur evvelâ
Hâtır-ı bîgâne için âşinâ
- 2356.Bu ne 'atâ bu ne keremdür didi
Bu ne sehâ bu ne ni'amdur didi
- 2357.Pes getirüp sıdk ile engüştünü
Döndürüp âteş-gededen püştünü
- 2358.Oldı müselmân o dem ol mihribân
Gebr iken itdi yerini hâk-i cinân
- 2359.Mûnis olup Hazret-i İbrâhim'e
Kaldı yanında iricek hâtıme
- 2360.Fehm idüp anları ein ey Hak taleb
Hulletine oldu Hâlıl'ũñ sebep
- 2361.Mertebe-yi hulleti gelmez dile
Elyak idi gerçi nice şart ile
- 2362.Lâkin ider bunda sikât ittifâk
Hep didi cumhûr-ı 'adîmü'n-nifâk
- 2363.'Âleme it'âm-ı ta'âm itdüğü
Hem dahi ifşâ-yı selâm itdüğü
- 2364.Bâb-ı Medîne açılıp birine
Didi 'ulûm-ı nebevîden yine
- 2365.Kesb-i merâm itmez idi bu harîf
Kârı eger olmasa ikrâm za'if
- 2366.Mahrem-i râz olmaz idi ol cenâb
Olmasa menfûrı bu deyr-i harâb
- 2367.Kesb-i merâm itmez idi ol kerîm
Olmasa mihmânına lutfi nedîm

- 2368.Ta'nı ko mihmânına ey mîz-bân
Soñı nedâmetdür anuñ bî-gümân
- 2369.Zayfına ikrâmda itme kesel
Kâfir-i bî-dîn ise de fi'l-mesel (73a)
- 2370.Bundadır ekser berekât-ı vedûd
Bunda bu da'vâmıza çokdur şühûd
- 2371.Zayfını konuklayamazsan eger
Nakd-ı dil-i cânını çek mâ-hazer
- 2372.En'imedür itdügi zayfın hüçûm
Kim olur elbettete yümn-i kudüm
- 2373.Devlet anuñ kim bile kıymetlerüñ
Ni'met-i mahz anlaya sohbetlerüñ
- 2374.Gelse misâfir dimeyüp kış ve yaz
Âdem odur kim ola mihmân-nevâz
- 2375.Makdem-i mihmâna idüp bezl-i cân
Dâmeni hıdmetde ola der-miyân
- 2376.Tecrübe it bu küre-yi hâkda
Meymenet olmaz katı imsâkda (77a)
- 2377.Mü'min odur kim biri gelse eve
Ol konuğı cân ü gönülde seve
- 2378.Kâse-yi mihmânı müdâm eyle pür
Gevher-i evsâf-ı dil anuñladur
- 2379.Ey gurebâ-perver ü miskîn-nevâz
Bî-bedel ü bî-emel ü bî-niyâz
- 2380.'Acz ile Hâkâni-yi pîr-i müsün
Kapuna geldi konuk almaz mısın
اطلبوا الخير عند حسان الوجوه
- 2381.Hem didi ol şârih-i Ümmü'l-kitâb
Nâtk-ı Hak hâdi-yi râh-ı savâb
- 2382.Maksadın it vech-i hasenden taleb
Hûbların hûb olur ef'âli hep
- 2383.Her ne murâduñ var ise mâh ü sâl
Eyle güler yüzliere 'arz-ı hâl

2384. Tâ ki senüñ istedüğinden ziyâd
İde seni hâcet ile ber-murâd
2385. Fehm ide mâhiyyetini zâtınuñ
Sa'y ide tahsiline hâcâtınuñ (73b)
2386. Lutfi kişi vech-i hasenden bulur
Şekl ü şemâyilde de te'sîr olur
2387. Ma'rifet erbâbın arar hûblar
Ehl-i tecârüb buna hükm itdiler
2388. Aldı fakîrinde elüñ hâkden
Hüvyı gibi bir gül-i rûyı hasen
2389. Vech-i hasen hâsılı memdûh olur
Her birinüñ cismi birer rûh olur
2390. Nutkumı tahkîk ider ey hoş-hısâl
Gûşe-yi والله يحب الجمال
- HİKÂYET-İ HAZRET-İ YÛSUF-I SİDDİK 'ALEYHI'S-SELÂM
VE TEDBÎR-İ Û DER-MISR-I KÂHİRE**
2391. Ref' olıcak pertev-i ruhsârdan
Burka'-ı zîbâ-yı 'arûs-ı Sühan
2392. Ruhsat-ı meşşâta-yı dehr-i deni
İtdi bu vech ile nümâyân anı
2393. Mısr-ı melâhatda 'azîzü'l-makâm
Yûsuf-ı Sıddîk 'aleyhi's-selâm
2394. Sadr-ı hükûmetde çün ol rast-bîn
Oldılar i'zâz ile mesned-nişîn
2395. 'Adl-i tamâm ile idüp bâr-ı 'am
'Âleme oldı sebep-i intizâm
2396. İtdi o dergâhda âvâz-ı kûs
Çehre-yi a'dâyı o gün senderus
2397. Havsalasındaki kerâmet anuñ
Oldı nizâmına sebep dünyenüñ
2398. Zulme rızâ virmez idi ol vecîh
Cümleden 'udvânı görürdi kerîh

- 2399.Yâ'ni tabîb-i dil-i pür-kahr idi
Mâr-ı gamuñ zehrine pür-zehr idi
- 2400.Kalb-i münâfık gibi ey kâr-dân
Şöyle cihân teng idi kim ol zamân
- 2401.Câh-ı zemîn içre bulunmazdı nem
Tolmuşıdı âh ile bu dâr-ı gam (74a)
- 2402.Kızlık idi pîre-zen-i dehr-i dîn
İtmiş idi erleri zâr ü zebûn
- 2403.Çille-yi merdâna girüp zâl-i dehr
Batn ile zuhr olmuş idi zecr-i kahr
- 2404.Cân gibi mahcûb idi mâh-ı gadîr
Bir kurı kef-gîr idi her âb-gîr
- 2405.Mâ-hasal az kalmışıdı dir kitâb
Olmağa ma'mûre-yi 'âlem harâb
- 2406.Yûsuf-ı Sıddîk'a olan zulm ü hayf
İtmiş idi gayrilere sell-i seyf
- 2407.Tiğ-ı hamiyyetle idüp intikâm
Kesmiş idi re's-i recâyı tamâm
- 2408.Tıfl-ı dil-i halka bulunmazdı zâd
Beslemese 'âlemi Ümmü'l-bilâd
- 2409.Kalmadı Nil'ün cereyânında sûd
Şûre yire döndi bu deyr-i kebûd
- 2410.Böyle musîbetde o sâhib-vefâ
Kimseye çekdürmedi hergiz cefâ
- 2411.Lutf ile ol şâh-ı ra'iyet-nevâz
İtdi re'âyasını hep bî-niyâz
- 2412.Re'y ile kurtardı o vech-i hasen
Kâhire-yi Mısr'ı beliyâtıdan
- 2413.Ahsen-i tedbîr ile dirildi hep
Olmuş iken mürde bilâd-ı 'Arab
- 2414.Başladı dolmağa çü ke'sü'n-nühâs
Girye-yi etfâl ile ümmü'l-kıyâs
- 2415.Çekdi çevirdi yine dülâb-vâr
Yer yüzini mâşita-yı rüzgâr

- 2416.Sümbül-i gîsûsın idüp çîn-cebîn
Yine güzellendi ‘arûs-ı zemîn
- 2417.Küngüre-yi bâm-ı semâvâtdan
Didi melek “ezhebe anna’l- hazen”²⁸
- 2418.‘Aynı olur tâ felek-i ahzarûñ
Zâbıtı siddîk olıcak bir yerûñ (74b)
- 2419.Sabr u sükûmı berekâtıyla Hak
Yûsuf-ı Ken‘ân’ı idüp od ocak
- 2420.Zâtına Reyyânı vezîr eyledi
Kendüye ihvânıñ esîr eyledi
- 2421.Kıldı muhassal giderek kibriyâ
Anları tedrîc ile muhtâc aña
- 2422.Şöyle ki evlâd ile ensâb ile
Fakr ü fenâdan dil-i hûn-âb ile
- 2423.Her birisi ‘arza idüp ihtiyâc
Geldiler ol bârgehe yalın, aç
- 2424.Sözleri geçdi o kerem-kânına
Mısır-ı dilûñ hazret-i sultanına
- 2425.İtmiş iken anlar o hurr-i gulâm
Hışma gelüp eylemedi intikâm
- 2426.Bahs ile hattâ kudemâ-yı ‘Arab
Hâtırına gelmedi dirler gazab
- 2427.Anlara ol dâver-i ‘âlî-nisâb
İtdi telattuffla su’âl ü cevâb
- 2428.Kâfilede bağladıcak yüklerin
Yüklerine koydı getürdüklerin
- 2429.Muhsin olur sâhib-i vech-i hasen
Hiç yaramazlık mı gelür hûbdan
- 2430.Kayd olunupdur bilen itmez gile
Şart-ı emânetde vecâhet bile

---

²⁸ وَقَالُوا الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي أَذْهَبَ عَنَّا الْحَزْنَ ط: اذهب عنا الحزن Şöyle derler: “Hamd, bizden hüznü gideren Allah’a mahsustur. Şüphesiz Rabbimiz çok bağışlayandır, şükürün karşılığını verendir.”, *Kur’ân-ı Kerîm*, Fâtır 34.

- 2431.Yalnız ehliyeti kâfi değül
Ehl-i dile mes'ele mahfî degül
- 2432.Hulk-ı hasen sâhibi hep hûb olur
Hûblaruñ hulki da mahbûb olur
- 2433.Akbah olur fi'li kabîhüñ müdâm
Kimseyi itmez ebedî şâd-kâm
- 2434.Tâc giyüp olsa da ger evliyâ
Kimseye hayr itmez imiş bed-likâ
- 2435.Sûretine göre olur her sözi
Müdrîk ise diñleme sûretsüzi
- 2436.Kande ise it ki bulursun murâd
Hûb kıyâfetler ile ittihâd (75a)
- 2437.Rûh-ı revân ile olup tev'emân
Hulki ider hûblaruñ feyz-i cân
- 2438.Bunlara âdem nice kul olmasun
Sa'yıları nice kabûl olmasun
- 2439.İñleme Hâkâni görüp mutribi
Tûti-yi gûyâ-yı şeker-hâ gibi
- 2440.Bâğda gencîne-yi eş'âruñ aç
Gevher-i güftâr-ı dürer-bârı saç
- استعينوا علي قضاء حوائجكم بالكتان
- 2441.Ketm-i serâyirde Nebiyy-i kerîm
Eyledi fermânı bu minvâle kim
- 2442.Kâdir olan hıfzuna esrârınuñ
Hâsıl ider sûdını bâzârınuñ
- 2443.Hâcetüñ olsun dir isen cân ile
Himmet it imdi aña kitmân ile
- 2444.Ya'ni işüñ olmasun ifşâ-yı râz
Gül gibi açılmadan it ihtirâz
- 2445.Herkese ahvâlini şerh eyleme
Hıfz ide gör sırrı 'abes söyleme
- 2446.Râzıñı ey tûti-yi şîrîn-edâ
Söyler isen hâcetüñ olmaz revâ

2447.Sırr-ı dili açma sakın ir ve giç
Meymenet olmaz sakın ifşâda hiç

2448.Müjde iden tevbe-yi gufrân ile
Meşveret itmek didi nisvân ile

2449.‘Âkıl isen mü’min-i hamr ile sen
Bir nefes olma hazer it hem-sühan

2450.Emred-i nâ-bâliğ ile bâ-husûs
Sırrını söyleşme ki yokdur hulûs

**HİKÂYET-İ SER-GÜZEŞT-İ SÂHİB-İ TE’LİF
RAHMETULLÂHİ ‘ALEYH (75b)**

2451.Zemzeme-perdâz-ı nevâ-hân-ı rûd
İtdi yine perde-yi dilden sürûd

2452.Zâl-ı cihânı yakar ol dâsitân
Biñ dil ile diñler anı gûş-ı cân

2453.Pendümi gûş it benüm ey pâk-bâz
Ehl-i hevâdan ide gör ihtirâz

2454.Gün gibi her-câyi olurlar sakın
Mahrem-i râz eyleme şehr-oğlanın

2455.Cenneti istersen eger râygân
Olma sakın anlar ile hem-zebân

2456.Her birinüñ ülfeti mezmûmdur
Bûm gibi her biri meş’ûmdur

2457.Mâ-hasal ol encümen-i nâ-kabûl
Ekser olur esfah ü nâdân ü gûl

2458.Âhir olup nâdim-i hâr u zelîl
Nehc-i savâba bulımazlar delil

2459.Ger olayım der isen ak yüzde ben
Anlara yaklaşma eger rind isen

2460.Nâ-kese virme dili olma deli
İñleme ol zümrede sen hâsılı

2461.Sohbeti germ itmek ise niyyetüñ
Soñı nedâmetdür o germiyyetüñ

2462.Ben dahi sâbıkda çeküp çok belâ
Bunlaruñ oldum birine mübtelâ

- 2463.Serv gibi tâ olıcak hoş-hırâm
Nâz ü na‘îm ile büyüdüüm tamâm
- 2464.Şevki ile yanmağa dil mûm idi
Hâdim idim aña o mahdûm idi
- 2465.Bulur idim istese bî-kîl ü kâl
Kuş südin ihzâre olaydı mecâl
- 2466.Böyle sürüp zevk ü refâhiyyeti
Böyle geçürdün elem ü şiddeti
- 2467.Âlem-i rif‘atda celîsim idi
Mâtem-i gurbetde enîsim idi (76a)
- 2468.Böyle çeküp hâsılı ıssı sovk
Bile geçindük nice yıl ac u tok
- 2469.Böyle benümle durum ol nâ-be-kâr
Nice zamân olmuşıdı Yâr-ı Gâr
- 2470.Kalbi rakîk idi anuñ sûretâ
Serd idi ma‘nide çü bâd-ı şitâ
- 2471.Ka‘be yolında baña hem-râh idi
Hem nefes-i âh-ı seher-gâh idi
- 2472.Hâc seferinde o perişân dile
Olmuş idim hâsılı hem-râh ile
- 2473.Vâdi-yi nâr içre hod ol bî-nevâ
Hıdmet ile cânlar eritdi baña
- 2474.Rükn me‘ân eyleyüben istilâm
Kurb-ı haremde bile tutduk makâm
- 2475.Saff-ı mesâfa giricek ben zelil
Önüme düşdüm aña oldum delil
- 2476.Sâ‘y ü safâ eylemede rûz u şeb
Yel gibi pûyân idi yanımca hep
- 2477.Kalmadı bir mes‘ele eksik gedük
Şart-ı menâsikde edâ itmedük
- 2478.Ravza-yı pâke ben iletdüm anı
Ol has ü hâşâke bırakdı beni

2479. Bunca zamân yâr-ı şefikim iken
Hem o tarîk içre refikim iken
2480. Kendüden el-kıssa çeküp dâmenüm
Nesne dirîğ itmez iken ol benüm
2481. Nakd-ı dil ü cânıma kasd eyledi
Dînime îmânıma kasd eyledi
2482. ‘Âkıbet oldı o benüm baş açık
Düşmen-i bed-hâhım ile müttefik
2483. Eyledi ol münkir-i nân ü nemek
‘İrzımı nâmûsımı hâk ile yek
2484. Mekr-i zenân ile o merdûd-ı devr
Zâl-i felek gibi baña kıldı cevır (76b)
2485. Ben gül-i bî-hâr sanurdum anı
Kendüme gam-hâr sanurdum anı
2486. İtmiş imiş semt-i vefâdan gürîz
Soñra bilindi o seg-i nâ-temîz
2487. Yâr degül ceybde bir mâr imiş
Tıfl-ı dile dâye-yi hûn-hâr imiş
2488. Tîr-i kazâ gibi girüp kanıma
Oldı ‘adû dînime îmânıma
2489. Bahs-i sadâkatde idüp kîl ü kâl
Zer gibi hâlis geçünürken o dâl
2490. Seng-i mihek gibi olup rû-siyâh
Bükdi belin sıklet-i bâr-ı günâh
2491. Hak anı rüsvâ-yı cihân eyledi
Vâdi-yi nekbetde nihân eyledi
2492. ‘İbret olup ‘âmme-yi ‘âleme
Muhtelit olmazdı benî âdeme
2493. Mahrem iken bezmimüze ney-misâl
Olmışıdı hem-dem-i erbâb-ı hâl
2494. Böyle iken şa‘bede-bâz-ı felek
İtdi dilünden rakam-ı sıdkı hak
2495. Soñra dönüp egri hayâl eyledi
Ya‘ni ki tahsîl-i kemâl eyledi

- 2496.Vesvese-yi fâsidi her reh-zenûñ
Eyledi ahlâkını tebdîl anuñ
- 2497.Bâb-ı dil-i zârı idüp seng-sâr
Ka‘beye taş atdı o bed-rûzgâr
- 2498.‘Ukde-güşâ-yı elem-i ‘âm u hâs
Eyledi âhir anı andan halâs
- 2499.Hükm-i kader ya‘ni idüp iktizâ
Kudret-i ebrâr ile dest-i kazâ
- 2500.Egri kemân gibi iken ol denî
Tîr gibi eyledi bürrân anı
- 2501.Oldı gurûr eylemegin ol pelîd
Kâlib-ı İblîse girüp nâ-bedîd (77a)
- 2502.Vâdi-yi hızlâna düşüp âh ile
Der-be-der oldı gazabullâh ile
- 2503.Hem-dem olup hâsılı dîv ü dede
Gûl gibi kaldı o peygûlede
- 2504.‘İzzet ümmîd eyler iken buldı zül
Kısmet imiş neyleyelüm ey gönül
- 2505.Cûşa getürme gam ü şekvâyı ko
Anı o gird-âba salandur ‘adû
- 2506.Kande ise Hak anı irşâd ide
‘Âlem-i insâfda seyyâh ide
- 2507.Düşme yalın yüzlülere tîğ-veş
Âteş ider cânını ol keşmekeş
- 2508.Nefse basılma olıgör er gibi
Takma birin yanına hancer gibi
- 2509.Hâme gibi muğber olursun sakın
Deftere kayd itme esâmîlerin
- 2510.Kıl hazer ey server-i şemşîr-zen
Tîğ-sıfat böyle salındurmadañ
- 2511.Mürğ-i dile ol bölügüñ oldı hep
Hâlleri dâne-yi dâm-ı ta‘ab

- 2512.Şa‘şa‘ası mühr-i ziyâ-güsterüñ
Halk olalı hak bu ki meh-rûlerüñ
- 2513.Yüz karasın muştular ey pâk-zâd
Vechine ol zülf-i şedidü’s-sevâd
- 2514.Fennidür ol tâ’ifenüñ dūnluk
Şevk-ı mahabbetleri mahzunluk
- 2515.Öyle perî-rûy ile seyr eyleme
Kim ‘adem-i ülfet ider âdeme
- 2516.Şekl-i temellukda idüp ittihâd
‘İrzı metâ‘ını ide ber-mezâd
- 2517.Levha-yı fihrist-i cerîdende ger
Nakş ise bir öyle nigâr el-hazer
- 2518.Bilmedi gördüm mi o bî-devleti
Sâbıka-yı hak veliyy-i ni‘meti
- 2519.Âdem olan bunlara âdem dimez
Bunlar ile bir nefes içmez yimez (77b)
- 2520.Bunlar ider âdemi rüsvâ ile
Sırrı tefâhür ider ifşâ ile
- 2521.Bunlara zîrâ ki Cenâb-ı Habîb
Virmedi insâf ü edebden nasîb
- 2522.Behre alup devlet-i İslâmdan
Olmadı ıslâh ebed ol encümen
- 2523.Dâ’im olub mey-kedeler şâribi
‘Aybın açar her biri ‘avrat gibi
- 2524.Fâsık ile yâr olamaz ehl-i dîn
Böyle buyurmuş selef-i sâlihîn
- 2525.Alışamaz ehl ile her nâ-tırâş
Ancak olur ehl-i dile dil-hırâş
- 2526.Ders-i hakîkatden alanlar sebak
Bâtılı hâşâ ki görüp diye hak
- 2527.Sadmet-i takvâya dayanmaz hevâ
Hîmnet iderse nefes-i evliyâ
- 2528.Bâtılıñ ekser ider ol dest-bürd
Başını kûpâl-i şerî‘atle hurd

- 2529.Fâsık-ı ifnâya müheyyâ iken
Şer‘ gibi şîr-i ner-i pence-zen
- 2530.Bunların ikdâmı tamâmı nedür
Şâm ü seher şûrb-ı müdâmı nedür
- 2531.Her birisi menşe-ü kizb ü gurûr
Her birinüñ işi güci şerr ü şûr
- 2532.Kande ise zümre-yi ehl-i fesâd
Künc-i rezâletd kalur nâ-murâd
- 2533.İki cihânda bereket bulmasun
Mebde’-i şerrüñ soñı hayr olmasun
- 2534.Mâ-hasal olmak dileyen kâm-yâb
Muttasıl anlardan ider ictinâb
- 2535.Ey dil-i ma‘şûka virüp intizâr
‘Âşıkı matlûb idici Kirdgâr
- 2536.Eyleme Hâkâni-yi bed-asla kul
Matlab-ı aslîye bulunca vusul (78a)
- قال عليه السلام حب آل محمد يوماً
من عبادة سنة صدق رسول الله خير
- 2537.Böyle demiş sâhib-i sadr-ı kabûl
Mûnis-i Hak ya‘ni cenâb-ı Resûl
- 2538.Sâ‘at-i hubb-ı şürefâ añlasan
Efdal imiş tâ‘at-i yek-sâleden
- 2539.Anlara bir lahza muhabbet hemân
Fâ‘iz ider ‘âsi-yi bî-imtinân
- 2540.Nûh’a sefîneyle iden iltifât
Eyler o Tûfân-ı belâdan necât
- 2541.Elden özge ara gör yek-be-yek
Dünyede kim var dahi meyl idecek
- 2542.Hâsılı düşdiyse dil-i âgehüñ
Hubbına evlâd-ı Habîbullah’uñ
- 2543.Lâyık-ı Firdevs isen ey kâr-dân
Devlet-i dîdâra irersen ‘ayân

2544.Ehl-i ma'ârif bu rümûzı bilür
Âline ta'zîm aña ta'zîm olur

2545.Bir dūr-i beyzâ gibi ey zü'l-haseb
Bellidūr evlâd-ı sahîhu'n-neseb

2546.Virdi koyub nicesi şâm ü seher
Hep bu hadîs ile 'amel itdiler

**HİKÂYET-İ HIŞÂM BİN 'ABDÜLMELİK
EZ-GIBTA-YI HOD MAHRÛM ŞOD EZ-İSTİLÂM**

2547.Sür'at ile tayy iderek subh-dem
'Arsa-yı evrâkı kümeyt-i kalem

2548.Başladı yâb yâb cevelân itmeğe
Rütbe-yi eşrâfı beyân itmeğe

2549.Ka'be'de 'Abdü'l-melik oğlu Hişâm
Rükni gelüp idemedi istilâm

2550.Gelse hacer yanına ol bağı taş
Halkda kesretten olurdu savaş

2551.Cife-yi sarf idi o cilt-i haşin
Anı getürmezdi melâ'ik yakîn (78b)

2552.Tab'-ı hasîs ile hem ol fâside
Hîsset idi hâsse-yi zâ'ide

2553.Sürme degül aña ruḥ-ı mühmelüñ
Olmadı el-kıssa uzatmak elüñ

2554.Olmış iken hâkim-i Şâm ü Irâk
Böyle düşerdi gelicek ittifâk

2555.Gayret-i Hak geldi zuhûr eyledi
Devlet-i hacdan anı dūr eyledi

2556.Hükm-i ilâhî ile Haccuñ Hişâm
Şartın edâ idemedi bi't-temâm

2557.Ba'de makbûl-ı şeh-i bâ-şeref
Hâsıla-yı 'ömr-i şehîdân Necef

2558.Ziyet-i dîvân-ı Nebiyy ü velî
Ya'ni Hüseynü'bnü 'Aliyy ü velî

2559.Rükni-i Yemânî'de olup âşikâr
Nite ki envâr-ı Süheyl-i bahâr

- 2560.Zâhir olup mühr-i nübüvvet gibi
Görinüp engüşt-i şehâdet gibi
- 2561.Başladı cevzana çü tâvus-ı bâğ
Oldı ‘ayân ol güher-i şeb-çerâğ
- 2562.Ya‘ni hırâmân olup ol serv-bün
İtdi teveccüh taraf-ı rükne çün
- 2563.Geldügi sâ‘atde o meşgûl-i Hak
Halka-yı erbâb-ı tavâf oldı şak
- 2564.Silkini hüccâcın o hurşîd-fer
Cirm-i kamer gibi iki böldiler
- 2565.İns ü melek saf saf olup turdı hep
Pâyine yüz sürdi kibâr-ı ‘Arab
- 2566.Nutka mecâl olmadı bir kimsede
Geldi muhassal Hacerü’l-esvede
- 2567.Lutf ile ol kible-yi Beytü’l-harâm
Döne döne itdi anı istilâm
- 2568.Ba‘de metâf ehli ile bâ-huşû‘
Beyti tavâf itmege kıldı şürû‘ (79a)
- 2569.Halka imâmı göricek mu‘tekıd
Reşkden öldürdi Hişâm’ı hased
- 2570.Gördi o rif‘atleri oldı zelîl
Bildı mü’ebbeddür o kadr-i celîl
- 2571.Oldı muhayyet o havâdan tamâm
Bûy-ı kasâvetle meşâm-ı Hişâm
- 2572.Gördiler anuñ yanağı solduğın
Anladılar reng-pezîr olduğın
- 2573.Levm iderek hafyeten ol müdbire
Geldi sanâdîd-i ‘Arab bir yere
- 2574.Âl-i Ümeyye’yle iden iftihâr
Oldılar ol hâdiseden şerm-sâr
- 2575.Kaldı o bâtıl ‘amelüñ tâlibi
Ortada bir topa tutulmuş gibi

- 2576.Zâhir olup zillet-i buğz-ı ‘Alî
İtdi hacel ol seg-i sengîn-dili
- 2577.Geldüğine oldu peşîmân o dem
Kaldı o merdûd-ı harem müttehem
- 2578.Nâtık-ı hak sâ’ir-i ‘âlî-makâm
Ya’ni Ferazdak o emîr-i kelâm
- 2579.Gördi imâmuñ şeref-i şânını
Heybetini şevket ü ‘ünvânını
- 2580.Medhine açdı dehen ol hazretüñ
Ya’ni imâm-ı ‘azamet-rütbetüñ
- 2581.Vasf-ı şerîfin anuñ itdükde tarh
Eyledi bir hûb kasîdeyle şerh
- 2582.Derc idüp anda nice mazmûn-ı hâs
Eyledi maksûd-ı ‘avâm u havâs
- 2583.Kevkebesine müte‘allık anuñ
Zübdesin ihzâr iderek her fenüñ
- 2584.Nice makâlât-ı bülend eyledi
Şöyle ki Cibrîl pesend eyledi
- 2585.Mâderini vâlid-i vâlâsını
Vâlidinüñ pâyeyi a’lâsını (79b)
- 2586.Cedd-i cihân-gîrinüñ a’zâzını
Hazret-i Hakk ile olan râzını
- 2587.Kâm-revâ-yı felek oldukların
‘Ukde-güşâ-yı melek oldukların
- 2588.Vasf idüp ol nazmı tamâm eyledi
‘Azm-i şebistân-ı imâm eyledi
- 2589.Hâlet alup bâde-yi eş‘ârdan
İtdi safâlar o latîfü’l-beden
- 2590.Kat kat o hayrî’l-halef-i enbiyâ
Eyledi ihsân ile tahsîn aña
- 2591.Buldı demişler dürür ekser fuhûl
Fevz ü necâtı o kasîdeyle ol
- 2592.Şâ’ire ol müfehhar isnâ ‘aşer
Oñ iki biñ akçe ‘atâ itdiler

- 2593.Seyr-i hatem eyler iken mûm ile
Geldi sıla surre-yi mahtûm ile
- 2594.Didi Ferazdak nice görsin hazen
Ehl-i kerem kapusını dakk iden
- 2595.Cân ile ol surre-yi idüp kabûl
Pâyına yüz sürdi imameynüñ ol
- 2596.Oldı huzûrunda Hişâm' uñ bu hâl
Virdi anuñ devletine ihtilâl
- 2597.'Aczini a'vânı görüp bildiler
Dilden anuñ ülfetini sildiler
- 2598.Buğz-ı Benî Hâşim o kelbi yine
Hâr u hakîr eyledi a'vânına
- 2599.Derbeder ü muztarib ü müstehâm
Şam'a revân oldı muhassal Hişâm
- 2600.Âdeme kudsîler idelden sücûd
Cengi ziyândur bularuñ sulh sûd
- 2601.Âl-i 'Alî ziynet-i 'âlemdürür
Her biri mümtâz ü müsellemdürür
- 2602.Âdeme ma'nîde virüp imtiyâz
Âl-i Muhammed'dür iden ser-firâz(80a)
- 2603.Hîn-i sabâvetde bulurlar vusûl
Sırr-ı ilâhiyyeye âl-i Resûl
- 2604.Düşmen olan anlara rüsvây olur
İki cihânda ser iken pây olur
- 2605.Bir nefes olup sebab-i inkisâr
Eyleyen âyînelerin pür-gubâr
- 2606.Görmedi râhat yüzini haşre dek
Haşr olıcak hâsılı bî-reyb ü şek
- 2607.Oldılar ol şirzime-yi nâ-savâb
Mahzar-ı ²⁹والله شديد العقاب

²⁹ "Allahın cezası şiddetlidir.", *Kur'ân-ı Kerîm*, Bakara 211 vd.

- 2608.Şol kişi kim bahs-i diyânet ider
Anlara hâşâ ki ihânet ider
- 2609.Buğz iden ol tâ'ife ye ber yemez
Râyîha-yı cenneti şemm eylemez
- 2610.Zümre-yi sâdâtı iden bunda hâr
Anda Yezîd ile olur hisse-dâr
- 2611.Hakk'ın o kim hâs dür-i hâsıdur
Bunların a'dâsınıñ a'dâsıdur
- 2612.Hubbına eşrâfın idüp bezl-i cân
Cân virür ol zümreye rûhâniyân
- 2613.İster isen hâslı Hâkâniyâ
Hakk'a seni vâsıl ide Mustafâ
- 2614.Diñle beni Âli beni 'âliye
Nakd-ı dil ü cân ü teni kıl hibe
- يشيب ابن آدم ولا يشيب فيه
حصلتان الحرص و طول الامل
- 2615.Ol küleh-i târek-i şâhân-ı dîn
Böyle buyurmuş bunı hakka'l-yakîn
- 2616.Cism-i beni âdemüñ oldukca pîr
Olmadadur za'f ile noksân-pezîr
- 2617.Zelzele-yi şeyb ile bünyâd-ı ten
Sarsulup oldukça beden pür-şiken (80b)
- 2618.Tâze civân olmadadur mâh ü sâl
Dağdağa-yı tûl-i emel hırs-ı mâl
- 2619.Pîr-i za'if eyleyicek şeybeti
Bu iki hasletde kalur kuvveti
- 2620.Cem'ine mâlik iken olma harîs
Yûsuf isen dahi yeter bir kamîs
- 2621.'Aş ü tarab tâzeye olmaz 'aceb
Şûr u şagabla güzerân itse hep
- 2622.Fısk u hevâya budur ammâ belâ
Kim olasın pîr olıcak mübtelâ
- 2623.Soñra zuhûr eyleye şûrîdelik
Hükmin ide pîr-i cihân-dîdelik

2624.Dirhem isâbet ide her dem dile
Ta'ne-yi şeyh-i Yetesebbâ ile

**HİKÂYET-İ ÂN MEST-İ MÛDÂM VE MAĞFİRET
KERDEN-İHAYYÛN LÂ-YENÂM**

2625.Cân kulağın aç sözüm iz'ân ideyin
Diñle gel eslâfımız efsânesin

2626.Kârger olmazsa kelâm-ı sika
Döndüñ o kırkında azan fâsıka

2627.Var idi 'ahdinde kelîmüñ meger
Kâhire-yi Mısr'da bir der-be-der

2628.Gündüzi mahmûr idi ahşamı mest
Şâm ü seher olmuş idi mey-perest

2629.İlter idi geçse humuñ yanına
Çâk-ı girîbânını dâmânına

2630.Kûy-ı mugân içre nıgeh-bân idi
Muttasilân mest idi hayrân idi

2631.Ya'ni o lâ-ya'kıl-ı câm-ı hevâ
Bâde gibi kanzel idi dâimâ

2632.Neydügüni bilmez idi ittifâk
Hîn-i tekellümde sibâk u sıyâk

2633.Cife-yi rûz idi o battâl şeb
Kimseye mest olmasa açmazdı leb

2634.Câme kocaldukça harîs oldu ol
Kaddi sürâhî gibi itdi nüzul (81a)

2635.Genç iken insâfa gelür hâs ü 'âm
Ol kocadukca kudururdu müdâm

2636.Geçse ayılmazdı nice ay ve yıl
Mey gibi dîvâne idi kıbkızıl

2637.Olmaz idi bî-meyi bî-mey-güsâr
Turfe zarîf idi o bed-rûzgâr

2638.Zümre-yi sıbyân ile ol mest-i dîn
Oynar iken hâsılı bir gün oyun

- 2639.Mezbeleğe düşdi o rüsvâ-yı ‘âm
İki eli oldu necâset tamâm
- 2640.Sildi mülevves elin ol bî-kadem
Başına bir tıfl-ı yetîmüñ o dem
- 2641.Anı yetîm ohşadı zann eyledi
Hande idüp def’-i hüzün eyledi
- 2642.Mürde iken buldı sanasın hayât
Kendinüñ oldu dükeli kâ’inât
- 2643.Eyledi evzâ’-ı o mestânenüñ
Hâtır-ı meksûrını mesrûr anuñ
- 2644.Hükm-i kazâ vârid olup ol zamân
Ser-hoş iken ol kişinüñ nâ-gehân
- 2645.Cism ile cânı şeker-âb oldılar
Mâil-i seng-nâyı türâb oldılar
- 2646.Füc’eten anı ecel aldı ele
Göçdi ‘adem şehrine mestân ile
- 2647.Cânını mevt okı nişân eyledi
Rûhını ‘ukbâya revân eyledi
- 2648.Rûzi-yi maksûmını ya’nî yidi
Hâsılı bezm ehline yû hû didi
- 2649.Meclis-i ‘âlemde o mest-i harâb
Ehl-i harâbât idi oldu türâb
- 2650.Vahy idüp ol lahzada Mûsâ’ya Hak
Didi ki ey sem’-i kelâma ehak
- 2651.Rihlet idüp hâsarımdan biri
‘Ömrinüñ oldu bu gece âhiri (81b)
- 2652.Aña civârımda makâm eyledüm
Bezm-i kühen bâğ-ı cinân eyledüm
- 2653.Hıdmetini eyledi gılmân u hûr
Aña gıdâ oldu şarâben tahûr
- 2654.Câm-ı likâmıyla olup mest-i pâk
Âyinesin itdüñ anuñ tâb-nâk
- 2655.İmdi mukaddem yûri var yâ Resûl
Hıdmet-i pâk ile müşerref sen ol

- 2656.Lemsi şerefdür o mübarek tenüñ
Kıl yed-i beyzân ile gaslin anuñ
- 2657.Kendün idüp gürde telkinini
Hem dahi techîzini tekfinini
- 2658.Eyle musallâda salâtın edâ
Ba‘de anı defn idüben muktedâ
- 2659.Hayr ile zıkr it yüri var subh u şâm
İsmin anuñ vird idin ey nîk-nâm
- 2660.Dergeh-i hâsımda benüm bî-gümân
Şimdi odur tâc-ı ser-i hâs-kâm
- 2661.Hazret-i Mûsâ-yı Kelîm’üñ o dem
Câm-ı dilüñden silinüp jeng-i gam
- 2662.Emr-i şerîfüñ didi cân üstine
Rûh gibi indi revân üstine
- 2663.Dâmen-i hıdmetde idüp der-miyân
Defn olunca o veliyy-ü zamân
- 2664.Eyledi hıdmetler o nûr-ı basar
Şem‘ine pervâne gibi yakdı per
- 2665.Ba‘de zen idince zemîne nihân
‘Âlem-i hayretde kalup bir zamân
- 2666.Bilmedi keyfiyyetin ol şâribüñ
Kim neden oldu keremi vâcibüñ
- 2667.‘Âlemi mahcûb iden in‘âm ile
Sırrunı keşfeyledi ilhâm ile
- 2668.Cümle bu efsâneyi ehl-i haber
‘Aşr-ı Muharremde idi didiler (82a)
- 2669.Müslim isen def‘i terah kıl yüri
Kalbe var ilkâ-yı ferah kıl yüri
- 2670.İylik idenler dimeyüp mest ayık
Kendüyi Firdevse ider müstahık
- 2671.Kaşunı çîn itme yetîmüñ sakın
Yıkma hatâ ile harîmüñ sakın

- 2672.Hâtır-ı eytâmı şikest eyleme
Ber-ter iken kadrini pest eyleme
- 2673.İller ile lecc idici olmayın
Kimse ile eylemeyin ses selin
- 2674.Nakd alur el-hak kerem-i vâcibi
Az olur ol ser ü ser-âmed gibi
- 2675.Gerçi o sultân-ı kavî-mekrûmet
Pîr ü civân dimez, ider mağfiret
- 2676.Fevz ü necâta irişince elüm
Elde berâtın var imiş turalum
- 2677.Bâr-geh-i Hakk'a da bî-reyb ü şek
Bâri varıcak bakacak yüz gerek
- 2678.Âhiri her çendine pür-ye'sdür
Meyl-i hevâ tâzeye lâ-be'sdür
- 2679.Tâze eger zehr ise tiryâk olur
Pîrlük ammâ ki hatar-nâk olur
- 2680.Pîre ger istebak olursa kamîs
Kavl-i Resûl üzre olurlar harîs
- 2681.Az yaşadıkça mütehâlik olur
Hırs u tama' semtine sâlik olur
- 2682.Hep geçer evkâtı beliyyât ile
Fıkr ile evhâm-ı hayâlât ile
- 2683.Hâsılı neylerse ider tâzeler
Pîr-i mey-aşâma nüh burc ey püser
- 2684.Pîr olup azmak katı bedlük dürür
Ma'nide kâfirden eşedlük dürür
- 2685.Künc-i salâh içre var ol gûşe-gîr
Gafleti terk it yüri ey kende-pîr (82b)
- 2686.Olmadan 'ömrinde mey-i sâf-sûz
Yok mudur insâfuñ ey insâf-sûz
- 2687.Kalbüni itmez mi elemden dü nîm
"Zelzeletü's-sâ'ati şey'un 'azîm"³⁰

---

³⁰ زلزلة الساعة شيء عظيم : "Kıyamet sarsıntısı gerçekten büyük bir olaydır.", *Kur'ân-ı Kerîm*, Hac 1.

2688.Ey melekü'l-'arş-ı 'azîmü'l-cenâb
Dâfi'-i şûr ü şegab şeyh ü şâb

2689.Mazhar idüp şefkat-i Rabbâniye
Bir nazar it lutf ile Hâkâni'ye

ليس الشديد بالصرعة إنما الشديد
الذي يملك نفسه عند الغضب

2690.Böyle dir ol fâris-i refref-süvâr
Ya'ni ki Peygamber-i sâhib-vakâr

2691.Ehl-i hired aña dimez pehlüvân
Kim ide kuvvetlülere nâ-tüvân

2692.Ola bahâdırlıg ile bî-nazîr
Olmıya gâlib aña bir keşt-gîr

2693.Merd-i dilîr öldürür ey zü-fünûn
Hîn-i gazabda ide nefsin zebun

2694.Mülk-i şecâ'atde odur merd-i gâr
Ejder-i nefis ile iden kâr-zâr

2695.Nefsüni zabt itdün ise merdsin
'Arsa-yı dîn içre bu gün ferdsin

2696.Her ne kadar tünd-i kazâ mihr ise
Kudret ile nâdire-yi dehr ise

2697.Nefsine mağlûb olan olmaz secî'
Kâsım ile turalım olmuş bedî'

2698.Hîn-i hamıyyetde girüp zahmete
Er dime 'avrat gibi bî-gayrete

2699.Hiddet ü hışmı er olan redd ider
Mahv ü ezâ ile yolın sedd ider

**HİKÂYET-İ ÂN MÜLK-İ SÂHİB-DÂD Ü AHVÂL-İ ÂN
PÜSER-İ NÂ-MURÂD (83a)**

2700.Başla ser-âgâz-ı selefden yine
Dönme semâ' ü def ü neyden yine

2701.Kâse-keş ol sâgar-ı pür-süzü çek
Kıl bu makâlıyla sürûd idicek

- 2702.Var idi bir şâh-ı ‘adâlet-penâh
Kişver-i ‘adl içre kurup bâr-gâh
- 2703.‘Âlemi insâf ile eylerdi zabt
Aña müfevvez idi bu zabt ü rabt
- 2704.Zâtına bir kisve idi ihtişâm
Sâm olamazdı kapusunda gulâm
- 2705.Olmadı âlûde yakîn bil añı
Çirk-i mezâlimde anuñ dâmeni
- 2706.Var idi bir pîr vezîri dahi
Anlar idi cennet ile dûzahi
- 2707.Mâni‘-i zulm olmağın ol pür-usûl
Kande ise ‘adle mu‘în idi ol
- 2708.Mâil-i ‘adl olsa idüp inkıyâd
Zulme teveccühde kılurdı ‘inâd
- 2709.Pâdişeh-i ‘âdile bî-reyb ü şek
Hâsılı bir Âsaf-ı munsıf gerek
- 2710.Bir gün olup devlet ile bezm-i câm
Eyledi dîvân o şeh-i Cem-makâm
- 2711.Geldiler eşrâf-ı ‘Acem sâf sâf
Toldı o dergâh-ı selâtîn-metâf
- 2712.Kâse-keş-i hâsı meger şâd ü şen
Sofra-yı hünkâra yemek kor iken
- 2713.Heybet ü dehşetden olup bî-‘amel
Ditredi huddâmuñ eli bir sehel
- 2714.Câme-yi sultâna döküldi ol aş
Oldı gazabdan gücenüp dil-hırâş
- 2715.Katline emr eyledi fi’l-hâl anuñ
Vaz‘ını döndürdi bu ef‘âl anuñ
- 2716.Hükmüni gûş itdi o sâhib-kadem
Bildi helâkini mukarrer o dem (83b)
- 2717.Âşını ol kâse-yi pür-cevherüñ
Başuna ahtardı o sa‘d-ahterüñ
- 2718.Tâc ü kabâ dûş-ı ridâ rûy-ı iş
Oldı hemân bir kara zarf-ı haşîş

- 2719.Mûcib iken gerçi bu vaz‘-ı pelîd
Şiddet-i hışm u gazaba ey reşîd
- 2720.Gerçi tagayyüz galeyân eyledi
Vefret-i hiddet halecân eyledi
- 2721.Âteş-i hışm u gazabı şehriyâr
Âb-ı mürüvvetle idüp târmâr
- 2722.Def‘ idüp andan gazabı şiddetin
Sordı hekîmâne anuñ hikmetin
- 2723.Sâye-sıfat hâke düşüp ittifâk
Didi o zevvâk-ı ‘adîmü’ n-nifâk
- 2724.Râzumı Allâh bilür Husrevâ
Ben senüñ ednâ kulunum bî-riyâ
- 2725.Bunca zamândur ki nemek-hârınam
Bâd-ı sabâ gibi hevâ-dârınam
- 2726.Aña ‘ivâz cânımı itsem fedâ
Ni‘metinüñ hakkı olunmaz edâ
- 2727.Görmedim elyak bunı kim bî-cihet
Zulm ile nâmuñ çekile ‘âkıbet
- 2728.Diyyeler insâf mıdur pâdişâh
‘Afv-ı günâha var iken dest-gâh
- 2729.Dökmeg ile üstüne bir katre hân
Başımı kesti birinüñ itdi kan
- 2730.Âş döküp üstüne bir kaç kaşık
Kendimi itdüm gazaba müstahık
- 2731.Böyle günâh eyliyecek vâkı‘â
Katlime olmazdı tereddüd hatâ
- 2732.Tâ diyeler cümle re‘âyâ sipâh
Hak bu ki ma‘zûrdürür pâdişâh
- 2733.Dönmegin ol cürm ü hatâdan yana
Şâh-ı cihân itdi siyâset aña (84a)
- 2734.‘Adl ile insâf ile ol nâm-pâk
Yâd ola dillerde ben oldukca hâk

- 2735.Böyle deyince o harîm-i harem
Eyledi insâf o şeh-i muhterem
- 2736.İtdi pes emlâkine enbâz anı
Kıldı vezâretle ser-efrâz anı
- 2737.Câme deġiřdi çıkarup ser-be-ser
Hil‘at ü destârı aña virdiler
- 2738.Mahv olup ol cürm-i hatâ ve günâh
‘Afv ü ‘atâ hâmesini çekdi şâh
- 2739.Olmaġın insâf ile ol muttasıf
Olmadı semt-i gâzâba münharif
- 2740.Nefs-i bed-âyînene virme vücûd
Fehm-i hıred dînine olsun şühûd
- 2741.Ya‘ni gelince gazab-ı bî-me‘âl
Def‘ine sa‘y eyle ‘alâ külli hâl
- 2742.Ceng ü cedelden er isen kıl firâr
Sulh u salâha gelüp ol mûm-vâr
- 2743.Yüzsüz olur zen gibi ehl-i gazab
Hiddet ile tafra ider rûz u şeb
- 2744.Bir ider âhir haşerâtıyla el
Tafrası hedm olmaz anuñ mâ-hasal
- 2745.Râst gelür bir kolu kuvvetlüye
Ya söz atar bir ulu devletlüye
- 2746.Hak bu bahâneyle bıragup fiten
‘Âlemi tethîr ider ol cifeden
- 2747.Eyler añı tığ-ı ecel çâk çâk
Cism-i habîsinden olur hâk pâk
- 2748.Nâr-ı ‘azâmetle yanup dûd olur
Dâ‘ire-yi hâkde nâ-bûd olur
- 2749.Böyle demişler hukemâ-yı ‘Acem
Hışm ile kalkan oturur bâ-nedem
- 2750.Hîn-i tehevürde iderse hücum
Hışma muharrık olıcak nefis-i şûm (84b)
- 2751.Uyma gazab-nâk olup ol müdbire
Sen gazab-ı Hakk’ı getür hâtıra

- 2752.Halk ile her bâr olıcak sûr u sûk
Eyle hulûs ile muhassal sülük
- 2753.Ehl-i garaz bulmadılar hurd ü hâb
Sandılar ol zümre serâbı şarâb
- 2754.İtme gazab münkir-i ‘ukbâ gibi
Kâf-ı temellükde ol ‘ankâ gibi
- 2755.Cehl-i hebâ eylediği gibi ‘ilm
Cümle-yi âfâka hicâb oldu hilm
- 2756.Çekmedi kevneynde Hâkâni bîm
Dâ’im olan mazhar-ı ism-i halîm
طوي لمن شغله عيبه عن عيوب الناس
- 2757.Böyle buyurmuş o felek bâr-gâh
Dîn ü düvel mülketine pâdişâh
- 2758.Cân ile tahsîn aña kim sû-be-sû
Kendözünüñ ‘aybın ide cüst ü cû
- 2759.Almaya noksânını halkıñ dile
Fikr-i ‘uyûbın idine meşgale
- 2760.‘Aybı anuñ perde ola fâcire
Fehm-i ‘uyûb eylemeye bâsıra
- 2761.‘Ârif-i didâr olımaz ‘ayb-bîn
Cümle bilürler bunu ‘ayne’l-yakîn
- 2762.‘Aybını kör eyleme keşf-i ‘uyûb
Olmya gör garka-yı bahr-i zünûb
- 2763.Levmi gider fâsıka ve mücrime
Âdem isen hiç birine kem dime
- 2764.Aybı taleb bid‘at-ı lâ-reybdür
İtme tecessüs katı pek ‘aybdur
- 2765.Bakmadı cürm ehline ol dûr-bîn
Kendi kusûrın görür a‘yân-ı dîn
- 2766.Şol kişi kim ehl-i dil ü dîn olur
‘Aybı kor elbette hüner-bîn olur (85a)

**HİKÂYET-İ İBRÂHİM EDHEM KUDDİSE SIRRUHU'L-'AZÎZ
BÂ-ÂN ZENÎ Kİ NÂ-TEMÎZ-BÛD**

- 2767.Ehl-i basîretten alanlar haber
‘Âmmeten şöyle demiş kıl nazar
- 2768.Kıssa-yı etvâr-ı bezirgân-ı dîn
Dâ’im olur çâre-yi kalb-i hazîn
- 2769.Ol ‘azimet meclisini telh iden
Saltanat-ı Belh’i bırağup giden
- 2770.Vâkıf-ı esmâ vü müsemmâ celîl
Ecmel-i meclâyı cemâl-ı cemîl
- 2771.Ya’ni ki kutb-ı felek-i vecd-i hâl
Hazret-i Edhem o re’îsü’r-ricâl
- 2772.Cezbe-yi ‘aşk ile giderken revân
Gördü ki bir pîre-zen-i bed-zebân
- 2773.Rûyı açuk bîve-yi dünyâ gibi
Kaşı çatuk tâk-ı kilîsâ gibi
- 2774.Çehresi bî-behre-yi bürka‘ leçek
Halk ile bîhûde kelâm iderek
- 2775.Geşt ü güzâr-ı ser-i bâzâr ider
Cûy gibi her yana reptâr ider
- 2776.Râst gelüp didi o merd-i Hudâ
Didi ki ey köhne-zen ü bî-nevâ
- 2777.‘Âlem arasında düşüp dillere
Niçün açarsın yüzini ellere
- 2778.Hükmüni mestûreligüñ itsene
Burka‘un örtüp yolına gitsene
- 2779.Kârda nâ-çar isen ey bî-edeb
Çâre bürünsen nic’ olursun ‘aceb
- 2780.Döndi cevâbında o zâl-ı kühen
Didi ‘aceb bakmasan olmaz mı sen
- 2781.Açmasana dîdeni nâ-mahreme
Kendüni uğratmasana derheme
- 2782.Şeyh eyitdi nic’ olur vâkı‘â
Tâlib-i Hak’dan nazar-ı mâ-sivâ (85b)

- 2783.Oldı o sözden mütenebbih ‘azîz
Eyledi peydâ bir ulu kisve-tîz
- 2784.Hey’et-i zenbilde bir ulu tâc
Kim giyenüñ derdine olur ‘ilâc
- 2785.Görmedi hayr ol işi ta‘tilde
Urdı anı hey’et-i zenbilde
- 2786.Başuna giydükde inüp dûşına
Râh-ber oldı dil-i pür-hûşına
- 2787.Basduğı yerden ötesin görmedi
Öldi başından anı indürmedi
- 2788.Kisve-yi merkûmı giyüp kış ve yaz
Başunu kaldırmadı ol ser-firâz
- 2789.Bakmayup el-kıssa bahâr u deye
‘Uzlet ile çekdi başın hırkaya
- 2790.Mâlik isen mâ-melekûn nâre yak
Hâkim-i Belh itdüğü evzâ‘a bak
- 2791.Lağv-ı galîzin elüñ alma dile
Eyle ‘amel sırrı müdârâ ile
- 2792.Eğriliğin görse birinüñ eger
Doğrı olan tîr gibi tîz geçer
- 2793.Gerçi Hudâ vâcib-i muhtârdur
İsminüñ ammâ biri Settâr’dur
- 2794.‘Aybıñı açsa biri ey zû-fünûn
Hoş mı idi sormağa ‘ayb olmasun
- 2795.Nâr-ı nedâmetde yanar ney-misâl
‘Irz-ı müselmânı iden pâ-y-mâl
- 2796.Kendi kusûrın görüp ey nâ-tamâm
‘Ayb aramaktan beter et şugl-tâm
- 2797.‘Ârif ol uymaz didiler demdeme
Perde-yi Şer‘i yüri hetk eyleme
- 2798.‘Ayba hatâdur yüri ey râst-bîn
Yazdı bu ma‘nâyı debîrân-ı Çîn

- 2799.Keşf-i ‘uyûb ile nice pârsâ
Oldı giriftâr-ı ‘azâb-ı Hudâ
- 2800.Sırr ile lîken nice ehl-i fesâd
İrdi civâr-ı der-i settâre şâd (86a)
- 2801.‘Aybını itmez kulunuñ âşikâr
Evc-i hazîz eyleyici Kirdgâr
- 2802.Pâdişehâ dâd-gerâ dâverâ
Râzık-ı rûzî-dih-i her dü serâ
- 2803.Dîde-yi Hâkâni akıddukca yaş
‘Aybını setr eyle anuñ kılma fâş
الحزم سوء الظن
- 2804.Böyledür ol mahrem-i râz-ı ezel
Re’s-i havâs-ı harem-i lem-yezel
- 2805.Ahsen-i ahlâk ile ol nîk-hû
Kimsene hakkında ‘abes zannı ko
- 2806.Halk ile ammâ idicek ittihâd
Herkesi itme katı çok i’timâd
- 2807.Sâde-dil olma katı kim bed-gümân
Gâhi isâbet ider ey nükte-dân
- 2808.Ya’ni hakîmâne sülûk eyle var
Hikmet ile ol güle gül hâre hâr
- 2809.Mekr ü mehâlikden olurmuş emîn
‘Âkıbet-endîş olan ey pîş-bîn
- 2810.Eyle tedârûkle ‘amel hâsılı
Bunda felek hîçe satar gâfili
- 2811.Her söz ile itme inanup ‘amel
Kişide endîşe gerek bir sehel
- 2812.Her sühanuñ gavrına irmek gerek
Ma‘rifetüñ hükmüni virmek gerek
- 2813.Hâsılı her mes’eleden subh u şâm
Elzem imiş dikkat ile ihtimâm

**HİKÂYET-İ HAZRET-İ ALÎ İBNİ EBÎ TÂLİB
KERREMALLÂHU VECHEHU**

2814.Saf saf olup mülk-i sühan leşkeri
Böyle nidâ itdi münâdileri (86b)

2815.Sell ide seyfin kalem-i şer‘i tâ
Bâtılı hak sanmıyalar eşkiyâ

2816.Âyine-yi pertev-i nûr-ı celî
Sırr-ı Hudâ ya‘ni ‘Aliyy ü Velî

2817.Sadr-ı hilâfetde karâr idicek
Emrine râm oldu semâk ü semek

2818.Gaflet ile hâkim-i iklîm-i Şâm
Oldı hilâfında imâmuñ temâm

2819.Vak‘a-yı Osmâni’den açup dehen
Eylediler hazretine sût-i zan

2820.Pes bu bahâneyle uzadup yedi
Bî‘at-ı rıdvâna rızâ virmedi

2821.Ba‘zısı ashâb-ı kirâmuñ aña
Eyledi teb‘iyyet idüp iktidâ

2822.‘Asker-i İslâm olıcak cânibin
Halka ‘ayân olmağıçün gayr-‘in

2823.Hazret-i dâmâd-ı Resûl-i Hudâ
Mazhar-ı mir‘ât-ı ruh-ı “hel etâ”³¹

2824.Anuñ ile kıldı zarûrî cidâl
Bî-sebeb oldu nice harb ü kıtâl

2825.Hâke düşürdi o şürûr-ı fiten
Niceleri zübde-yi ashâbdan

2826.Eyledi ol ‘arbedede terk-i ser
Hazret-i ‘Ammâr gibi mu‘teber

2827.Ba‘z-ı rivâyetde dir ehl-i Yemen
Anda şehîd oldu Üveysü’l-Karen

2828.Nusret için ibni Ebî Tâlib’e
Cân-ı ‘azizin gelüp itdi hibe

³¹ : هل اتي : “Sana Musa (A.S)’ın haberi geldi mi?”, *Kur‘ân-ı Kerîm*, Taha 10.

- 2829.Mansıb-ı dünyâdan olup hisse-gîr
Şarka Fırât ile giderken fakîr
- 2830.Gördüm anuñ merkad-i a'lâsını
Sürme idüp hâk-i mu'allâsını
- 2831.Sâhil-i Sıffîn'i gezüp bi't-temâm
Cümle kubûr-ı şühedâ-yı 'izâm (87a)
- 2832.Seyr olunup ya'ni o ceng-gâh-ı sa'b
Merkad-i mikdâd ü Ebi ibni Ka'b
- 2833.Anda ziyâret olunup mücmelâ
Her birine oldu du'â vü senâ
- 2834.Katline ashâbuñ o sahrâda hep
Hâkim-i Şâm idi muhassal sebeb
- 2835.Şefkat iden tâ'ife-yi tâgiye
Anlara didi fiten-i bâğiye
- 2836.Ba'z-ı rümûz eylemegin Hak Resûl
Şübhe idüp hakk-ı hilâfetde ol
- 2837.Aña kinâyile olan kuşeden
Eylemedi fehm-i me'âl-i Sühan
- 2838.Hâtırası bâ'is-i teşkîk olup
Târ-ı dile âlet-i tahrîk olup
- 2839.Vardı Yezidüñ peder-i emcedi
Hayder-i Kerrâr ile bahs eyledi
- 2840.Pür-şer ü şûr oldu bu kez mülk-i dîn
Cevr ü fiten toldı zamân ü zemîn
- 2841.Emn ile âsûde iken ins ü cân
Mevzi'-i harb oldu bu dârü'l-emân
- 2842.Îrmez iken 'asker-i ashâba kerb
Kârları oldu şeb ü rûz harb
- 2843.Tiğ-zenân oldu o şîrân-ı ceng
Zırh gibi birbirine oldu teng
- 2844.Ba'de gelüp itdi Havâric zuhûr
İrdi dem-i fetret-i ehl-i fücur

- 2845.Fitne-yi îkâza sebeb oldu ol
Mâdde-yi kerb ü ‘Arab buldı yol
- 2846.Ma‘reke âhir olıcak ‘âkıbet
Ol iki sâhib-dil olur yek-cihet
- 2847.Nâdim olup çekdüğüne itdi bîm
İkisi de böyle murâd itdi kim
- 2848.Saltanat ahvâlini ta‘fîl ide
Ya‘ni birin birine tevkîl ide (87b)
- 2849.Cümle-yi ashâb idüp ittifâk
Bî-keder ü bî-garaz u bî-nifâk
- 2850.İki vekîlün sözi makbûl ola
Ehl-i hilâf arada maktûl ola
- 2851.Her kimi nasb eyleseler nîk ü bed
Hükm-i hilâfet olına aña red
- 2852.Cümle bu tedbîri pesend itdiler
Dillerünü pend ile bend itdiler
- 2853.Sâki-yi havz-ı lebin ve kevserüñ
Ya‘ni ki ol vâris-i Peygamberüñ
- 2854.Oldı buna re‘yi safâ-güsteri
K‘ola bu dâ‘vâya vekîl Eş‘arî
- 2855.Cânib-i âhirde bulup ihtisâs
Hükme vekîl olmuş idi ‘Amr-i ‘Âs
- 2856.Pes bunı fikr eylediler ‘âkıbet
İkisi halvetde idüp meşveret (88a)
- 2857.Yine gelüp iki bölük bir yere
Biri su‘ûd ide anuñ minbere
- 2858.Fasl-ı müvekkelde idüp kâl ü kîl
Her biri ibrâz ide yüz bin delîl
- 2859.Gâlibe mağlûb ide bî‘at hemân
Def‘ola endîşe-yi İslâmiyân
- 2860.Var idi Mûsa‘da biraz tab‘-ı kül
Hâsılı pîr-i mütelâş idi ol
- 2861.Mâ-sadak olmuşdı aña ey Hakîm
Nükte-yi المؤمن عز کریم

2862. 'Amr ise bir 'âkıl-ı nahsend idi
Zihn ü zekâ ile hüner-mend idi
2863. 'Akl ile meşhûr idi ol şehre kend
'Âdet-i me'lûfı idi rîş-hand
2864. Fehmi gibi 'ilm-i tefâsîrde
Hâsılı mümtâz idi tedbirde
2865. Pes ol iki râh-ber-i nâm-ver
Bir tarafa doğru çıkup gitdiler
2866. Şöyle ki hiss olmaz olup hayme-gâh
Anlayamaz oldu sadâ-yı sipâh
2867. Bir yere oturdılar ol iki merd
Her biri dil-haste-yi rûz-ı neberd
2868. 'Amr geçüp yanına bî-gâ'ile
Bast-ı kelâm eyledi Mûsâ ile
2869. Evvel anı itmek için imtîhân
Gûşına yâb yâb dedi ol kâr-dân
2870. Anda tedârik idüp ol 'aklı çok
Dimedi kim diñleyecek kimse yok
2871. Başladı âheste kelâm itmeğe
'Urza-ı eşvâk-ı 'izâm itmeğe
2872. Gördi belâhetden anı behre-dâr
Eyledi hamd ol ser-i merdân-ı kâr
2873. Pîr perîşân idügin anladı
Aldamak âsân idügin anladı
2874. İtdi hitâb aña elkâb ile
Söyledi ta'zîm ile âdâb ile
2875. Didi ki ey pîr-i mübârek-kadem
Şâhid idi fazlına şâh-ı harem
2876. Hazretine 'arz ideyim râzımı
Diñle benüm pend-i tarab-sâzımı
2877. İki halifeyle harâb oldu kevn
Bunlara câiz degül imdâd u 'avn

2878. Her birisi fitneye bâdî dÛrÛr
Bâ'is-i ifsâd-ı e'âdî dÛrÛr
2879. BÛyle kalursa bu keş-â-keş müdâm
Oldılar Ensâr u Muhâcir tamâm
2880. Âyine-yi dîne kederdÛr bu dÛd
Ta'ne taşın atmağa başlar Yehûd
2881. Lâzım olan şimdi budur kim hemân
Buluna bir hâkim-i sâhib-kırân
2882. Meslek-i şeyhine sÛlûk eyleye
Fâzıl ola def'-i şükûk eyleye (88b)
2883. Nasb iderÛz şer' ile bi'l-ittifâk
Kalmaya min ba'd aramızda nifâk
2884. İmdi hilâfette mekîn olmağa
Hâkim-i mâ'mûre-yi dîn olmağa
2885. 'Adl ile insâf ile takvâ ile
Kalb-i rakîk ü dil-i dâna ile
2886. Yek-be-yek ashâb arasın yokla gör
Devlete lâyıık senÛñ oğlun dÛrÛr
2887. Şimdi kusÛr ile benÛm hâtıram
Buña senÛñ öz veledin nasb idem
2888. Hâkim olunca veled-i Es'ad'Ûñ
Mahkeme-yi şer'i dÛrÛr Ahmed'Ûñ
2889. Yohsa Hudâ hakkı içÛn gitdi dîn
Hetk olınur perde-yi Şer'-i mübîn
2890. BÛyle diyÛp hatm-ı kelâm eyledi
NÛsha-yı nushını tamâm eyledi.
2891. Tarh idÛp ol maglata-yı fâsidi
İşte benÛm bildicegÛm bu didi
2892. GÛrdi müvecceh o kelâm-ı 'azîz
Fevri dönÛp itdi 'Alî'den gÛrîz
2893. Re'y sizÛndÛr didi biñ cân ile
Hâsılı aldandı o peymân ile
2894. 'Amr aña tahsinle açup dehen
Hayr du'â itdi didi imdi sen

- 2895.Cümle-yi ashâba olup muktedâ
Devlet ile minbere çık evvelâ
- 2896.Hükm-i hilâfetden olup munfasıl
İbni Ebî Tâlib'i ma'zûl kıl
- 2897.Ogluñı zikr etme nüzûl eyle sen
Eylesün kimse saña sû'-i zan
- 2898.Ba'd çıkup 'aczim ile ey ahî
Vâli-yi Şâm'ı çıkarup ben dahi
- 2899.Fazl ile mahdûmunı medh ideyüm
Nasb idüp andan ineyüm gideyüm (89a)
- 2900.Pâye-yi minberde o sâ'at hemân
Bî'at olunsın aña bî-ımtinân
- 2901.Böyle diyüp 'ahd ü karâr itdiler
'Asker-i İslâma dönüp gitdiler
- 2902.Ertesi vaz' eylediler minberi
Sığmadı Sıffin'e o hadd-i çeri
- 2903.Haydar-ı safderle gelüp mîr-i şâm
Oldı cenâheyn ol iki ehl-i nâm
- 2904.Serleri 'askerdeki serverlerüñ
Aldılar etrâfını hep minberüñ
- 2905.Her biri oturdu gelüp kolına
Birisi sağına biri solına
- 2906.Minbere 'azm eyledi pes Eş'ari
Hutbe soñına getürüp Hayder'i
- 2907.Fazl ü kerâmâtını ta'bîr idüb
Kadr ü makâmâtını tefsîr idüb
- 2908.Didi "fe-emmâ" ol imâm-ı enâm
Sefk-i dimâyâ sebeb oldı tamâm
- 2909.Aralarında oluben ihtilâf
Eyledi ashâbı katîl-i mesâf
- 2910.Sem'i dil ü cân ile diñlen sözüñ
Saltanatından anı 'azl eyledüm

2911. Pes çıkarup hâtemin engüştüden
Böyle çıkardum didi ol rây-zen
2912. Ba‘de inüp ‘Amr su‘ûd eyledi
Hutbede teslîm-i dürûd eyledi.
2913. Soñra Yezid’ün pederüñ kıldı yâd
Fazlunı yâd eyledi hadden ziyâd
2914. Hem didi hâkem gerek elbette bir
Fitne olur olmayacak münhasır
2915. Şirket ile ‘âlem olur hâke yek
Memlekete nâ’ib-i Hak bir gerek
2916. Ben dahi ‘azl eyledüm ol gâlibi
İbni Ebî Tâlib’i Mûsâ gibi (89b)
2917. Eyledüm ibkâ püser-i Hind bil
Hükm-i hilâfetde odur muttasıl
2918. Hutbede çünkim bu sözi söyledi
Hâtimin engüştine vaz‘ eyledi
2919. ‘Amr’a anı söyleyicek Eş‘arî
Oldı hicâb ile cihândan berî
2920. Şerm ü hacâletden o pîr-i sefîd
‘Âkıbet oldı giderek nâ-bedîd
2921. Silküp o dem dâmen-i pâkin ‘Alî
Devlet ile çekti cedelden eli
2922. Düşmene hiç eylemeyüp iltifât
Kûfe’ye ‘azm eyledi dirler sikât
2923. Vâli-yi Şâm ise safâ kesb idüb
Meyl-i Dımaşk itdi oradan gidüb
2924. Öyle vefâ-dâra cefâ eyledi
Hak bu ki re’yinde hatâ eyledi
2925. Hâke düşüp bunca hidîvân-ı dîn
Çıkdı göge dūd-ı dil-i âteşîn
2926. Hâsılı her şîr-i hüner pîşe-sûz
Añsa o gavgaları ditrer henüz
2927. Kûfe’de sellitse ‘Alî zülfikâr
Şâm’da ditrerdi sıgâr u kibâr

- 2928.Kimdür o sultâna mukâbil olan
Nebet-i râbi‘de mu‘âdil olan
- 2929.N’olsa gerek bir iki rûbâh ile
Penceleşenler Esedu’llâh ile
- 2930.Dîn evine rûkn-i kavî idi ol
Vâris-i ‘ilm-i Nebevî idi ol
- 2931.Düşmen-i âl ile olan yek-cihet
Buldılar itdüklerini ‘âkıbet
- 2932.İmdi bu yer deyr-i mükâfâtdur
Mecma‘ı envâ‘ı beliyyâtdur
- 2933.Devr ideli ‘âlem-i devr-i sipîhr
Kîneye kîn oldı ‘ıvâz mihre mihr (90a)
- 2934.Hâtır-ı Mûsâ‘da eger olsa hazm
İtmez idi sehv ile ol semte ‘azm
- 2935.Hattı yok el-hak katı sâfi-dilüñ
Gâfil işidür bunı vâzıh bilüñ
- 2936.Eyleme gaflet ki geçer ay ve yıl
Gâfil olanlar satılır muttasıl
- 2937.Mu‘tekîd-ı hak olup ehl-i zekâ
Vehmi komaz kimsede Hâkâniyâ
- الكریم اذا حسب سامح
- 2938.Böyle buyurmuşlar idüp def‘-i gam
Kân-ı kerem ya‘ni şefi‘u’l-ümem
- 2939.Ehl-i kerem olsa muhâsib eger
Deftere iğmaz iderek tîz geçer
- 2940.Eksige bakmaz ebeden fi‘l-mesel
Nâkısa peymâne ise sunmaz el
- 2941.Degme civân-merd ile olmaz nedîm
Ma‘bed-i ‘âlemde ‘ibâd-ı kerîm
- 2942.Himmet-i el-kıssa bülend it tamâm
Gözle hümâ gibi ‘uluvv-i makâm
- 2943.Cürm ile noksâna nazar eyleme
Câyını hem nâr-ı sakar eyleme

2944.Eyle kerem semtine geşt ü güzâr
‘Afv ü hatâyı idüben kâr u bâr

2945.Hûni ile düzdi geçürme hemân
Sâ‘irini ‘afv ide gör râygân

2946.Sîne-figâr etme kühen-kârı sen
Âhı sakın sîneñe kâr itmeden

2947.Öyle mürüvvetde dürür feyz-i hak
Eyle kerem sende hisâb olıcak

**HİKÂYET-İ ÂN A‘RÂBÎ-Yİ RÛŞEN-ZAMÎR
BÂ-HAZRET-İ SALLALLÂHU ‘ALEYHİ VE SELLEM**

2948.Muhbir-i âsâr-ı kibâr-ı rüsûl
Meclise saçdı bir etek berg-i gül (90b)

2949.Toldı çemen râyiha-yı müşg-i nâb
Câm-ı şarâb oldı yine pür-gülâb

2950.Bir gün o tâc-ı ser-i eflâk olan
Pâdişeh-i mesned-i levlâk olan

2951.Cinn ile insâna şeffi‘ ü penâh
Yir ü göge melce’-i ümmîdgâh

2952.Bahr-ı vefâ kulzüm-i sıdk u safâ
Ya‘ni velî-ni‘metimüz Mustafâ

2953.Şem‘ gibi gûşe-yi mihrâbda
Sâkin iken sohbet-i ahhâbda

2954.Eyler idi ol şeh-i ferruh-misâl
Hazret-i Sıddîk ile hoş kıl ü kâl

2955.Geldi bir A‘râbi-yi rûşen-zamîr
Şâm ü seher bâdiyede gûşe-gîr

2956.Kaddini ikrâm ile lâm eyledi
Nice salât ile selâm eyledi

2957.Aña teveccühle idüp feyz-i cûd
Sordı murâdâtın o sâhib-vücûd

2958.Dir iken eltâf-ı Hudâ-yı Resûl
Nakl ider iken kerem-i hakkı ol

- 2959.Hazrete ol eşref-i hayrû'l-bilâd
Didi من الحاكم يوم التناد
- 2960.Seyyid-i kevneyn işidüp ol sözi
Güldi güneş gibi mübârek yüzi
- 2961.Lutf ile ol mülk-i melek mürşidi
Hazret-i Allâh te'âlâ didi
- 2962.Eyledi ilhâh ile şeyhü'l-'Arab
Şehd-i şeker-bârı mükerrer taleb
- 2963.Didi o vechüñdeki envâr için
Hakk ile söyleşdüğüñ esrâr için
- 2964.Kendümi bi'n-nefs iden ol gün kelâm
Yohsa olur mı biri kâ'im-makâm
- 2965.Kendü midür hâsılı bî-reyb ü şek
Hükme yahud nasb olunır mı melek
- 2966.Birini tevkîf ide mi ol celîl
Cânib-i hâsından inüp Cebre'îl (91a)
- 2967.Çeşmi Resûl'üñ olup eşkiyle pür
Didi ki vallâh soran kendidür
- 2968.Bir nice kez gılzet ü ikdâm ile
Böyle su'âl itdi o sâhib-dile
- 2969.Çünkü murâdâtına buldı vusûl
Pek gülerek 'azm-i tarîk itdi ol
- 2970.Lutf ile ol nakd-i ezel mahzeni
Eyledi da'vet yine tekrâr anı
- 2971.Kıldı teveccüh o vecîhü'l-likâ
Hande senüñ vechini sordı aña
- 2972.Dedi ki ey sâhib-i hulk-ı 'azîm
Sehl olur emr olsa muhâsib kerîm
- 2973.Hîn-i hisâb olsa mürüvvetlüler
Aza çoğa kalmayup igmâz ider
- 2974.Kavlini gûş idecek ol mâh-rû
Didi fakîh oldı, fakîh oldı bu
- 2975.Kârı kerimüñ dün ü gün vâkı'â
Setri hatâdur dahi 'afv ü 'atâ

2976. Viricek ol müjde-yi şâh-ı kerem
Ayâğuna düşdi Ebûbekr o dem
2977. Ya‘ni hisâb alsa mahall-i su‘âl
Tiz gezer elbette kerîmü’l-hisâl
2978. İndi dökeldi bakıcak yârına
Encüm-i eşk-i meh-i ruhsârına
2979. Gûş idicek ol sözi bî-ihiyâr
Döndiler ashâb-ı sipihr-iktidâr
2980. Vecd ile hâlet gelüp ebrâre hep
Oldı o sır mûris-i şûr u şagab
2981. Bâb-ı serâ-perde-yi sultân-ı dîn
Niteki dergâh-ı behişt-i berîn
2982. Gün gibi her lahzada meftûh idi
Râhat-ı rûh dil-i mecrûh idi
2983. Ehl-i havâyic gelicek subh ü şâm
Kande ise hazret-i Fahrü’l-enâm (91b)
2984. Yoğ idi imhâl-i tekellûf ebed
Ol kapudan kimse olınmazdı red
2985. Pâye iken pâyına ‘arş-ı ‘azîm
Pâyına der-bân iken anuñ kelîm
2986. Meskenin itmezdi hicâb ü hafâ
Kande ise bölüşülürdi aña
2987. Dimez idi her gelene rûz u şeb
Anda ya Dihkân’ı imiş yâ ‘Arab
2988. Hâcetini yine görürdi Resûl
Devlet-i dâreyne bulurdu vusul
2989. Sende kerem sâgarın elden koma
Nergis-i mahmûre ‘uyûb uyuma
2990. Bâğ-ı mürüvvetde olan gönceler
Halka kerem semtini îmâ ider
2991. Şart-ı kerâmetde merâtib gözet
Nâm-ı keremdür kalacak ‘âkıbet

- 2992.Gunbed-i devrânı idince harâb
Çok döner el-hak yine bu âsiyâb
- 2993.‘Arsa-yı mîzân olıcak mürde-ham
Fâ’iz olur ehl-i sehâ vü kerem
- 2994.Düşse komaz dünyede ehl-i dalâl
Kal’a-yı bahr-ı kerem-i lâ-yezâl
- 2995.Ekrem-i erbâb-ı keremdür Hudâ
Sadr-ı şefâ‘atde dürür Mustafâ
- 2996.Bizde ol endîşede neyler hazen
Öyle kavî mesnedimüz var iken
- 2997.Rabb-i kerîm eyler imiş iltifât
Muştuluk ey yek-cihetân-ı ‘usât
- 2998.Yoğ imiş ehl-i kereme ters ü bîm
Böyledürür kavı-ı Resûl-i kerîm
- 2999.Olmasa neylerdi bizi ıztırâb
Müjde-yi “vallâhi serî‘u’l-hisâb”³²
- 3000.Ey yed-i sun‘ında çü kûy-ı zemîn
Çenber-i çevgân-ı sipihr-i berîn (92a)
- 3001.Mahşere Hâkâni iletdükde bâr
Eyleme ol demde anı şerm-sâr
- الغني اليأس مما في ايدي الناس
- 3002.Böyle dir ol tâc-ı ser-i enbiyâ
Râh-ber-i kurb-ı Cenâb-ı Hudâ
- 3003.Diler isen ide ganî Hak seni
Halkdan ümmîdi kes oldun ganî
- 3004.Eyle recâ hattını kalbünde hak
Dağdağadan himmet elüñ girü çek
- 3005.Nâsuñ elinde olanı isteme
Râzını keşf eyleme nâ-mahreme
- 3006.Dut mutasarrıf tarafın her-zamân
Dest-i tasarruf senüñ olsun hemân

³² والله سريع الحساب : “Şüphesiz Allah hesabı çarçabuk görendir.”, *Kur’ân-ı Kerîm*, Mü’min 17.

3007.Gönlü ganîler ki tüvân-gerdürür
Her biri ma‘mûr ü mu‘ammerdürür

3008.‘Âlemüñ âlâyışine değmedi
Çarh-ı bülend-efsere baş eğmedi

3009.Sâlik-i merdâne olup ir ve gic
İtme tenezzül zen-i dünyâya hiç

3010.Düş taraf-ı Hakk’a gınâ bul yüri
Ehl-i fenâ ol da bekâ bul yüri

3011.‘Aşk-ı gazâlım ide gör der-kemend
Al yine benden sana bir dâne pend

**HİKÂYET-İ HAZRET-İ MEVLÂNÂ BÂ-ŞEMS-İ TEBRÎZÎ
KUDDİSE SIRRIHUMA’L-‘AZÎZ**

3012.Oldı safâ-yı dil-i ehl-i yakîn
Bâde-yi bezm-i haber-i ‘ârifin

3013.Sende eger ister isen nukl ü mey
Diñle nevâ-yı dili mânend-i ney

3014.Al külehi ‘arşda kandîl olan
Rütbede hem-pâye-yi Cibrîl olan

3015.Gevher-i deryâ-yı cemi‘-i ‘ulûm
Gavs-ı ‘Acem ya‘ni ki Monla-yı Rûm (92b)

3016.Belh diyârından idüp irtihâl
Rûm’a nüzûl itdi çü mâh-ı hilâl

3017.Hatme karîb olmuş idi ol zamân
Silsile-yi devlet-i Selcûkiyân

3018.Pâdişeh-i memleket-i Rûm u Rey
Nesl-i Keyânîden o Key ibni Key

3019.Sâhib-i tîğ ü teber ve gürz idi
Ya‘ni ki ferzend-i Ferâmûz idi

3020.Hazret-i Monlâ’ya olup pây-mâl
Her ne muhâl olsa علي كل حال

3021.Kendüden ayrılmaz idi cân gibi
Hılt idüp dîn ile îmân gibi

3022.Gördi kerâmâtın o ferruh-demüñ
Mu‘tekıdı oldu şeh-i ‘âlemüñ

3023. Aña müfevvez idi dir ehl-i dâd
Maslahat-ı saltanat-ı Keykubâd
3024. İsteseler kevnî alurlardı nakd
Dest-i kerîmünde idi hall ü ‘akd
3025. Mâ-hasal ikrâmın idüp dünyenüñ
Binse rikâbını dutardı anuñ
3026. Ol tama‘i vesveseden hâliye
Yapdı iki medrese-yi ‘âliye
3027. Eyledi ta‘yîn-i vazîfeyle hem
Günde anuñ her birine biñ direm
3028. Ata binince ‘ulemâ-yı ‘izâm
Kurb-ı rikâbında yürürdi tamâm
3029. ‘Âdet-i hükminde bu kânûn idi
Kâ‘ide-yi tarz-ı Felâtûn idi
3030. Hâsılı üstâd olıcak şehriyâr
Cümle telâmîzi olup hâk-sâr
3031. Kimi öñünce kimi ardınca hep
Ya‘ni yayak yürür idi rûz u şeb
3032. Hazret-i Monlâ bu tekâlîf ile
Düşına ol câme-yi teşrîf ile (93a)
3033. Medreseden ‘izzet ü ikrâm ile
Kevkebe-yi übbehet-i tâm ile
3034. Ol Şeh-i Sıddîk haseb ol zamân
Halvet-i hâsına giderken hemân
3035. Zâhir olup sûret-i münkerde Şems
Geldiler üslûb-ı kalenderde Şems
3036. Tutdı licâmın biraz öpsem didi
Ey hikem-i müfti-yi âlem didi
3037. Müşkilimi hall ü beyân it benüm
Def‘ ideyüm şübhe-yi merd-efkenüm
3038. Turdı didi ey halef-i Yâr-ı Gâr
Neysel su‘âlîñ buyur ey kâm-kâr

- 3039.Şems bakup didi aña hande-nâk
Pâk yaratmış seni dâdâr-ı pâk
- 3040.Kangısı efdaldür ‘aceb ey reşîd
Zât-ı Muhammed mi yahud Bâyezîd
- 3041.Didi bu Bistâmi muhalli degül
Efdal-i mahlûkdur ol asl-ı kül
- 3042.Âteş-i dehşetden irüp câna dûd
Âb gibi ditredi ol bahr-ı cûd
- 3043.Döndi eyitdi gülerek şems-i dîn
Pes neden ey tâc-ı ser-i ‘ârifîn
- 3044.Nasb olalı hazret-i hayrû’l-beşer
Lafz-ı “arefnâ”dan ‘ibâ itdiler
- 3045.Muttasıl ol cümle-yi eşyâya üm
Der idi mâhiyyetüni bilmedüm
- 3046.Hakk’a “arefnâk”³³ diyüp Bâyezîd
Böyle edâyı niçün eyler bedîd
- 3047.Dûn ise ol ‘ârif-i sâhîb-nazar
“Mâ-‘arefnâ”yı³⁴ niçün nefy ider
- 3048.Didi tereddüdsüz o kutb-ı mübîn
Bâde-keş-i mey-kede-yi vâsılîn
- 3049.Her ne kadar kurba erişse Resûl
Şevkını teskîn idemezdi vusul (93b)
- 3050.Şöyle harâretde idi ol safi
Degme şarâb olmaz idi müntafi
- 3051.Âteş-i ‘aşk ile o şem‘i hedâ
Şöyle tutuşmuşdı ki şems-i duhâ
- 3052.Bir şerer olmazdı anâ hâsılı
Firkat eritmişdi o rûşen-dili
- 3053.Şol kadar ‘atşân idi zam‘ân idi
Kim ‘ataşından dili sûzân idi

³³ ما عرفناك حق معرفتك : “Seni hakkıyla (zatına yakışır şekilde) tanıyamadık.”, *Nefehâtü’l-üns min hazarâti’l-kuds*, 466; *Târîh-i Tasavvuf der İslâm*, 220; *Kitâbü’n-Netîce*, II, 166; *Ferheng-i Me’sûrât-ı Mütûn-i İrfânî*, 465.

³⁴ ما عرفناك حق معرفتك و ما عبدناك حق عبادتك : ما عرفنا

- 3054.Tâ beden üstinde yanardı kamîs
Kırba erişdikçe olurdu harîs
- 3055.Sırr-ı Ahad Ahmed'e mevsûl iken
Cümle-yi eşyâdan o makbûl iken
- 3056.Âb-ı visâliyle eger rûz u şeb
Havz-ı dili olsa eger leb-be-leb
- 3057.Lâbüd iderdi yine feryâd ü zâr
Aña gınâ virmez idi rûzigâr
- 3058.Bâkî kalurdu yine dil-teşnelik
Yine bulunmazdı sanurdu yitik
- 3059.'Arş gibi himmeti a'lâ idi
Mazhar-ı envâr-ı tecellâ idi
- 3060.Yoğ idi itse ne 'aceb velvele
Mürşid-i Bistâmî'de ol havsala
- 3061.Ya'ni anuñ hırsı biraz az idi
Sehv ile sîr-âb şarâbum didi
- 3062.Neş'e-pezîr olmağıla cür'adan
Sandı ki gark oldu mey-i hamra ten
- 3063.Güş idicek Şems anı âh eyledi
Şevkına dünyâyı güvâh eyledi
- 3064.Haykırup itdi bedenüñ hâk-sâr
Düşdi yere sâye-yi Perverdigâr
- 3065.Mürg-i dili 'arşı mekân eyledi
'Âlem-i kudse tayerân eyledi
- 3066.Böyle görenler anı ye's itdiler
Terk-i külâh itdi kıyâs itdiler (94a)
- 3067.Ağlayarak Hazret-i Monlâ Celâl
İndi semendinden olup pay-mâl
- 3068.Aldı bakup hey'et-i dil-cûsına
Ol ser-i bâ-devlet-i bâzûsına
- 3069.Rûy-ı zemîn oldu tehî bir zamân
Kendüye geldi çün o rûh-ı revân
- 3070.Eyledi Monla'ya hemân bir nazar
Ol nazar oldu aña nûr-ı basar

- 3071.Şâhid-i gayb oldı yüzinden nikâb
Ya'ni görindi o ruh-ı müstetâb
- 3072.Hıdmet-i takvâ ile me'mûr iken
Her ciheti gül gibi ma'mûr iken
- 3073.Devlet ile bulmuş iken ittifâk
Hîn-i kazâda bu kadar tumturak
- 3074.Çün ufuk-ı rûşen-i Tebrîz'den
Şems tulû' itdi o mihr encümen
- 3075.Şa'sa'a-yı Şems ile gıış oldılar
Çeşme-yi hurşide hamr oldılar
- 3076.Aldı o dâdâr-ı velâyet penâh
'Örf-i izâfet yerine bir külâh
- 3077.Çâk olarak dâmen ile isteyin
Ber-taraf oldı çile vü erbâ'in
- 3078.Çâre ararken dil-i bî-çâreye
Nây ile def geldi bu kez araya
- 3079.Yine mahabbetde olup rahş-rân
Tayy-ı mekân itdi o sâ'at hemân
- 3080.'Aşk yolından getirüp hazrete
Eyledi Monlâ'yı mahal vuslata
- 3081.Merd-i Hudâ dâ'im olur pür-hurûş
Kimisi 'uryân ü kimi zinde-pûş
- 3082.Olmaz o meyhânede hiç sağ u sol
İtmez odur 'örf-i izâfet kabul
- 3083.Her biri bir günbed-i Fîrûze-dâr
Köhne palâs ile ider iftihâr (94b)
- 3084.Hırka-yı takvâda ki her bir yeke
Silk-i cevâhir gibidür salike
- 3085.'Âleme ol zümre-yi jûlîde-mû
Dir dimez itdürmededür ser-furû
- 3086.Mahkeme-yi gamda ne bu dak ü lak
Bahsi ko Hâkâni kulak dut kulak

3087. Diñleye da‘vâ-yı vefâ itdigüm
Kâdı-yı hâcâtdürür şâhidüm

من حسن الاسلام المرء تركه مالا يعنه

3088. Böyle buyurmuş bunı ol şehriyâr
Mâlik-i efser melik-i tâc-dâr

3089. Şâhid-i İslâm’ı ider hoş-nümâ
Terk-i hevâ-yı sūhan-ı mâ-sivâ

3090. Kâ‘ideden taşra dırâz itme pây
Mü’min isen olma sakın jâj-hây

3091. Lâyık-ı dîn olmayanıñ terkin it
Kavl-i Resûl-i sakaleyni işit

3092. Deyr-i cihân olsa dahi mey-kede
Çok meze yok lağv ile söyleşmede

3093. Lâğ ü latîfeyle nice varımaz
Kâfir olur gâhi me’âl anlamaz

3094. Mü’min isen pes ne revâdur saña
Böyle ‘abes maglata-yı nâ-revâ

3095. Gül gibi her kûşeden açsan haber
Ta’n iderler nutkıña bigâneler

3096. Lîveyi ko tâ saña ey hûb-rû
Dimeye bîhûde-sūhan yâve-gû

3097. Müşkil-i ehl-i edebi itdi hâl
Kâşif-i sırr-ı kelimât-ı ezel

HİKÂYET-İ ŞEYH ZENDEBİL AHMED CÂMÎ KUDDİSE SİRRUHU’S-SÂMÎ

3098. Nâkıl-ı ahkâm-ı velâyet yine
Tûti-yi ‘irfâna tutup âyine (95a)

3099. Başladı telkîne kerâmâtdan
Şevk ile ben şerh ideyün diñle sen

3100. Gör nic’ olur merdüm-i perhîz-kâr
Neyler anı ‘âkıbet ol Kirdgâr

3101. Meclis-i mest-i mey-i ‘aşk-ı celîl
Ahmed-i Câm ol ki dinür Zinde-pîl

- 3102.Müddet-i ‘ömründe idüp irtikâb
Meyl-i hevâ itmedi bî-irtiyâb
- 3103.Bîhûde güftâre dehân açmadı
Sırrı o mümtâz-ı cihân açmadı
- 3104.‘Ömr-i girân-mâyeleri rûz ü şeb
Geçdi sekînetle vakâr ile hep
- 3105.Böyle idi ‘ahd-ı tufûliyyeti
Böyle idi devlet ile şeybeti
- 3106.Çekmedi ‘ömründe o Şems-i duhâ
Zerre kadar dağdağa-yı mâ-sivâ
- 3107.Nutk-ı nefisinde olan pâklik
Aña nâsib itmedi gam-nâklik
- 3108.Zâyi‘ idince anı bu köhne deyr
Olmadı âlûde-yi evhâm-ı gayr
- 3109.‘Aşk-ı safâ-bahş idi ol ‘âkıla
Eyledi bâzârın anuñ hakk ile
- 3110.Bir ‘azametle güzerân itdi kim
Oldı emîn ü ümenâ-yı kadîm
- 3111.Şöyle ki bir gice olup bî-karâr
Lutf ile ol sâhib-i ‘izz ü vakâr
- 3112.Geşt ü güzâr iderek ashâb ile
Tâ leb-i Ceyhun’a gelüp tâb ile
- 3113.Kendüler ol aya basınca kadem
Cümleye emr eyledi kim bîş ü kem
- 3114.Pey-rev olup her biri ‘azm ideler
Yel gibi suda yürüyüp gideler
- 3115.Savt-ı bülend ile çıkarup sesi
Virdini yâ Ahmed ide cümlesi (95b)
- 3116.Dem-be-dem Allâh diyüp ol cenâb
Suda dönerdi nitelim âsiyâb
- 3117.Çarh iderek geçdi devân itmedin
Âb ile ter-dâmen-i pâkîzesin
- 3118.Yaklaşıcak sâhil-i emn ü necât
Olmış idi zikri anuñ ism-i zât

- 3119.Biri mürîdüñ şaşup emvâcdan
Sehv ile yâ Hak didi açup dehen
- 3120.Fevri o sâ‘at suya gark oldu ol
Bahr-ı fenâ sâhiline buldı yol
- 3121.Gayrileri çıkdı gelüp sağ esen
Âb-ı niheng-efgen-i Ceyhûn’dan
- 3122.Aslını teşhis iden ehliyyetüñ
Kadrini bundan bilür ol hazretüñ
- 3123.Fenn-i kerâmâtda pür-kâr idi
Dâ’ire-yi kevnî nigeş-dâr idi
- 3124.Keşf idi her bâr işi ol ekmelüñ
Hâlini hep mâzi vü müstakbelüñ
- 3125.Feyzüni çün şeyh pedîd eyledi
Sencer-i mâzîyi mürîd eyledi
- 3126.Şöyle ki ol mürşid-i ehl-i kemâl
Mazhar-ı lutf-ı kerem-i bî-zevâl
- 3127.Müddet-i ednâda aña viridi nâm
Buldı gelüp rütbe-yi ‘alî-makâm
- 3128.Himmet ile eyledi irşâd anı
‘Adle kılup mûnis-i mu‘tâd anı
- 3129.Bâbı anüñ oldu ‘adâlet medâr
Hâkini berbâd idecek rüzgâr
- 3130.Âteş-i dûzahdan emîn oldu ol
Vâris-i Firdevs-i berîn oldu ol
- 3131.Hayder-i saf-der o safîyyü’s-sıfat
Didi ki üç nesnedürür mühlîkât
- 3132.Buhl ile ‘ucb ile hevâdur didi
Bu üçü insâna belâdur didi (96a)
- 3133.Cûda fütüvvet ki mülâzim dürür
Biri birine mütelâzim dürür
- 3134.Ehl-i tekebbür gibi fikreyle sen
Hiç mu‘ammer ola mı dil-şiken

- 3135.Olsa hevâyî melik-i tâc-dâr
Âhir olur zillet ile hâr u zâr
- 3136.Fârîğ ol ey ez'âf-ı mûr u meges
Târ-ı heves var ise kes itme ses
- 3137.Nice bir el-kıssa bu güft ü şünûd
Lîve-yi bî-ma'nâ-yı tâ âzmûd
- 3138.Nefse mu'in olma götürmez bu kevn
Küfr dürür hâsılı Fir'avn'a 'avn
- 3139.Olma hem âhengi hevâ ehlinûñ
Yanına yaklaşma riyâ ehlinûñ
- 3140.Yârene merd-i bati urur bere
Can yakışur añlama ten-pervere
- 3141.Devr ideli dâ'ire-yi çarh tâ
Na'mesi nâ-sâzun olur bî-riyâ
- 3142.Cerb-i zebân olma sakın hân-ı gam
Sıklet olur saña çekersin elem
- 3143.'Âkıl isen mevte firâşında bil
Hezl ile itme kelimâtı rezil
- 3144.Aldı kafan üştür-i mest-i ecel
Ejder-i mevt itdi hüçûm imdi gel
- 3145.Dâmen-i ahrâra yapış ey gönül
İş degül ol itdüğün iş ey gönül
- 3146.Gaflet ile nutk-ı perîşânımız
Korkum odur cehl ide 'irfânımız
- 3147.Gerd-i hevâdan kılavüz rû-siyâh
'Afv ü günâh olmya ol dem de âh
- 3148.Hâl-i perîşân nic'olur bilmezem
Defter-i dîvân nic'olur bilmezem
- 3149.Nâmını yâd ideni yâ Rabbenâ
Kulzüm-i gufrânına kıl âşinâ (96b)
- 3150.Merhamet it ni'metûñ özler senûñ
Hâline Hâkâni-yi dil-hastenûñ

3151. Böyle dir ol genc-i nihâmı bulan
Âdem ü Havvâ'ya mürebbî olan
3152. 'Arz olunınca maraz-ı ihtiyâc
Şerbet-i ihsân-ı keremdür ilâc
3153. Aña tesadduk idemezsen eger
Hüsn-i edâ ile kelâm it yeter
3154. Nüşa-yı hikmetden idüp intihâb
Sâ'il-i dil-hasteye hoş vir cevâb
3155. Olma fakîri göricek saht-rû
Rıfk ile ol hûb-sühan, nerm-gû
3156. Sâ'ili red eyleme döndürme yüz
Kim sadakayla bir olur yahşi söz
3157. Ehl-i kabûlı işit ey hem-nişîn
Reddi 'abesdür o gürûhîñ sakın
3158. Nehy idüp a'mâ için îmâ ile
Hak 'abesiyle vü tevellâ ile
3159. İtmedi mi Hak o kerem kânına
'İlm-i ledün kişverinüñ kânına
3160. Sâ'il-i merdümde idersen su'âl
Aña belâ-hor demiş erbâb-ı hâl

**HİKÂYET-İ HAZRET-İ HIZIR 'ALEYHİSSELÂM
BÂ-ÂN SÂ'İL-İ HOD-KÂM**

3161. Nükte-güşâyân-ı mahabbet yine
Mülk-i şühûda getirüp beyyine
3162. Tâlibe feth eylediler bî-ta'ab
Mes'ele-yi müşkile-yi 'aşk-ı hep
3163. Nakl olunur devr-i evâyilde bu
Kaht ü galâ bir yere itdi gulû (97a)
3164. Meş'ale-yi zulmet-i âb-ı hayât
'İlm-i ledünnide bedî'ü'n-nikât
3165. Ol şecer-i ahdar-ı hadrâ-hırâm
Hızır nebî ya'ni 'aleyhi's-selâm
3166. Hâzır olup 'usret-i mahlûkda
Geşt ü güzâr eyler idi sûkda

- 3167.Gördi biri sâ'ilüñ ol mâh için
Şey'i taleb eyledi Allâh için
- 3168.Haykırup ol 'âşık-ı Rabb-i Gafûr
Hazret-i Mûsâ gibi itdi mürûr
- 3169.Ya'ni ki mezkûr olıcak ism-i Hak
Gül gibi düşdi yüzi üstüne çâk
- 3170.'Aşk ile lâ-ya'kıl olup bir zamân
Nevha-zenân ol sir sir âgehân
- 3171.Virdi temelluklar ile sâ'ile
Dâmen-i pâkini temennâ ile
- 3172.Didi idüp kâmetini münhanî
Nesneye mâlik degülem sat beni
- 3173.Ben saña öz nefsümi itdüm hibe
Var yûri bey' it beni bir talibe
- 3174.Al semenüm hep senüñ olsun helâl
Sarf-ı me'âş eyle 'alâ külli hâl
- 3175.Sâ'il anı fevri mezâd eyledi
Kendü kulumdur deyü âd eyledi
- 3176.Satdı anı bir iki biñ dirheme
Ol veled-i erkam olan sâhime
- 3177.Hem püser ile peder-i es'adı
İkisi de zübde-yi ashâb idi
- 3178.Hızr'ı alup itdi o ferruh-kadem
Hıdmet için bâğına ta'yîn o dem
- 3179.Bir dem içinde o hidîv-i Hudâ
Dağı kesüp eyledi bir hoş fezâ
- 3180.Vechine bâğüñ güli had eyledi
Lâleyi pür-dâğ-ı hased eyledi (97b)
- 3181.Cûlar akutdı içine câ-be-câ
Her biri çün çeşme-yi âb-ı bekâ
- 3182.Oldı pes ol gayret-i dârü's-selâm
Berk-ı şükûfeyle münakkaş tamâm

- 3183.Hızır o hadîkayla mukayyed olup
Tâ‘at için mâ‘il-i ma‘bed olup
- 3184.Eyledi bir bir nitekim berg-i ter
Şekl-i musaffâda çemen suffeler
- 3185.Pes o musallâya kılup ihtimâm
Eyledi mihrâbını sâfi rûhâm
- 3186.Söyle cilâ buldı o seng-i kesif
Âyine-veş rû görünürdi latîf
- 3187.Hıdmeti tekmîl idüp ol dem hemîn
Sıdk u safâ ile ol üstâd-ı dîn
- 3188.Niyet idüp tâ‘at-ı rûz ü şebe
Geçdi o mihrâb-ı safâ-matlaba
- 3189.Şem‘-i şeb-ârâ-yı Süreyyâ gibi
Mescid-i Aksâ‘da Mesihâ gibi
- 3190.Kaldı teveccühle kıyâm u ku‘ûd
Kârı müdâm oldı rûkû‘ u sücûd
- 3191.Ehline sâhim gelüp itdi su‘âl
Didi ki ol alduğumuz beyt-i mâl
- 3192.Olmış idi hayli za‘îfü‘l-mizâc
Belki bu gün işler ola karnı ac
- 3193.Anâ kefâf için o zehr-i şebâb
Sür‘at ile aldı biraz nân ü âb
- 3194.Gördi ta‘âm ile gelüp ol hümâm
Bir nice yıllık işi itmiş temâm
- 3195.Bâğ ü şeker-hânesin açmış nebât
Kendüsi meşgûl-ı merâm-ı salât
- 3196.‘İbret alup sâhim-i sâhib-kerem
Kaldı tahayyürde biraz bîş ü kem
- 3197.Turdı salâtını idince edâ
Ba‘de kim olduğunu sordu anâ (98a)
- 3198.Birisiyem didi ‘ibâdullâhuñ
Dirisiyem ya‘ni o kâr-âgehüñ
- 3199.Hem senüñ ednâ kulunam şimdilik
Hıdmetini işlerem eksük gedük

- 3200.Didi pes Allâh'ı seversen bana
Doğrıyı di ey rast-rû evliyâ
- 3201.Yine anuñ aklun alup ism-i zât
Na'ra urup düşdi o ferruh-sıfat
- 3202.Yatdı biraz vâlih ü medhûş olup
'Aklı gelince gül-i rûyı solup
- 3203.Başladı feryâde o Hak mürşidi
Ağlayarak sâhime Hızr'am didi
- 3204.Gûş idicek anı o vâlâ-himem
Serv gibi eyledi âzâd o dem
- 3205.Düşdi ayağına akar su gibi
Yüz yere sürdi ser-i gîsû gibi
- 3206.Hızr aña çok hayr du'â eyledi
Kalbini pür-nûr u ziyâ eyledi
- 3207.Didi ilâhi olup 'aşkınla kul
Lutfin ile devlete buldum vusul
- 3208.Pes oradan oldı o necm-i sa'îd
Sâhim ile söyleşerek nâ-bedîd
- 3209.Münkir-i 'aşk olma eyâ bed-küniş
Eyleme 'uşşâka sakın serzeniş
- 3210.Bâde-yi 'aşk ile idüp def'-i gam
Mest-i elest ol dürişüp dem-be-dem
- 3211.Meslek ola saña bu fenn-i şerîf
Mülk-i ma'ârifde olursan harîf
- 3212.Medrese-yi 'aşkda ey bed-sigâl
Bahsi gider itme yüri kıl ü kâl
- 3213.Gökde düşüp odlare şems ü kamer
Dutuşalı 'aşk ile benden beter
- 3214.Her birisi aşka müsahherdürür
Ya'ni gerek meh gerek ahterdürür (98b)
- 3215.Lâbüd ider 'âlemi hayrân-ı 'aşk
Kevkebe-yi devlet-i sultân-ı 'aşk

- 3216.Añlama bâzîçe sakın ‘aşk için
Yakma yaluñ yüzlülerin âteşin
- 3217.Hublaruñ ‘aşkuna âh eyleme
Kendüni güm-râh-ı günâh eyleme
- 3218.Gerçi tahammül olunur iş degül
Bu ulu suçdur ki görülmüş degül
- 3219.‘Aşk işi bir fenn-i Hudâ-dâddur
Ekseri halkuñ aña mu‘tâddur
- 3220.Hâsılı müşkildür o san‘at meger
Nâdir ola dil-berüñ ey bî-haber
- 3221.Kendüni var eyle hevâdan berî
Şehvete sarf eyleme ol cevheri
- 3222.‘Aşk aña mahsus dürür kim ezel
‘Aşk ile eylen didi dâ‘im ‘amel
- 3223.Kuvvet-i ‘aşk ile açan perr ü bâl
Tâ‘ir-i kudsiyle ider ittisâl
- 3224.Yohsa bu virâne katı dündür
Meyl idenüñ hâli diger-gündür
- 3225.Hâke salup hâk ile yeksânlığı
Göstereyüm çarha yukardanlığı
- 3226.‘Aşk ile seyr eylesün ol pür-safâ
Olmaz isem hâsılı Hâkâniyâ
- ان البلاء مؤكل بالنطق
- 3227.Sâdır olup ya‘ni bu kavlı-i latîf
Böylece buyruldu hadîs-i şerîf
- 3228.Her ne kadar olsa belâ vü kazâ
Câhil-i pür-gündür anâ mübtelâ
- 3229.Çıkmadı hergiz kafes-i guşadan
Zâg-ı siyeh-rû gibi çok söyleyen (99a)
- 3230.Oldı bu meydân-ı sühan dür-feşân
Bir söz ile kûy-ı ser oynar hemân
- 3231.Derd ü belâ nutka mü‘ekkeldürür
Ağzımı dut bir zarar olur mı gör

- 3232.Dilden irer her ne ise âdeme
Diñle sözüm gel katı çok söyleme
- 3233.Didi ki bîhûde yere açılan
Nâtıkada tâb-ı tekellüm koyan
- 3234.Dil iki kat perdedürür dâimâ
Hıfz-ı lisânı ider imâ saña
- 3235.Olmaz idi anlara zillet nasîb
Söylemese tûti ile ‘andelîb
- 3236.Ağzun açup saçmadur ey nesl-i gurd
Sonra sadef gibi olur gülle hurd

HİKÂYET-İ ŞEYH MANSÛR ‘ALEYHİ’R-RAHME

- 3237.Bâni-yi sidre o vezîr-i müşîr
Ya‘ni Aristo-yı Sikender-zamîr
- 3238.Mes‘ele-yi sırrı olup ser-zede
Yazdı musarrah kütüb-i hikmede
- 3239.Ehl-i sülûk içre felek dest-gâh
Ya‘ni ki mansûr-ı muzaffer-penâh
- 3240.Vecd ile hâletde bulup lezzeti
İçmiş idi câm-ı mey-i vahdeti
- 3241.Kendüyi zabt idemedi ‘âkıbet
Râz-ı dili açdı gülistân-sıfat
- 3242.Hâsılı mahcûb idi ol nâm-dâr
Çarhda anuñla idi hep medâr
- 3243.Kendüsi müstağrık-ı medhûş idi
Ekseri bî-hûş idi hâmûş idi
- 3244.Ağzunu açmazdı turup herkese
Dâ‘im Ene‘l-Hak dir idi söylese
- 3245.Gökde melek diñler idi hutbesin
Kendü dahi bilmez idi rütbesin (99b)
- 3246.Kâ‘ide-yi ehl-i tasavvuf bilür
Ba‘z-ı velînüñ revîşi böyledür
- 3247.Mâ-hasal olmuşdı o meczûb-hâl
‘Âşık-ı dîvâne-yi rûy-ı celâl

3248. Bir gice hattâ sulehâdan biri
Didi ki ey fenn-i fenâ mâhiri
3249. Şimdi kimüñdür şeref-i ihtisâs
Kimdür o dergâhda hâsü'l-havâs
3250. Didi ser-i sâl iricek bî-gümân
Kahr ile Bağdâd'da ber-dâr olan
3251. Soñra yakup hâk ile hâkisterin
Dicle'ye dökdükleridür küllerin
3252. Hikmet-i Hak ile o yılda meger
Mâh-ı Muharrem olıcak cilve-ger
3253. Oldı ol iş kendüye vâkı' anuñ
Vâzıh olup mebhası ol vak' anuñ
3254. Eyledi cellâd sipihr-i dü-tâ
Şeyhi siyâsetlerine mübtelâ
3255. Uşdiler üstüni sıgâr u kibâr
Dâre çeküp eylediler seng-sâr
3256. Dediler etrâfın alup merd ü zen
Taş koparan böyle olur şer'den
3257. Pîri idi Hazret-i Şiblî anuñ
Hâline ağlardı o şîr-efgenüñ
3258. Ehl-i şeri'at gelicek bir yere
Ol dahi teb'ıyyat idüp anlara
3259. Dârda Hallâc'ı görüp turdı ol
Atdı aña bir gül ile urdı ol
3260. İl urıcak tınmaz idi gül gibi
Urmaz iken na'ra-yı bülbül gibi
3261. İtdi o gülden gile ol nâm-dâr
Ağladı âvâze salup zâr u zâr
3262. Şöyle ki Bağdâd'a tolup nâlesi
Kevni ceres gibi pür idi sesi (100a)
3263. Şeyh gelüp yanına itdi su'âl
Didi ki ey râgıb-ı genc-i visâl
3264. Taşladılar el seni âh itmedüñ
Âhını da'vâña güvâh itmedüñ

- 3265.Ben gül ile urmağın ey merd-i Hak
Böyle ne var zâr u hazîn olacak
- 3266.Didi Benî nev‘-i beşer bî-gümân
Bilmez idi hâlimi ey nükte-dân
- 3267.Şer‘a muhâlif ‘amel itdüñ deyü
Ehl-i ‘Irâk üstüme itdi gulüv
- 3268.Hâlimi sen cümle bilürken benüm
Nâr-ı ihânetle eritdüñ tenüm
- 3269.Pes nice feryâd ü figân etmiyem
Giryeme halkı nigerân etmiyem
- 3270.Gül degül ol safi dikendür bana
Hancer-i kattal hüzündür bana
- 3271.Döndi dedi Şibli-yi sâhib-kemâl
Pîr-i Hudâ mürşid-i erbâb-ı hâl
- 3272.Râz-ı derûni yine açduñ didi
Hâke niçün gevheri saçdın didi
- 3273.Âh idüp ol sâ‘at o rind-i derûn
Heybet ile didi neciyü’l-‘ârifün
- 3274.İtdi fenâ cübbesin ol demde çâk
Vâsıl-ı Hak oldu o ma‘sum pâk
- 3275.Nâre yakup cism-i safâ-güsterin
Şatt’a döküp hâk ile hâkisterin
- 3276.İtdiler o pîr-i sa‘îdi şehîd
Gün gibi oldu tulunup nâ-bedîd
- 3277.Hıfz ider insânı hafâ dir dimez
Keşf-i rümûz âdeme hayr eylemez
- 3278.Âhir-i kâr itmedi mi rûzigâr
Öyle ‘azîzi bu bahâneyle hâr
- 3279.Râz-ı dili açmadı ehl-i derûn
Anuñ için olmadılar ser-nigûn (100b)
- 3280.Açma bu tûmâr-ı rümûzâtı dûr
Şîve-yi ester-i sırrullâhı gör

- 3281.Zâg u zagan gibi olup hezl-gû
Halk ile bîhûde makâlâtı ko
- 3282.Perde-yi esrâr açılır olsa ger
Hacle-nişînân-ı sühan cilve-ger
- 3283.Hıfz ile gel bâde-yi engûrı gör
Keşf ile var hâlet-i Mansûr'ı gör
- 3284.Sen de eger 'âkıl ü dâna isen
Ehl-i mezâk içre tûvânâ isen
- 3285.Nutkuñı hıfz it suyu kan eyleme
Sebk-ı lisân ile ziyân eyleme
- 3286.Keşf-i kerâmât ise mezmûmdur
Özge makâlât ise hod şûmdur
- 3287.'Âşık odur kim ide rûhın revân
Sehl ola yanında anuñ bezl-cân
- 3288.Semt-i vefâdan usanup gitmeye
Ser vire sır açmaya âh itmeye
- 3289.Ey dükeli râzı bilen kâr-dân
Vâkıf-ı esrâr-ı nihân-ı cihân
- 3290.'Aşk ile Hâkâni'yi lâ-ya'kıl it
Ehl-i vefâ halkasına dâhil it
- كثرت الضحك تيمت القلب
- 3291.Nutk-ı nefisiyle idüp cân-nisâr
Böyle dir ol mûnis-i perverdigâr
- 3292.Terk ide gör hande-yi bîhûdeyi
Kayda salar hâtır-ı âsûdeyi
- 3293.Kesret-i dahk ile bulup iştihâr
Gülme sakın yok yere divâne-vâr
- 3294.Âdeme zirâ ki o Hallâk-ı kül
Didi ki çok ağla yûri var az gül (101a)
- 3295.Zinde-dil ol Hazret-i Îsâ gibi
Kalbûñi târ itme kilîsâ gibi
- 3296.Gonce-veş açılma olup pür-safâ
Kalb olur anuñla didi Mustafâ

- 3297.Kavl-i esahdur bu kelâm-ı sarîh
Bunda muhassel gülen ağlar sahih
- 3298.İkide bir handeye depretme leb
Giryeye mevrûs dürür ol hande hep
- 3299.Hande-yi bî-ma‘ni-yi bîhûde ter
Âyine-yi kalbe virirmiş keder
- 3300.Ârife ma‘lûmdürür müdde‘â
Şâm ü seher ağla dimezler saña
- 3301.Handeñe vakti-i küşâyed-gire
Girye azan hande-yi bîhûdeye

**HİKÂYET-İ MELİK SEBÂ-YI PÜR-ZEVK Ü ŞEVK
VE AHVÂL-İ MÂCERÂ-YI ÂHİR-İ O**

- 3302.Diñle harîs-i meyi gül-reng isen
Şifte-yi def ü ney ü ceng isen
- 3303.Özge hevâ bağladum âheng ile
Gûş dut âvâze-yi ehl-i dile
- 3304.Mülk-i Sebâ’da var idi bir melik
Aña müselleme idi âzâdelik
- 3305.Dirler idi aña şeh-i bî gımân
Gül gibi handân idi ol şem‘-i cân
- 3306.Mülkin anuñ itmiş idi muntazım
Nükte-yi “en-nâsü ‘alâ dînihim”³⁵
- 3307.Ya‘ni ana öykünübün bi’t-tamâm
‘Ays-ı müdâm eyler idi hâs ü ‘âm
- 3308.Halkı dahi kendü gibi dâ’imâ
Olmuş idi mâ’il-i zevk ü safâ
- 3309.Her biri Cem gibi ferah-nâk idi
Şâm ü seher her biri Dahhâk idi
- 3310.Muttasıl ol tâ’ife-yi inbisât
Eyleyüp ifrât ile ‘ays ü neşât
- 3311.Hâsılı bilmezler idi dün ü gün
Sâkin-i cennet gibi gam neydüğün (101b)

³⁵ الناس على دين ملوكهم : الناس على دينهم ³⁵ “İnsanlar krallarının dinini üzerine...”, Hadis, <https://ahlusunnah.org/node/299025>

- 3312.Cûları âyîne idi ol yerüñ
Yaz ve kış ol şehr-i safâ-güsterüñ
- 3313.Meyveleri nâzik ü makbûl idi
Şâm gibi suları mebzûl idi
- 3314.Kevser içinde nitekim la'î ü ter
Şu'le virirdi sudaki taşlar
- 3315.Serv-i sanavberden açılmazdı yol
Baksan eger cennet idi sağ u sol
- 3316.Mâlım ol şehre yığup dünyenüñ
Vermiş idi Hak berekâtın anuñ
- 3317.Şöyle ki her yılda virirdi müdâm
Berre-yi her miş iki üç kez tamâm
- 3318.Anlaruñ ol tûl-ı ferah 'âkıbet
Kalblerin mürde idüp bî-cihet
- 3319.Oldı mübedelle elem ü şiddete
Hüsn ü gama meskenet ü zillete
- 3320.Sâbit olup hükm- hadîs-i şerîf
Kuvvet-i dahk anları itdi za'îf
- 3321.Başladılar zulm ü cefâ itmeğe
Zümre-yi mazlûma ezâ itmeğe
- 3322.Âhlaruñ aldılar ednâlaruñ
'Arzların yıkdılar a'lâlaruñ
- 3323.Sarsar-ı âh itmese ger dest-i yâr
Kâr idemezdi yalıñuz rûzigâr
- 3324.Bir gice bu ejder-i merdüm-rübâ
Ya'ni ki çarh-ı felek-i bî-riyâ
- 3325.Oldı Sebâ mülkine âteş-feşân
Zelzeleden ditredi kevn ü mekân
- 3326.Kalmadı lezzât eseri biñde bir
Oldı o gül-zâr-ı İrem şüre yer
- 3327.Eyledi enhârın eşed nârdân
Âb-ı bekâ gibi safâ-bahş iken

- 3328.Zehr ile zakkûma o mâh-ı haşîn
Meşreb alışdırdı olup hem-nişîn
- 3329.Âb ü gil-i âteş-i pür-tâb olup
Çeşmeleri bürke-i tîz-âb olup (102a)
- 3330.Kırdı geçürdi çemen ehlin tamâm
İtdi Hak ol memlekete intikâm
- 3331.Oldı dönüp ol şeceri mîve-dâr
Şâh-ı mugaylân gibi pür-şûr ü hâr
- 3332.Nekbet ü züll ü ‘adem ü şükr-i Hak
Anları irgürdi o vâdiye çâk
- 3333.Ceng iderek vakt-i şeker-hâb ile
Ağlaşarak dîde-yi hûn-âb ile
- 3334.Cümlesini kum basup itdi helâk
Gayret-i eflâk iken ol hâk-i pâk
- 3335.Şehr-i Sebâ kıssası meşhûrdur
Nass-ı şerîf içre de mestûrdur
- 3336.Dîde-yi insâf ile kıl bir nazar
‘Âlem-i fânide bekâ olsa ger
- 3337.‘Âr gibi kalmaz idi bî-hicâb
Bâb-ı serâ-perde-yi Efrâsyâb
- 3338.Kim ne bilür gayri ko ey nîk-pey
Kande imiş dahme-yi Kâvûs ü Key
- 3339.Nereye gitdi Cem-i gerdûn-cenâb
Zâl nice oldu yere mi geçdi Zâb
- 3340.Dâr-ı fenâda nitekim la‘l-i yâr
Müht-i Süleyman’uñ ise nâmı var
- 3341.İtdi bu deñlü melek i ser-nigûn
Dâhı döner bu felek-i bî-sükûn
- 3342.Çarh galat devr idicek gâh gâh
‘Âkıl olan hâsıl ider intibâh
- 3343.Ten ‘arazı cevher-i bî-süddur
Mevt gibi düşmene mev‘üddur
- 3344.Handeyi ko mühlike-yi hâke bak
Dahki unut ejder-i Dahâkke bak

- 3345.Âyine-yi hâki gören pür-keder
Bezm-i safâ handelerin terk ider
- 3346.Söylenür ifrât ile bu kavî-i hak
Gülme ki gülme getirür ağlamak (102b)
- 3347.Dahkına meclisde mübâhîlerüñ
Kahkahadur kârı sürâhîlerüñ
- 3348.Açılur ağıyâre deyü her seher
Bir gül-i handâna güler gönceler
- 3349.Gülmegi çok istemez ey hande-zen
Kimseyi bu dâr-ı hüzn şâd ü şen
- 3350.Hâsılı bu gerdiş-i pür-inkılâb
Dîde vü bir dilde komaz âb ü tâb
- 3351.Yüzüme gülmez bu sipîhr ‘abûs
Câm içemez üstüme dönmez kevâs
- 3352.Hâlîme Hâkânî-sıfat muttasıl
Ağlıyacakdur benüm erbâb-ı dil
- لا يشيع المؤمن دون جاره
- 3353.Ol sened-i mesned-i âl-i ‘abâ
Böylece îmâ buyurur mücmelâ
- 3354.Kat kat ideyün ribhini ser-mâyenüñ
Her gice sor hâlîni hem-sâyenüñ
- 3355.Halkını kevneynüñ ider baş u göz
Mü’mini duymaz didi hem-sâyesüz
- 3356.İtme teccüssüde kesel zînhâr
Sen ne yisen anı da it hisse-dâr
- 3357.Dînine lâyık mıdır andan ki sen
Tok yatasın câruñ olan aç iken
- 3358.Gör gözet ey mü’min-i perhîz-kâr
Müşrik-i mâdûn ise de hem-civâr
- 3359.Her biri gül gibi olup pür-hulûs
Sâlih ü dîndâr olurlar bâ-husûs
- 3360.Konşuya viren eyüsün ni‘metüñ
Konşuluğun hâsıl ider hazretüñ

3361.Kim ki cefâ eyler ise cârına
Vâris olur cârı anuñ varına (103a)

3362.Hak civârı gözeden bi't-tamâm
Kıymet-i İslâmı bilür vesselâm

**HİKÂYET-İ BEHMEN-İ MECÛSÎ VE SEHÂ-YI O
BE-HEM-SÂYE-Yİ HÎŞ**

3363.Serv gibi hâme-yi müşkin hitâm
Küncini bu ravzanuñ itdi makâm

3364.Başladı raks itmege ikdâm ile
Bu nagamât-ı tarab-encâm ile

3365.Mülk-i 'Irâk içre bir er var idi
Kim adı Behmen, lakabı Yâr idi

3366.Mâl ile Kârûn idi mülkiyle Cem
Anuñ idi bender-i şâh-ı 'Acem

3367.Dîn-i Mecûs içre ol âteş-perest
Olmuş idi Berhemen-i çîre-dest

3368.Gerçi ki bir gebr-i tebeh-kâr idi
Lîk derûnında kerem var idi

3369.Âl-i 'Alî'den biri çün nûr u nâr
Anuñ ile olmuş idi hem-civâr

3370.İkisinüñ de veledi çoğ idi
Seyyidüñ ammâ senedi yoğ idi

3371.Dest-i tehî niteki câm-ı helâl
Şehri dolaşmakda idi mâh ü sâl

3372.Kimse aña olmadı Bağdâd'da
Şefkat ider bende vü âzâdda

3373.Tınmaz idi niteki mürğ-i hevâ
Üstine üşdükce anuñ eşkıyâ

3374.İşi güci nâle idi âh idi
Cümle sözi "demrehullâh"³⁶ idi

³⁶ دمره الله : "Allah tarafından tahrip edilen..."

- 3375.Olmadı ‘ömrinde gülüp şâd ü şen
Yeri idi gûşe-yi beytü’l-hazen
- 3376.Çarh murâdınca mürûr itmedi
Dünyede bir lahza huzûr itmedi
- 3377.Mülk-i melâletde gezerdi melül
Bî-kes idi anda benüm gibi ol (103b)
- 3378.Devr iderek bu felek-i pür-güher
Fasl-ı bahâr oldu çü bir gün meğer
- 3379.‘Îd-i Mecûs irdi bu âteş-gede
Oldı yine mevzi‘-i ceşn ü sede
- 3380.Ehl-i Kumâm ile idüp başı hûş
Olmağ için bir nice gün bâde-nûş
- 3381.Oldı müheyyâ ni‘âmı Behmen’ün
Humları mey toldı o merd-efgenün
- 3382.Rağbet idüp ‘âdet-i mu‘tâdına
Bezl için evlâdına ensâbına
- 3383.Yük yük idüp hil‘at ü efserleri
Püşte gibi yığdı ser-â-serleri
- 3384.Puhte olup cümle o gün bi’t-tamâm
Bir nice yüz dürlü mümessek ta‘âm
- 3385.Pes o nefâyisden alup râyiha
İrdi civârında olan sâliha
- 3386.Hüzn ile ehline bakup ol şerîf
Didi ki ey hem-ser-i pâk ü latîf
- 3387.Var yüri kâşânesine Behmen’ün
Belki göre rûy-ı hazînün senün
- 3388.Hisse-pezîr eylese evlâdımız
Olmaduğın fehm idüben râzımız
- 3389.Hâtır-ı meksûr ile mestûresin
Gönderüben didi biraz turasin
- 3390.İstemedin şefkat iderse saña
Ecr-i cezîl eyleye Mevlâ aña
- 3391.Virmez ise ‘arz idesin ihtiyâc
Yatmasun etfâl-i sitem-dîde aç

- 3392.Emri ile vardı çün ol seyyide
Hâsılı ahz idemedi fâ'ide
- 3393.Serv gibi turdı diñledi biraz
Kâfire muhtâclık olmaz geñez
- 3394.'İrk-ı nübüvvetdeki gayret aña
Virmedi ruhsat ki ide ilticâ (104a)
- 3395.Beñzi kızardı mey-i gül-gûn gibi
Döndi yine sâgar-ı gerdûn gibi
- 3396.Derd ile ol yâr-ı mübârek-nazar
Ağlayarak zevcine virdi haber
- 3397.Behmen anuñ görmüş idi geldügin
Hüzn-i dili cañ ü ciger deldügin
- 3398.Sözlerin ardınca gelüp dinledi
Sûziş ile nây gibi inledi
- 3399.Ba'de gelüp cümle o ni'metleri
'Âmmeten ol zer ü ziynetleri
- 3400.Şib ü duhâvileri dibâları
Atlas ü kemhâları hârâları
- 3401.Yek-be-yek irsâl idüben cârına
Komadı iftâr idecek yârına
- 3402.Ol senede ol sened-i mülk-i dîn
Kubbe-yi İslâm'da 'amûd-ı metîn
- 3403.Ya'ni ki erbâb-ı dilûñ devleti
Şeyh Seriyi-yi Sakatî hazreti
- 3404.Ka'be'ye menvî olup ikbâl ile
Geldiler ol bâb-ı felek-menzile
- 3405.Ba'de gelüp itdi o hak tâlibi
Ravzaya envâr-ı tecellâ gibi
- 3406.Kevkebi derriye mukâbil turup
Vechine karşu aña yüzler sürüp
- 3407.Âteş-i 'aşk ile yakup bâlüni
Hazrete 'arz eyler iken hâlünü

- 3408.Ravzadan ol tûti-yi kuds-âşiyân
Söyledi bi'z-zât aña ol dem hemân
- 3409.Didi ki ey şeyh-i kerîmü'l-hisâl
Tayyibeden eyleyecek irtihâl
- 3410.Kal'a-yı Bağdâd'da ey nîk-nâm
Ara Mecûsiler arasın tamâm
- 3411.Var benüm ol buk'ada bir dostum
Mesken-i me'lûfi dürür pây-ı hum (104b)
- 3412.Künyeti yârver adı Behmen'dürür
Berhemen-i pür-dil-i pür-fendürür
- 3413.Eyleyüp i'zâz ile ikrâm-ı tâm
İdesen ol Behmen'e benden selâm
- 3414.Müjde idüp ni'met-i Tevvâb ile
'İzzet ü tevkîr ile âdâb ile
- 3415.Dey aña kim ravza-yı Dârü's-selâm
Haşrde sensüz baña olsun harâm
- 3416.Şeyh işidüp anı enîn eyledi
İşigine vaz'ı cebîn eyledi
- 3417.Ehl-i medîneyle vedâ' itdiler
Sür'at ile tayy-ı bekâ' itdiler
- 3418.Kâfile halkı giderek rûz ü şeb
Menzile oldukda 'Irâk-ı 'Arab
- 3419.Kal'a-yı Bağdâd'a bulunca vusûl
Kûy-ı Mecûsı arayıp sağ u sol
- 3420.Çünkü bulup itdiler dakk-ı bâb
Çıkdı o pîr-i 'azamet-intisâb
- 3421.Şeyh sorup didi ki ey Berhemen
'Ömrüñ içinde diye hayrâtdan
- 3422.Pes ne 'amel eyledün Allâh için
Nîtdüñ ola ol yüce dergâh için
- 3423.Kim hasenüñ sâhı salup bîh ü bün
Gün gibi ref' eyledi kadrüñ bu gün
- 3424.Didi ki 'ömrüm olıcak yüz yaşar
Oldı otuz duhter otuz bir püser

- 3425.Cümle benâtüm virüp ebnâma ben
Eyledün ifrât ile hayr u hasen
- 3426.Necm-i seher gibi taña kaldı şeyh
Dahi ne itdün didiler aña şeyh
- 3427.Kendü elümle didi biñ râhibe
Hayruma zünnâr virüp itdüm hibe
- 3428.Yine tefekkürle o pîr-i benâm
Didi dahi neyledün ey nîk-nâm
- 3429.Döndi eyitdi aña ol gam-zede
Eyledüm ihdâs otuz âteş-gede (105a)
- 3430.Altı yüz âteş-gede buldum harâb
Cümlesini yapdum anuñ yâb-yâb
- 3431.Dîn-i Mecûside bu ef'âl-i hûb
Dâ'im olur bâ'is-i mahv-i zünûb
- 3432.Kaldı bu kez bahr-ı tahayyürde şeyh
Gamdan olup yeh gibi efsürde şeyh
- 3433.Didi telattufu yine Behmen'e
Ey dutuşan âteş-i âteş-zene
- 3434.Dîn-i Muhammed'de kabûl olacak
Neyledün âyîne-yi ef'âle bak
- 3435.Hâtır idüp 'id-i siyeh-kârını
Cârine bezl eyledügin mâlını
- 3436.Şeyhe açup hâlini pes kâl ile
Söyledi tafsîl ile icmâl ile
- 3437.Na'ra urup sâye gibi düşdi şeyh
Şahs-ı furû-mâye gibi düşdi şeyh
- 3438.'Aklı gelince o cihân mürşidi
Saña bir a'lâ haberüm var didi
- 3439.Didi haber kimden ola ey 'azîz
Döndi cevâbında ol ehl-i temîz
- 3440.Didi ki ol mazharu'llâhdan
İki cihân fahrı olan şâhdan

- 3441.Destüni destüne alup ol erüñ
Söylediğin söyledi peygamberüñ
- 3442.Ref' idüp engüştin o sâ'at hemîn
Oldı müselmân o ser-i râst-bîn
- 3443.İtdi inâyet el alup şeyhden
Görmedi artık hüzün ol hûb-fen
- 3444.Kaçma sehâdan ki nasârâ bile
Cennete lâyık-ter olur cûd ile
- 3445.Cîfe gibi yatma olup kende-leş
Hırsı gider gâv-ı 'alaf-hâr-veş
- 3446.Bakma binâ tarhına bânîyi gör
Emr-i "tecevvü""de³⁷ "terânî"yi³⁸ gör (105b)
- 3447.Hissede öğretme dil-i âgehüñ
Bir sehel in'âma da depret elüñ
- 3448.Buhlı gider sayma bu gün yarını
Añla "fe-men ya'mel"ün³⁹ esrârını
- 3449.Şakk-ı havâsuñ olup in'âm-ı 'âm
Buldılar 'ukbâda 'uluvv-i makâm
- 3450.Bil bunı tahkîk ki tab'-ı hasîs
Mansıb ile mâl ile olmaz nefîs
- 3451.Merd-i denî câh-ı halâ gibidür
Râyiha artar ne kadar olsa pür
- 3452.Mâl ile mansıbda bulunmaz güher
Zâta bakar rindler ey kec-nazar
- 3453.Câh ile câhilde bulunmaz şeref
Silk-i cevâhirdede geçer mi hazef
- 3454.Virdi mi Nemrûd ile Kârûn'a şân
Hiç o kavî-mertebe-yi bî-nişân
- 3455.Her ne kadar olsa muhassal ganî
Mâh-ı münîr olsa denîdür denî

---

³⁷ تجوع : açlık çekme

³⁸ "Beni aslâ göremezsın" (meâlinde). : لن تراقى : تراقى

³⁹ "Kim...yapmışsa..", *Kur'ân-ı Kerîm*, 99/7. : فمن يعمل

3456. ‘Ârif isen âl-i Kureyş’üñ hemân
Dâmenin elden koma ey kâr-dân
3457. Bunda müdâm elüñ iden hıdmetin
Hâsıl ider anda likâ devletin
3458. Zeyn olıcak nûr-ı dıraşân ile
‘Adn ahi peygamber-i ‘Adnân ile
3459. Fâ’iz olur olmuş iken ehl-i nâr
Hıdmet-i sâdât ile çok merd-i kâr
3460. Var ise bâluñda eger hubb-ı âl
‘Arz-ı cemâl itdi saña Zü’l-celâl
3461. Ger haberüñ yoğ ise mevhûmdur
Hâsılı gaflet burada şûmdur
3462. Vâsıta-yı devlet-i emn ü emân
Âl-i ‘Alî âl-i ‘Alî’dür hemân
3463. Ey sebab-i rif‘at-i nesl-i Resûl
Maksad-ı aksâ-yı kirâm-ı fuhûl (106a)
3464. Cân ile Hâkâni kuluñdur senüñ
Zecrini çekdürme aña dünyenüñ

DER İ‘TİZÂR-I DU‘Â VE HÂTİMETÜ’L-KİTÂB

3465. Minnet ol Allâh’a ki oldı mu‘în
Ben de çıkardum hele bir erba‘în
3466. Mezra‘a-yı zârüm olaldân bu dâm
Cây-ı tevekkülde idündüm makâm
3467. Kuvvet-i tab‘ım idicek dest-yâr
Girdi ele çok güher-i şâh-vâr
3468. Kıldum o cevherle be-fazl-ı İlâh
Şâhid-i inşâyı murassa‘-külâh
3469. Ya‘ni bu ma‘mûre-yi nazmun müdâm
Rahne-yi vîrânelerin bi’t-tamâm
3470. Tîşe-yi hâmemle merâmmât idüb
İsmiñi Miftâh-ı Fütûhât idüb
3471. San‘atına sa‘y-ı kesîr eyledüm
Tuhfe-yi dergâh-ı vezîr eyledüm

- 3472.Hâtıra bu geldi ki bu tercümem
Nâm-ı şerîfiyle mu‘anven idem
- 3473.Tâ bu risâlem bula rif‘atde câ
Ola kabûl-i kerem-i ashiyâ
- 3474.Çeşm-i hüner-bîn ile bakup meger
Nazm ile ol sâhib-i ‘alî-nazar
- 3475.Hüsn-i kabûl ile pesend eyleye
Hâtır-ı a‘dayı nijâd eyleye
- 3476.Götüre Sahbân-ı ‘Arab meş‘alem
Şem‘imi Hassân-ı ‘Acem‘den yakam
- 3477.Diye safâ ehli idüp ser-fürû
Âyine-yi ehl-i zamîr oldu bu
- 3478.Ol ki gürûh-ı fuzalâ-yı kibâr
Hân-ı ‘atâsından olup behre-dâr (106b)
- 3479.Re‘y-i rezîn ile olupdur metîn
‘İrz-ı selâtin ile nâmûs-ı dîn
- 3480.Bahrdür ol kulzüm-i cûd ü sehâ
Nef‘ görür aña olan âşinâ
- 3481.Serv gibi fârig ü âzâdedür
Rûm‘da ol bir Cıgalızâde‘dür
- 3482.Yûsuf-ı Mısr-ı dil-i ‘irfândur ol
Nice sinan ejder-i gurrândur ol
- 3483.Kal‘a-yı Eğri‘yi alup pâdişâh
Memleket-i Rûm çekerken sipâh
- 3484.Bahr gibi ‘asker-i mansûr ile
Çalkanıcak şurta-yı tâbûr ile
- 3485.Cümle bilürler üveyl-i şîr-i dil
‘İlet idi fetha o gün müstakil
- 3486.Nusratı âvâze salup ‘âleme
Tûğı dikildi felek-i a‘zama
- 3487.Ber-ter iken neyyir-i a‘zam gibi
Görse bir üftâde-yi şeb-nem gibi
- 3488.Ref‘ ider elbette o hurşîd-fen
Çenber-i eflâke çeker hâkden

- 3489.Ma'nide zevrak olımazken yine
Fülk-i felek kadr-i kadırgasına
- 3490.Şöyle tenezzül ider ol âfitâb
Kim kereminden melek eyler hicâb
- 3491.Bâb-ı felek pâyesinüñ mücmelâ
Hak-i cenâbına iden ilticâ
- 3492.‘Âlemi Mansûr gibi itse geşt
Başına dâr olmaya bu pehn deşt
- 3493.Sikleti gitdükçe olup muzmahil
Kadri terakkîde ola muttasıl
- 3494.Merhamet itdükce o vâlâ-güher
Hâlimize nev'i takayyüd yeter (107a)
- 3495.Nûr-ı tecellâ-yı ezel sâhibi
Yüzini ağ ide anuñ gün gibi
- 3496.Bâb-ı serâ-perdeleri dem-be-dem
Ehl-i havâyicden ola müzdeham
- 3497.Fazl-ı Hudâ'dan budur ümmîdimüz
Hamd ü senâ ile çü hatm ola söz
- 3498.İre nişânına bu tîr-i du'â
Ya'ni o dergâhda makbûl olâ
- 3499.Mîr-i civân bahtımızı pîr ide
Düşmenini ta'me-yi şemşîr ide
- 3500.Debdebe-yi nevbet-i pür-heybeti
Nefha-yı sûr ile bula gâyeti
- 3501.Sayha-yı kûsından anuñ her zamân
Güm güm öte günbed-i heft-âsumân
- 3502.Ya'ni ki lertzân ola bu dest-i gam
Savt-ı nefîrinden anuñ dem-be-dem
- 3503.Pâdişeh-i bârgeh-i kâf ü nûn
Cümle-yi a'dâsın ide ser-nigûn
- 3504.Niceye dek nazma şürû' idelüm
Bahs-i usûl ile fûrû' idelüm

- 3505.Bunca zamân bülbül-i tâb‘-ı hazîn
Nây gibi kesmedi inildisin
- 3506.Eylemeyen nakd-ı dil-i mün‘adim
Tayy idelüm defteri söz bunda kim
- 3507.Tarh olalı günbed-i eyvân-ı ‘aşk
Oldı gönül tıfl-ı dilistân-ı ‘aşk
- 3508.Bâğ-ı celâl içre açup per ü bâl
Cilve-ger oldukca tezerv ü cemâl
- 3509.Şâhid-i lutf eylese ref‘-i nikâb
Baña olur perde-yi cürmüm hicâb
- 3510.Ey keremi rahmeti çok pâdişâh
Ey zu‘afâya sened-i tekye-gâh
- 3511.Ey dem-i dehşetde olan çâre-sâz
‘Ahde vefâ emrin iden bî-niyâz
- 3512.Varmağa yüz yokdur ihsânına
Dayanuruz lutf-ı firâvânına (107b)
- 3513.Kâfile-yi ‘ömr güzâr itmede
Leşker-i kuvvet çekilüp gitmede
- 3514.Elde ‘amel yok ayağum aldı mevt
Eyledüm evkâtı hevâ ile fevt
- 3515.Boynuma gîsû-yı heves takdı gül
Kaldı dalâletde müşevveş gönül
- 3516.Kursa sülûk ehline baş eğmedi
Bildügi yañulduğuna degmedi
- 3517.Gaflet ile vesvese-yi nefsi dâl
Virdi beden mülketine ihtilâl
- 3518.Çökdi za‘îf oldı vücûd ey diriğ
Üstüme cellâd-ı ecel çekdi tığ
- 3519.Sâlik olanlar çıkarurlar yakîn
Ey nice yüz çille nice erba‘în
- 3520.Bende ümîd eylerin ey zü’l-minen
Vâsıl olam hâsılı bu çille‘den
- 3521.Eyleyeler anı Hudâ ve Resûl
Âl-i ‘Alî yüzi suyına kabûl

- 3522.Ola bu mahbûb-ı melâ'ik-şi'âr
Hâs-ı serâ-perde-yi Perverdigâr
- 3523.Kimsene dahl itmeye sîmâsına
Seng-i hasûd irmeye bâlâsına
- 3524.Mühlikeden hâfızı münfek ola
Târek-i devletde mübârek ola
- 3525.Hîçe satanlar felek-i fâniyi
Yâd ideler hayr ile Hâkâni'yi
- 3526.Gerçi bu bir kâ'idedür ey gönül
Ya'ni olup her sözi makbûl-ı kül
- 3527.Sürse musannif kalemün mushafa
Mazhar olur yine "kad istehdefeh"⁴⁰
- 3528.Lik bizüm ekser-i evkâtta
Nazm-ı tahayyülde makâlâtta (108a)
- 3529.Mültemis ol kim ide in'âm-ı 'âm
Ba'z-ı edâmız göricek nâ-tamâm
- 3530.'Acz ile noksânumuz erbâb-ı dil
'Afv ile tashîh ideler muttasıl
- 3531.Feth olıcak safha-yı şî'r-i sühan
Anda bu inşâyı yazup nazm iden
- 3532.Gurre-yi Şa'bân olıcak hoş-nümâ
İtdi biñ on birde aña ibtidâ
- 3533.Çün sene-yi hicrete hayrû'l-beşer
Oldı biñ on bir iken isnâ 'aşer
- 3534.Sâl hisâbını iletirdi yine
Mâh-ı Rebî'in on ikincisine
- 3535.Çün şeb-i mevlûd-ı Cenâb-ı Habîb
İrdi 'aleyhi's-salavâtü'l-mucîb
- 3536.Haclet ile kaddimi lâm eyledüm
Tercümede hatm-i kelâm eyledüm

---

⁴⁰ قد استهدفه : "Hedeflendi."

3537.Toğduğı gnlerde o bedr-i tamâm
Buldı risâlem Şeref-i ihtitâm

3538.Hamd ol Allâh'a ki hadden ziyâd
Buldı tamâmıyla murâdın fu'âd

(T.680) Tamâm Şod tahrîr-i în kitâb-ı müstetâb be hâme-yi'abd-i fakîr 'Abdullâh Nahîfi gufire lehu fî âhiri Rebî'lâhir min Őühûri sene erbe' sittîn ve mi'ete ve elf fi'l-hicriyye. (H.1164 Rebilahirin sonu)

(A.S.L.26) Temmet'l-kitâb bi-'avnillâhi'l-meliki'l-vehhâb ve ileyhi'l-merci'i ve'l-me'âb Allahmme salli 'alâ Muhammedin ve 'alâ âli Muhammed.

Bu Hilye-yi pâk-i Muhammed, biñ seksen ikide mâh-ı Şa'bân'ın on birinde temâm Şod. (Őaban ayınıñ 11'i 1082)